

Vobis pietas estimat. Osee. iiiij. b. Peccata populi mei comedent sacerdotes: et ad iniqtatē subleuabūt aias eoz. Marc. xij. d. dicit. Deuorāt domos viduaz sub obtētu prolixē oīonis: Mō vero deuorāt sub obtētu nullī oīonis: sed violēta et aperit pīationis. Unde Esa. iij. c. Vos depasti estis vineā meā et rapina paupis ī domo via. Mich. iij. a. Au-

Auct. 12. d.
1. codi
conos vīcē: q̄ violēter tollitis pelleſ desup eos. Lōtra tales paſtores dicit Ezech. xxiiij. b. Mō q̄siterū pastores greges meos s̄ palcebat ſemēt ipſos t̄. Zach. xj. a.

Paſtores eorum nō parcebat eis: et ego nō parcā illis. q̄. Machab. iiiij. c. Sacerdotes nō lā circa officiū altaris dediti t̄. **a** **H**i accipient dānationē maiore. Cōpato nō fit ad aliqd q̄d hic p̄cētit: ſed ad id q̄d dr̄ in alio euangelista respicit: vbi dicit q̄ qdā orabāt plix ī angulis plaq̄arū ſolo intuitu fauoris humani: et bi qdē dānationē merebank: ſed iſti maiore q̄ prolixe orant et intuitu fauoris humani et terrenē vtilitatis. Unde: **H**i accipient dānationē maiore: q̄ illi qui amant in angulis ſtantes orare: qz illi nō querunt nīl gloriā hominū: illi aut̄ gloriam et pecunia querunt: De quib⁹ Job. xxxvij. b. Si mulatores et callidi puocant ſram dei. **C**ap. XXI.

Respiciens aut̄ vidit t̄. Supra probauit domin⁹ auſtoritate dauid ſe eſſe deū: et nō purū hominēm: Mūc ostendit idem per effectum ſciētē qua cognovit corda et intentiones offerentis in templo. Dividit autem hoc capitulum in tres partes. In prima ponitur vidue pauperis cōmendatio: per quā ecclēſia de genib⁹ figurat. In ſcda p̄dictetur ciuitatis et templi hlerusalem pariter et mundi euerſio: et ſigna p̄cedentia cōmuniter assignātur ibidem: ibi: Et quibusdam dicētibus. In tertia monet diſcipulos ſuos dñs eſſe attētos p̄tra mala umbrātia: ibi: Attendite autē vobis t̄. Dicit ergo. **b** **R**espiciens aut̄ Iesuſ vidit eos qui mittebant munera ſua in gaçophylaciū diuites. Dicit autē gaçophylaciū arca foramen defuper habēs: in quā templi donaria mittebātur: que. liij. Regi. xvij. d. dicit mūſach ſabbati. Matth. xvj. a. dicitur corbonā. iiiij. Reg. xij. b. dicit gaçophylaciū. Itē gaçophylaciū dicit porticus in qua erat arca illa. Unde Job. viij. c. Hēc locutus eſt Iesuſ in gaçophylacio docēs in tēplo. Et dicit gaçophylaciū a gaçis. i. diuitiis et phylaxe qd̄ eſt ſeruare. Item domus leſtarū et ſacerdotiū iuxta templum in ſuperiori parte ad orientē dicebātur gaçophylacia: Ezech. xlj. b. Item locus vbi reſerbitur rebanks decimē: Neemie. x. d. **M**oraliter autē gaçophylaciū dei eſt manus pauperis vel dei memoria: in qua omnī merita reponuntur in fine remunerāda. In hoc gaçophylaciū quicquid posueris / cētuplū iuenies: Juxta illud Matth. xix. d. Omnis qui reliquerit domū aut agros propter nomen meū / cētuplū accipiet et vitā eternā poſſidebit. Gen. xxvi. c. Seminauit Iſaac in terra illa et iuuenit in ipso āno centuplū. Nōo pauci volūt ſeminare ī hac terra quasi ſit ſteriliſ. Un de conquerit dñs Iſiere. iiij. f. Nōq̄d ſolitudo fac̄ ſum Iſraeli aut terra ſerotina: **c** **G**udit autē et quādā viduā pauperculam mittentem era minuta duo: quaſi erea minuta: et erit minuta ſubſtatiū: vel era minuta. i. minima era: ut ſi era ſubſtatiū: qz verſilber potest eſſe ſubſtatiū. **d** **E**t dicit: vere dico vobis: qz viduā hec paup plus q̄ oēs misit: aduerbiſalter. i. copiosius. i. ex maiori affectu: igit plus in merito: vel pl̄ proportione residul: et ſic nominaliter. **e** **N**ā: nō eſt cauiale ſed oſtēſuum: qz. ſ. Iſla totū ſuum misit. Nam oēs hi ex abundantia ſibi miſerunt in munera dei: hec autē eo qd̄ deest illi. i. quāuis deest illi: Et eſt

te ſidioma hebreū. **f** **O**mnem vīctū ſuum quem habuit miſit. Chrys. Nullus dicat: non poſſū facere. Potes. Mō es vidua illa pauperior: nō es petro et iohāne ruficlor. Et. ſ. Talēta ſunt vniuersit̄ virtus ſive p̄eminentia ſive in pecunia ſive in doctrina ſive in qualicūq̄ tali negocio. Et in

qr̄ vidua hec paup plus q̄ oēs misit: Nam omnes hi ex abundantia ſibi miſerūt in munera dei: hec autē ex eo qd̄ deſt illi / omnem vīctū ſuu que habuit miſit. Et quib⁹ dācentibus de templo q̄ bonis lapidib⁹ et donis ornatum eſſet: dixit: Hēc que videtis:

Lob. iiiij. b. Si multū tibi fuerit t̄. Eccl. viij. a. Ne dicas in multitudine numerū meoz̄ respicit de⁹ t̄. Deut. xxxij. e. Nō ne h̄ p̄dita ſūt ap̄d me t̄. Glo. In iudicio pſerēda Job. xliij. d. Signasti quaſi ſi ſacculo delicta mea. **A**horaliter: Vidua ē **D**oraliter

anima mūdo quōdam ſociata q̄ amoē: modo ſeparata ab eo q̄ contēptū: Et celebratū ē diuortiū inter ipſos a ſummo pōtifice. i. christo: et ſā quaſi mortuū ſibi reputat: vt paul⁹ Gal. vi. d. Mibi mūd⁹ crucifixus eſt et ego mūdo. De hac vidua dicit Job. xliij. d. Pavit ſterile et que non parit. i. carnem: et vidue nō benefecit. i. animę. Eccl. xxxv. c. Mōne lachrymę vidue ad maxillā ei⁹ deſcedit: et exclamatio ei⁹ ſug deducentē eſas. i. ſup̄ eū qui pafcit ſterile et ipſi nō benefacit. Duo minuta que iſta vidua mitit in gaçophylaciū dei ſūt affectus cōpaffionis et effect⁹ miferatiōis. Tel ſbū et datū q̄ debenē pauperibus: et aliqui plus valer bonū verbū q̄ magnū datum. Eccl. xvij. b. Mō ardorē t̄. Mōne ecce verbū t̄. Eccl. iiiij. a. Declina paupi ſine tristitia aurē tuā: et redde debitū tuū: et rīde illi pacifice. Hēc dicūt minuta ſi in humiliitate ſūt facta: et tūc deo ſunt accepta et magna reputata. **g** **V**ere dico vobis: qz vidua hec t̄. **M**ysterice: Vidua ē ecclēſia: cui⁹ marit⁹. i. chris⁹ adhuc pegrinat in celo. De q̄ dicit i. Ps. Vidua eī ſi bñdicēs bñdicā. Et Job. xxix. b. Cor vidue ſolat⁹ ſum. Duo minuta q̄ ipſa ponit i. gaçophylaciū ſūt fides et opaſio. Ul̄dei et primi gemina dilectiō: q̄ pſideratiō ſui minuta ſunt: ſi in cōſpectu dei magna ſūt. Iō dicit Matth. vi. a. Meſciat ſi ſinistra tua t̄. Alioquin dñs nō videt. Martin⁹ dedit dimi diā chlamyde et dñs totā vēſtē ſibi datā refert. dices: Martin⁹ adhuc carthecumīn⁹ hac mevēſte pterit. Mysteriū ſatī patet in Glo. Sedq̄. **g** **E**t quibusdam dicētib⁹ t̄. Scda pars in Secunda pars qua poſt oblationem et cōmendationem vidue in qua ecclēſia gentiū designatur ſupponit templi deſtitutio futura: p qd̄ ſyntagoge reprobatio figurat: ſic patet in Glo. Et hoc eſt: Et quibusdam dicētibus de tēplo q̄ bonis lapidib⁹ et donis ornatiū eſſet: dixit: Hēc que videtis ſup̄ ple deſtruuntur. i. Cors. iiiij. d. Hēc que videt ſempalā ſūt: que aut̄ nō videt ſempera ſunt. Tel ſic. **b** **H**ēc q̄ videtis: **g** **v**enit dies

s **E**t quibusdam dicētibus t̄. **A**horaliter autem deſtructio templi / religionis et ecclēſie deſolatio et delectio eī: que iam pro magna parte deſtructa eſt: Non quo ad lapidū et redditū multiplicationem: ſed quo ad mox ſanctitatē et ſi dei deuotionem. Unde Chrys. Edificiū quidem templi ſtat: ſanctitas aut̄ cecidit. Sed templū hominū edificium lapidū eſt: templum dei cōgregatio electorum eſt. Uū. i. Cors. iiiij. d. Templū dei ſanctū eſt qd̄ eſtis vos. Et quia hodie prelati et clerici fere omnes plus curant de lapidib⁹ q̄ de anīmarum edificatione: ideo in breui ecclēſia deſtruetur. Unde Mich. iiiij. d. Sion quaſi ager arabit: et hlerusalem in aceruum lapidū eſt. Et hoc eſt quod dicitur: Et quibusdam dicētibus de tēplo q̄ bonis lapidib⁹ et donis ornatiū eſſet. In his duobus cōmendatur ornamentiū

O 5 **I** ecclēſie. i. magnitudine

Evangeliū scđm Lucam

Venient dies in quibus non relinquet lapis super lapidē qui nō destruāt. **Glo.** De signis docet de tēpore nō putat intimādū. **Acr.** i. a. Mō est vīm nosse ipsa rē. Sic cōstrue. **Venient dies in quibus non relinquet lapis super lapidē supple de oib⁹ his que vos hic videtis rē.**

Quadragesimosech

do anno post passio-
nem dñi factū est h̄a
ecclēsię. s. magnitudi-

nē lapidē multi-
tudine redditū.

Unde ille bon⁹ p̄f-
latus dicit qui bene-
scit edificare et reddi-

Mattb. 24. a.

Ps. 70.

tus multiplicare: et iō

nō tam eliguntur epi-

scopi vel abbates sed latomos et negotiatorēs. Cōtra latomos

p̄flatos dicit **Bere.** xxij. d. Tē qui edificat domū suā nō in

sūsticā. i. in iūsticā; qz panē pauperū mutat i lapides. Ilī sūt

peiores diabolo: qui dixit dñs: Hic vt lapides isti panes sūt:

Mattb. iiiij. a. Contra negotiatorēs dicitur. ij. **Timoth.** ij. a.

Nemo militans deo rē. Ps. Qui non cognoui negociationē

introibo in potentias domini: id est in p̄flationes. Sed cer-

te modo dicitur: nihil scit de bonis secularibus: ideo non eset

bon⁹ p̄flatus. Et de hoc cōqueritur dñs. **Osee.** xj. d. Circū-

dedit me ephraim i negociatione sua et i dolo dom⁹ israel. O-

rnamēta vero ecclēsię qb⁹ multiplicādis et custodiēdis deberēt

intēdere p̄flati: sunt morū honestas: fidei puritas: orationis

deuotio: hospitalitas: doctrina: cōfessio: et huiusmodi. Lapi-

des vero sunt bonę personę et religiose: quos nō solum quere-

re: sed etiam magno precio emere deberēt p̄flati: vt eas pos-

sent in suis ecclēsijs collocare. i. **Petri.** ij. a. Ipsi rāc̄ lapides

vīui supēdificamini in domos spirītuales. **Apoc.** xxj. e. Fun-

damenta mūri ciuitatis omni lapide precioso ornata: et singu-

le portę erant ex singulis margaritis. Portę sunt p̄flati: mar-

garitę virtutes. a **Hō** relinquet rē. Ruinā turriū et pa-

lacionum clericorum minā dominus: qd et olim per prophe-

tas p̄dicerat. **Amos.** iiij. d. Percutiam domū hyemalē rē.

Ela. ij. c. Dies domini super omnes colles eleuatos. Sequi-

tur. b **I**nterrogauerūt autem illum dicētes: P̄f-
ceptor rē. **Beda.** Quia laudāribus ēdificationes templi p̄-

dixerat omnia destruenda: discipuli sicut **Darcus** alt. xiij. a.

sc̄z petrus et iacob⁹ et iohannes et andreas separatiū querunt

tēpus et signa p̄dictę destructionis hierusalē: et fin **Mattb.**

xxiiij. b. signa vltimi aduentus ad iudicium. Dominus aut si-

gna exponēs de tempore ambiguo relinquit: quia nouit id

ipsum expedire eis. Sed quia nouerat aī euersionē superue-

nire in ecclēsia pseudo: qui falso dogmatiſarent et errores in

ecclēsia disseminarent: p̄dicatorēs diem iudicij iminere: ideo

p̄fmonet et p̄fmonit dominus apostolos vt sibi p̄fcauean-

ne falsis errorum dogmatibus acq̄uiscat: quia primo p̄ce-

dēt signa que ponūtur. Hoc est qd dicit: c **P̄fceptor**

quando hec erunt: et qd signū cum fieri incipient:

i. **Lor.** j. d. Judei signa petūt et greci sapientiam. Quasi di-

scipuli non solum signum destructionis templi: sed et con-

summationis seculi quesierunt: vt dicitur **Mattb.** xxiiij. a.

Siebat enim qz tunc fiet omnibus plena remuneratio. Un-

de **Chrȳb.** Omnibus laborantib⁹ dulcis est finis: Elatorib⁹

benter interrogat rbi est mansio: mercenarii frequēter com-

putat quando annus compleetur: agricola semper tēpora mes-

sis expectat: mulier pregnans semper de decimo mense cogi-

rat: sic et serui dei libenter de cōsummatione requirunt: qz rbi

est thesaurus tuus: ibi et cor tuum: **Mattb.** vi. c. **Job.** viij. a.

Sicut ceru⁹ desiderat vībrām rē. Sed de malis et ociosis di-

citur **Amos.** v. e. Tē desiderantibus diem dominī: ad qd rē.

d **Qui** dixit: videte ne seducamini. i. ne quis p̄su-

deat quasi hec motū sunt furura. **Chrȳb.** Duo respondet: de fu-

turo p̄fmonet quasi p̄fcius deus: de p̄fenti monet quasi

benignus magister. **Darc.** xiij. a. Videte ne qz vos seducat,

qz. **T**hessal. ii. a. Ne qz vos seducat: qm nisi venerit discessio:
e **M**ulti enim: ante cōpletionem horum: **V**enient
in nomine meo dicētes: quia ego sum christ⁹ supple:
s **E**t dicētes quia tēpus: iudicij vel libertatis et pacis:
b **A**ppropinquauit: quasi iam prope est. i. **Job.** iiiij. a.

Multi pseudo ap̄be
te exierunt in mūdi. **Warday**
Sap. iiiij. a. **M**ulti
gena impioz multi-
tudo non erit vīlis.
Imminente excido
ciuitatis et etiā tem-
pore apostolor⁹ mul-
ti fuerunt heretici et
pseudo qui dixerunt
se esse christos: et iē-
sus libertatis ac dīc-
tūs libetūs.

domini appropinquare: et multas alias falsitates. Cōtra quos
disputat **Apoc.** ii. **T**hessal. ii. **Q**uorum primus. i. maximus
fuit simon magus: qui dicebat et in suis voluminibus reliquit
scriptum: vt dicit **Hieronim⁹**: Ego sum speciosus: ego sum
paracletus: ego sum omnipotēs: ego dei omnia: ego sum fer-
mo dei. **A**lii **Act.** viij. b. Ut quidā noīe simon: dices se ē ali
quem magnū: cui auscultabant omnes a minimo usq; ad ma-
ximum: dicentes: hic est virtus dei que vocatur magna: sicut
apostol⁹ dicebat christū dei virtutē et dei sapientiā. i. **Cor.** i.
d. Refert etiā iosephus alius simonē fuisse in campis legrā:
qui p̄dicabat se esse christum: et in p̄ximo liberaturū iudeā
a tributo romanorum. Legit etiam qz cū essent filii herodis
romē et ibi disceptarēt de regno: erāt quattuor in iudea: quo-
rum unusquisq; se esse christū p̄dicabat. Sic circa finem mū-
di erūt multi heretici: **M**ulti dico et numero hominū et nume-
ro heresū plurimos seducētes: quoq; princeps erit antichis-
tus: sicut simon prim⁹ fuit in primitiis ecclēsia. Unde in ca-
talogo heresum prima ponit simoniaca heresis. Sed quare
imminēte excido ciuitatē et mundi pullulat hereses: Chrȳb.
Quando dom⁹ incendio corruſit: omnes latrones surgūt
et irruunt ut raptāt: sic quādo casus iudeor⁹ specialiter vel cō-
stianorum generaliter fieri cepit: omnes demones insurre-
runt per ministros suos querentes qd perdant. **Un** Ps. Po **Ps. 13.**
suisisti tenebras et facta ē nox: in ipsa p̄trābūt oēs bestiē silvę.
Item hō circa mortē phantasias videt: sic et mundus in exitu
suo multos patietur errores. **M**olite ergo ire post il-
los. i. acq̄escere illis. **T**ū multi abibūt post illos. **Un** **Warday**
xiij. a. **M**ulti vent̄t in nomine meo et seducēt multos. Simō
ēm multos seducit: Pauci etiā hodie sunt beneficiati nisi per si-
monem: qz vel prece carnali vel seruitio temporalis vel intritu
sanguinis vel timore principis vel spe temporalis emolimen-
ti. Item antichristus multos seducit. i. amor dignitatum chri-
sto p̄trari. Christus etiā quēsitus ad regnū fugit: **Job.** vi. b.
Quēsitus ad crucem et mortem se obtulit: **Job.** xvij. b. Am-
bitios⁹ ecōtrario. Christ⁹ in vna p̄sona duas vel tres natureas
habuit: ambitio in vna substantia plures cōgerit p̄sonatus. i.
Job. ij. c. Multe antichristi multi sunt. **K**ū aut̄ audieri
tis rē. **Beda.** Hēc ad līram a passione dñi in iudea abūdaue-
runt: qbus ne territi apli hierālm et iudeā deserāt admonēt: qz
nō statim finis sed post quadraginta duos annos. Chrȳb. Nō
pōt esse signū qd semp fuit in vsu: Nā bella hēc corporia semp
fuerūt et erūt: loquāt carnaliter de bello iudaico: spūaliter aut̄
de bellis hereticoz in fine. Dicit ergo. **K**ū Cum aut̄: ante et
cidū. **A**udieritis prelia: que ad hostes. m **E**t sedi-
tiones: qz ad ciues. n **M**olite terreri: quasi ne ap̄p̄ ista de-
iudea aufugias p̄ qdraginta duos annos p̄dicaturi. o **O**por-
tet etiā primū hec fieri. **Am.** De signis docet de tēpe nō
putant itimādū. **Mattb.** xvij. a. Necesse est ut veniat scadala,
p **S**ed nōdū statū finis. i. final eversio iudee. **A**boralit̄. **M**oralit̄
k **C**ū audieritis rē. Duo genera tēpationū rāgit h̄ dñs.
Bella sūt ad exterōs hostes: seditiones ad domesticos ciues. Ho-
stes exterōs sūt heretici: ciues domestici sūt falsi christiani. Hō-
stis fidē: isti mores ipugnāt: Signāt aut̄ dīc: **C**ū audieritis:
qz non videris

Non videritis aut senseritis. Audit enim præliorum non multum terret aut ledit: et sancti sine terrors et lesione suscipiunt siue sustinet temptationes. Unde Chrys. In auditio seu corporali seu spiritualium præliorum imperterritiles manent: quia ea quae sunt in mundo non possunt nocere eis qui sunt extra mundum: Sic qui est in tabernaculo sonum quidem tempestatis audit: ipse aut flatum non sentit.

14.3.

15. b.

Et apud prophetam apostoli: Et qui in urbe peribit. Et admodum filia sedes terrae. Opus erit fieri nō statim.

Evangeliū scđm Lucam

Nomen meum quod est mirabile: Est enim tetragrammaton. **C**ontinget autē vobis in testimoniu: Quasi vos sustinebitis huiusmodi pressuras: sed id ipsū vobis erit in testimoniu damnationis eorum et exemplū bonorum. Damnationis inquā illorū qui vos persequuntur vel eorū qui vos audiunt noluerūt vel videntes imitari noluerunt. Afflictio enim iustozīr dīz Greg⁹

D bonis est in adiutorium: malis in testimoniū: vt inde reprobū sine excusatione pereant: unde exēplū bene viuēdi capiunt electi. Zach. iii. c. Budi sacerdos magnē tu et amatores tui qui tecū sunt quia viri portendentes vos esti. Tel Cō

Continget autem vobis in teſtimoniū. **P**onite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respōdeat. Ego enim dabo vobis os et sapientiam: cui non posterunt resistere et contradicere omnes aduersarij vestri. Traſtinget vobis in testimonium. i. propter testimonium veritatis: vel in testimonium meę charitatis et vestre obediencie et sollicitudinis: qui misi vos ad ipsos vocandoes et noluerunt venire. Hiere. vii. f. Vlisi ad vos oēs seruos meos prophetas per dīem confurgens diluculo et mittens: et non audierunt me. b. **P**onite ergo in cordibus vestris nō premeditari quemadmodum respondeatis. i. quāliter: vtrū ornate vel inornate: ne videamini testes subordinati a sensu carnis vel mundi. i. Cors. ii. a. Sermo meus et predicationis mea non in persuasib⁹bus humanae sapientie verbis: sed in ostensione spirit⁹ et c. Contra hoc qd̄ hic dicit Esa. xlv. d. Annunciate et venite et cōsiliamini simul. Glo. Ut omnes per misericordiam euntes idem annuncietis. Exo. liiij. c. Ego ero in ore tuo. Unde sequitur hic. c. **E**go enim dabo vobis os: id ē verba. Esa. xlv. d. Ego sum qui loquor iusticiam et c. Matth. x. c. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim et c. Beda. Moltē terreri: vos ad certamen acceditis: sed ego p̄d̄llor: vos ed̄litis verba: sed ego sum q̄ loquor. Exo. xliiij. d. Dominus pugnabit pro vobis: et vos tacebitis. Et sicut organū modulationem emittit sīm q̄ temperatur ab artifice: sic predicatori loquitur sīm q̄ temperatur a christo. Esa. xvij. d. Tenter meus ad moab quasi cithara sonabit: que non sonat nisi sīm q̄ temperatur. d. **E**t sapientiam: ut sapientia cordis os regat et doceat: et os sapientiam cordis alijs manifestet et communicet. Eccl. xxij. c. Os sapientis et c. **L**ui nō poterit resistere verberib⁹: f. **E**t contradicere verbis: omnes aduersarij vestri. Multi sūt aduersarij vere p̄d̄llionis verbi dei: maxime autem detrac̄tores et luxuriosi. De p̄mis Proverb. ix. b. Moltē arguere de risorem ne oderit te. Ibidem: Qui erudit derisorē ipse sibi infuriam facit. De alijs Eccl. xxij. c. Auduit luxuriosus et displicebit illi: et project̄ illud post dorsum suum. De virtutib⁹ Matth. vii. a. Moltē sanctum dare canibus et c. **T**rademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis: qui deberet iuuare et defendere. Hoc autem subditur ad exaggerationem pressurarum. **D**olest̄ est enim ab eo supplicium pati a quo debuit accipere beneficium. Unde maior erit dolor qd̄ si extranei hoc facerent. Ps. Si inimicus meus maledixisset mihi sustinuisse utiq̄ et c. Tu ho homonimis et c. Beda. Maius tormentum est cum aliquis ab illis patitur de quib⁹ p̄d̄llionebat: id est bene sperabat: quia cum damno corporis mala patitur amissi charitatis: id est p̄ter damnum corporis qd̄ sustinet: dolet de amissa dilectione consanguineorum. Bich. vii. a. Omnes in sanguine insidianur: vir fratrem suum venatur ad mortem et c. Et. i. Moltē credere amico et c. Hiere. ix. b. Omnis frater supplantabit et omnis amicus fraudulenter incedet. Sed quomodo est amicus si fraudulenter incedet: aut quomodo fraudulenter incedit si est amicus. Respondeo. Eccl. vii. b. Est amicus socius mense et non permanebit in die tribulationis. b. **E**t morte afficiet ex vobis. Glo. quosdam. Chrys. Facien,

tes persecutiones: quomodo hec legere non erubescunt? **E**t eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Domini. i. humum sapientib⁹. Omnes amatores mundi odiunt christum et seruos eius: quia predicatori contemptum mudi. Iaco. iiiij. a. Quicunq̄ voluerit esse amicus huius mundi: inimic⁹ dei constituitur. Chrys. Mira virtus christi et fortitudo apostolor: a gentibus habebat odio ut iudei: a cefare abigebatur ut seditionis: a iudeis lapidabantur legi: inimici: cōtra apostolos omnes pr̄ficiabantur: princeps dux: idota: pl̄gib⁹: in finita milia iudeorū tunc ceperunt romani: et duodecim viros

demini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et more afficiunt ex vobis. **E**t eritis odio omnibus et hominibus propter nomen meum. **E**t capillus de capite vestro non peribit. **E**t non peribit. In patientia vestra possidebit alias vestras.

Inermes nō superauerunt. Duo sunt necessaria docenti: vt si de sit dignus: scilicet vt diligatur ab his quos docet: et vt tenpus sit liberum a tumultu: omnia autem tunc contraria fuerunt. k. **E**t capillus de capite vestro non peribit: id est quilibet particula que erit de veritate humanae naturae: Et est probatio quasi a minori. Tel alis potest exponi et est metaphora. Capillus de capite vestro non peribit: Quia dura sunt quę dixerat de afflictione: ideo hic subdit gaudium de resurrectione: quando fieri plena remuneratio. Est ergo sensus. Capillus et c. quasi nō solum facta vestra et dicta deus remunerabit: sed nec modica cogitationis in vobis irremonerata remanebit. Unde Ps. Reliquis cogitationis Ps. 75. diem festum agent tibi: id est modice cogitationes: vt dicantur reliqui a modicata: non a paucitate. l. **I**n patientia vestra possidebit animas vestras. q. d. h. p̄. p̄dicta sustinebitis: sed in his: id est inter hec maxima patientia opus est. Unde in omnibus habete patientiam: quia in ea in Possidebitis animas vestras: id ē eritis dominii et possessores animarū vestrarū: vt si anime vestre passiones abhorreat: tamē eas rationis arbitrio regatis: et ad patiendum inducatis. Ro. ii. c. Testimoniu reddente illis conscientia. Contra Glo. In illa die cogitationes accusabūt animas vel defendēt. Non utique illle cogitationes que tunc erūt: sed que nunc sunt. Mors dum virtutes maxime sunt necessarie predicatoribus: sc̄ sapientia et patientia. Nam per sapientiam respondeat verbis: per patientiam verberibus. In his duobus interrogantur predicatoris: sicut et ipse dominus: Sap. ii. d. Contumelia et tormento interrogamus eum: Sic et tu. Hę enim sūt dum ale que dat̄ sunt mulieri: id est ecclesia ut fugeret in desertum a facie draconis: Apoc. xii. d. Desuntamen quia patientia radix est et custos omnium virtutum: etiam sapientie. Unde Proverb. xiij. d. Qui patientia est multa gubernatur sapientia. Item Proverb. xiiij. b. Docetina viri per patientiam noscitur: Ideo de ipsa dicit Glo. Greg. Patientia est radix et custos omnium virtutum. Contra: Immo fides vel humilitas. Solutio. Radix prima pars arboris est et infima: et arborem firmam tenet ne cadat. fides prima: humilitas secunda: patientia tertia. l. **I**n patientia vestra possidebitis animas vestras: id est custodieris. Proverb. xv. d. Qui acquelicit increpationibus possessor est cordis. Greg. Dum nobis ipsi dominari discimus: hoc ipsū icipim⁹ possidere qd̄ sum⁹. Proverb. xvi. d. Melior est patiens viro forti: et q̄ dñiatur animo suo expugnatore verbis. Greg. Vera patientia ē: q̄ ipsū amat quę portat: Nā tolerare et odisse non est virtus: sed velamen furoris. Quantū lata mens fuerit per amorē: tātū erit et patiens per longanimitatem. Tātū portat quisq̄ proximū: quātū amat ipsum. Hiero. Tripliciter exercetur patientia. A proximo enim sustinemus persecutions: damnationis et contumelias: Ab aduersario: et p̄tāmēta: A domino autē flagella. Sine ferre se martyres possimus si patientia in animo seruam⁹. Sequitur. **E**t autem et.

Va **L**um autē r̄c. Hucusq; dixit dñs quē futura erāt hie-
salem per quadraginta annos a sua passione: Hic autē fi-
nalē desolationē quē facta est p̄ romanos exponit dicens: Cū
autē videritis circūdari ab exercitu h̄ierusalē. i.cū vi-
deritis h̄ierusalē obsecram. **L**uc scitote q̄r appropin-
quauit desolatio eius. ianstat eversio

Tunc. l. **L**um autem videritis circun-
dari ab exercitu h̄ierusalē:
in p̄ximo tempore an-
te obsidionē dum ad
buc fugere licebit: q̄r
p̄mo trās̄t̄ roman⁹
exercit⁹ per iudeā: et
ciuitates multas euer-
tit. **Q**ui iudeā
sunt fugiat qd mo-
tes: quasi nō veniat
i h̄ierusalem. **E**t
q̄d in medio ei⁹ sūt
discendat: et q̄d in regionib⁹ nō intrēt in eam. **H**iero.
Ad litteram tāta fuit vrbis obsidio et tam arta / q̄ nulli erāt
cū itare vel exire de ciuitate. **D**Quia dies vltionis:
sanguinis dñi: **H**i sūt vt impleant̄ oia que inde scri-
pta sūt. Matth. v. b. Iota vñ aut vñ aperit no p̄teribit
a lege: donec omnia s̄iat. Beda. Ecclesiastica historia narrat
christianos q̄ in iudeā erant imminente excidio ab angelo moni-
tos fuisse: trās iordanē i ciuitate pella donec desolatio iudeę
implereb̄ habitasse. Hec omnia mystice intelligunt̄ de ecclia:
que pro magna parte destrutur per romanos. Usq; et petrus
ad clementem: abominationem desolationis exponit exerci-
tum romanorum: vt dicit Chrys. super Matth. xxiiij. Di-
ctio. **M**ystice. **L**um autem videritis circūdari ab exer-
citu romanorum: **H**ierusalem. i.ecclesiam: que modo
circūdāta est satis a pueris romanorum. Jam em fere in om-
ni ecclesia sunt romani constituti canonici: et nō solum magni-
qd tolerabile est: sed pueri romanorum qd execrabilis est. **C**
Luc scitote quia appropinquant̄ desolatio ei⁹. i.
ecclesie. Nihil enim adeo destruit ecclesiam dei sicut q̄ pueri
in ecclie dominantur. Esa. iij. a. Ecce dominus dominator
exercitū auferet a h̄ierusalem et a iuda validum et fortē et
robur panis et oē robur aquæ et fortē r̄c. **T**unc q̄d in iudeā
sunt. i.in ecclie vbi est p̄fessio veritatis. **F**ugiat
ad montes. i.ad claustra/ vt ibi saluentur latentes. Gen. xix.
d. Non s̄t in omni circa regione: sed in monte saluum te-
fac. Esa. iiij. a. Venite ascendamus ad montem dei oreb et ad
domum dei Iacob. i.luctatorū. **H**Quia dies vltionis.
Esa. xxvij. b. Victimā domini in bosra et imperfectio magna
in terra edom: quia dies vltionis domini annus retributionis
iudicij s̄ion: id est ecclesie. **K**Te autem pregnantibus
et nutrientib⁹ in illis diebus. De signis que p̄cesser-
unt eversionem h̄ierusalem quedam exposuit dominus: et vlti-
mo posuit evidenter indicium destructionis. i.obsidionē: ad
buc prosequitur de obsidione dicens: quia tempore obsidio-
nis erit v̄ pregnantibus. i.in utero habentibus / et nutrienti-
bus paruulos iam natos: quia p̄sarcina filiorum fugi-
re non poterunt et capient. Tel per pregnantes et nutritientes
intellige quoslibet habētes quilibet fugiē impedimenta: vt sit
sensus: Te erit illi qui aliqua impedimenta habebit ne fugere
possit. Littera patet. **M**ystice. autem **A**ce pregnanti-
bus et nutrientibus in illis diebus. i.mortis vel ludi-
dicij tempore propinquante. Pregnantes autem sunt omnes
terrenas diuitias concupiscentes et nondum habentes: cum
autem pepererint: id est habuerint adiunctione lac ut crescat.
Amos. i. d. Super trib⁹ sceleribus filiorum āmon r̄c. Aug.
de verbis domini. Quando concupiscit quis rem alienam/
anima sua quasi cōcepisse videat: quam rem si per aliquam ne-
quitiam poruerit obtinere: quasi natum filium osculari et nu-
trire cognoscit. Vis cōcupiscēdo impregnari. **E**ncupisce-
tam eternam et intus erit parvulus tuus. Item pregnantes
sunt pondere peccatorum graues: superbia turgentes. Item

propositum bonū habentes sed nondum perficientes. De
quibus Esa. xxvij. a. Filii venerunt vsc̄ ad partum et vir-
tus non est pariendi. Nutrītēs vero sunt omnes diuitias ha-
bitas auare custodientes. Item peccata sua palliantes/excu-
santes/defendentes. Item propositi vel voti sui extum diffe-
rentes. Om̄ib⁹ his

ve i diebus illis. illj.
Regl. xv. c. Percus-
sit manahen thapsā
et omnes qui erant in
ea: et terminos eius
de therba: Moluerūt
enim aperire ei: et in-
terfecit omnes pre-
gnantes eius. Ma-
nahen interpretatur
consulens vel conso-
latio. i.christ⁹. Ther-
sa pulchra / mūdus.

Hiere. xxxij. b. Congregabo eos inter quos erūt cēcus et clau-
dus et pregnantes et partens simul. **E**rit enim pressura
magna super terram. Job. xvi. g. In mundo pressuram
babebitis. Anselmus. Angustie: binc erūt accusantia pecca-
ta: inde terrēs iusticia: subtus patens horridū chaos inferni:
desuper iratus iudex: intus v̄rens conscientia: foris ardens
mūdus: sustus vix saluabitur: p̄strictus r̄bilebo: quomodo
parebo: Latere erit impossibile: apparere intolerabile. Illud
desiderabo et nūc erit: istud execrabo: et vbiq; erit. **m** **E**t
cadet in ore. i.in consūptione: **G**ladij sentētē diuine.
Job. xix. d. Fugite a facie gladij: q̄d vltor iniqtatū gladi⁹ est.
Deut. xxii. f. Gladi⁹ meus devorabit carnes. **O** **E**t capti-
ui ducenti in oēs gētes: et h̄ieralm calcabit a gētib⁹.
Nam calcatur h̄ierusalem. i.ecclesia a gentibus incircumcisus
carne et corde. Ps. Deus venerunt gentes in hereditatem tu-
am r̄c. Eccl. xliij. c. Hec dicit dominus deus: Omnis alie-
nigena incircumcisus carne et incircumcisus corde non ingre-
ditur sanctuarium meum. **P**Donec impleatur tem-
pora nationū. Beda. i.donec plenitudo gētū intrauerit:
vt sic omnis israel salu⁹ fiat: Ro. xi. d. et quasi ad solum pro-
priū nativitatis gauisurus redeat. i.ad fidē. Tel ad litteram
potest intelligi: quia tempore antichristi sunt habitaturi tu-
dei h̄ierusalem et redificatur templum vnum: sicut discunt
quidam: et legitur antichristus sessurus in tēplo. ij. Thessal.
ij. a. Quid autem impletis temporibus nationum et omni is-
raeli saluato sequatur: dominus ex ordine ponit: Nam et hoc
in Matth. xxiiij. a. apostoli quesierunt: non solum tempus
euertēdi templum: sed etiam signum aduentus eius et p̄sum-
mationis seculi. Usq; sequitur: **q** **E**t erūt signa r̄c. Huc
usq; posuit dominus signa eversionis h̄ierusalem: hic autem
ponit propria signa aduentus sui ad iudicium et consumma-
tionis seculi. Hieronym⁹ vero dīc se iuuenisse in libris hebreo-
rum quindecim signa p̄cedētia diem iudicij. Utrum autem
dies illi quib⁹ s̄nt illa/ continuū sint futuri an interpolati/ nō
exprimit. Prima die eriget se mare quadraginta cubitis su-
per altitudinem montium/ stās in loco suo quasi murus. Se-
cunda tantum descendet vt vix intueri possit. Tertia oēs ma-
rinē belū apparentes supra mare/ dabunt rugitus vsc̄ ad cē-
lum. Quarta ardebit mare et aquē omnes. Quinta herbe et
arbores dabunt rorem sanguineum. Sexta ruent edificia.
Septima petre adiuicem collidentur. Octaua generalis
fiet terremotus. Nonā equabitur terra. Decima exhibunt
homines de cauernis: et ibunt velut amantes et non poterunt
mutuo loqui. Undecima surgent ossa mortuorum et stabunt
sup sepulchra. Duodecima cadent stelle. Tertiadecima mos-
tient homines viventes: vt cū mortuis resurgat. Quartade-
cima ardebit celū et terra. i.superficies aeris et terrae. Quinta/
decima fiet nouū celū et noua terra/ et resurgent omnes. Hec
eadē signa ponit magister in historijs. Quedā illorū in euau-
gelio legunt̄: vt hic: dupli ex causa. Prima ē vt boni accele-
ret iter suū. Secunda vt mali p̄territi resipiscat et redeat. **D**īc g.
Et erunt signa

Evangeliū scđm Lucam

a Et erūt signa ī sole et luna et stellis. *Jobel. q. g.* Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinē. *Esa. xxiiij. d.* Eru- bescet luna et confundetur sol cum regnauerit dominus exer- citum *z. q. d.* cōfundetur ex rubore propter peccata vestra.

b Et in terris pressura gentium: hoc tempore antichri- sti. **c** Hoc con- fusione sonus maris et fluctuum: quod *Esa. xxiij. b.* erunt signa in sole et luna *Jobel. z. c.* mare confundetur. *i.* **a** et stellis: et in terris pres- omnino peribit: et fiet cū fragore inten- so. *Or* autem aquę omnino pereant: habetur *Aposc. xxij. a.* *Beda.* Prēnunciat hoc qd̄ iohannes inter cetera s̄eculi mira- cula habitū mare conspergit: *Aposc. xxij. a. i.* ad nibilandum cum dicit: Et mare sā nō est. *Greg.* Confusio maris et fluctu- um necedum noua exorta est: sed cum multa prēnūciata com- plēta sunt: dubiū non est quin sequant etiā pauca que restant: quia sequentium rerum certitudo est prēteritarum exhibitio.

Mystice. **a** Et erūt signa in sole et luna. Sol chris- tūs est. **b** De quo *Dalach. vij. a.* Tobiſ timentibus nomen meū oret sol iusticę et sanitas in pénis eius. *i.* in brachijs in cruce extēsis. Luna est ecclesia: que a christo illuminat: vt lu- na a sole. *Aposc. xij. a.* Signū magnū apparuit in celo: mulier amicta sole. *i.* ecclesia informata christi uersatione. Stelle sūt singuli fideles. *Judicij. v. c.* Stelle manentes in ordine suo et cursu pugnauerūt contra sisarā. In hoc sole christo q̄tuor si- gna leguntur fusse. *f.* obscuratio/percussio/statio/retrocessio. Obscuratio solis fuit in verbi incarnatione: tūc enim quasi sol sub nube latuit: et ita qdāmodo obscuratus fuit. **c** De qd̄ *Aposc. vij. d.* Sol factus est niger tanq̄ saccus cilicinus. Dicitur au- tem saccus: quia deus pater omnes thesauros suos recondi- dit in eo: sicut bon⁹ mercator in vili sacco reponit merces suas preciosas. *Cilicin⁹* autem dicitur propter virg⁹ asperitates et vilitates assumptas. **d** De quo dicitur in *P̄s.* Concidisti sac- cum meū: nō solū aperuisti sed etiā cōscidiſti: vt thesauri in eo absconditi et aromata ibi reposita largiter effunderetur nobis. Iustum saccum consuerunt angelus et maria et ipse christus. Primum punctum fecit angelus dicens: Due gratia plena. Secundum addidit maria respondens: Quomodo fiet istud. Tertium superaddidit angelus quasi acum reddens marie. Spiritus sanctus superueniet in te et virt⁹ altissimi obumbrabit tibi. Et ipsa illi acū reūiens apposuit quartū dicens: Ecce ancilla domini: fiat mihi sūm verbum tuū. Et statim domi- nus apposuit manūs tuis sibi saccum humanitatē et consul⁹ est saccus. Unde *Job. xvij. c.* Saccum consui super cutem me- am. Nō dicit sui: sed consui. *i.* inseparabilis mihi vniū. Diu- nitas eī nec a corpe in sepulchro nec ab anima separata est in limbo. Percussio solis fuit in christi passione. **e** De qua *Esa. liij. c.* Propter scelus populi mei percussi eum. Sunt autem in christo tria: sc̄z deitas: anima: icaro. Deitas nō fuit percussa: nec anima gladio: licet dolore: sola caro gladio fuit percussa: et ita quasi tertia pars solis fuit percussa. Unde *Aposc. viij. d.* Percussa est tertia pars solis et tertia pars lunæ et tertia pars stellarum. Statio solis fuit in cruce: vbi christus affixus stetit perseveranter propter tria: sc̄z vt plene de hostibus triūpha- ret. Unde *Josue. x. c.* Sol contra gabao ne mouearis: et luna contra vallem ballon: steteruntq̄ sol et luna donec vici- sceretur se gens de inimicis suis. Item stetit sol vt deum pa- trem placaret et nos ei reconciliaret. Unde *P̄s.* Dicit deus *viij. 105.* vt disperderet eos si nō moyses electus eius z. Sed quomo- do stetit si contractus fuit: aut quomodo contractus fuit si stetit: Sed stetit in diuinitate: contract⁹ in humanitate. Itē stetit sol: vt diem duplicaret. *i.* diē gratię diei glorię cōtinuarer. *Josue. x. c.* Stetit sol in medio celij. *i.* in aere pendens: et nō se- stinavit occumbere spacio vniū dicit: et nō fuit antea et postea tam longa dies. *P̄s.* Ordinatione tua perseverat dies. Et ali- *viij. 118.* bi. Annuntiate de die in diem salutare eius. Quartum signū solis fuit retrocessio: hoc fuit i resurrectione et ascensione: quā do christus ad patrem rediit unde venerat. *Job. xvij. f.* Exi-

ui a patre et veni in mundum: et iterum relinquo mundum et vado ad patrem. *Eccē. j. a.* Oritur sol et occidit et iterum ad locum suum reuertitur: ibi⁹ renascens gyrat per meridiem et flectitur ad aquilonem: iustrās vniuersa in circuitu pergit spi- ritus et in circulos suos regreditur. *P̄s.* A summo celo eges. *viij. 11.*

a et occurſus ep⁹
ysq̄ ad summū eius.
b De ista retrocessione
solis: *z.* *Esa. xxvij.*

sio ep⁹: et occurſus ep⁹
ysq̄ ad summū eius.
b De ista retrocessione
solis: *z.* *Esa. xxvij.*

b Reuerſus ē sol de-
cem linea p gradus

quos descēderat. Decem linea quas descendēs transierat sol sunt nouem ordines angelorum quos transiuit: quia quodā modo illis se minorē fecit. *Uñ P̄s.* Minuisti ei paulomin⁹ *viij. 1.* ab angelis. *Heb. q. b.* Eu qui modico q̄ angeli minorar⁹ est videmus iesum propter passionē mortis gloria et honore co- ronatum. Decima linea est homo: ysq̄ ad quā descendit sol. *Canis. q. b.* Ecce iste venit saliens in montibus/trāsiliens col- les: En ipse stat post parietem. Secundū signum retrocessio- nis solis fuit ezechias ad tria. *f.* ad salutem recuperādam: ad p- lem generandā: ad vitam prolongandā: ita erit et tibi si tu es ezechias. *i.* auxillum dñi. Vult eī dñs ut iuuem⁹ eum ad sa- lute nostrā recuperandam et ad opera bona facienda et ad vi- tam eternam habendā. Unde apls. *i.* Cor. iiiij. b. Auditores dei sumus. **b** Nec eadē signa que in sole facta sunt: fūnt quoti- die in luna. *i.* in ecclesia: et in stellis. *i.* in singulis fidelib⁹. Per- cutiuntur enim prius dolore in p̄tritione: deinde obscurantur pudore in cōfessione: inde stant perseverantes in satisfactione: et tūc demum retrocedūt redētes ad statum gratię p̄stitione. Item sol est p̄clatus: qui debet esse fons toti⁹ caloris et lumi- nis. *j.* *Dachab. vij. e.* Refulxit sol i clypeos aureos. *i.* p̄clatus in p̄sbyteros: et resplenduerūt montes ab eis. *i.* principes se- culares: qui reuera resplēderēt si sol luceret: et clypei essent au- rei. Luna est ecclesia sicut p̄l⁹: stelle sunt clerici: terra sunt laici. In his quattuor dicit dominus q̄ erunt signa appropiante mīdi cōsumatione. Signū in sole ē obscuratio: in hoc nota imperitia p̄latorum. Signum in luna ē sanguis: in hoc notatur carnalis amor cōsanguineorum. Signum in stel- lis ē casus in terram: in hoc significat auaricia clericorum. Signū in terra ē pressura: in hoc notatur mutua oppresio laicorum. Primum est causa secundi: et tertii quarti: ideo quarum destruit tertiu: et secundum primum. **c** De duobus primis dicitur *Jobel. q. g.* Sol conuertetur in tenebras et luna in san- guinē ante q̄z z. **d** De tertio dicitur *Dalach. xxiiij. c.* Stelle ca- dent de celo. **e** De quarto dicit *Esa. xxiiij. d.* Cōfractio con- fringet terra: cōmotione cōmouebitur terra: p̄tritione cōtere- tur terra: agitatione agitabit terra: quattuor et inuit genera- tur in mūdo. **f** De oīb⁹ p̄dictis quattuor dicit *Aposc. vij. d.* Fact⁹ est sol niger tanq̄ saccus cilicinus: et luna tota facta est sicut sanguis: et stelle ceciderūt de celo sup terrā: et oīs mōs et insulē de loc⁹ suis moti sūt et reges terræ. *l.* Igis hēc signa facta sint: qd̄ restat nisi p̄parare se ad adūēū iudicis: Dicit ergo. **a** Et erūt signa in sole et luna et stellis et in ter- ris pressura gentium. Triplex inueniēt pressura et tribulatio generalis. Prima fuit tyrānoꝝ cōtra martyres. Secunda bē- reticōꝝ contra cōfessores. Tertia est aduocatoꝝ cōtra simpli- ces: **b** De qbus dicit salomon *Prover. xxx. b.* Generatio q̄ p- dentibus gladiis habet. *i.* dentes p gladiis: et cōmandit mo- laribus suis vt comedat inopes de terra. *Hebre. ix. b.* Docue- runt lingū suā loqui mēdiacū. *P̄s.* Dissipa gētes q̄ bella vo- lunt. Quarta erit tpe antichristi: p̄tra oēz: et mator alij. *Uñ* *Dai. vij. a.* Videbā in visione mea nocte: et ecce quattuor vēti celi pugnabāt in medio mari: et quattuor bestiæ grādes ascē- bant de mari diuerſe inf se. Prima quasi leona: hēc est crude- litas tyrannoꝝ. Secunda simillīs vīso: hēc est versutia bē- reticorum. Tertia quasi pardus: hēc est varietas et dolus aduocatoꝝ. Quarta terribilis atq̄ mirabilis et fo: tis nimis: hēc est antichristus. **c** Hoc cōfusione sonū maris. *i.* mū- di. *Esa. lvij. d.* Impi⁹ quasi mare seruens qd̄ z. *P̄s.* Mira- biles elationes maris z. **d** Et fluctuū. *i.* persecutionum. *vñ* *P̄s.* Eleuauerūt flumina

a Arescentibus hominibus pre timore et expectatione que superuenienti vniuerso orbi. Ariditate appellat obfuscationem et terrorum: qua imminente iudicij articulo singulis obstupescit et turbabuntur. Beda. In tempore antichristi: qui erit tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi neque fieri: ut dicit Matth. xxii. b. **c** Nam virtutes celorum mouebuntur. i. horrebuntur. Quia sicut aliq[ue] manes in supercello mortis si vicu vel ciuitate aliquam viseris perire incendio vel absorberi terre hiatu natu ralit horret licet tam sciat incendiū ad mēsciat ascēdere: ita etiam electi vidētes sub se reprobos cruciari naturali quo dam horrore mouebuntur. Hieronymus Quid faciet virgula deserti: ubi concurrit cedrus paradisi? Tel etiam Beda. Virtutes celorum. i. angelicæ potestates tremunt: id est mirantur aduentum eius. Unde Job. xxvi. c. Columnæ celi contremiscunt et. Chrys. Si rex terrenus processurus contra aliquem expeditionem mandat in populo: dignitates omnes mouentur: exercitus excitatur: tota ciuitas seruet: quanto magis rege celesti exurgenti iudicare viuos et mortuos angelicæ virtutes commouentur: terribiles ministri: terribiliorem dominum precedentes: cherubim et seraphim preparatur ad sedem viuus: et rationalis thronus: nec enim potest esse res mortua que habulat vitam. Ante ipsum pro candelabris fulgura viua procedunt: et pro tubis horrenda tonitrua. Vere magna vox: cui omnia obediunt elemēta: que petras scandit: inferos aperit: vincula mortali dirumpit et. Item Chrys. Mecibi erit resistendi virtus: nec fugiendi facultas: nec penitentie locus: nec satisfactionis tempus: ex angustia omnium rerum nihil remanet nisi luctus: Matth. xxii. Zach. xii. d. Plagæ terre familiæ. Tunc neque diuitię diuitib[us]: nec parētes pro parētib[us] intercedunt: nec angeli sicut solebant pro hominibus faciunt verbum: quia non recipit natura iudicij misericordiam. d

d Et tunc videbunt filium hominibus venientem ad iudicium: in nube. i. in glorificata carne. Daniel. vii. d. Aspicebam in visione noctis: et ecce cū nubib[us] celi et. Esa. xix. a. Ascender dñs super nubē leuē. Tel. In nube. i. cū angelorū et sanctorum multitudine: qui venient cū eo ad iudicium. Esa. lii. c. Dominus ad iudicium veniet cū seniorib[us] populi sui et p[ro]p[ri]etib[us] et. Proverb. xxxi. c. Mobilis in portis viri et quādo se derit cum senatoribus terre. Tel. In nube. i. in aere ubi stās iudicabit habens secum signa victoriae. s. clavos/lanceam et coronam et crucem. Unde Chrys. Crux apparebit sole lucido et existens: et non erit necessitas tunc accusationis: cum videbunt crucem et ipsum christum habentem in corpore suo testimonia passionis: ut impleretur illud Zach. xii. d. Aspiciunt ad me quem confixerunt. e **f** Cum potestate magna et maiestate: qui primo venit cum humiliitate magna et infirmitate: et ita qui se humiliat exaltabitur: ut dicitur. 3. xviii. c. Esa. ii. d. Incurvabitur omnis sublimitas hominum: et humiliabitur altitudo virorum: et eleuabitur dominus solus in die illa: et idola penitus conterentur. Tunc cognoscetur dominus iudicia faciens: qui nunc ignoratur iniuriam patiens: dicat beatus Bern.

g Ps. 92. Eleuauerunt flumina fluctus suos et. **a** Arescen tibus et. i. ab humore gratiæ deficientibus. Ps. Quia de se erunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut crevum aruerunt: Percussus sum vixi et aruit cor meum et. b. **b** Quae superuenienti vniuerso orbi. Iacob. v. a. Agite nunc dientes: plorate vultates in miserijs vestris que aduenient vobis. **c** Nam virtutes celorum mouebuntur. Virtutes celorum possunt dici predicatores: Juxta illud Ps. Vero domini celi firmati sunt et. Et hec virtutes tempore antichristi mouebuntur. i. timore mortis a fide recedent pro maiori

XXI

parte. Job. xxvi. c. Columnæ celi contremiscunt et pavent ad nutum eius. Matth. xxii. b. Nisi baeuati esset dies illi et. Sequitur. **f** His asti fieri et. Sermo est ad electos: quasi erigit corda vestra rati securi: quia post mundi ruinam sequitur beatitudo vestra. Et est etiam exhortatio bonorum et consolatio: ut cum viderit mala mundi crebrescere erigant capita. intentione et consideratione ad finem ubi fiet eis eterna et plena remuneratio pro modica et breui sustentia tribulationum. q.

Cor. iii. d. Id quod in presenti est momen tanum et leue tribulationis nostræ supermodum et. Apoc. xxii. c. Tempus prope est: ecce evenio cito et merces mea mecum est reddere vniuersis in opera sua. Et hoc

est: His asti que dicta sunt: g **f** Fieri incipientibus: respicite ea que sunt et fine eorum. h **E**t leuate ad deum remuneratore et liberatore: i Capita vixi. i. cogitatione et intentione. Heb. xii. a. Curram ad propinquum nobis certam aspiciens in auctoritate fidei et consiliorum iesum. Itē in eodem. Recogitate eum quod tandem sustinuit aduersus semetipsum a peccatis traditionem: ut non fatigemini animis vestris deficietes. k **Q**uoniam appro

pinq[ue] redemptio vera. Ista enim mala que hic sustinemus propter christum sunt redemptio nostra: et ad hoc misit ea dominus nobis ut pilla nos redimamus. p. Redemptionem misit dominus ipso suo. Sub die non alieno: quod non oibus sed amicis et familiaribus mittimus ereta. Sequitur. l **E**t dixit illis similitudinem: Videte et. Sub exemplo arboris docet cognoscere aduentum consummationis. Nam sicut productio foliorum et fructuum signum est vicinæ estatis: ita commotio prelatorum et heresum indicium est propinquæ consummationis. Item ruina mundi signum erit proxime beatitudinis. Et bene ruina mundi fructu comparatur: quia fructus est bonorum. Chrys. Sicut homo circa mortem partiturphantasias: sic mundus in exitu suo multos patieret errores. Unde Matth. xxii. a. Videte ne quis vos seducat: multi enim et. Dicit ergo. m **V**idete sicutileam et omnes arbores cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est estas. Chrys. Quæ est hec similitudo: Ficus boni verni temporis temperamento iulescit ad folia: ecclesia autem cogitur miserabiliter ad mortem. Solutio. Non retulit ad afflictionem temporalem: sed ad perfectum animarum iocunditatem exemplis. **A**lystice: Per arbores significantur homines. Unde et homo anthropos dicitur. i. arbor cōuersa: habens sursum radices. i. cogitationes et desideria fixa in terra viventium: quod significatur per capillos qui superius in capite sunt quasi radices arboris. Unde omnes homines sunt arbores paradisi naturaliter: Ibi enim pri mo plantati fuerunt. Sed adam et eua quasi insipientes horum lani de illa terra fertili de illo horto irriguo nos eradicatorum et plantauerunt in hac terra sterili et arida: id est in mundo: et ideo fructus acerbus est et modicus. Sap. iii. a. Adulterine plantationes non dabunt radices altas: nec stabile firmamentum collocabunt: et si in ramis in tempore germinauerint infirmiter posita a vento commouebuntur: et a nimilitate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsu mati et fructus illorum inutiles et acerbi ad manducandum et ad nibilum apti. Per sicutileam vero quod sola nominatum est primitur significat docto theologicus: Et hoc triclini ratio ne. Primo: quia folia sicut viridia sunt et ad similitudinem humanæ manus formata: sic verba docto theologici semper vident spiritualitate et veritate: quia nibil terrenum/nihil falsum est in eis. Nam qui de terra est de terra loquitur: qui autem desursum venit super omnes est: Job. iii. d. Sunt etiam humanis manibus similia: quia quod dicunt faciunt. Osee. x. a. Utis frondosa israel fructus adequare est ei. Si ita esset in omnibus: tunc fructus eorum essent in cibum aliorum et folia in medi

cinam: Juxta quod

Evangeliū scđm Lucam

Gcinam: Iurta qđ dicitur Eccl. xlviij. c. Non defluet ex eo solum r̄c. Nunc aut̄ abundā folia in siccibus: et fructus nullus est. Unde Matth. xxiij. a. Sup cathedral moysi r̄c. Dicūt enim et nō faciunt. q. d. folia habēt viridia/ sed fructum putridū aut nullū. Folia aut̄ retinēt/ ut faciat inde sibi pericōmata ad tegēda pudenda:

sicut dicit Ben. iij. b. Cū cognouissent tē fūlneā et omnes arbores/ r̄c. Secūdo qz sicut cūm pducūt iām ex se fructū: ex quo incipit fructi scitis quoniam prope ē estas. sicut non cessarysqz ad hyemē: Sic theo logus vñqz ad morē. Ps. 103. P̄s. Exhibit hō ad op̄ suū r̄c. Tertio: qz sicut cū bona est n̄eratio hēc/ dōnec omnia si optima est: cū mala ē pessima est. Unde

Hiere. xxiiij. b. Quid tu vides b̄leremīa: Et dixi. Ficus bo nas: bonas valde r̄c. Quartā rationē ponit: Chrys. dices. Si cur impossibile est arborem iuxta viam fructus vñqz ad matutitatem seruare: sic difficile est hominem iuxta mundum viuentem iusticiam immaculatam vñqz ad finem tenere. Recede ergo de via/ et plātare in loco secreto. Usi Matth. xxij. b. Vides iefus sicut arborem vnam secus viam r̄c. Possent autem dicere doctores theologi: qz nō faciunt: qz iefus maledixit arborem. Ideo dicit ibi Chrys. Nō qz maledixit arborem/ ideo fructū nō dedit: sed quia nō dabat fructum/ ideo maledixit ei.

a. Vide te nō solū audite. b. Fūlneā/ doctorē theologū. c. Et omnes arbores. i. omnes homines. d. Lī. pdū/ cunt. i. procul ad aliorū informationē ducunt. e. Gā: qz tempus faciendi est. f. Ex se: nō solum ex alijs: vt faciunt hypocrīte. g. Fructū: bonorum operum/ per quē venitur ad eternam fruitionem. h. Scitis. i. scire potestis. i. Quoniam prope est estas. i. futurū sēculū: in quo cum deo regneris: quando erit plena serenitas: quia tunc transibunt nubila mero ris et doloris et laboris quo ad bonos: qui hic quasi in hyeme tempestatem et pluviā atqz grandines persecutionis patiunt. Apoc. xxi. a. Absterget deus omnem lachrymam ab oculis eorum/ et mors non erit ultra r̄c. Esa. xxv. c. Et auferet dominus deus omnem lachrymā ab omni facie r̄c. Illi autem qui hic habent estatim terrę/ transibunt in hyemem perpetuam. Talis em̄ ē natura temporis: vt hyemi succedat estas/ et estas hyems. Ben. viij. d. Estas et hyems/ nor et dies nō requiescent. Sup. vi. d. Et vobis diuitibus qui habetis hic consolationē viam. Sequit. k. Ita et vos cū videritis hēc fieri. i. p̄glia/ terremor/ signa solis et lunae et stellarum: hoc est fūlneā vestre atqz arborum fructificationem. l. Scitote quoniam prope est regnum dei. Unde certi et patientes expectate qz dico vobis. Sed de quo regno dei dicitur: Est em̄ triplex regnū dei. i. sacra scriptura/ gratia/ gloria. Sacra scriptura dicitur regnum dei: quia docet regnare: id est regere regnum animę ad honorem dei. De hoc dicit Matth. xxi. d. Auferetur a vobis r̄c. Item gratia dicitur regnum dei: quia facit regnare: De quo dicit. 3. xvij. e. Regnum dei ita vos est. Item gloria dicitur regnū dei: quia in ea regnāt omnes ad honorem dei. De qua dicitur Matth. iiij. c. Agite p̄gnitiam: appropinquabit em̄ regnū dei. De quolibet isto/ rum potest intelligi qđ dicitur hic/ specialiter tamen de tertio.

m. Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hēc. i. genus humanum de mortalitate ad immortali- tem. Tel: id est omne genus iudeorum/ qđ non deficiet donec venias dies iudicij. Et hoc est. n. Donec omnia fiant. i. qz dicta sunt compleantur. Chrys. Duplex est generatio. Una facientium mala. Proverb. xxx. b. Generatio que patri suo maledicit: et qz matri sue nō bñdicit r̄c. Matth. xij. c. Generatio/ praua et adultera signū querit r̄c. Allia partētum ma- la. P̄s. Hēc est generatio querentium eum r̄c. De utrāqz dicitur Eccl. j. a. Generatio p̄gterit et generatio aduenit r̄c.

o. Celum/ aereum: de quo Matth. xiij. a. Volutes cōf r̄c. non ethereum. p. Et terra transibunt. Beda. In nouabuntur deposita priori forma: permanente autem substantia. Unde dicitur: Terra in eternum stat: Eccl. j. a. Esa. lxv. c. Ecce ego creo nouos celos et nouam terram: et non erūt in memoria priors.

Apoc. xxi. a. Vidi celum noui et terrāno uā: Primū em̄ celū et prima terra abiit. Ro. xiij. d. Petri. iij. c. Glos. 35. d. nouos et nouam terrām et promissa ipsi expectamus et. q. Clerba autē mea non transibunt. Rab. Sine effectu cōpletionis. Aug. dubio in

Sermo dei qui nō trāsibit/ sentētias exprimit p̄manentes. Un de Matth. v. b. Unum iota aut apex unus non preteribit a le corātio ge r̄c. Homine autem celū et terre omnem creaturam intelligit deo meo dominus. Sed hēc duo ponit: quia p̄ ceteris in rerum vni sculari ueritate magis stabilia et durabiliora videtur: ea tamē dicit dōcētē et trāstitura: quē autem nūc sunt nisi in transiū: id est verba nō adūtē hēc dicit non transiū. Verba enim non sunt postqz per/ dicerint pfecta sunt: et ita non sunt nisi dū trāstūtū: id est dū adhuc imperi. Dicēta sunt. Ergo quasi per antithesim insinuat: quia qđ in rerū vniuersitate videtur durabilius/ respectu eternitatis quasi momentanei est. Et econverso quod apud homines transitorū siue momētaneū videtur/ fixum est et firmum apud deum. Nec tamē intelligēdū est de verbis ipsiis: qđ dicitur: nō transibunt: sed de intellectu verborum: qz non transibit incompletus: sicut etiam dicit Aug. Chrys. Quia celū et terra ad ministerium vestrum facta sunt: verba autem mea ad gubernationem vestram. P̄s. In eternū domine permanet vobis tuum. Sequitur. r. Attēndite autem vobis. Beda. Si medic⁹ vobis diceret: attēdite ne quis de succo illi herbe auid⁹ sumat: qz mox morte inōne mortē vñtareris: Nūc liber saluator custodiā animarū et corporum: et nō curatis: maior insania esse nō potest. s. Ne forte. Libertatē arbitrij notat. t. Grauētur corda vestra. Non dicit corpora: qz aliquando grauatur corpus ppter cibī grossiēm nō propter vitium comedentis. v. In crāpula. Eccl. xxvij. d. Propter crāpulam multi perierūt: qui autem abstinent est adiūctet vitam. x. Et ebrietate. Proverb. xx. a. Luxuria res vinum et tumultuosa ebrietas. y. Et curi⁹ hui⁹ vite. Et per hēc duo tangunt quē dicit Matth. xxiij. b. Sicut ne fuga vestra fiat hyeme: hoc quātū ad crāpulam: vel sabato/ hoc quātū ad curas huius vite. Heb. xij. b. Optimū est gratia stabilire cor/ non escis: quē nō r̄c. Phil. iii. d. Quorum deus venter est r̄c. j. Cor. vij. c. Esca ventri r̄c. j. Cor. viij. c. Esca nos nō cōmendat deo. Ro. xiij. d. Non in cōfessionibus. Ro. xiij. c. Non est regnum dei esca et potus. Ro. xvij. c. Iūliusmodi christo domino non seruuntur/ sed ventris suo. i. archidiacono. z. Et superueniat in vos repetita dies illa. Aug. Et illi qz finē habet luxurię quādo et vite. i. Thessal. v. a. Cum dixerint par r̄c. Eccl. xvij. c. In terra sedebūt et attoniti sup repentinō casu. i. animi. a. Tanquā laqueus em̄. i. Insperatus et perpetuo restiens qđ semel cepit. Hiero. xlviij. g. Pauor et souea et laqueus r̄c. b. Supueniet in omnes: quibus placēt ille cibē bulus mundi. c. Qui sedēt super faciē omnis terre. Et qz sūt isti sedētes: Eccl. i. d. Duas gentes odiuit anima mea: terrena phisitūm et stult⁹ popul⁹ qz habitat in sibimis. Apoc. xvij. b. Quintus angelus effudit phisalā suam super sedem bestie: et factum est regnum eius tenebrosū: et cōmandauerunt linguas suas. Quidam theologi sunt in celo scripture/ vt capiant terram tēligēdo. i. facile. P̄s. Posuerūt in celū os suū r̄c. g. Vigilate hag. P̄s. 7.

G **o** **U**igilate itaq; oī tpe. **Beda:** Non q'busdā certis horz vel dieb'. **b** **O**rates vt digni habeamini z̄c. **Duo** moneret: vigilare semp & orare. Vigilate per sollicitudinē: oran tes per deuotionē. **Marc.** xiiij.d.addit: Et videte p' discri tione. **Breg.** Illū diem fratres ante oculos cordis ponite: et quicqđ graue credit ei' cōparatione leui. **a** sup faciē oīs terre. Vigilate Sine intermissione.

Eccī. xvij.c. **H**emētore ire in die p'sumatiōis. **Vig** landū ē aut̄ oīb': qz habitat in regione latronū: qz sūt in me dio serpentū & leonū rugientū p'reparatoꝝ ad elcā: qz sūt in angustia castrop. vndiqz oblessoꝝ: qz expectat dñm veniente qui dormiētes icrepat & vigilātes remunerat. **D**e p'mo dicitur **Dat.** xliij.d. Si sciret paterfamilias q' hora fur veniret vigilaret vtqz et nō sineret p'sodi domū suam: qd fit qn̄ sug gestōes dēmonū surrepuit & corruplit p'scientiā/captiuatēs in peccatis animā dormitātē. Qd bñ significat. **j.** **R**eg. llij.b. vbi dicit: q' rechab et banaa ingressi sunt seruēti dle domū isboseth qui dormiebat sup stratū fūl meridie & ostiaria do mus purgā tritici obdormiuit: & percusserūt eum i' inguine et mortu' ē. Isboseth /vir p'fusionis interptak: hic est qlibet p'iger & somnolent⁹ i' sui custodia. Rechab aut̄ interptak extē dens vel pater mollis: et significat diabolū virili gule sub pa ternitatis specie p'tendente. Banaa fili⁹ ardoris: hic ē luxu rie appetit⁹ qui sequeit ex illo. Ostiaria domus ē ratio: q' dor miente nō est mirū si latrones intrēnt & occidāt isboseth dor miente: id est spiritū negligēte. Idem significat per illū qui descendens de hierusalē in hiericho incidit in latrones: q' pla gis impositis abierit semiuio relicto. **S.** **r.** **e.** Idē significat iiiij. **R**eg. v.a. vbi legitur q' latrūculi syri⁹ captiuam duxerūt puellā de terra israel. Latrūculi syri⁹ sunt cogitatiōes & affe ctiones atqz locutiones ambitionis occulēt. Puella est fide lis anima: q' sepe ab his latronib' captiuat & abducit de ter ra israel. Ex p'redictis patet: q' quidam ab his latronib' occi duntur/aliq' vulnerant/aliq' captiuant. Primū facit eō sensus: secundū actus: tertius consuetudo. **D**e secundo dicit **P**iero⁹. Non est securū vicino serpente dormire: id est in cētu homi niū mūdanoꝝ propter sibilum adulatioňis aut venenū detrac tionis. **D**e primo dicit **J**udic⁹. v.c. Quare habitas i' terminos vt audias sibilos gregum: **D**e secundo **Eccī.** x.c. Si mordeat serpens i' silentio/nibz eo minus habet qui occulte detrahit. **Eccī.** xxi.a. Quasi a facie colubri fuge peccatū: et si accesseris ad illa suscipiē te. **D**e tertio dicit. **j.** **R**eg. xxv.j.a. q' saul dormiebat i' tentorio & reliquā vulgus totū: ideo am si fit hastam & cyphū aquę. Quid est saul dormiens nisi p'rela tus negligēs: qui dum voluptati vacat ad idem subditos p' uocat: **H**iere. l.b. Effus⁹ estis sicut vituli sup herbam: & mu gisti⁹ sicut tauri. Tales ad litterā sepe dormiūt etiā i' scho lis & ecclesijs: qz cibaria delicata calida sunt & humida i' q' bus vigeat sopor. Unde de deo soporis. i. diabolo dicit **Job** xl.c. Sub umbra dormit i' secreto calamī i' locis humenti bus. Isti amittunt hastam. i. o'zonis gratiā: & cyphum aquę. i. lachrymarum donū. Legit **Judith.** xlii.a. q' holofernes i' cebat in lecto nūmia ebrietate sopitus: et amputatū ē ei caput a muliere. Holofernes interptak vitul⁹ saginat⁹. i. p'lat⁹ impinguat⁹: cui mulier. i. caro amputat caput. i. rationē. **D**e quarto dicit. **S.** **tū.** **e.** Et vos similes hoīb' expectatib' dñm suū. Item **Dat.** xliij.d. Vigilate qz nescitis qua hora dñs vester venturus sit. Et beat⁹ seruus quē cū venerit dñs i' uenerit vigilante: amen dico vobis super oīa bona sua p'stitu et eum. Et econtrario: Maledict⁹ seruus quem cum venerit dñs iuenerit dormiente. Ne qz plures inueniret hodie dñs dormiētes si veniret: imo fere omnes. Unde **Dat.** xv.a. Doram aut̄ faciēte sponso dormitauerūt oīs & dormierūt. Item **Dat.** xxv.j.d. Venit Iesus ad discipulos suos & inuenit eos dormiētes: quibus tñ ante parum dixerat: Sustinetē bic & vigilate meū. Necum dicit: qz multi sunt qui optime possunt vigilare per mediā aut totam noctem cū diabolo ad peccata facienda: sed cū christo nec ad modicum possunt. Tū

Ipse dñs dicit **Dat.** xxvi.d. Mō potuistis una hora meū vigilare: Sunt autem qnqz cause p'pter quas specialē debet rent p'relati vigilare. Prima: quia sunt vigiles oblessoꝝ. Se cunda: quia custodiūt tabernaculū dñi. Tertia: quia ducunt nauem per mare procellosum. Quarta: quia pascunt gregem i' medio lupop. Qui ta: quia custodiūt le ctulum salomonis.

De p'mo d' **Cant.**

līj.c. Inueniēt me vigiles qui custodiūt ciuitatē. **Esa.** xxi.a. Clamauit leo. i. p'relatus: super speculā dñs ego sum stans z̄c. Sed quid fiet de speculatori si per eius somnolentia ciuitas capiat aut aliquis occidaꝝ: **Ezech.** xxxiij.b. Si speculatori viderit gladiū veniente super terram & non insonuerit buccina et populus se non custodierit: venerisqz gladiū & tulerit de eis animā: nō dicit capā: ille quidem i' iniq'itate sua capi⁹ ē z̄c. Et quid dicit **Esa.** lvj.d. Speculatori eius ceci oīs z̄c. **D**e se cundo dicit **Numeri.** i. g. Levite per gyrū tabernaculi figet tentoria. Item. q. **Paral.** xxv.c. dicit: Banitores per por tas singulās obseruabāt z̄c. **D**e tertio dicit in **P̄s.** Qui de scendunt mare in nauib' z̄c. Mare mūdus /rumēs superbia. **Th** **P̄s.** Mirabilēs elatiōes maris. Item spumās luxuria. **P̄s.** 92. **Osee.** x.c. Trāsire fecit samaria regem sūt quasi spumā sup faciem aquę. Item seruēs avaricia. **Esa.** lvij.d. Impij' qua si mare seruens z̄c. Hec tria totū mūdū occupant. Propter qd recte dicit mare. j. **Joh.** ii.c. Omne qd est in mundo z̄c. Nauis ē generalis ecclesia/que ē magna nauis. Hec ē nauis petri: de qua dicit. **S.** v.a. Ascendēs Iesus in vnā nauim que erat simonis z̄c. **D**e hac etiā **Dat.** xliij.c. Nauies mino res sūt particulares ecclesi: De qbus d' in **P̄s.** In spū ve. **P̄s.** 47. heimētē cōteres nauies tharsis. i. exploratēs gaudiū. Hoc fecit herodes/ gloria pellis. Rector magnē nauis est dñs papa. Rectores minores sūt alij. p'lati qui regūt ecclesiās particu lares. Timeo q' multis cōpetit illud qd dicit **Prouerb.** xxiij.d. Eris sicut dormiēt i' medio mari z̄c. Isti sūt significati per sonā: de q' legif **Jone.** j.b. Jonas descēdit ad iteriora nauis et dormiebat sopore graui. Quid est sopor graui nisi volup tas carnis aut negligētia & torpor mētis: a quo euigilauit iacob/auditis rumorib' de ioseph & gloria ei⁹. Isti vero ad nul los sermones excitari possunt qz nolūt: nec etiam auditis ru morib' de christo & gloria ei⁹: s' postillāt quicqđ audiūt. Sed certe si attēderēt quantū malū fecit p'ma postilla. i. euq' postillantis verbum dñi. **Ben.** lij.a. Ipsi dimitterēt postillae suas. Dñs dixerat adā et euq: Quacunqz hora comedētē. z̄c. Et qn̄ diabolus dixit euq: Quare p'cepit z̄c. Nūdit euq/ et addi dit postillāt suā: Ne forte moriamur. Dñs non dixerat: forte. **D**e quarto dicit. **S.** ii.j.b. Pastores erant in regione z̄c. Et iō quattuor bona de ip'sis specialē subiectiū ibidē. s. angelorū p'sortiū/et allocutio: ibi: Ecce angelus dñi steti iuxta illos. Item intelligit clarificatio sive illuminatio: ibi: Et claritas dei circumfulsit illos. Itē timoris magnitudo: ibi: Et timuerunt timore magno. Item salutis annūciatio: ibi: Ecce euāgelico vobis gaudium magnū z̄c. Quare: Quia vigilabāt sup gressū. Sic vigilabat iacob. i. bon⁹ p'relāt⁹: qui dicit **Ben.** xxij.f. Fugiebat soin⁹ ab oculis meis: qsi p'terrīt a suo cōtrario. **D**e qnto d' **Cant.** lij.c. En lectulū salomonis sexagita fortes z̄c. Lectulus salomonis ē ecclesia: maxime q' ad p'rem platiuos: in quibus quis sit & dormit dñs/dum illos quiesce re & dormire facit somno cōtemplatiōis: **D**e quo dicit spon sa **Cant.** v.a. Ego dormio & cor meū vigilat. Hunc dñm sic dormiente custodiūt p'relati cum pacem ecclesi & quietē cu stodiūt & p'curant. Sicut enī fit q' regem dormiente custodiūt famili vigilātes: Alioquin rei sunt apud regem si dormiūt vel dormitant. **Elī.** j. **R**eg. xxv.j.c. dicit dauid ad abner & ad ali os custodes regis quos suenit dormiētes: Tuūt dñs qm̄ fili⁹ mortis estis z̄c. Prop̄ istas qnqz causas debet vigilare p'lati. Item vt inimicū sūt domesticū. i. carnem humiliēt. **Eccī.** xxij.a. Vigilla honestatis tabefacet carnes. Itē vt cū alijs in ecclesia deum laudent. **Job.** xxvij.a. Ubi eras cū me laudarent z̄c. Item vt capiant p'redam subdit̄. i. ḡram vel ventā

P **L** vigilādo imperēt

Evangeliū scđm Lucam

vigilando impetrant. Job. xxiiij. a. Quasi onagri in deserto egreditur ad op' suū vigilatēsque ad p̄dā p̄parat panē liberis .i. subditis. Ad vigilādū h̄ modo nos admonet dñs Marc. xiij. d. Vigilate: nescitis em̄ q̄i dñs veniat: sero an media nocte an gallicātū an mane. i. an i. senectute/ an i. iuuentute/ an i. adolescētia/ an i. pue-

riciane cū venerit re
pente inueniat vos
dormītētes: Qd̄ aut̄
vobis dico: omnib⁹
Job. 8. a. dico: vigilate. Ad h̄
etia nos inuitat qd̄
dicitur Job. xxr. c.
in persona cuiuslibet
nrm: Qui me comedūt si dormītūt. Quō enī dormire possūt
qui assidue comedūt: Exemplū de arbore cui⁹ radicē coro-
debant duq̄ bestiæ: vna alba et altera nigra. i. dies et nox: et vnl
cornis expectabat vt homo qui erat super arborēm inhians
paruo fauo mellis qui erat in summitate ramor⁹ caderet i. os
elius / v̄l in fōtēa p̄fundissimā: que erat iurta arborē vbi erāt
alio bestiæ expectatēs eundē hoīem. Mirū esset si homo ille
dormiret: Sic est de istis. Ideo dicit P̄s. Vigilauit et fact⁹ sū
sic passer solitari⁹ in tecto. Et Eccl. xxix. a. Justus cor sūtū
tradit ad vigilādū diluculo. Illoc ē secūdū qd̄ p̄cipit h̄ dñs. s.
orare dicēt: Vigilate itaq̄ oī tpe orātes: instanti feruent/
prudenti humiliati/ leuerant: et pro alijs et pro vobis. Talis
enī oīo impetrat gratiā et sibi et alijs apud deum. Iaco. v. d.
Hēlias orauit et cēlū dedit pluviā et terra dedit fructum sūtū.
Imperat etiā sanitatē. Iaco. v. c. Infirmat quis i. vobis/ in-
ducat p̄sbyteros ecclēsī et orient sup eū: et oīo fidei saluabit
infirmū. Eccl. xxviiij. a. Ora dñm et ipse curabit te. Itē va-
ler ad declinādā mala ram p̄scētā q̄ futura. Unde dicitur hic:
Orātes ut digni habeamini fugere ista oīa q̄ futu-
ra sunt: q̄i caueri non poterūt nisi hic caueant. a. Et sta-
re: id est p̄fidentes esse vel securi. Blo. H̄ec est lūma brūnadi-
nis/ in plēntia iudicis fut securū consistere. b. Ante filiū
hoīs/ iudicantis: q̄i terribilis apparet malis/ ita vt māllent
pati quālibet p̄gnā q̄ ipsum videre. Unde Apoc. vij. d. Bb
scondent se in petris et speluncis montium: et dicent montibus
et petris: Cadite sup nos et abscondite nos a facie sedentium su-
per thronū et ab ira agni/ qm̄ veniet dies tr̄g magn⁹ ipsorū:
et quis poterit stare: Iaū. j. b. Quis stabit et quis resistet in
ira furoris eius r̄c. Malach. iij. a. Quis poterit cogitare dīc
aduent⁹ eius: Osee. x. c. Dicent montib⁹: op̄ite nos: et collib⁹
cadite sup nos. c. Erat aut̄ dieb⁹ docēs in tēplo: vbi
ē loc⁹ cōmuniſ: quia ibi oīs p̄ueniūt. Qd̄ est p̄tra hereticos
qui in locis occultis et secretis p̄dicat et docent. Job. xvij. d.
Ego palā locutus sum mundo: ego semper r̄c. Ita etiā p̄ce-
pit discipulus suis loqui in publico et apropo loco: Matth. x. c.
Qd̄ dico vobis in tenebris. i. i. parabolis: dicite i. lumine r̄c.
d. Noctib⁹ v̄o exiēs morabāt in monte q̄ vocatur
oliueti: in uigilāo oīoni. In hoc ipso docēs et instruēs nos
de die instare oīoni et p̄tēplationi. P̄s. In die mādauit dñs mis-
ericordiā suā/ et nocte canticiū eius. Thren. iij. f. Consurge/ lau-
da in nocte/ in p̄ncipio vigilātū: effunde sicut aquā cor tuum
ante conspectū dñi: leua ad eū man⁹ tuas. Locus autem ipse
ostendit qualis debet esse oratio. s. erecta sursum per rectā in-
tentōnē/ et deuota/ et cōpassione plena: hoc ē enī orare i. mon-
te oliueti. Sed non vacat q̄ dīc̄s pluraliter/ dieb⁹ docēs et no-
ctibus orans: non die et nocte singulariter: per hoc innuēs q̄ fre-
quenter est p̄dicandū et frequēt̄ orandi. De p̄mo dicit apl̄s
ij. Timoth. iiij. a. Prēdica verbum: iusta oportune importu-
ne. De secūdo. j. Thessal. v. c. Sine intermissione orate. Et
notandum est q̄ dīc̄s: dieb⁹ erat docēs/ et noctib⁹ orans:
quia tempē pacis et trāquillitatis est p̄dicādū: tempe aduersi-
tatis est magis orandi. Sequitur: e. Et oīs pp̄līsma-
nicabat .i. accelerabat mane: f. Ad eū/ venire i. tēplo
et audire illū: quia certe talis doctor et p̄dicator libenter au-
ditur qui habitat in monte oliueti: et docet in templo: id est q̄

vacat misericordiē et doctrinē. Unde et dominus ipse discipu-
los suos ad misericordiā inuitat. s. vij. f. Estote misericordes
sic p̄ vester misericordiā. (Expositio Cap. XXII.

Propriū quabat aut̄ dies fest⁹ ac ymōz r̄c.

Hic incipit quarta pars hui⁹ libri. Siq̄dē totus h̄l-

ber dīnus ē in quat-
tuor partēs p̄p̄t p̄ro-
logum quē ipse met
lucas p̄p̄osit in lib-
ro suo more p̄phe-
tarum. In p̄ma par-
te agīs de cōceptiō-
ne et nativitate p̄cur-
soris et p̄ceptiō sal-
uatoris: et tenet vñl capitulo. In secūda agīs de nativitate et
baptismo saluatoris: et tenet duo capitula. In tertia parte
agīs de christi tēptatiōe et dīcatiōe et miraculor⁹ opatiōe: et
tenet decē et octo capitula vñlōs buc. Hic incipit q̄rta pars: in
qua agīs de passione et resurrectiōe atq̄ ascētēe eius: et te-
net tria capitula. Hoc aut̄ p̄mī capitulo diuidit in septem
partes. In p̄ma p̄parat p̄scha dñs cum discipulis celeb̄-
rum. In secūda describit discipulor⁹ cōsētio: ibi: Facta est
aut̄ et p̄tentio. In tertia p̄dīcīs discipulis sua tēptatio: ibi:
Aut aut̄ dñs. In quarta ponit ip̄sius dñi oratio et dis-
cipulor⁹ dormitio: ibi: Et egressus ibat. In q̄nta ponit
captio: ibi: Adhuc eo loquēt̄. In sexta describitur tria
petri negatio et eiusdē fletus et reueratio: ibi: Cōprehēndē-
tes aut̄. In septima inchoat el⁹ illusio: ibi: Et vñl quite
nebant eū. In his septē compleat illud capitulo. Dicatur
ego: g. Appropinq̄bat aut̄ dum p̄dicta fierent a dño
quarta feria ante diem cene p̄gregatis p̄ncipibus sacerdoti⁹
in domo calphē: vt dīc̄s Matth. xxvij. a. b. Dies fest⁹
acymoz qui dīc̄s pascha: qd̄ erat q̄ntadēcima luna ap-
p̄lis. Durabat autem hoc festū septem dīebūs: in quib⁹ non lu-
cebat lūdeis comedere fermentatum/ sed solos acymos panes.
Unde Exo. xij. c. Primo mēsē quartadēcima die mensis ad
vesperā comedētis acyma vñlōs ad diē vicesimūp̄rimū eius-
dem mensis ad vesperā. Illoc est contra grecos: qui dicunt q̄
dñs confecit corpus sūtū de fermentato. Dēcentur plane: q̄
tūc nō licebat comedere fermentatum, s. i. vespēra quartadēcimē
diēi primi mēsē quādō comedēt agnus. Unde et Lcuis.
xxij. a. dīc̄s: Mense primo quartadēcima die mensis ad ve-
sperām phasē dñi est: et q̄ntadēcima die mensis huius solēni-
tas dñi est acymoz. Decepti autem fuerunt greci et sunt ad-
huc per eq̄uōcationē hui⁹ nōis pascha: putatēs pascha vñlōs
poni pro agno. Unde cum dīc̄s Job. xvij. e. Non introi-
runt iudei in p̄tēriū ne contaminarent/ sed māducarent pa-
scha: et constat q̄ tunc erat parascēne: inde argumentantur
greci q̄ die parascēnes erat q̄ntadēcima luna: q̄ tūc com-
debat agnus: q̄ē dīc̄t vocari pascha ibi: et ita q̄nta feria an-
fuit tertiadēcima luna q̄i dñs fecit pascha cū discipulis suis:
Sed in tertiadēcima luna nondū erat acyma in domib⁹ iu-
dorū: quare dīc̄t q̄ dñs nō cōfecit de acymo. Unde dīc̄t
nos hereticos qui conficimus de acymo: immo dicunt q̄ nō
cōfecim⁹. Itē q̄ dñs fecerit pascha sūtū tertiadēcima luna quā-
do nondū comedebatur acyma: probant auctoritate Job.
xiij. a. vbi dicitur: Ante diem paschē sciens iesus r̄c. Ibi ex-
p̄esse dīc̄t q̄ fecit cēnam ante diem paschē: sed diēs paschē
erat quartadēcima luna: ergo iesus comedebat pascha suum
tertiadēcima luna: ergo confecit dē fermentato. Illocidē pro-
bant rationē sic. Veritas debet respondere vñlōs: sed quar-
radēcima luna ad vesperā immolabat agnus typicus: er-
go quartadēcima luna fuit immolatus verus agnus: id est
christ⁹: Ergo diēs parascēnes fuit quartadēcima luna: Ergo
pascha suum: et ita videtur q̄ de fermentato confecit. Item
mulieres parauerūt vnguentā in die parascēnes: vt dīc̄t i. j.
xxij. g. Sed si esset tunc q̄ntadēcima luna: non liceret: quia il-
la dies celeberrima est: vt dīc̄t Lcuis. xxij. a. Quare dīc̄t
q̄ diēs parascēnes fuit q̄ntadēcima luna: et ita dñs fecit pascha
sūtū tertiadēcima luna.

Let suum tertiadecima luna. In hoc p̄sistit tot⁹ error siue decep-
tio grecorum. Quod autem greci errat et mentiantur patet per h̄
qd dicitur Marc. xiiij.b. Primo die acymorū quādo pa-
scha immolabat dicunt discipuli ad iessū: quō vis eamus et pa-
remus tibi comedere pascha: Sed constat q̄ hoc dixerūt di-
scipuli die iouis an-

teq̄ captus esset do-
minus: ergo tūc im-

molabatur agnus et
comedebat acyma:

Alium nō esset dies
acymorū: Ergo ad

minus erat quarta /

decima luna. Sic enim p̄cipitur Exo. xij.c. Primo mense

quartadecima die mensis ad vesperam comedetis acyma.

Item. j. eodem. Venit dies acymorū in qua necesse erat oc-
cidi pascha: et misit iesus petrum et iacobum et iohannem r̄c.

Ergo tunc erat quartadecima luna: et inde vt p̄us. l. q̄ die io-
uis quando dñs fecit pascha suū fuit quartadecima luna q̄n

non licebat comedere fermentatu: quare patet q̄ consecit de
acymo: unde manifeste errant greci. Ad obiectiones grecorum

respondetur per distinctionē equiuocatiōnē huius nominis
pascha. Dicitur enim septem modis. Uno modo tota sepi-

mana acymorum: id est q̄ntadecima die ap̄ illis v̄sc⁹ ad vi-

cesimam primam diem eiusdem mensis dicitur pascha. Sic
accipitur Act. xij. a. vbi dicitur: Tolens post pascha produ-

cere eū p̄lo. Secundo modo dicit hora vnius diei: id est ve-

spera quartadecimē lunā aprilis. Sic accipitur Exo. xij.c. et
Levit. xxij.a. Sic etiā accipit Joh. xij.a. Vsi diē festū pa-

schē. Tertio modo dicitur prima dies acymorū: id est q̄nta-
decima luna. Sic accipitur hic. Quarto modo dicit pascha

panes acymī. Joh. xvij.e. Me contaminare sed manduca-

rent pascha: id est panes acymos vel paschales. Quinto mo-

do dicit pascha agnus p̄fchalit. Sic accipit. j. eodē. Venit
dies acymorū in q̄ necesse erat occidi pascha. Sexto modo dī
pascha festivitas epulū. q̄. Paral. xxxv. c. Non fuit phase si-
mle huic. Septimo modo dī pascha ipse christ⁹. i. Cor. v.
b. Pascha nostrū imolatus est christus. Unde versus. Heb/

domadas/hora/dies/epule/pec⁹/acyma/christus. Ad ratio-

nem autem grecorum dicimus: q̄ reuera vmbre respōdet ve-

ritas: quia in pascha typico erant duo. s. comedatio agni et im-

molatio seu occisio. Immolatio agni fiebat quartadecima lu-

na ad vesperam: et immolatio christi fuit inchoata quartade-

cima luna ad vesperam: quia tunc fuit captus iesus. Et ita im-

molatio bene responderet immolationi. Comestio vero totalit⁹
respōdet comeditione: quia sicut quartadecima luna advespe-

ram comedebat agnus: ita dñs corpus suū dedit discipu-

lis manducandū et ipse met manducavit. Quare autē post pa-

scha typicum dedit dñs corpus suū discipulis manducan-

dum: quadruplex solet assignari ratio. Prima est: quia per h̄
ostendit legalia esse finita/ sicut tenebra finitur luce apparet.

Secunda: vt mentib⁹ discipulox imprimeret firmius domi-
nici corporis et sanguinis sacramētū. Tertia: vt vmbre veri-

tas responderet. Quarta ratio est: ad innuendū q̄ cibus iste
non est cibus corporis sed mentis. Primum autem est qđ est

corporale: deinde qđ spirituale: vt dicit. i. Cor. xv.f. Ad ali-

am rationem grecorum est dicendum: q̄ licet die parascues
esset dies festus acymorum: id est q̄ntadecima dies que est ce-

leberrima: tñ licitum erat fm legem parare vnguenta: quia h̄

no est opus seruile: sed misericordie: sicut circūcidere iūitum
erat etiā i sabbato: vt dicit Joh. vij.c. et Matth. xij.a. Se-

quis a Et queret p̄ principes sacerdotū et scribē. i.
legisdoctores. b Quomodo ielum interficeret. In

bono die/bonum opus volebant facere. c Timebat xo

plebem: que amabat ielum et libenter audiebat eum: unde
et liberaret eum et auferret de manibus sacerdotum. Nec ti-

mebat seditionem populi: sed q̄ in proprias eorum personas
fōrē manū inūceret. Sic multi principes etiā sacerdotū: id ē

episcopi: et scribē: id est doctores legis/appropinquare fe-
sto magno querunt ielum interficere in se et in alijs per excels-

sus epulationum et potationū. Tūc fere omnes p̄incipes fa-
clunt festum baal: id est vētris: qđ nō placet deo. Unde Esa.
j.d. Iniqui sūt cētus vestri: calendas r̄c. Sed quid factū est
in festo baal: Certe ibi mortui fuerūt omnes sacerdotes eius.
Unde. iiiij. Regl. x.d. Congregauit hieu omnem populu et

dixit ad eos: Achab
parum coluit baal:
ego autem amplius
colam eū: Nunc lig-
tur omnes prophetas Matt. 26.b.
baal et vniuersos ser Marci. 14.a.
uos eius et sacerdo-
tes ipsius vocate ad

me: nullus sit qui non veniat: Sacrificium enī grande est mi-
hi baal. Et ingressi sunt templum baal: id est coquinā / v̄l do-
mum refectionis: et repleta est dom⁹ baal r̄c. Et nullus eu-
dat. Ita factū est: et ita fit hodie. Sed illi p̄incipes sacerdotū
timebant plebem: isti vero nec plebem nec deum timent. Se-
quitur: d Intravit autem: nō per essentialiam: sed p̄ sug-
gestionem. Job. xij.a. Cum diabolus iam misseret in cor.
Blo. Spirituali suggestione. Iohānes dicit: quia post bu-
ceilam datam intravit satanas in iudam: qđ fuit longe post.
Solutio est: quia et modo intravit et post: sed prius plene/poi-
ste pleniū. e Sathanas in iudam. Chryb. Intravit non corpus christi contemnēs/sed v̄cordiam proditoris
deridēs. Item Chryb. Si ille qui cum christō fuit: qui signa
operator est: qui tātam audiuit doctrinam/a phisalgyria in
tantum deductus est baratum: multo magis vos q̄ neq̄ scrī
pturas auditis et possessionibus indeſinēter affixi estis/ facile
ab hac passione capientis: et ita non est hec concupiscētia na-
turalis. Que enim nature sunt/omnibus cōmunitia sūt. Et in-
fra. Quos occupauerit/ preter naturā vivere facit. f Qui

cognominabat scarioth. Chryb. Quare dicit eius cog-
nomen: Hiero dicit: Scarioth/interpretat memoria mor-
tis: quia nō repente persuasus/ sed diutius meditatus scelus
peregit. g Scarioth. s. Matth. x. dicit Blo. q̄ sic r̄c.
Sed super Apocl. q̄ de tribu dan. Item Gen. xlir. in bene-
dictione dan r̄c. Sed iterū contra Esa. xxvij.a. Ue corone.
Ibi Blo. b Thnū de duodecim. Chryb. q.d. de p̄mo
choro erat. Joh. vi.g. Nonne duodecim vos elegi et vñ ex
vobis diabolus est: Job. xij.c. Quem maxime diligebam
auersatus est me. i Et abiit/ quasi spōtane⁹. Beda. Mō
a p̄incipib⁹ inuitatur: nulla necessitate cōstringitur: sed p̄
pria spōte sceleratē mentis inīt consilium. k Et locut⁹
est cum p̄incipib⁹ sacerdotum: qui tunc congrega-
ti erāt in domo caiphe. Et hoc cōstat quarta feria esse factū:
Ita enim se habet processus rei et veritas historię. H̄is in

sabbato ante ramos palmarum fuit berhanę in domo simo-
nis leprosi/ vbi parata est ei cōga solennis: cui lacar⁹ interfu-
st. In crastino. s. In prima feria sedens super asellum venit in
hierusalem et intravit templum / et vendētes et ementes de te-
plo elecit: et circa vesperam rediit ad suū hospitium in betha-
niam: Et in crastino. s. secunda feria iterum rediēs hierusalem
intravit in templum et docebat in templo/ et presentata est ei
adultera et liberauit eam. De arefactione fucus quando facta
est: dubium est: sed dicitur ad p̄fens factum i secunda feria:
est enim dubium an in p̄ima factum sit an in secunda. Tertia
feria docens in templo cōfutauit scribas et phariseos: De quo
supra habuisti. Et eadem die cū ostenderent ei cōficia tem-
pli/ ait: Non relinquatur lapis super lapide. Et inter cetera

verba doctrinę sue/ ait: Amodo non videbitis me donec di-
catis: Benedictus q̄ venit in nomine dñi. Et eadē fm Matth.

xvij.a. dicitur: Scitis quia post bīdūum pascha fiet r̄c. Ve-

spere exiit cum discipulis in montem oliveti: et ibi predixit ei

signa exterminii et futuri iudicii que p̄cesserunt. Quia ergo
audierant p̄incipes sacerdotum eum dicentem: Non vide-

bis me amodo r̄c. putauerunt q̄ yellet subterfugere ma-

nus eorum: ideo congregati sūt in atrio caiphe: deliberantes
quomodo eum possent capere et occidere. Quos audiens iu-

das cōgregatos/ venit ad eos et p̄actum inīt cum eis de tra-

P 2 3 dendo dñs p̄

5.21.8.

Matt. 23.8.

Evangeliū scđm Lucam

Glendo dño pro triginta argenteis: quorū quilibet valebat decem denarios vsuales: Et sic magistri sui p̄cio damnū de effusione vnguēti super caput dñi cōpensauit. Et sic quarta feria ante passionē facta ē venditio: pro cuius cōpensatione ea/ dem die ante ep̄stola legitur, p̄petia Esaiæ: in qua de venditio agitur: ubi dici

Esa. 62.5. **E**cce merces eī⁹ cū eo. Et agit ad lit- terā de mercede quā recipit iudas p̄ ven- ditione. Ille ē etiā quarta feria seculū dum post sextā feriā obtinet locū in ielu- nijs et afflictionib⁹. Nam sicur iuxta se- ria fuit crucifix⁹: ita in quarta fuit vendi- tū. Et cū p̄dicto

modo processerit ordo rei: quēdā glosula videt perturbare ma- festam veritatem: id est sic debet intelligi. Ille ante bīdū .l. in ipso bīdū: alioq̄ non constarent prōlora. Nam si ante bīdū paschē facta est venditio: ergo in tertia feria cū cōstet factū esse in quarta feria sīm tenorem p̄dictorū. **Mystice**

autē iudas gerit typū p̄relatorū et iudicū: qui christū vendere non cessant: quia sacramēta et beneficia eius et iudicia vendere non formidant. Unde et facto et verbo frequēt dicunt: Quid vultis dare et ego vobis eum tradā? De quibus dicit **Michæl** lī. d. **P**rincipes eius i munerib⁹ iudicabāt r̄c. **Esa. 1.5.** Quo facta ē meretrix: que semper vult accipere: ciuitas fidelis ple- na iudicij: iustitia habitauit in ea olim. I. iusti iudices: nūc au- tem homicide. Argentū tuū r̄c. Causa videt nō ingredit: id est animē vel ecclesie: sed tm causa de rebus tpalibus. Seq- tur: a **E**t migratib⁹ locutus est supple. Chrys. i. vucibus exercit⁹: quos. i. statuerat romani propter seditiones frequētes iudeoz. b **Q**uēadmodū illū traderet eis. Quō potuit sic perverti iuxta christū. Chrys. Nō est coactrix dei vocatio: nec violentiā infert consilio humano. Et. i. **Eccī. x.** a. Quaro nihil est scelestius. Ecce iudas vendit ioseph: **Gen. xxxvii. e.** Et absalon prodit patrem. **i. Regl. xv.** c **E**t ga- uisi sunt et pacti sunt pecunia illi dare: quā accepérūt in corbonā. l. in arca ubi reponebant oblationes sacerdotum. Unde q̄i iudas p̄gnans retulit eis triginta argenteos: dix- runt: Nō licet nobis mittere eos in corbonā: quia preciū san- guinis est. **Zach. xi. c.** Appenderūt mercedē mēa triginta ar- genteos. q. d. ratū dediſſent ipsi pro idolo vno: quātū pro me. d **E**t spopondit. i. illis vendere iesū pro pecunia. e **E**t querebat oportunitatē vt traderet illū sine turbis. Venit autē r̄c. Dicū est supra q̄ quarta feria vendidit iu- das dñm: et deinde q̄ siuit oportunitatē quō posset eū trade- re sine turbis: Nunc incipit ostendere lucas modū et locum et tempus et seriem traditionis: dices. f **E**lenit autē dies acymoz. **Beda. l.** quartadecima luna ad vesperā: q̄i p̄cī- pit lex encī fermentari a domib⁹ et solo acymo vesci: vt dicas **Ero. xii. c.** et **Lewis. xxii. a.** et **Numeri. xxviij. c.** **Deut. xv.** b. g **I**n quā neccesse erat occidi pascha. i. agnū pa- schalem. Sed posset aliq̄s dicere: Mox illa in quā imolabat agnus dicebat pascha: quare ergo ea nocte non est imolatus verus agnus. Solutio: est. Ea quidem nocte imolatus est. i. eius imolatio inchoata est post cynam: Mox et post p̄cipitātā discipulis eucharistiam egressus est in horū et ibi cōprehē- sus: et sic initia est eius passio. Istud etiā q̄d hic dicit: ne- cessē multū pro nobis ē: contra grecos: qui dicit lūna fuisse quartadecimā in die paraseues: et ita dñm fuisse crucifixum quartadecimā luna: pascha h̄o i tertiadecima luna celebrasse. **Mystice** Quib⁹ obuiat q̄d hic dicit: neccesse. Littera plana ē. **Aby-** stice. Septē dies acymoz: sūt septē virtutes: quarū opatio- nes sunt veteris hoīs afflictiones et noui hoīs reparations. Prima dies ē timor: In hac configitur vetus homo. Unde **P̄s. 118.** **P̄s. Confige timore tuo carnes meas, Secunda est iusticia;**

qua temptationi peccatorum resistitur. Unde **Eccī. ii. a.** Fili accedēs ad seruitutem del̄sta in iusticia et in timore r̄c. Ter- tia est magnificētia: qua magna fiunt. **P̄s. Confessio et pul- chritudo r̄c.** Quartā ē odium vitiorum: quo peccata abomi- nantur. Unde. Insquitatem odio habuit et abominat⁹ sum. Et

P̄s. iii. in istis quattuor die bus oīno occidit verus homo. In tri bus sequentibus re- paratur nouus ho- mo. Quarum prima est fides: qua incipit viuere nou⁹ homo. **Abacuk. ii. a. Just-** ex fide sua viuet. Se cunda est donum sci- entie: i. qua pascitur nouus homo pane lachrymarum. Sci- entia em lachrymas generat. Unde **Eccī. i. d.** Qui addit sci- entiam addit et dolorem. Et Aug⁹ in libro de doctrina chris- tiana. Scientia donum non facit hominem exterius iactan- tem sed interius lachrymantem. Tertia dies est spes venie et gratia et gloria: in qua confortatur et roborat et perficit nou⁹ ho. **Roma. viiij. e.** Spe salutis facit sum⁹. Dicit g: f **E**lenit autē dies acymorum: prima: id ē timor. g **I**n qua neccesse erat occidi pascha: qd passio vel transit⁹ inter- pretatur: id ē veterem hominem quem timor occidit. **Eccī. i. c.** Timor dñi expellit peccatum: Quo expulso moritur vetus homo. h **E**t misit iesus: id est quicunq̄ querit salutem et suam et aliorum. i **P**etrum et iohannem: id est cogita- tiones: quas generat noticia: et affectio-nes: quas gignit gratia. k **D**icens: euntes parate nobis pascha: id est pastū seu refectionem. l **E**t manducemus: Nō dicit vt mā- ducem solus: sicut avarus. **Eccī. xi. c.** Inueni requiem mihi et nūc manducabo de bonis meis solus. Ita dicit avarus: et nescit q̄ tempus p̄tereat et mors appropinquet et relinquit omnia alijs et moriatur. Exemplum. s. xij. c. dicebat diues: Anima mea habet multa bona posita in annos plurimos: requiesce r̄c. **Job. xxxi. b.** Si comedī buccellam mēa solus et non comedī pupillus ex ea. m **A**t illi dixerūt: ybiris paremug: Bene querunt isti duo nūc: quia duo sunt lo- ca in anima: et i vitroq̄ potest dñs habitare. s. intellectus et af- fectus. Sed intellectus locus ē tumultuosus: et quasi quoddā publicum consistoriū iudiciorum: vbi omnes eant: et omnia iudicia ventilantur: et ideo nō est locus aptus refectionis: ma- xime domino: de quo dicitur in **P̄s.** In pace factus est lo- cus ei r̄c. Primo ibi volat passim mulce morières: id est im- mundae cogitationes. Prēterea ibi non comeduntur nisi sola volatilium cogitationum. Affectus h̄o est alius locus magis aptus refectionis: quia secretior est. Ibi panis charitatis ab- unde comeditur et vinum deuotionis et aqua compassiōnis bibitur: et ideo domin⁹ libenter hospitatur ibi. **P̄s. IIc rei** p̄. 75. quies mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam. n **P**aral. vij. c. Elegi mihi domum istam in locum sacrificij. Sequitur: o **E**t dixit ad eos: ecce introeuntib⁹ vo- bis in ciuitatem: id est in animam vel in ecclesiam: extra quam non facit dominus pascha: in quam nesciunt ire sūlti. **Eccī. x. c.** Labor stultorum affliget eos. **P̄s. Utā ciuitatis** p̄. 196. habitaculū nō inuenierunt. o **O**ccurreret vobis homo: id est vnuis/non multiplex. p **A**mphoram aque por- tang: id est cor deuotione et compassionē plenū. Chrys. Si- milē signum dedit samuel sauli. j. **Regl. x. a.** Inuenies inquit hominem ascendentem habētem vitem aque. q **S**equi- mini eum in domum: animē vel ecclesie/ in quam in- trat. Ad tales declinat libenter domin⁹ qui portat amphi- ram aque: quia dant ei de aqua sua quam libenter bibit. q. **Regl. xiiij. c.** Desiderauit dauid aquam de lacu r̄c. **Job. iiij. a.** Jesus fatigatus ex itinere r̄c. Sequitur: r **E**t dicens patrisfamilias domus: id est ratione sive libero arbitrio:

q̄d est pater et rex

G qđ est pater et rector familię domus: id est conscientię. Familię dico desideria cogitationes affectioes anime: que omnia regunt et disponunt a libero arbitrio. **a** Dicit tibi magister i. christus: cuius debes esse discipulus obediēdo et reuerendo et audiendo illum. Matth. xxiiij. b. Unus est magister vester zc.

b **E**ibi est diuersorū zc.

B **A**mb. Pauperis ho-

spitium amplis nobis

lūmēdibus anterfer-

tur. Matth. viij. c.

Hoc dicit ad confit-

torib; vobis in qua-

occurred vobis homo

deum aque portans:

unum cum in dominum in-

trahit et dicens pat-

ter apostoli

Eabi pascha cū

discipulis meis

qđ sunt timoratē mētis cogitationes et setā desideria: e

Aducem. Apoc. iii. d. Ego sto ad ostium et pulso: si qđ zc. Hoc

idē gr̄it sp̄sa. Cant. j. b. Indica mihi vbi pascas vbi cubas

zc. Comedit autē dñs nobiscum pascha duobus modis. s. de

nostra penitentia gaudendo: et nos sibi incorporādo. Et nos

similiter comedamus cum eo duplicitate. s. hedum veteris ho-

minis occidendo: et agnum noui hoīis accipiendo. f

Et ipse ostendet vobis cenaculum. Ad litteram propter

estum caloris immoderati siebant cenacula: id est quedam ma-

siones in eminentiori parte domorū ad cenandum apte: yn-

de et nomine habet. In inferiori vō parte siebāt cubicula: id est

mansiones ad dormīendū apte: quia de nocte est ibi frigus.

Hoc dicit ad confit-

torib; vobis in qua-

occurred vobis homo

deum aque portans:

unum cum in dominum in-

trahit et dicens pat-

ter apostoli

Eabi pascha cū

discipulis meis

familias domus: Dicit tibi

māgister: Ubi ēst diuersori-

um vbi pāschā cum discipu-

lis meis mānducem: Et ip-

se ostendet vobis cenaculum

magnum strātum: et ibi para-

te. Eūntes autem inūnerūt

sicut dixit illis: et parauerunt

pascha. Et cū factā esset ho-

ra discubuit: et duodecim+di-

XXII

y Donec impleatur i regno dei: id est ecclesia. Beda.

Non ultra mōsacum pascha celebrabo: donec i ecclesia que

est regnum dei spiritualiter intellectum compleatur zc. id est

donec sacramentum dñci corporis et sanguinis in veteri pa-

schā spiritualiter intellectum ab ecclesia celebretur. **H**oc aliter

ter **v** Dico eni-

vobis: qđ ex hoc:

id est post hāc vitā:

x Non mandu-

cabo illud: id est

non occidam veterē

hominem et assumā

nouum: nisi hic fiat

Matth. 26. c.

ante mortem. y

Donec implea-

tur in regno dei.

Lunc enim erit ple-

num gaudiū de ple-

na veteris hominis

occisione et noui re-

stitutione. Usq; tunc enim nec veterus homo plene destruetur:

nec nouus plene restituetur. Unde Roma. vij. d. Condelec-

tor legi mētis meę zc.

Et hēc pugna durabit inter nouū et ve-

terē qđiu durabit vita ista. Unde clamat ibidem apostolus:

Ingl̄ix ego homo: qđ me liberabit de corpore mortis hū?

Sequitur: z Et accepto calice zc.

Domin⁹ celebrās

pascha cum discipulis suis dixerat se non manducaturum il-

lud pascha donec impletetur: id est donec significatum eius

manifestaretur et figura cessaret: quia hēc est impletio figura-

rum. s. manifestatio veritatis. Sicut ergo predixerat de agno

paschali quia nō manducaret illū donec impletetur: sicut de

potu. i. donec sub forma vini et aquae sanguis christi ab ecclē-

sia generaliter sumeretur sicut corpus sub forma panis: et sub

vtracq; forma totus christus sumeretur. De cibo quidem pa-

schali ad litteram legitur Exo. xij. b. quia comedebat carnes

agni et acymos panes cum lactucis agrestib; id est cum suc-

co de lactucis expresso: in quo intingebatur quasi in quodā

ture. De potu autem non memini me legisse. Sed licet nō le-

gatur: m qđ non poterant comedere sine potu. Et sicut cibus

erat sacramētū: ita et potus. Sicut etiam Blo. Bede vidē

tur hic innuere. Q; autem de calice figurā hic loquatur: pa-

tet ex eo quod ait: Et diuidite inter vos. Constat vero

quia verum calicem: id est calicē sanguinis sui ille qui sancti

ficiavit singulis propinavit. Dicit ergo: z Et accepto ca-

lice veteri siue figurā non consecrato: Nam de novo con-

secrato dicetur postea. a Gratiā egit. Blo. suplet qđ

minus est in littera. Ostendit enim de quo ageret gratias. s.

de transitu veterum et de substitutione nouorum. q. Cors. v. Lenti. 26. b;

a. Utetra transferunt: ecce facta sūt omnia noua. Itē Grati-

as egit: de sui officij consumatione: de humani generis libe-

ratione: de hostis victi humiliatiōne. Hoc autem fecit ut di-

cit Greg⁹: vt ostenderet qđ equanimiter vniuersalib; debet fla-

gella proprię culpe sustinere: cum ipse letanter sustinuerit fla-

gella culpe alienę. Nos enim peccauimus et ipse sustinuit pe-

nam. Elsa. iii. b. Gere languores nostros ipse portauit. Qui

cunḡ igitur flagellatur a domino libenter debet sustinere: in

mo letanter: quia per hēc flagella temporalia vltat eterna.

Bl̄che. vij. b. Item domini portabo: quantam peccauit ei:

donec causam meam iudicet et faciat iudicium meum. b Et

dixit: accipite et diuidite inter vos: ut quilibet parum

bibat: non vnu totum. In quo reprehendunt diuites huius

mundi: qui totum comedunt et nihil vel parum dant pauperi-

bus. Unde. s. xvi. e. Homo quidam erat dñes qui indeba-

tur purpura et bysso: et epulabatur zc.

d Dico enim vo-

bis zc. Hoc exponitur quattuor modis. Primo modo ad

litteram. Dederat em domin⁹ discipulis suis bibere: Et pos-

sent dicere: v̄ forte dixerunt ei: Deditis nobis bibere: tu qua-

re non bibis: Et respondens dominus ait: Nolo: Dico eni-

vobis qđ non bibam de generatione vitis: id est de

vino materiali: e Donec veniat regnum dei. i. v̄q;

P 3 **v** post resurrectionē

Evangelij secundum Lucam

S post resurrectione: quando ipse venit in regno suo: tunc bibit ipse et comedit cum discipulis suis: ut dicit Beda: licet in euangelio non inueniatur expressum quod ipse biberit. Secundo modo exponitur mystice: sed quem modum virtus dicitur synagoga: generatio virtis legalium obseruaria. Et est sensus: **N**odusque bibi de generatione

Matt. 26.c. **C**epta habui sacrificia legis: amodo non bibam: id est decepero non erit mihi acceptum. **D**onec veniat regnum dei.

donec appropinquet finis mundi: quando regnum veniet ad regnum: tunc bibam de generatione illius virtis innouare per baptismum. Tertio modo secundum Amb. Ultima est humana natura: generatio virtis humani generis mortalitas. De generatione huius virtis bibit dominus: quando humana mortalitate assumptus. Et est sensus: **D**ico vobis quod non bibam: amodo de generatione huius virtis: id est non resumam corpus mortale et animam passibile. **D**onec veniat regnum dei: id est donec resumam illa immortalitatis et impassibilitatis gloria innouata: quod est regnum dei. Quarto modo virtus est populus iudeus: generatio virtis est inueterata malitia illius: de qua bibit dominus calicem passionis: et in fine bibet de generatione eiusdem virtis gaudium de conversione illius. Unde sensus est: **N**on bibam: amodo de generatione virtis: id est non sustinebo amplius a populo iudeo angustias passionis. **D**onec veniat regnum dei: id est finis mundi: et tunc bibam de generatione huius virtis gaudium sue conuersonis. **A**morali. Sic non est bibendum de calice donec venerit regnum dei. **G**ratia christi quod regnare facit. **i**. **P**aral. xxx.c. **M**agna pars populi que sacrificata non fuerat comedit phasae: non iuxta quod scriptum est: et oravit tecum. **Ecc**. xliij.c. **P**articula dies bone tecum. **M**umeri. ix.a. **Q**uare fraudamus tecum. **a** **E**t accepto pane tecum. **B**eda. Si natus veteris paschae solenniis transit ad nouum quod in sue redemptionis memoria ecclesiam frequentare desiderat: ut pro carne et sanguine agni sue carnis et sanguinis sacramentum in panis et vini figura substituat: frangit et porrigit: ut ostendat sui corporis et porcis fractionem non sine sua sponte futuram: agit gratias domini versus frangit: non teribus terminatis et nouis innouandis vel incipiendis. Dicitur ergo: **E**t accepto pane gratias egit. **C**hris. **E**ruditi nos quecumque patimur cum gratiarum actione ferre. **b** **E**t frangit et dedit eis: gratias non vendidit. **M**att. x.a. **G**ratias accepisti gratis date. **J**udas vendidit eum adhuc mortale triginta argenteis: multi sacerdotes vendunt eum iam immortale pro uno denario. Sed dominus elecit vendentes et ementes de templo: **J**ob. ii.c. **c** **D**icens: hoc. **A**mb. quod sub specie penis appetat: est corpus meum. **H**oc est solutio questio- nis: **E**xo. xvi. d. **D**anhu: id est quid est hoc: **H**oc est corpus meum. **C**hris. **Q**uis pastor propriis membris nutrit oves: **E**t. **j**. **D**antes quandoque tradunt filios educandos: ipse hoc non tulit: sed quos genuit per semetipsum nutrit. **H**oc solet queri: quibus verbis dominus panem transsubstantiauerit in corpus suum et quod: utrumque. **s**. ante fractionem aut post. **S**i dicatur quod bis verbis consecrit dominus: **H**oc est corpus meum: sed hoc videtur quod consecrit post fractionem: quia hec verba sequuntur verbum fractionis: et ita ecclesia non tenet formam domini. **S**i dicatur quod alijs verbis consecrit dominus: ex hoc iterum habeo quod ecclesia non habet formam domini in proficiendo: quod videtur inconveniens. **S**ol. Super hac questione quadruplex est opinio: licet una sola sit vera. **Q**uidam dicunt quod dominus dixerit hec verba: **H**oc est corpus meum. Primo dixit ea secreto: et tunc consecrit: et postea iterant eadem verba alte: et tunc tradidit apostolis formam conficiendi. Secundum istos constituit littera hoc modo. Accepto pane gratias egit secreto/dicens: **H**oc est corpus meum. Et deinde frangit et dedit eis iterum dicens: **H**oc est corpus meum. Alij dicunt quod dominus semel dixit illa parva et simul consecrit et tradidit apostolis formam conficiendi. Secundum istos sic debet fieri constructio litterarum: Accepto pane gratias egit dominus be-

nedicens panem signo crucis: et frangit et dedit eis dicens: **A**cipite hoc est corpus meum. Et hoc dicendo simul consecrit et tradidit formam conficiendi. Secundum hanc opinionem fractio panis precessit confectionem. Alij dicunt quod dominus virtute diuina sine aliquibus verbis consecrit: id est panem in corpus fusi transsubstancialiter: et postea tradidit apostolis formam conficiendi. **M**odum tradidit apostolis formam conficiendi et virtute verbis: **H**oc est corpus meum quod precessit fractionem: **H**oc est calix nouum testamentum in sancto. **L**ittera planus est: **H**oc est pro pane gratias egit conficiens sola voluntate sine verbis: et frangit postea et dedit eis dicens: **A**ccipite hoc est corpus meum. Quarta opinio est: quod dominus semel dixit illa verba: **H**oc est corpus meum: et quod simul consecrit et tradidit formam conficiendi et tradidit virtute verbis: et quod consecratio panis precessit fractionem: et omnino sic fecit dominus ut ecclesia facit. Et sic constructio litterarum hoc modo: Accepto pane gratias egit dominus dicens: **H**oc est corpus meum quod pro vobis tradetur: et frangit postea et dedit eis. Haec opinio magis placet mihi. In his igitur verbis solis: **H**oc est corpus meum: est virtus conficiendi: tamen ecclesia additensis quod non est de substantia verborum: tamen quia ecclesia apostolus non est omittendus. Solet etiam queri: quale corpus dicit: utrum passibile vel impassibile. Et dicendum quod sicut modo tale dat quale est. scilicet impassibile et immortale: ita tunc tale dicit quale erat: id est passibile et mortale: non tamen patiebatur quod comedebatur. Ita solet queri: utrum ipsummet comederit corpus suum et biberit sanguinem suum. Et dicit **C**hris. quod sic: quod etiam dicit apostolus **H**eb. x. d. Pueri comunicauerunt carnem et sanguinem et ipse similiter participauit eisdem. **T**unc versus. **R**ex sedet in cena turba cinctus duodenus: Se tenet in manibus se cibat ipse cibus. **M**ota ergo quod tunc instituit dominus hoc sacramentum: et sic ea die instituta est missa. Unde eadem die officium missae plene celebramus cum omnibus ornamenti et ministris: ita quod nihil bonorum deest quod celebrationi missae solent adhiberi: quia incongruum esset de solennitate missae aliquid ea die pretermissi qua instituta est. **T**unc in tribus illis diebus horas diurnas et matutinale officium semiplene celebramus: quia nec more solito incipimus nec more solito terminamus. Pretermittimus enim psalmum: Venite exultemus domino: et benedicamus domino. **M**ota etiam quod ea die fit oleum et chrismatis consecratio: ad representandum quod ea die facta est ab herbis postum linitio: quia sicut sanguine agni liniti sunt postes: ita chrismate modo inunguntur frontes. Modo posse quere. **d** **H**oc est corpus meum quod pro vobis: id est vestre vestri qui peccatis: vel pro vobis habendis quasi precio passionis meae. **D**icitur. Precium meum cogitauerunt repellere **P**. **s**. **r**. **e** **D**atur. **J**ob. xxii. d. Si non dixerunt viri tabernaculi mei: quis der de carnibus eius ut satureremur. **C**hris. Amabilis fuit sicut lob. **f** **H**oc facite. **G**lo. id est accepte et date: ut ponatur hoc discretive: quod si vobis non illud. **g** **H**oc meam commemorationem. **i**. **C**or. xi. f. Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini annuntiabitis donec veniat. **b** **S**imiliter et calicem. **B**eda. s. dedit illis. **i** **D**icitur cœnauit dicens: hic est calix. **C**alix dico confirmans: **k** **H**oc nouum testamentum. **B**eda. **N**ouum dicit ad distinctionem veteris quod sanguine bicorum et vitulorum dedicatum est. **E**xo. xxiij. b. **S**icut primum sanguinem respersit moyses in populum et ait: **H**oc est sanguis fidelis quod pepigit dominus vobiscum. **l** **I**n sanguine meo. **G**lo. Quia impossibile est sanguine bicorum peccata tolli: **H**eb. x. a. **C**hris. Quomodo non horuerit: Respondere: quia predixerat hoc sepe: **J**ob. vi. Item **I**n sanguine meo quem do vobis in potum: sicut corpus in cibis: **J**ob. vi. f. **C**aro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Sed iudas et ei similes. tamen non sanguineum hoc cibo. **P**ropter. xliij. d. **J**ustus comedit et replet aiam suam: venter ait impiorum insaturabilis. Alij sic ordinat littera: **H**oc est calix in sanguine meo

I f sanguine meo. l. sanguis meus in calice: ut fiat hypallage. **S**anguis dico confirmans/nouum testamentum: a **Q**ui pro vobis et similibus: immo pro omnibus quo ad sufficientiam: pro fidelibus soli quod ad efficientiam. l. **Joh.** i. a. **I**pse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris tantum sed prototius mundi b. **E**ffusus detur: a patre permittente vel exponere/ radeat te diabolo suggesteret **L**eta iuda vendente/ a iudeo procurante/ a pilato post flagella tradente ad iudicantes/ fumus crucifigendus. **T**el. **Q**ui pro vobis effundetur: id est pro salute vestra fundet. Sed tamen vobis **g**uine meo: qui pro vobis tessellatur. **V**eruntur ecce manus tradentis me/mecum est in mensa. Et quidem filius hominis dum et crucifigendus. **T**el. **Q**ui pro vobis effundetur: id est pro salute vestra fundet. Et ipsi ceperunt quem

XXII

passionem ad gloriam. l. v. d. Nonne oportuit christi partem sic intrare in gloriam suam? g. **V**eruntur reges hominum per quem tradetur. **B**eda. Exemplo iudee filium hominem tradit: qui illud inuiolabile sacramentum corporis sacramentum violare presumit: vel indigne sumendo: vel indigne tractando:

Dis enim duobus modis tradit aliquis christum. **A**endum: id est alienat a se: quod est timore et amore negligenter caduca amare conuincitur et certi minosa. b. **E**t ipsi ceperunt regre int se quod est et eis qui hoc factus esset. **L**icer non

Matth. 20. d.
Marc. 10. f.

rere int se quod est ex eis quod est factum. **F**acta est autem et ratio int eos quod eorum videref estesse maior. **D**ixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum: et qui potest in statu habent super eos beneficia vocant. Tamen autem non sic:

haberent conscientiam huius facti nisi querebant. Unde **B**eda. Moverant undecim quod nil tale cogitauerant: sed plus credunt magistro quam sibi: et timentes fragilitatem suam anxiique sunt de peccato cuius non habent conscientiam: Sic et nos cum peccatum confitemur: licet in nullo simus conscientia: plus tamen de nobis debemus deo credere quam nobis. **S**equitur: **F**acta est autem et contentio inter eos quis eorum videtur esse maior. **S**ecunda pars capituli: in qua agitur de contentione discipulorum. **B**eda dicit quod hec contentio habuit originem ex eo quod dominus secum duxerat in montem petrum et iacobum et iohannem quasi aliquid secretum eis commissurus: ut discideretur Matth. xvij. a. Item quia promiserat petro se daturum claves regni celorum: Matth. xvij. c. **E**t hoc audierant certi: unde putabant vel petrum omnibus vel illos tres ceteris esse preferendos. **E**t de hoc disputabant in via: ut dicitur **Mark. ix. e.** Primi autem cogitauerant: Unde. s. ix. f. dicitur: Intrauit cogitatio in eos quod eorum videref estesse maior. **E**t post cogitationem fuit disputatio que vocatur hic contentio. Postea accesserunt ad dominum et dixerunt ei suam disputationem ut determinaret. Unde Matth. xvij. a. In illa hora post disputationem accesserunt ad Iesum discipuli dicentes: Quis putas maior est in regno celorum? **Q**ui autem fuerit causa contentiones: utrumque sibi ambitione dignitatis vel amorem humilitatis quae tunc unus alium preuenire honore volebat dicit **Beda**: non esse cognitum: quia potuit esse quod inter se contenderent de exhibitione reverentie: quia quisque volebat alium sibi preferre: ac si diceret alteri: Tunc primo sedebitis. **C**hrysostomus: videtur dicere quod ambitione fuit causa. Unde dicit: Passi sunt aliquid huius manu discipuli de principatu contendentes. **S**ed certe ista ambitione non fuit peccatum: quia non de principatu terreno fuit. Unde **C**hrysostomus dicit: Unde quia de principiis terrenis non contendunt: sed de spiritualibus in celo: hoc autem infirmitatis erat: Nos autem neque ad infirmitatem illorum peruenimus: Non enim querimus quis est maior in regno celorum: sed quis est maior: quis copiosior: quis potentior in regno terrae. **H**oc autem prohibetur Eccl. vii. a. Noli querere ab homine ducatum: neque a rege cathedram honoris.

Secunda pars

Dicit autem eis: Reges gentium dominantur eorum: qui subditi sunt eis: per potentiam eos humiliantes. **E**t qui potestatem. **G**loria largiendi habet: in **B**eneficiis voluntur: id est benefacientes. **T**el: id est beneficia conferentes. **N**on autem non sic. **G**loria etiam eorum que distributis non auctores sed dispensatores estis. **L**or. viii. a. **S**ic nos existimet homo ut ministros christi: et dispensatores ministeriorum dei. **C**hrysostomus. **P**rinicipes mundi ideo fiunt ut dominentur minoribus suis: principes autem ecclesie ut seruant minoribus suis: ut suas utilitates negligant et illorum procurent: ut neque mori recusent pro salute eorum. **P**rimatum secularem appetere: et si ratio non est: vel causa est: principatum autem ecclesie concupiscere: neque ratio est neque causa: quia neque iustum neque utile est. **Q**uis enim sapiens sustinet se subiungere servituti et tanto periculo: nisi qui forte non credit dei iudicium: vel qui deum non metuit impios puniri.

P 4 **L** Item **C**hrysostomus

*Non tuus quisque
nisi per te quisque*

Evangeliū

Iscdm

Lucam

GItem Chrys. Qz differentia facta est in hoc seculo: nō dico sanctitatis sed dignitatis: vt alē sit episcop⁹ / alē sit cleric⁹ / alē laicus rc̄. cōtumacia carnis coagit et peruersitas mudi et occulta operatio inimici. Et. j. Reuera honores videntur esse: sed ministeria sunt. Sicut videt honor esse oculi et illuminat corpus: non est autem s

ministerium: Ideo do minus corporis non magis pedem contēnit q̄ oculum. Item Chrys. Homo qd̄ membr⁹ habeat ho/ norabile / qd̄ inbo/ nestū cognoscit: ip/ sum autem membr⁹

hoc de se nō cognoscit: ne sit schisma in corpore: sic differen/ tiam inter sanctos christus cognoscit: cuius membra sumus omnes: ipsi autem sanctis non est concessum ut cognoscant differentiam suam adiuicem. **a** Sed qui maior est in virtutibus in yobis: fiat sicut iunior. Chrys. Qui cung⁹ desiderat primatum celestem sequatur humilitatem ter/ restrem: quicung⁹ autem desiderauerit primatu in terra in/ ueniet confusionem in celo. Proverb. xxix. d. Superbum se/ quitur humilitas: id est delectio. Chrys. Primatus fugiente desiderat: desiderantem se horret. Eccl. xi. b. Si secutus fue/ ris nō apprehendes rc̄. Est enim similis ymbra honor mun/ dan⁹ et laus popularis. Unde versus. Si sequeris fugit: sed si fugeris ymbra sequetur: Sic captata fugit laus et contem/ pta tenetur. Eccl. xxvii. a. Quasi qui apprehendit ymbram et persequitur ventus: sic qui rc̄. **b** Et qui precessor est: gradu dignitatis: Fiat! **c** Sicut ministrator: humili re/ putatione. Eccl. iii. c. Quanto magnus es: humilia te in om/ nibus. Numeri. viii. d. Erunt leviter ministri fratum suorum in tabernaculo federis. **d** Nam quis maior est: huma/ no iudicio: e Qui recumbit: an qui ministrat: q. d. q̄ recumbit maior est quo ad iudicium mudi: sed quo ad iudicium dei aliter est. Nam qui ministrat lepe maior est apud deum: ut patet in christo quem debemus sequi. Unde Chrys. Nō est verus discipulus qui non imitatur magistrū: nec est vera imago que simili nō ē auctor. Et. s. Nō paupertate amā te: qui diuiniā amator est repellit a se christi similitudinem. Beatus Bern. Age nunc sequere ducem tuum. l. luciferum: multiplica p̄bendas: accelerata ad archidiaconatum: ad episco/ patum aspira: paulatim ascendas: sed non paulatim descen/ des. Videbam inquit dominus satanam sicut fulgur caden/ tem de celo. s. x. c. f Nonne qui recumbit: Ita vi/ detur fm iudicium seculi: qd̄ iudicat fm facit. Sed aliter est fm iudicium dei: qui iudicat fm veritatē. j. Regi. xv. b. Ho/ mo iudicat ea que parent deus autem intuet cor. g Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. q. d. Ego ministro yobis: qui tñ maior sū yobis. Et potest spe/ cialiter intelligi de ablutione pedum. Mota etiam q̄ grauiter arguendi erant: quia talis ambitio dominij nō debuit esse in/ ter discipulos: qui venerant ministrare non ministrari: tñ plus et manuetus magister eos nō arguit: sed eis formam humiliatis proposuit. Debet autem habere p̄lat⁹ maternā pie/ tatem et paternam feritatem: ne vel nimis austerus sit vel nimis remissus. Ministrat autem domin⁹ in presenti sercula gratie et in futuro sercula gloriæ. s. xii. e. Amen dico yobis q̄ p̄cim/ get se dñs. s. et faciet illos discubere et transiens ministrabit illis. Matth. xx. d. Filius hominis non venit ministrari sed mi/ nistrare. h Egos autē rc̄. Dñs dixerat se ministrante: nunc ostendit discipulos recumbentes: et supponit causam: qz s. permanerunt cum eo in temptationibus suis. Unde dicit: Egos autem. q. d. ego ministro et vos recubebitis. **i** Au/ tem: id est quia: h Egos estis qui permanistis: id est p̄/ fecte mansistis: m Decuri in temptationib⁹ meis: id est quas propter me sustinebis. Quas dñs dicit suas: iuxta illud: Qd̄ vni ex minimis meis fratrib⁹ fecisti mihi fecisti. Mat. xxi. d. Et. s. c. c. Qui vos spernit me spernit. o Et

ideo ego dispono yobis rc̄. Octo notantur in hac au. Octo faci/ toritate que faciunt conuiuiū laudabile. Primi est seruitio. viii. lau/ ris nobilitas et compositio. Secundū est serculorū ordinata/ positio. Tertiū conuiuarū honestas. Quartum vult⁹ bila/ ritas. Quintum inuitatīs auctoritas. Sextū loci amēritas.

Septimū mensē se/ cunditas. Octavum loci securitas. Pil/ mū nota p̄ Ego. Wm. Secundū per dis/ ponō. Tertiū per yobis. Quartum: per sicut. Quintū per pater meus. Sextum p̄ regnū.

Septimū per edatis et bibatis. Octauum per su p̄ men/ sam meam. Bibil ergo deerit illi conuiuio: et ideo glorio/ sum ē interesse. Et de hoc dicit Elsa. xxv. c. Faciat dñs exer/ cituum omnibus populis in monte hoc conuiuiū pinguium cōuiuiū vindemiq̄ pinguis medullator⁹ vindemiq̄ desigat. Hester. j. a. Tertio anno imperij sui fecit assuerus grande cō/ uiuiū cunctis principib⁹ et pueris suis rc̄. Dicit q: h Egos autem discipuli mei: qui irratios scholas meas et auditis lec/ tiones meas. k Etsis: qr̄ veri esse participes. l Qui permanistis: id est perfecte mansistis affectu. s. et effectu: seu mente et corpore. m Ap̄ecum: cum quo permanere nūc non erat tutum: quia pauper erat et odiosus principib⁹ et in/ deis: et omnes eum persequebantur. Sed videtur q̄ nō per/ manserint cum domino discipuli: quia fugerunt omnes ipso relictio. Unde Job. xix. b. Moti mei quasi alieni recesserunt a me: dereliquerunt me propinquū mei. Item Zach. xiij. d. Percute pastorem et dispergentur oves. Et ipse met exponit hoc Matth. xxvij. c. de dispersione discipulorū. Sol. Du/ lier in breui reuera non dicitur diuertisse. Unde in hoc apa/ ret christi liberalitas: qui dicit discipulos secum permanisse pfecte quis cito redierunt. In quo etiā docet nō debere im/ properare peccatum alicui penitenti. Eccl. viii. a. Me despis/ cias hominem auertentem se a peccato: neq̄ improprietes ei. Sequitur: n In temptationib⁹ meis: id est in tribula/ tionibus et angustiis quibus domin⁹ temptat suos. Eccl. xxvij. a. Vasa signi probat fornax: et homies iustos temptationis tri/ bulationis. Sap. iiij. b. Lanç aurum in fornace probavit il/ los: et quasi holocausti hostiā accepit illos rc̄. Nō temptationes sunt via per quam venitur ad dictum conuiuiū. Et per/ hanc intrauerunt quotquot peruenierunt ad illud. Unde. iij. Regi. xix. b. Cum surrexisset helias comedit et bibit: et ambo lauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus in forti/ dine cibi illius ysc̄ ad montem dei oreb: qui interpretat men/ sa. Helias typum gerit hic penitentis qui surgit a somno pec/ cati per timore. Unde Eccl. j. c. Timor domini expellit pec/ catum: Nam qui sine timore est: non potest iustificari. Dein/ de comedit per peccatorum recordationem. Pans autem q̄ comeditur est dolor. P. Surgite postq̄ sederitis qui manu/ ducatis panem doloris. Postea bibit aquam lachrymarum. Proverb. v. c. Bibit aquam de cisterna tua. Cisterna est coe/ humile. Unde aqua de cisterna est lachryma de corde humili/ effusa. Postea ambulauit per satisfactionem operis quadra/ gitanta diebus et quadraginta noctibus: id est toto tempore vi/ te p̄sentis in fortitudine cibi illi⁹ ysc̄ ad montem dei oreb⁹ vbi est iā dictū conuiuiū. Sequit. o Et ego: cui angelī seru/ unt: cuius pulchritudinem sol et luna mirantur: p Dispo/ nō: id est preparo conuiuiū. q Elobig. q meruisti. Job. xiij. a. Glado yobis parare locum. r Sicut disposuit mihi pater meus: id est hilariter et largiter: et eodem ordi/ ne et eodē p̄cilio. Matth. xx. c. Potestis bibere calicem que ego bibitur sū. s Regnū. Hic ē loc⁹ p̄uiū secur⁹ et amēritas et omni bono copiosus. Hester. j. a. Bussit assuerus septem diebus conuiuiū preparari in vestibulo horiz et nemoris qd̄ regio cultu et manu constitū erat: et pendebat ex omni par/ te tectoria aeris colos⁹ et carbasini ac hiacyntini sustentata rc̄. t Esa. xxxij. d. Sedebit

Esa. xxxv. d. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in tabernaculo fiducie in requie opulenta. Eni sequitur hic: a **At edatis** panem vite. s. xliij. d. Beatus qui māduca bit panē in regno dei. b. **Et bibatis** vīnū interne et externe leticie. **Lant.** v. a. Bibi vīnū meū cū lacte meo. **Prouer.** ix. b. Venite comedite panē meū et bibite vīnū meū qd̄ miscui vob. **Lant.** v. a. Comedite amici et bibite et inebriamini charissimi. **Eccē.** xxliij. c.

Qui edūt me adhuc esurierēt. **Dat.** v. a. Beati qui esurūt et fūtūt cē. c. **Sup** mēsam mēam: que omnib⁹ et solis electis. **8.77.** parata est. **P̄s.** Mū quid et panē poterit dare aut parare mē. **1. in fi.** si sam p̄lo suo: **Dē** petrus sa metaphorice intel bap. c. ligitur beatitudo q̄ē na. Mon eni ad līram erit mēsa in regno dei: quia tūc non erimus aiales. i. ciboy alimonia egētes. In hoc eni errauit che rintus. d. **Et sedeatis:** vt iudices et assessores iudicis. e. **Sup thronos** duodecim: super omēs fideles qui vo bis crediderūt. **Chrys.** Ois christian⁹ qui suscipit verbū pe g. 121. tri. thronus petri est. **P̄s.** Quia ille sederūt sedes in iudicio sedes sup domū dāvid. f. **Judicātēs** duodecim trib⁹ israel. i. vniuersos iudicādos. Quartuor eni ordines erūt in futuro iudicio. Duo saluādoꝝ: et alij duo dānādoꝝ. Saluādoꝝ nanc⁹ quidā iudicabūt et non iudicabunt: vt apostoli et imitatores eorū. **Unde H̄ero⁹.** Oēs qui ad exēplū aplorū sua reliquerunt pro christo iudicabunt cū eo. **Matth.** xix. d. Oōs qui secuti estis me i regeneratiōe cū sederit filius hois in sede maiestatis suę: sedebitis et vos iudicātēs duodecim trib⁹ israel. Alij iudicabūt et iudicabunt: vt illi qui t̄gali⁹ suis bene vī sunt: quibus dicit: Esurui et dedistis mihi māduca re cē. **Matth.** xxv. c. Similis dānādoꝝ qdā iudicabunt et dā nabunt: vt malii fideles. **Iohel.** iij. a. Longregabo oēs gētes in valle iosphat: et disceptabo ibi cū eis. i. cū aliqb⁹ eorum. Alij dānabunt et non iudicabunt: quia iam iudicati sunt: quia manifesta est eorū dānartio: vt infideles. **Job.** iij. c. Qui non credit iam iudicar⁹ est. **P̄s.** Ideo nō resurgēt impī i iudicio a pars. i. vt iudicēt vel iudicent. Sequit g. **Ait** asūt dñs cē. **Ter** tia pars capituli: i q̄ dñs p̄dicit tēptationē suā: duplī ratio ne. Primo ne gloriarent: qz soli de tot milib⁹ hoīm cum dñs p̄manissent in tēptationib⁹ suis. Poterat eni p̄cella tēptatio nis p̄cuti sicut alij nisi diuina grā eos p̄trixisset. Itē vt timo rem incuteret. **Eccē.** xxvij. a. Si nō in timore det tenueris te instantē cito subuertēs dom⁹ tua. Secundo vt redderet eos cautores: qz lacula p̄uisa min⁹ ledūt et facili⁹ p̄cauen̄t. Et qz petrus caput eorū erat et magis atudax et plus confidens i se: ideo ad eū dirigit sermo. Ubi dicit: Ait aut̄ dñs simoni. i. petro: vt sibi videas in oībus obediēti. b. **Simon ec ce.** i. in p̄ximo et in euidēti. **Sathanas.** i. diabolus qui oī bono aduersaf. k. **Expetiuit** vos. i. petijt et obtinuit p̄tātē tēptādi vos. Nihil eni p̄t̄ diabolus nisi p̄missus. **Esa.** li. g. Incuruare vt trāseam⁹ cē. **Job.** j. b. Extēde paululū manū tuā. i. da mihi p̄tātē sequēdi in iob. Nec etiā habuit p̄tātē in mimā ouiculā lob n̄li p̄mittente dñs. l. **At** cribraret sicut triticū. i. vos tēptationib⁹ infestaret: et ita vos p̄cute ret sicut triticū in cribro p̄cutis et mouet. **Chrys.** Stercus remanet in cribro: sic iudas cū diabolo. **Amos.** ix. c. Concuriā in oībus gentib⁹ domū israel: sicut p̄cutis triticū in cribro: et non cadet lapillus super terrā. **Eccē.** xxvij. a. Sicut in p̄cussu ra cribri remanet puluis: sic aporia hois i cogitatu illi⁹. **Blo.** **Bede.** Sathanas cē. Et est sūma: qz non dicis expetere bo nos ad tēptandū: qz hoc vocali sono petat: s̄ quia ad hoc ser uenti desiderio anhelet. Interdū eni desideriū dicit clamor: vt de moysi et susanna legitur. Sequit: m. **Ego aut̄ ro gauſ;** qz sathanas tēptabit me p̄mittēte: sed non p̄ualebit: et

hoc nō erit ex vobis sed ex me q̄ hoc rogauis. s. vt nō deficiat fides tua. **Chrys.** Pro omnibus petijt. **Job.** xvij. b. **Pat san** cete serua eos in noīe tuo: Sed quare hic de solo petro. **Sol.** Ostendens q̄ difficultor est casus eius: id est plati. **Et.** j. Qua re nō dicit non: sed vt nō. **Ro.** xvij. c. Deus autē pacis conte rat sathanā sub pedibus vestris velociter. n. **At** non deficiat fides tua. **Chrys.** Qualiter ergo rogauit. **Sol.** Non dixit dñs: vt non ne ges: sed vt non deficiat fides tua: vt nō finaliter periret. **Be da.** Mō ait non tem pteris: sed ne deficiat fides tua: vt post lapsum negotiis ad pristinū statum pen tentio refugas. Utile eni ē sanctis ppter duo temptari: vt. s. alijs apparet fortitudo eorum: et vt agnoscant infirmitatē suā. **Eccē.** xxliij b. Qui non est temptatus cē. **Lob.** xij. c. Quia accept⁹ eras deo: necesse fuit vt temptatio probaret te. o. **Et** tu aliquā conuersus. In hoc innuit q̄ aliquādo negatur⁹. p. **Lō** firma fratres tuos. Argumentū q̄ qui non est conuersus non potest alios confirmare. **Eccē.** xxliij. a. Ab īmundo q̄ mundabit: et a mendace quid verum dicetur. q. **Qui** dicit ei: dñe tecū paratus sūt et in carcerē et in mortē ire. Ecce petrus in se considerat amorem et feruorē: sed non atten dit propriā infirmitatē. **Apoc.** iii. a. Esto vigilans et cōfirma ea q̄e peritura erant. **Chrys.** O petre modo timebas ne es ses traditor: et cogebas iohannē interrogare quis esset: nōne christo clamante totiens contradicis. **Unde** hoc est: a multo amore. **Hiero⁹.** Quid implumis volare nitif. Itē **Chrys.** Quid erant incusationes: et quia alijs se p̄ppoluit: et qz chris to contradixit. Mō ergo credebat q̄ domin⁹ diceret verum. Prēterea si credebat hoc: revelatus fuit ei casus suus. Sed **Gen.** iij. dicit **Blo.** contrarium. **Sol.** Credebat q̄ domin⁹ dic eret verum: sed non q̄ pro hoc. Ad aliud potest dici: q̄ etsi sp̄ritus pietatis non reuelat alicui casum suum eternū: potest tū reuelare temporalem et eius reuelationem. i. **Esdrē.** ii. d. Vbi sacerdotes non inuenierunt scripturam genealogię sue: **Blo.** Si ministri altaris in nefanda flagitia ceciderunt: nō sue digni q̄ ad sacrum gradū restituant. Ergo nec petrus. **Sol.** **Wester.** ij. c. Nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisse rex. **Blo.** Sanḡ fidei casus descendens honoris meretur: et non habet potestatem ultra ad regem redire nisi superna gratia visitatus in pristinē statum dignitatis vocetur. r. **Et** ille dicit: dico cē. **Chrys.** Non impulit ad negationem: sed auxilio desertum dimisit redargens humam naturam. s. **Dico** tibi petre: non cantabit ho die gall⁹ donec ter abneges nosse me. **Chrys.** Per mitit eum cadere: erudiens in omnibus credere christo: plus etiam q̄ proprie conscientię. **Chrys.** Non sufficit desideriū hominis nisi nutu superioris potiatur. **Chrys.** Qui sibi confidit: fortiorē se putat petro. Eliderur autem hoc fallum ad litteram qd̄ hic dicitur: quia non negauit eum petrus ter ante gallorum cantum. Respondeo. Ante primū gallorum cantū negauit semel petrus: et postea bis ante secundū cantum: id ē inter primū et secundū. **Unde** **Marci.** xliij. d. **Prīusq̄** his gallus vocem dederit: ter me es negaturus. Qd̄ ergo hic dicitur: sic debet exponi. t. **Non** cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me: id est donec trinam negationem inchoaueris. Ubi. **Non** cantabit: id est nō per cantabit. **Vel** **Mō** cantabit donec cē. id est donec trinam negationē proposito voluntatis consumēs: qz volūtate trina negatio i eo consumata ē anteq̄ gallus cantaret. **Umb.** Ita non reprehendo q̄ negauit: vt laudo q̄ fleuit: aliud cōmune stradiotiōs ē: aliud speciale stradiotiōs: et iō instruēt ad cauedū: nō cogit ad negandū. **Myſtice:** Gallus ē christ⁹: De quo. **Myſtice**

P̄roverb. xxx. d. **Zria**

Prouerb. xxx. d. Tria sunt que bene gradintur: et quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pavet occursum: gallus succinctus lumbos suos: et aries: nec est qui resistat ei: et qui stultus apparuerit postquam eleuatus est i sublimi. Leo/gallus/aries: christus est. Stultus est antichristus.

Job. xxxvii. d.

Quis dedu gallo intelligentiam: Ante cantum buitus galli: quid est in homine nisi trina negatio: id est trium virtutum auctoritatem seu peruersiorum: a

Et dixit eis: quādo misi vos tē. Dñs misit discipulos binos et binos ad predicandum ante faciem suam: præcipiens eis ne tollerent necessaria: sed a subditis acciperent: Nunc autem aliter præcipit: In quo nos instruit: quia pro mutatione rerum et temporum facienda est mutatio consiliorum et dispositio negotiorum. Et h̄ est: b

Qui misi vos sine sacculo et pera. Quare sic misit Chrys.

Maximā habet defensionem inopia. In opere et nudū negotium possunt exire. Et infra. Philargyrum vniuersa cōtristant. Et non solū homines: sed et vermes et tineæ militant contra eum. Et quid dico vermes: ipsum tempus maximum damnū facit tali. Aug.

Ostendit dñs a fidelibus suis omnia deberi ministris suis: nulla superflua requirentibus. i. Cor.

ix. b. Dñs ordinavit his qui euangelium annunciant: de euangelio vivere. Glo. Non eadem viuēdi regula tē. Persecutionis tempore: Tūc enim possent de rigore regulam relaxare: ut filii ionadab imminentē tribulatiōe habitauerūt i hierusalē: quibus prohibitum erat habitare in ciuitate. **Piere. xxxvi. c.**

Et calciamētis. Hiero. Plato dicit duas corporis summitates non esse velandas: nec assuefieri debere mollicies capitis et pedum: cum hec habuerint firmitatem: cetera robustiora sūt. Exo. iij. b. Solue calciamēta de pedib⁹ tuis: Locus em tē. Idē **Josue. v. d.**

Munquid aliquid defuit vobis? i. Cor. i. a. **Aliuites facti estis in illo:** ita ut nihil defit vobis in villa grata. e

At illi dixerunt: nihil. Dixit ergo eis: sed nunc. s. tempore persecutionis.

Qui habet sacculum/tollat similiter et perā. Per

hec duo intelligitur necessaria. Chrys. Nullus de nido edens tubet proprijs vti pennis. Ecc. xxix. c. Elemosyna vti quasi sacculus cum ipso et gratis hominis quasi pupillam oculi conseruabit. Item pera est memoria: in qua peccata reponunt ad penitentiam et humilitatem. Judith. xij. b. Iussit ancille sue ut mitteret caput holofernis in peram. Item pera patientia. j. Regl. xvij. e. In peram pastoralem quam habebat secum. g

Et qui non habet tē. Dñs distinguēs

regulam viuendi tempore pacis et tempore persecutionis: cu primo misit discipulos ad predicandum prohibuit eis sollicitudinem ne tollerent necessaria: sed ea a subditis acciperent: imminentē autem tempore sue passionis prævidens discipulis iminere tempus persecutionis: ut portiū inuenient occisores q̄ ministratores: dedit eis licentia tollendi necessaria: Sic q̄ dat licentiam tollendi gladium qui necessarius est tempore persecutiōis. Et ad duo. s. ad terroris incussionem et proprij corporis defensionem. Et cu dñs tñ ponat negatiuam oportet præintelligi affirmatiuam hoc modo: **Qui habet sacculum/tollat similiter et perā;** et qui habet gladium tollat: et qui non habet gladium. s. vendat tunicam suam et emat gladium. Or autē ita debeat præintelligi affirmatiua habes in principio Glo. Gladium vel habitum sumere vel non habitum habet emere tē. Sed nota quia cum specialiter loqueretur domin⁹ primitiū ecclesiæ: tñ primitiua ecclesia non habuit gladium: nec ei p̄guebat i gladio decertare. Odiu enim ecclesia fuit nouella: oportuit eam plantari per duo. s. per passiones et miracula. Postq̄ autem

processu temporis prouecta est ecclesia: iam non sunt illa duo necessaria. Sed cu primitiū ecclesiæ non competit gladius: cur præcepit apostolis tollere gladium tempore p̄secutionis. Et appareret eis non defuisse facultatem defensionis: et sic dñm sponte ventre ad passionem ostenderetur: et per idipsum misericordia eius expatietur. Et hoc est qđ sequitur in Glo.

Et sciat legētes tē. Amb. Cur gladium emere iubes qui seri. **Ea. 11. 5.** re phibes: Cur ha. Ward. 15. bere p̄cepti quem vetas promi: nisi forte vt sit parata defensio non necessaria vito: et videat poruisse vindicare sed nolus,

b suam et emat gladium. **Bicō** enim vobis: quoniam adhuc hoc qđ scriptum est dōportet impleri in me: Et cum inquis deputat⁹ est. Etēni ea que sūt de me: sine habēt. At illi dixērunt: **Dñe ecce gladij duo h.** At illē dixit eis: **Satis est.**

ser: Lex tamē resertere me nō vetat: et ideo sortasse petro offrenit duos gladios: satis est dicens: qđ licuerit vscq ad euāgeliū: ut sit in lege equitatis eruditio: euāgeliū bonitatis p̄ficio. Item fīm alium Glo. sic exponitur. b

Emat gladium spirituale. s. verbum dei. De quo Eph. vi. c. Gladium spirituale s. verbum dei. Item per gladium intellexit passio martyri. Unde. S. q. e. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Dicitur ergo cuiuslibet: vt emat gladij: id est vt omnia exponat pro audiēdo verbo dei. Cuiuslibet etiam dicitur: vt vendat tunicam: id est carnem propriam que tunica anime/martyrio exponat: vt ita coronam martyri sibi emat. Et hēc duo nota i illa Glo. Est gladij spiritualis vt tē.

Sequitur infra in Glo. Deniq; vt scias tē. Sūma est que gladio passionis hic loquitur domin⁹ nō de gladio verbi: in uitans eos ad tolerantiam martyri. Sequitur: tē. Dico enim tē. quasi ideo præcipio tollere necessaria: quia iminet tempus persecutiōis vestre. Et vere iminet persecutio vestra: quia ego qui sum caput vestrum in proximo sum passurus.

Unde sequitur: Dico enim vobis: quoniam adhuc hoc qđ scriptum est per Esalam. L. et. liij. maxime. k

Oportet impleri in me: et cum inquis deputatus est: lo- caliter et causaliter: quia purabat eum reum sicut et larrones: in quorum medio crucifixus erat. j. proximo. Tel. Lum

iniquis. Heda: id est cu inferis: ad quos post mortem erat descensurus ut educeret vincitos suos: id ē bonos de lacu rbi non est aqua: id est refrigerium aliqd. l

Etēni ea que sūt de me: prædicta in **Hinē habent:** id est implebunt. n

At illi dixerunt: dñe ecce gladij duo hic: Materialis et spiritualis ē i ecclesia. 3. iudic. xx. b. Habitatores ga-

bā erāt viri fortissimi: ita sinistra ut dextera p̄liates. Chrys. **D**ignum est querere cui⁹ gratia gladios portabāt. Et infra. Decens est ibi gladios: id est cultellos esse propter agnum et mensam. Hinc forte sumit ecclesia materiam et occasionē pugnandi gladio materiali. Nam aliter superflueret unus gladius. Eccs. ix. d. Melior est sapientia qđ arma bellica. Es. iiij. b. Michee. iiij. b. Non lenabit gens contra gentem. Roma. xij. d. Non vosmetipso defendentes charissimi. Et infra. Dibi vindictam tē. Item fīm Amb. duo gladij significant duo testamento: que significantur per gladium bis acutum: Apoc. i. d. Ecc. xxvij. b. Lingua tertia multos cōmouit: et dispersit illos de gente in gente. Et lingua gladius est. P. s. Lingua eorum gladius acutus. o

At ille dixit eis: **satis est. q. d.** Duo gladij alter euaginatus: alter nō euaginatus sufficiunt. Alter. s. ad exprimendam spontaneam susceptionem passionis et apostolorum audaciam et domini misericordiam. Alter. s. non euaginatus: ad ostendendum quia non quantum possunt facere sunt permitti. Mota est multiplex gladius. Est enim gladius/verbum dei: qđ habetur in manu et in ore. De primo. P. s. Gladij anticipites in manibus eorum. Heb. iiij. c. **T**lu⁹ ē sermo dei et efficac et penetrabilior: omni gladio anticipiti: et pertingens vscq ad divisionē anime ac spiritus/cōpagū tē. Epb. vi. c. Gladium spiritus. De secundo:

G Apoc. i. et. ii. et. iii.

N Apoc. f. d. et. q. d. et. x. c. De ore spissus pcedebat gladi^o ex
vtrac parte acutuo. Item potestas temporalis. Roma. xiiij.
b. Non sine causa gladiū portat. Et h: Tédat tunica et emat
gladiū. Itē p̄tā spūalis. Gen. iiij. d. Collocauit dñs aī pa-
diliū cherubin. i. scītē et flāmē gladiū. s. vt arceat p̄tōres.
Itē pena tp̄alis. s. ii. e. Tuā ipsi^a aīaz p̄tāsibit gladi^o. Itē
eterna. Deut. xxxii. f. Gladi^o me^b deuorabit carnes. Itē: Si
acuero vt fulgor gladiū meū. Itē cōminatio. Ps. Accinge/
re gladio tuo. Alibi. Gladium suū vibrauit. i. Paral. xi. c.
David vidit angelū stātem inter celum et terram: et euagina-
tum gladiū in manu eius. Item consolatio. Josue. v. d. Uli-
de virū cōtra se stā-
tem euaginatū gladi
um tenentē. q. Da-
chab. xv. c. Hiere-
mitas dedit gladium
et aureū. Itē separatio
a malis. Matth. x.
d. Non veni pacem
mittere sed gladiū.
Apoc. vi. a. de seffore equi rufi vt sumeret pacem de terra:
Et datus est ei gladi^o magn^a. Item studiū. Esa. ii. b. Confla-
bunt gladios suos in vomeres. Contra Johel. iiij. b. Conci-
dite aratra vestra in gladios et ligones i lanceas: Infirm^d di-
car: quia ego fortis sum. Item lingua. Ps. Lingua eorū gla-
diū acutus. Item increpatio. Hiere. xlviij. b. Maledictus
qui prohibet gladiū suū a sanguine. Item penitētia. Eccl. xxi. c. Duplice gladius ac triplice gladius. Et. i. g. Lima te
vt interficias et fulgeas. Item ipse christus. iiij. Reg. i. d. Gla-
diū saul non est reuersus inanis. Esa. lv. d. Non reuertet ad
me vacuus. Ilic est filius fabi: Matth. xiij. g. Marc. vi. a.
Itē iudicū. iiij. Reg. i. d. Afferte mihi gladium. Daniel.
xiij. g. Manet angelus dñi gladiū habens. Bene est armari
qui haber duodecim gladios: si dñs dicit satis esse duos. Se-
quitur: **a** Et egressus r̄c. Quarta pars capituli: vbi dis-
cipulis dormientib^b dñs orare describit: et discipulos ad vi-
gilandū et orandum excitare. Ne autem mortem tumulte vi-
deretur et iniurias venisse ad crucem: ideo locū consuetū ad-
iqt: vbi posset facilius inueniri: id est montē oliuēti: vnde post
resurrectionē ascendit in celum: Act. i. a. In quo ostēdit dñs
quibus operibus ascendat in celum. i. per vigiliam: per patiē-
tiam: per orationem: per misericordiā. In illo enī monte vigi-
lavit et orauit dñs: et captus fuit atq; ligat^c: nec repugnauit/
immo sustinuit patienter. Mons aut ipse quartam significat
virtutem: id est misericordiā. Unde Hiero^d. In monte olive-
ti tenetur iesus: et inde ascendit in celum: vt sciamus quia inde
ascendimus ad celos: vnde vigilam^e et oram^f et ligamur et nō
recalctrainur in terra. Recete autem post cōmunionē ascendit
in montem oliuēti: vt sic ostenderet q; virtute dominici sa-
cramētū ascendi ad cumulum gratiā: et inde ad cumulū glo-
rie que per oleum designatur. Nam in oleo sunt septem pro-
prietates: per quas designantur septem partes glorie: id est
tres doles anime et quatuor corporis. Oleum enim lucidū
est in se: in hoc significatur lumen cognitionis. Item calidū
est et pabulum ignis: in hoc significat ardor dilectionis. Itē
vinctuōsum est et glutinosum: in hoc significat tertia dos ani-
me: id est apprehensio. Item oleum superenat: in hoc signi-
ficiatur agilitas. Item illuminat: in hoc claritas. Item mor-
bos sanat: in hoc impassibilitas. Item penetrat: in hoc sub-
tilitas. Unde Esa. lx. a. Dabo eis coronam pro cinere: oleū
gaudiū pro luctu. Diē ergo: **a** Et egressus de iherusalē et
de domo vbi pascha fecerat. **b** Igitur km̄ consuetudi-
nem in monte oliuēti. Cōsueverat enim singulis nocti-
bus venire in montem oliuēti causa hospitandi: quia singulis
diebus circa vesperam per montem oliuēti trāsibat in betha-
niā ad hospitium suū: Sed modo venit causa orandi trā-
sens torrentem cedron et veniens in hortum ad radicem mon-
tis oliuēti: iuxta villulam que dicitur gessemant: Mat. xxvi.
d. Marcl. xiij. d. Moraliter. Mons oliuarum est cumul^g
misericordie: ad quem dñs discipulos suos ducit: immo illi

sponte sequunt illum. Unde. s. vij. f. Estote misericordes si-
cut et pater vester cōlestis misericors est. Item oīua signi est
pacis: Unde columba rediēs ad arcā in signū pacis ramū
oliue reportauit: Gen. viij. b. Unde mons oliuarum est cumu-
lus pacis quā vult dñs discipulos suos habere. Unde Joh.
xiij. d. Pācem relinquo vobis: pacem meā do vobis. Itē
Esa. lvij. d. Creauit fructū labiorum pacem: pacem et q; lon-
ge est r̄c. **c** Secuti sunt autē illum et discipuli. Alij
nolunt sequi nisi discipuli. Joh. x. a. Bonus pastor cū pro-
prias oīes emiserit: ante eas vadit et oīes illum sequuntur.
Joh. viij. b. Ego sum lux mundi: qui sequitur me nō ambu-
lat i tenebris sed ha-
bebit lumen vitæ. d. **E**
d Et cum peruenis-
set ad locū. Scđm
Matth. et Marcl. Matth. 16. d.
Iūx villa vel p̄diū: Marcl. 14. d.
q; dicitur gessemant.
e Dicit illis: ora-
te ne intretis in tē-
ptationē. Idip̄sū oratur in oratione dñica: Ne nos indu-
cas in temptationem. Et est tractum a venatore: b: qui indu-
cunt feras in retia vt ita capiantur. Beda. Non ait: vt nō tē/
premiti: sed ne intretis in tēptationē: id est vt temptatio vos
non superet: nec teneat intra suos casas: qd facit oratio. Sid
enī fur clamore auditō fugit et vicini excitantur et veniūt ad
succursum: ita clamor orationis diabolū fugat et angelos et
sanctos omnes ad succurrendū excitat. Unde qui in tempta-
tionē nō orat: socius ē furis et proditor domini sūt: quia vi-
der furem et insidias que parantur ad capiendū castrum eius
et non denunciat ei vel amicis eius / vt veniant et defendat ca-
strum dñi sui. j. Reg. xi. a. Alterunt seniores de iabes gala-
ad: Lōcide nobis septem dies / vt mittam^h nuncios ad vni-
uersos terminos israel: et si non fuerit qui defendat nos egre-
demur ad vos. Et sequitur: q; miserunt nuncios suos ad saul
et liberati sunt. **f** Et ipse auulsus est ab eis: quasi non
sponte reliquerunt eum. Simile Marcl. vij. f. Loegit p̄ce-
dere trans fretum. Ebr. 2. Consuetudo erat ei sine eis orares:
In quo docemur tempore orationis querere secretum et fu-
gere tumultū. Unde Matth. vij. a. Cum oraueris: intra cu-
biculum tuū: et clauso ostio ora patrem tuū in abscondito. Itē
orat secretus a discipulis: vt ostēdat orationem suam distare
a nostra: sicut et mortem. Ipse enim est qui orat et qui oratur:
et ita idem est qui orat et ad quem oratio dirigitur. Non ita
est de nobis. Ipse etiam mortuus est pro culpis alienis: nos
autem pro propriis: **g** Quantū iactus est lapidis:
id est tanto spacio quo posset lapis iaci usq; ad ipsum. In q;
significatur mystice q; ipse qui est lapis erat separandus ab **H**ystice
eis spiritualiter: sed in proximo reuersurus ad eos: quod si-
gnificat absconditio patenq; in missa: que primo parum abscondi-
tur et postea reuelatur. Item lapis significat legem: quia lex
scripta fuit in lapide: Exo. xxij. d. Iactus ergo lapidis est di-
rectio legis in christum. In hoc ergo q; iactu lapidis se elongat / docet discipulos ad ipsum legis intentionem debere diri-
gere tanq; ad finem. Roma. x. a. Finis legis christus est ad
iusticiam omni credenti. **h** Et positis genibus. Beda:
Ut humilitatem mentis habitu corporis ostenderet. Et bene-
in oratione ostendit signum humilitatis: quia humilitas de-
ducit orationē usq; ante deum. Eccl. xxv. c. Oratio humi-
litatis se nubes penetrat et donec propinquet non consolabi-
tur et non discedet donec altissimⁱ aspiciat. **i** Orabat di-
cens: pater si vis transfer calicem istū a me. In hoc
verbo exprimitur infirmitas humanae nature in christo: et da-
tur nobis forma orandi et exemplum: vt quantum possimus
cum deo vitem mortem: si non possimus subiectam^j vo-
luntatem nostram diuinę voluntati. Exponit autem multis
modis. Primo sic. **k** Dater si vis transfer calicem
istū a me. i. passionē. Et e ista petitio infirme nature: expres-
sio vo ratiōis ad nrām eruditōē. Et nota q; calix dī cyph^k
q; mensurate distribuit vīnu discubentib^l. Unde eleganter
l nomine calcis

Evangeliū scđm Lucam

Gnōsē calicis intelligit passio: quā de sanctis mēsurate distribuit cuius pro modulo suo/neminem patiens affligi ultra q̄ sustinere possit. Secundo exponit sic: Trāsser calicē istū l.mortē. A me: nō vt non veniat: sed vt cito trāseat. Tertio sic: Trāsser calicē istū a me.l.dolorē t tristiciā moris/muta i gaudium imor/ talitatis. Quarto sic:

Trāsser calicem
istū.l.mortē istam.
A me.i.a meis.s.iu
dēs.i.fac vt ab eis si
bibam calicē istū.
Unde Beda. Orat

non tam timore pa-
tiendi q̄ misericordia prioris populi: ne ab illo b̄ibat calicem
q̄pinatū. Quasi si est in b̄iplacito tue voluntatis: vt operis sa-
lute gentiū sine execratiōe iudeoz: transfer a me calicem
istū.l.a populo isto q̄pinandū: ne p̄tō mortis meę execrēt.
Unde q̄nto sic exponit: Trāsser calicē istū.l.peccatū illa-
te passionis. A me: id est a meis iudicis. vt non remaneat in
eis finaliter: sed per penitentiā deleatur. Sexto sic: Trāsser
calicē istū: id est passionē seu timorem passionis. A me: id
est a meis discipulis: vt.s.non timeat mortem sed audact suspi-
neant. Septimo sic: Transfer calicē istū: id est scanda-
lum passionis meę. A me: id est a meis discipulis: id est fac-
vt non remaneat: sed cito transeat. Octavo modo sic: Trās-
ser calicē istū.l.timorē passionis temporalis. A me: id est
ab omnibz qui futuri sunt mei: vt.s.transeat timor mortis: ita
q̄ non cedant timore mortis. Juxta tres p̄mas expositiones
loq̄ christus homo pro se: ostendēs ī se veritatē humanę in-
firmitatis. Usi Chrys. Dicēdo: trāsser/mōstrat qđ humanū
ē: dicēdo: si vis: edocuit qđ virtuosū est: t philosophibz erudi-
vit etiam reluctantē natura sequi deum. Eccl. xxii. d. Gloria
magna sequi dñm. Juxta q̄ng vltimas expositiones loquit
christus pro membris. Unde beatus Berñ. Agnosco vocem
egrotor in medico: p̄sidero charitatem: stupeo miserationē:
expauesco dignationē. Sequitur a **A**leruntī non mea
voluntas sed tua fiat. Ildero. In se reuersus qđ ex homi-
nis persona trepidant renuerat: ex filiū dei potestate p̄fimmat.
Item Ildero. Usq̄ in finem non cessat nos docere/ patibz
obedire: et voluntatem eorum voluntati nostre p̄ponere.
Act. ix. a. Hie qđ me vis facere: b **A**pparuit autē t̄c.
Christus ex humana infirmitate horēs mortem/pro horro-
re mortis orauit a se transfigurari calicē passionis. Sed naturalis
ille horor non potuit rationem ab ordine suo exorbitare: id
est non fecit q̄n ratio semper paternę voluntati p̄sonaret: Si-
cut aliquis ī die ieiunior̄ ex natura humana fragilitatis sum-
mo mane esurit t appetit t vult comedere: id ipsum t̄ nō vult
de ratione/nec aliquo pacto id facheret. Sed quia tristī t hor-
renti mortem /secunda est consolatio: ideo statim subdit con-
solatio angeli cōfortantis eū. Et hoc ē: Apparuit autē illi
angelus. Chrys. Propt̄ futuros hereticos angelus apa-
ruit. c **C**onfortans eum: id est ad modum confortatis
se habens assistendo ei.s. vel forte aliqua verba consolatoria
dicendo. Et nota quia q̄uis christus verus homo esset: nul-
la t̄hi egebat consolatione angelica v̄l humana: sed totum fa-
ctum est p̄ter nos. Propter nos enī tristis fuit: t propter no-
stram instructionē consolatus: vt per hoc sciamus q̄ tribula-
tis pro christo non deest diuina consolatio. Isa. xliv. a. Cum
ambulaueris in igne non combureris t flamma non ardebit ī

¶.90. in te: quia ego dñs deus tuus t̄c. P̄s. Cum ipso sum in tribu-
latione. P̄s. Angelis suis mandauit de te t̄c. d **E**t fact
in agonia. Mora q̄ agonia siue agonīa dicitur qđ
dam certamen carnis et spiritū: quo reluctatur caro spiritui t
spiritus carni. Sine hoc agone nunq̄ sūr̄ virti sancti ī hac vi-
ta. Unde apostolus ad Roma. vii. d. Infelix ego homo quis
t̄c. Huiusmodi autem agonia quosdam facit retroire vel ex-
orbitare: in quibusdam non p̄qualet vt eos exorbitare faciat
sed aliquantulū retardat. Sancti enī dū ī hac vita sūr̄ i via sūt
et ad patram tendū: sed caro reluctans spiritui quosdam fa-

cit peccare mortaliter: t hos de via facit exorbitare ad invi-
allos facit peccare venialiter: et istos non facit deuflare sed mo-
rari. In christo autē neutrū istorum fecit: ergo nec christ⁹
in huicmodi agonia fuit: ideo supple: quasi: vt dicas: Fact⁹
quasi: in agonia. Uel legas sine: quasi: sic: Et factus in

agonia/certainis
inter sensualitatem t
rationem. Sensuali/ Wands
tas ens timebat mor/ Wards
tem t volebat nō mo-
ri: ratio autem vole-
bat mori pro salute
generi huani. Quid
igis potest in nobis

sensualitas que in christo contradicit humanę salutē. Greg⁹.
In agonia factus est: significās q̄ tūc anima merito teretur
quando in proximo inuenit qđ in eternum mutare nō possit.
¶ **D**olixius orabat. In hoc expresse ostendit in se cer-
tamē mentis nostre: quia ita prolixus orabat quasi esset in an-
gustiā agonię. f **E**t factus est sudor ei⁹ sicut gutte
sanguinis: de corpore eius desuentes in terram. Chrys.

Et non videretur hypocritis prolixius orare: sudores insug-
fluit sicut nimbus sanguinis. g **D**ecurrētis ī terram.
In terram decurrere voluit sanguinem suū: vt sic ostenderet
q̄ pro terra: id est pro ecclesia t orabat t patiebatur: t ipsam
suo sanguine irrigatā secūdaret. Job. xvi. d. Terra ne ope-
rias sanguinem meum: et non inueniat in te locum latendi da
mor meus. Et nota q̄ sanguis christi q̄nques legitur effu-
sus. Primo in circumcisione. S. q. c. Secundo in oratione: id est dum oraret: sicut habes hic. Tertio in flagellatiōe: quan-
do s.alligatus est columnę et tantū flagellatus vt de corpore

eius preciosissim⁹ sanguis emanaret: Matth. xxvii. c. Quar-
to ī crucifixione ante mortem: quādo manus eius clauat⁹ sūt
et pedes ei⁹ clauati: Matth. xxvii. d. Quinto in lanceatio-
ne post mortem: quando de latere eius fluxerūt sanguis t aq;
Job. xix. s. Prima effusio facta est in exemplum nostrum:
sicut ut noxia desideria carnis amputemus. Secunda in signifi-
cationē: Et enim ipso q̄ dum oraret eman-
uerunt gutte sanguinis de corpore eius desuentes in terram
significauit q̄ terrenitatem discipulorū: immo totius gene-
ris humani effusione sanguinis sui ablueret. Tertia t quarta
in remedium. s. peccator⁹ nostroy. Quinta in sacramētū: q̄
per eā cōmendauit nobis duo sacramēta. Sequit⁹ h **E**t cū
surrexisset ab oratione. Matth. xxvii. d. Oravit tertio.

Glo. id est tribus vicibus. i **E**t venisset ad discipulos
suos: inuenit eos dormientes p̄ tristitia. Ildero. Mon solum co:pe: sed et mente dormiebāt discipuli. Chrys.
Qui cū eo mori elegerat: nec simul tristari nec vigilare pote-
rāt. Languecebāt enī oculi eorum negatione iam vicina: vt
dicit Beda. Ipse etiam somnus corporis vel tristitia erat q̄
dam p̄figuratio q̄ in proximo grauandi erant somno infi-
delitatis. ¶ **O**ystice: q̄o dormitio apostolorū significatne. Dif-
fīglentiam t somnolentia p̄glatōrum. Isa. lvij. d. Specula-
tores ei⁹ cēci omnes: vniuersi canes muti non valētes latra-
re: videntes vana dormientes t amātes somnia. Amos. vi. a.
Et qui opulentī estis in sion: id est in ecclesia: t p̄fidie ī mon-
te samaritē: id est in p̄glatione ecclesiæ: optimates capita po-
puloz: qui dormitī t̄c. Proverb. vij. a. Fili si sp̄sideris
pro amico tuo t̄c. Lucas causa breuitatis multa p̄trās. Deo
min⁹ enī ter orauit t ter ad discipulos venit: t semp dormie-
tes iuenit. Unde Rab. Tribus vicibus orauit dñs: vt t nos
a peccatis p̄teritis ventam: a p̄sensibz malis tutelam: a fu-
turis malis cautelā orem⁹. Itē vt oēm oīōnē nostrā ad tres
personas: id est ad patrem et filiū t spiritūs encū dirigam⁹.
Item vt contra temptationē triplicis peccati. l. luxurie/qua-
riticē/superbitē: clypeum orationis opponamus. Item vt vir-
tute oratiōe triplicem timorem: id est mortis/ vilitatē/pau-
pertatis abūciamus. Item vt tres vires anime attentas esse
in oratione diceret: vt.s.rationabilis sollicita sit in median-
do: p̄cupisibilis feruēs sit in desiderādo: trascibilis fontis sit

¶ **p**ecata abominando.

peccata abominando. Item ter orauit dominus: vt demonstraret tria esse petenda in oratione. scilicet peccatorum remissionem; virtutis conservacionem; glorie ademptionem: Seu veniam gratiam et gloriam. Item ter orauit: vt tria genera hominum orare doceret. scilicet noe; daniel et iob. scilicet prelatos continentates et coniugatos: Omnes enim necessaria est oratio.

Vñ et hi tres describuntur orantes: Ezech. 3.26.c. xliij.e. Qd autem domini natus ter visitauit dominum scipulos propter tristitia dormientes significat quod dominus visitando tribulatos tria bona in ipsa tribulatione operatur in eis. Primum bonum est illuminatio metus ad cognoscendum se. Eccl. xxxiiij.b. Qui non est temptatus quid scit? Esa. xxvij.e. Sola veratio dabit intellectum auditum. Ps. Et noctis illuminatio mea. Secundum bonum est corporis excusio. Act. xii.a. In ipsa nocte erat petrus dormitus inter duos milites vincus catenis duabus: Et ecce angelus tecum. Tertium bonum est consolatio contra infiditatem. Tob. iij.d. Post tempestate tranquillum facis: et post lachrymationem et letum exultationem infundis tecum. Sequitur.

a Et autem illis: Quid dormitis? Chrysostomus. Non increpat rursum ut non stupefascas stupefactos. Proverb. xliij.d. Usquequo piger dormies? usque de somno consurges? b Surgite: quod stando non facendo pugnandum est: et temptationis pugna est. Eph. vij.c. State succincti lumbos vestros in veritate. c Et orate ne intretis in temptationem. Beda. i. ne in vos calix meae passionis icumbat. Ponus est in verbo. q.d. videte ne vos turbatio meae passionis obruat. Item Beda. Apparet quod pro illis orauerat: quos modo moneret orationum suarum vigilando et orando participes existere. Hoc Beda. videtur consonare expositioni Hilarii: quod solus Hilarius premissa verba in hunc modum exposuit: Traxi et a me calix iste. i. per breve tempus et quasi in transitu sensim mortem: ut post resurrectionem meam statim robore fides apostolorum. Sequitur. d Adhuc eo loquente tecum. Quinta pars capituli: in qua describitur modus et locus et tempus et ordo dominice captiōnis. i. quomodo a quibus ybi et quando captus fuit. Captus enim fuit: ut dicitur Ioh. xviiij.a. in bosco trans torrentē cedron. Traditus et venditus a discipulo suo post osculum vespa iam facto. Unde dicit: Adhuc eo loquente. i. discipulos suos exhortante ad vigilandū et orandum:

e Ecce turbā cum turbine veniens: missa a principibus sacerdotum: ne posset dominus fugere aut rebellare. f Et qui vocabatur iudas: unus de duodecim antecedebat eos: quasi dux exercitus. Ecce venit iudas cum turba: qui solus familiariter consueverat venire ad dominum: quia mutata mente mutatus erat status ipsius iudei. In reprehensionē iudei dicitur quod antecedebat turbā. Et si hoc in iuda proditore reprehenditur: quanto magis in episcopis qui locum illius tenent: fin illud Ps. Et episcoporum illius accipiunt alter. Unde Amos. vij.a. Vt qui opulēti estis tecum. ingrediētes populi de domino Israel. Sap. vij.a. Audite reges et intelligite tecum. g Et appropinquauit iesu corpore: sed mēte se elongabat. Ds. Et qui luxia me erant de longe steterunt tecum. h Et oscularetur eum. Consuetudo erat: ut iudas et alii discipuli undecim venirent accederent ad dominum in osculo pacis: ut ita ostenderetur pacificus eorum accessus. Similiter et alii iudei consueverant. Unde. q. Cor. viiij.d. Salutete in unum in osculo sancto pacis. Quamvis ergo erat consuetudo tamen dederat eis hoc signum: ut illi caperet et teneret quem ipse oscularetur. Osculum autem signum dedit confusus de mansuetudine eius: ut dicit Chrysostomus. Aliud significat ut simili transfiguratione elaberetur de manibus missorum: dat ergo signum osculi. Hieronymus. Aliquid ramen habet de verecūdia discipuli: quia non palam persecutoribus cum tradidit: sed per osculi signum. Sed quare suscepit dominus osculum iudei: et permisit os pollutum contingere labia sua: Hieronymus. Amb. Beda. Non doceat te simulare p̄ditionē: sed ne prōditionē fugere videbas et ut prophetā impliret quod dicit: Cum his p̄petrā. Matth. 26.c. Jesus March. 14.c. autem dixit illi: iuda obsecrā. Ioh. 18.b. osculo filium hominis tradis: Am 24.q.1.c. placuit p̄petrā. Per interrogationem pronunciandum puto: quia amantis affectu corripiat. Hieronymus ad Rusticum monachum. Judas de apostolatus fastigio in prōditionis tartarum labitur: et nec familiaritate conuictus: nec intinctione buccelle: nec obsequiū gratia frāgitur: ne quasi hominem tradat quem filium dei nouerat. Blo. Amb. Be. In strumento pacis morte interrogas: supplex mihi: seru' dominum: discipulus magistrū prōdis: quasi nunquid per osculum quod est instrumentum pacis perlimis ipsam pacem: dum osculo machinariis prōditionem: O quod fraudulentum osculum quo tradidit iesus. Tale est osculum iudei. Illum enim solum prōdit quem osculatur. q. Reg. xx. c. Dixit Iacob ad amasam: Salve mi frater et renuit mētem eius manu dextera quasi osculā eum: et percussit eum in latere et effudit intestina eius in terram et mortuus est. Proverb. xxvij.a. Meliora sunt vulnera diligētis quod fraudulenta oscula odientis. Eccl. xxix.b. Donec accipient osculanū manus dātis: et in prōmissionibus humilitant vocem suā et in tempore redditionis postulabit tempus. k Evidentes autem hi qui circa ipsum erant. i. discipuli. l Qd futurum erat: dixerūt ei: Domine si percutimus in gladio: Quasi nunquid licet nobis in gladio decertare: Vnde summe litterā inserius. m Rindens autem iesus ait: Sinite ipsis huc: quasi permittere eos ultra progredi. i. implere voluntate: nolite impediare. Vnde reuertere: in. Et percussit eum ex illis. i. primus inter eos: id est petrus qui plus ceteris ardebat. Unde nō expectauit respōsum domini. Sic phinees celo legis accensus: iudicium cum madianitide coeuntem: pugione perfodit absq; moysi imperio: Numeri. xxv.b. Unde et summum sacerdotium promeruit. Sic et petrus percussit

seruum principis sacerdotum et amputauit auriculam eius dexteram. Istud fecit petrus inter responsionē domini et discipulorum interrogationem. Vel etiam simul facta sunt: interrogatio: responsio et percussio: sed simul dici nō potuerūt. Unde quod sic faciendū sit ordo litterarū: innuit Beda in Glo. Sed dicit Interlin. Petrus celatus est sicut phinees: Numeri. xxv. Sed phinees reputatum est ad iustitiam: ergo et petro: ergo non peccauit. Contrariū innuit Beda in Glo. marginali. Solutio. In phinees commendat celus et opus: in petro commendatur celus: sed opus sive indiscretio vituperatur: unde et peccauit. p Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum. Amb. Vnde potuit sed operari maluit: ut cognosceremus ipsum esse qui de limo terre corporis nostri mēbra variis apta formauit officijs. Ahy. Dystance. Seruus principis est ipsius iudaicus: qui in passione domini dexterā aurē amissit. i. spiritualē legis intelligentiā p̄didit: Extra quod dominus dicerat: Aufere a vobis regnum dei: Matth. xxij.d. Sinistra aurē remansit seruo. i. vllitas litterā remāscit populo iudaico. Qd autem dominus postea aurem restituit seruo: significat quod circa finem mundi restituetur spiritualis intelligentia populo iudaico. Unus Esa. x. e. Si fuerit ipsius israel quasi arena maris reliquie cōuertenſ ex eo Malach. viij.b. Ecce ego misericordia vobis habeo. sp̄berā tecum. Moraliter. q Significat hypocritā

XXII

Evangeliū scđm

Lucam

a significat hypocritā: qui cū sit seru⁹ / malch⁹. i. rex vult apel-
lari. Sed odiosus ē petro: vñ amputat ei aurē dexterā / nō sini-
strā. i. auditū diuinorū / nō terrenorū: dñs aut̄ restituit dexterā
volēt⁹ credere. Seq̄t.

b *Dixit aut̄ iesus ad eos qui
venerāt ad se p̄ncipes sacerdotū ⁊ magistratū tēpli
et seniores. Nota*

*Matth. 26. c.
Marci. 14. c.
Job. 18. d.*
quia p̄ncipes sacer-
dotū et magistratus
non venerunt ad ie-
sus / sed miserunt mi-
nistros / et sedebat in
atrio caiphe: quia ve-
ro eorum consilio to-
tum gerebat / volens
euangelista exprime-
re eorum nequitiam
dixit eos venisse ad
comprehēdendum iesum. Tales autem īā veniunt ad capien-
dum iesum / p̄ncipes sacerdotum. i. episcopi ⁊ magistrat⁹. i.
magistri ⁊ seniores. i. consiliarij / hi qui deberēt iesum seruare
et defendere verbo ⁊ exemplo captiunt ⁊ occidunt. *Not. xiiij.*

a Iniquitas egressa est de babylone a senioribus iudicibus
qui videbātur regere populum. *Piere. xxij. d.* A prophetis
ierusalēm egressa ē pollutio super omnem terram. i. *Esdr. ix. a.* *Manus p̄ncipium ⁊ magistratum fuit in trāgessio-
ne hac p̄ma. b* *Quasi ad latronem existis cum gla-
dijs ⁊ fustibus: cum quotidie vobis fuerim in
templo / nō extendistis manus in me. Stulticiā simul
⁊ maliciā sacerdotum reprehendit hic dominus: quia p̄-
sentē semper habuerunt eū / et modo quasi fugitiū querunt.* Item de nocte querunt quem quotidie audiebant docentem.
Sed factum eo p̄ conuenit temporis ⁊ personis. *Ipsi enim te-
nebroſi / in tempore tenebroſo factū faciunt tenebroſū. Job.
lii. c.* *Wilexerunt homines magis tenebras / lucem: erāt eis
eo: um mala opera. Omnis enim r̄c. Job. xij. f.* Qui ambu-
lat ī tenebris nescit quo vadat. *Job. xi. b.* Si quis ambulaue-
rit in nocte / offendit: quia lux nō est in eo. c *Cū gladiis
et fustibus. Nec non sunt arma sacerdoti⁊ magistrorum:*
sed que dicit *Apls Eph. vi. c.* Accipite armaturā dei vt pos-
sitis resistere in die malo: state succinti lumbos vestros in ve-
ritate: induit loricā iusticie et calciati pedes in pr̄paratione
euangeli pacis: in omnib⁹ sumētes scutum fidei / in quo pos-
sitis extinguere omnia tela ignea nequissimi ⁊ galeam salutis
assumite / et gladium spiritus qđ est verbum dei per omnem
orationem et obsecrationem orātes omni tempore in spiritu.
Item nota quia domin⁹ securus fuit in templo: sed in horto
fuit capt⁹: modo et in horto et in templo crucifiḡt. i. inter cle-
ricos ⁊ laicos. *Piere. xv. c.* Omnes male dicunt mihi dicit do-
minus. d *Sed hec est hora vestra ⁊ potestas tene-
brarum. Sic construe. Sed hec est hora vestra. s. hora tene-
brarum. i. congrua vobis ⁊ facto vestro: ⁊ hec est potestas ve-
stra. s. potestas tenebrarum. i. demonū: quorum potestas ma-
xima est. Sed tota expenditur in malū: ita p̄ncipum sacerdo-
tum ⁊ magistratum templi. Apoc. ix. d.* Potestas equorum
in ore eoy est et in caudis eoy r̄c. e *Comprehendētēs*

Sexta pars autē r̄c. Sexta pars capituli: vbi tria negatio petri descri-
bitur: et eius p̄nitenția sequens. Et primo ostēdit Lucas quo
iudei duxerūt iesū cōprehēnsū: tamē nō exprimit quo p̄num
duxerūt eū. *Ubi sciendū qđ p̄mo duxerūt eū ad domū annę: ⁊
ibi negauit petr⁹ semel. Deinde duxerūt eū ad domū caiphe
qui habebat filiam annę in uxore. Ad domos istorū duxerūt
iesum: quia isti duo erant p̄ncipes sacerdotū sibi per annos
singulos succedentes. Emerūt eū a romano p̄sidi sibi pon-
tificatū. Unde nota qđ dauid instituit vigintiquattuor sūmos
sacerdotes: vñus tamē erat ceteris excellentior dignitate et
redditibus. Postea cū iudea facta ē romanis tributaria / per
guaricīam emebat sacerdotium a romanis. Et annas admi-
nistrauerat anno p̄cedenti: caiphas administrabat anno in-
stanti. Ideo vero primo ad annam duxerunt: quia sacer erat
caiphe: et quia domin⁹ eius occurrit eis: ⁊ ne viderentur ei in/*

Paral. 25.

ferre contumelīā transeundo domum eius. *T*fi illo anno tene-
bat administrationē p̄tificatus caiphas: sicut dicitur *Job.*
xij. f. Et ideo post aliquantas illusiones / annas misit eum ad
domum caiphe: vt ibi haberetur consilium de iusu occidēdor:
vbi multipliciter est illusus dominus: vbi petr⁹ bis negauit.

*E*t hoc ē: Compre-
hendentes autē
eum duxerūt ad
domū p̄ncipis
sacerdotum. *Glo.* *Matt. 22.
Marci. 14.
Job. 18. b.*
caliphe qui p̄tifica-
tum illius anni vel in
illis annis p̄cio sibi
emerat a romano p̄n-
cipe: p̄tus tamen ad
annā: vt dicit *Job.*
xviij. b. qui erat eius

sacer / ⁊ dom⁹ eius p̄mo occurrit eis. f *Metrus vero.*
Leda. In hoc diuisus a ceteris. g *Sequebat eum.*
Leda. Hoc est deuotionis. h *Alonge.* *Leda.* Hoc ē
timoris naturę. Per idipsum qđ a longe sequebatur / significa-
tur: qđ qui longe erat corpore / in proximo longe futurus erat
et mente. Vel significat ecclesiam a longe securaram. i. longe
aliter passurā: qđ p̄ culpis p̄ propria p̄ ipse / p̄ alienis. *Chrys.*
Si discipulus es / sequere magistrū: si vero hic quidem per tri-
bulationem venit: tu vero per quietem / non adhuc eandem
vadis viam. l *Accenso autem ignis in medio atrio.*
Leda quia atrium dicitur platea exterior sub diuo. i. vbi erat
ministri ⁊ petrus cum eis. Seniores erāt intus accusantes vo-
minū. *Leda* super *Marci. xiiij.* Est ignis charitatis: de quo
Lucas. xiiij. f. Icne veni mittere in terram et quid volo nisi vt
ardeat: *Hic descēdit sup apostolos christi. Act. ii. a.* eoy ig-
norātiā illuminās: peccata inciderās: tepiditatem inflam-
mans: fragilitatem consolidans. *Hec enim quattuor facit hic
ignis: Illuminat: purgat: inflamat: consolidat. Est ⁊ ignis cu-
piditatis: de quo *Job. xv. d.* Ignis deuorabit tabernacula eo-
rum qui libenter munera accipiunt. *Hic ignis descēdet super*
discipulos antichristi / illos excēcas. P̄s. Supercedit ignis p̄s. 77
et non viderūt sole. *Hic ardet in domo pontificis: vt dicit in*
Glo. inflammas eorum corda qui erāt in domo *Wich. vi.*
c. Adhuc ignis in domo imp̄j et thesauri impletatis r̄c. Ad
hūc sedent ministri pontificis ⁊ petrus in medio eorum: vbi
negat dominum. *Hoc malū facit hic ignis: ⁊ multa alia ma-
la facit petro et socijs eius ignis iste. Primo quidem sollicitu-
dine parit. *Eccē. v. c.* Saturitas diuīris nō sinit eū dormire:
Lūctis dieb⁹ r̄c. Sēcō turbationē mētis operat. *Prouerb.*
xxv. c. Lōturbat domū suā qui sectat auariciā. Tertio editio-
nē animē inducit. *Prouerb. i. d.* Aversio paruulop r̄c. Quat-
to grauedinē mētis facit. *Gen. xiiij. a.* vbi nos habemus: Ab-
raam ascēdit de egypto diues valde: alia littera habet: gra-
uatus vehementer. Quinto inquinationē mētis facit. *Eccē.*
xiiij. a. Qui tāgit picem inquinabitur ab ea. *Abacuk. iiij. b.* Vē
qui congregat non sua: vloquo r̄c. Sexto facit inflationem.
Job. xx. d. Cum saturat⁹ fuerit artabitur ⁊ estuabit r̄c. *Aug.*
Diues extra plenus est: intus vacu⁹: carne crepat: corde mē-
dicat. Septimo facit p̄cipitū. *Job. xviij. b.* Artabūtur ges-
sus virtutis eius ⁊ p̄cipitabit cum consilium suū: immisit
eū in rete pedes suos r̄c. Octavo mentē lacerat sic spinę. *Ubi*
dñs diuītias appellat spinas: Matth. xiiij. c. et. s. viij. b. Ubi
Greg⁹. Profecto spinę sūt: qđ cogitationū suāc aculeis mētē
pungit. *Job. xxx. a.* Esse sub sensibus delitias computabāt.
Prouerb. xxiiij. d. Per agrū hois pigri trāsiūt r̄c. *Bono mē-
tem exēcat. Ubi ⁊ Tobias. i. b. exēcat⁹* est stercore hirundi-
nū. i. amore temporaliū. Et sedechias in reblothā: qđ inter/
pretatur multa. iiiij. *Regl. xxv. b.* P̄s. *Vane astabo tibi ⁊ vi* p̄s. 75
debo. Ibi Glo. Nō videt dei qui terrenis inbēret. *Gen. xx.*
d. *Sarg aut̄ dixit abimelech: Ecce dedi frātri tuo mille argē-*
teos r̄c. Decimo spoliat virtutibus. Job. xxvij. b. Mūdus est
infernus coram eo. i. auarus *Apoc. iii. d.* Dicis qđ diues r̄c.
Undecimo mētē euacuat orū bono. s. i. e. Euriētēs inplevit
qđ bonis ⁊ diutes**

G bonis et divites dimisit ianes. *Esa. xxix. c.* Soniat esuriens et. Quoddecimo ligat hoem et non sinit recte ambulare. *i. Limoth. vii. b.* Qui volunt divites fieri et. *Job. vi. c.* Inuolutes sunt semi te gressus eorum et. Tertiodecimo dolorem et afflictionem generat. *Ecces. v. c.* Est et alia infirmitas pessima et. Quartodecimo inviscat penas

L. tertiij lare in celo per seplationem. Aug. 2. Amor 3. 26. g. rerum tegaliu viscus 14. g. est pennarum spualium. 5. 18. c. Ben. xliij. b. Wallis silvestris. i. mudiis: multos habet puteos bustumini. Quin todecimo multa obstatula ponit in via ce

5. 13. 6. li. Ps. Qui cogitaue

rur supplantare gressus meos et. *Job. xvii. b.* Abscondita est in terra pedica ei et. *Señ. Munera quae fortunae imputant insidie sunt. Hec mala facit avaricia et multa alia. Sunt hec ad presentes sufficiant. Versus. Sollicitat turbat dānat grauat inquietat inflat: Precipitat: pluit: excedat: nudat: inanit: Obligat affligit: inviscat: scandala redit. Dic g. a. Acceso autem igni: cupiditatis. A quo: Certe a diabolo. *Job. xli. b.* Malitus ei prunas ardere facit et. b. In medio atrio calphe pontificis.*

c. Et circu sedentibus illis. i. ministris pontificis: vi dicit *Barc. xiij. f.* d. Erat petrus in medio eorum. *Be-* ne dicit in medio: quod petrus donis oim comunicat: certe verum est et peccatis. e. Que cum vidisset ancilla. *Querit Beda:* quare ancilla primo pedita petrum: cum viri magis possent eum cognoscere. Et respondebat: ut ostendat etiam sexus feminus pecasse in morte domini: et per passionem eius redemptum esse: contra quosdam hereticos: qui dicunt passionem domini non profuisse feminis. Proprius quod etiam post resurrectionem primo apparuit mulieribus: ut ostenderet eum prevaricationem esse abolitam per suam passionem. Recte etiam principem ecclesie copulit ad negationem feminina: que primum hominem copulit ad transgressionem. *Job. xvii. c.* dicit: quod hec ancilla erat ostiaria domus pontificis. Et quod est hec ancilla nisi cupiditas: Sine cuius nutu nullus intrat ostium principis sacerdotum. Ende *Esa. lix. c.* Equitas non potuit ingressi. Quare: Quia nihil donat. *Hec ancilla non tam famula* in domo principis sacerdotum: sed exclusa domini. s. charitate omnibus iperat et dominat. *Ecces. x. d.* Pecunie obediret oia. *Señ. xvij. b.* dixit sarai: princeps mea. i. charitas: abrae viro suo. i. principi sacerdotum: quod est pater multarum gentium: inique agit contra me: Ego dedi ancillam meam in sinu tuo. i. concessi prouidebam acquirendi et conservandi necessaria vestem: que videns quod cocepit filium thesaurum magnum: despiciuit me habet: iudicet dominus inter me et te. *Gal. iiij. b.* Quid dicit scriptura: Ecce ancillam et filium eius. *Proverb. xxx. c.* Per tria mouetur terra et quartum quod sustinere non potest: Per seruum cum regnauerit. i. auarum: per stultum cum saturatus fuerit cibo. i. hypocritam: et per odiosam mulierem. i. superbiam: que est odiosa deo et hominibus: ut dicitur *Ecc. x. a.* et per ancillam cum fuerit heres domine sue: hec est cupiditas. Quod autem hec ancilla habiteret in domo pontificis dicit *Hilare. vij. c.* A minore usque ad maiorem omnes avaricie studet. *Dicit g. e.* Quem petrum. s. principem apostolorum. f. Cum vidisset acilla quedam sedetem ad lumem. *Hec acilla* odi sedentes ad lumem. *Job. iij. c.* Qui male agit odi lucem. *Proverb. xvij. d.* Munera de sinu. i. occulte accipit impius ut perturbat semitas iudicium. i. copendium cause ad minus. g. Et cum fuisset intuita. *Pabet enim oculos acutissimos vobis terrarum porrectos. Zach. v. c.* Hic est oculus eorum in universa terra: et ecce taliter plumbi portabat. i. bulla: et ecce mulier sedes in medio amphorae. h. *Dixit: et hic cum illo erat. i. cum iesu ante eam intrasset domum principis: sed ibi negauit eum. Et Glo. Amb. Non in monte: in quo. s. cum aliis electus est: non in templo: in quo sepe orauerat: non in domo sua negat petrus in qua. s. dominum sepe receperat: sed in praetorio indeop: in domo principis*

sacerdotum: ubi non est veritas. i. in cuius praetorio vel domus habitatoribus non est veritas: quod non sunt veraces: Erat quidem ibi veritas personaliter sed in eis non habitabat. *i. At ille negauit eum dicens: Abulier non noui illum. Hoc est contra curiales. Ita Matth. vii. a. Magi in curia caruerunt stella. Beda.*

Or negat obreptionis

est: quod penitent fidei.

Ecc. xxvij. c. Qui

timet deum nihil trepidabit.

Job. xvij. a.

Pone me iuxta te et.

Chrys. Si ei adhuc

rim stabim generose.

Et. j. Et si omnibus

ventis vehementi spiritu rauerint temptationes:

festuca nob erit et folium.

Beda in Glo.

No solus negat christum et. q. d. alios: petrus non negat christum: ille enim negat christum: quod dicit christum non esse deum. Immo negat: qui enim negat se esse christianum: dicens: Non noui christum sanit negat christum esse deum: Nemo diceret: non noui deum. Mota et quidam temere excusant petrum pescatorem et idiotam: volentes constituere sophistam: ita exponentes quod dicitur: non noui illum. q. d. christus filius dei est ab eterno genitus a patre: quod aut ab eterno genito sit a patre non noui. Ad hunc etiam modum expounit quod in sequenti dicit: Nescio quod dicas. i. non approbo.

i. Et post pusillum aliis videt eum dixit: et tu de illis es. Petrus vero ait: O homo non sum. Aug. Quid noxia

sunt prauorum colloquia que cogunt petrum negare deum vel hominem se non nosse quem inter discipulos pessus fuerat esse filium dei. i. Cor. xv. d. Corumpunt mores bonos: colloquia prava. Mota quod de negatione petri videntur velle tres euangeli

ste: marthae: marcus: lucas: quod tota facta fuerit in atrio calphe: solus iohannes videt velle quod prima pars negationis facta sit in atrio annae: gemina negatio facta sit in atrio calphe: et ita videt verum esse filium ordinem et serie euangelij. Job. xvij. Unum quod alii dicunt: intelligit dictum preoccupando. Sed et expositorum videntur dissentire. Nam Aug. de cordia euangelista

ru: et super Job. videt velle quod oes tres negationes petri fuerint factae in domo annae. Sed Beda super Lucam: et Hieronymus super Matth. innunt quod factae sunt in domo calphe. Sed intellige Augustinum dixisse preoccupando: alios recapitulando.

i. Et iterum facto quasi horum vni: aliud quidam affirmabat dicens: Vhere et hic cum illo erat: Nam et galileus est. Sunt nunquid et galilei sicut et hierosolymite hebrei sunt. Utique. Sed unaqueque paucia habet propria idiomata lingue.

Per istos duos quod petrus negare copellunt in domo pontificis: significat minister et socius platonum: quod detrahendo de aliis et adulando ipsius ipsos sepe negare christum faciunt. Proverb. xix. b. Princeps quod libenter audit verba medacij: oes ministros habet impios. Sed nūquid tales sunt in domo pontificis: Matth. xj. b. Ecce quod mollibus vestimentis in domib regum sunt. Ibi Glo. Ecce quod ponunt pulvinaria sub omni cubito: quod vitam peccatum palpan non pungunt: habitant in domibus regum. Sed vita rigida et predicatione vera debet declinare palatia: que frequenter molibus induit. Greg. Johannes baptista non fuit molibus induitus: quod vitam peccatum bladimenti non sicut: sed asperre increpauit: et non habitauit in desertis. m. Nam et galileus est.

Alius non sunt cum iesu nisi galilei. i. transmigrati de virtutibus ad virtutes. n. Et ait petrus: homo nescio quod dicas. Non est ista vox quod illa: Et si oes scandalizati fuerint in te: sed non ego. Proverb. xvij. c. Qui inuenit linguam suam iacet in malo. Proverb. viij. b. Os bilingue detestor. Judic. ix. e. Ubi est nunc os tuum quo loquebaris: quis est abimelech ut servum ei: Chrys. Non est ista fuit pigrice petri negatio: quatuor derelictionis dei castigantis eum. Sed quare permisit dominus petrum negare: qui tam diligebat eum: Chrys. Et confundat marcion: ut nemo de se presumat: ut christo in omnibus credat: ut alii sibi caueant: ut confundat ei audacia: ut discat alios misereri. Ecc. xxxi. b. Intellige quod et.

Marti. 14. c. Si occupatus

Euangelij

scdm

Lucam

Gal. vi. a. Si p̄occupat̄ fuerit homo in aliquo delicto t̄c.
Ignorātia: sic paul⁹. i. Lūmōth. j. c. Ignorās se/
ci in incredulitate.

Gregorij. Infirmitate: vt petr⁹ hic. Unde Beda. Qz do/
Peccat. min⁹ petrus negat obreptionis est t̄c.

Industria: vt iudas. Job. xxiiij. c. Quasi de in/
dustria recesserūt a me: eo t̄c.

Beda et Amb. Quidā pio erga petrū affectu locum hūc ita
interpretant̄: q̄ si bñ dñ/
xerit se illū non nosse

Matt. 26. g. quē nemo p̄fecte no/
Marc. 14. g. uit. Iterū q̄ inquisi/
tus dixerit: homo nō
sum: interpretati sunt
q̄ maluit se negare
q̄ christum. Qz aut
ait: hō nescio/ dicūt/

se sacrilegia eoz nescire & reprobādo dānare. Sed has exposi/
tiones / & dñs ipse ftiuolas cōtestat̄ q̄ ter negādū se a petro p̄/
dixerat / & ipse petrus qui se nō de industria hoc locutum subse/
quētibus lachrymis manifestat.

Doratler. **E**st cōtinuo adhuc illo loquē/
te gallus cantauit: Et cōnuer/
sus dominus respexit petrū.

Eversus de p̄/
actatib⁹ galli
Et recordatus ē
petrus verbi dñi sicut dixerat: q̄ priusq̄ gallus cā/
tet ter me negab̄. Lbry. Bibl ira curat delictū / vt me/
moria eius cōtinua. Et. j. Oino est misericordia dignus: qui
peccauit & confessus ē. Prouer. xxvij. b. Qui abscondit scelera
sua t̄c. Et. s. Si nos eius nō meminerim⁹ / de⁹ nō obliuiscet.
Et. j. Si hoc nō irasperis: nō sapies magna nō reciduab̄. Et
j. Sed sustinet anima memoriam ita amaram / cogamus eam.
Melius ē ea moderi nūc: q̄ corā orbe ymperio. j. Reg. xi.
c. Tu fecisti in occulto t̄c. Et egressus foras petr⁹.

Victorinus. Ut haberet locum liberum flendi. f. Flevit
amare. Amb. Lachrymas lego / satisfactionem nō lego t̄c.

Argumentum q̄ cōtrito tollit omnem p̄gnam. Victorinus.
Ereditur petrus foras / vt ab impiorum concilio seclusus

pauide negationis so:des liber: s̄ flebitibus abluat. Sic qui
vult vitare peccata & emendare que fecit: debet egredi de ma/
la societate cū qua peccauit. P̄s. Mon sedi cū concilio vani/
tatis t̄c. Amb. Et veniſ fletus plulit & verecūdī: lachrymē

sine horrore culpam sequitur: lachrymē ventiā nō postulant
& merent. Sequitur. Et viri qui tenebāt illum: illu/
debant ei. Abdic. j. c. Omnes viri fēderis tuū illuerunt
tibi: inuulnerunt aduersum te viri pacis tue. Prouer. ij. d.

Ipse deluder illudores t̄c. b. Eledētes/ eu. Job. xvi. b. Et
probrātes p̄cesserūt maxillā meā: saturati sunt penīs meis. i.

Et velauerunt c̄s. Velat christi facie: qui nō pmittunt sibi
ostēdi veritatē: neq̄ penarū: neq̄ iudicij. Velat etiā facie dñi
hypocritę. Esa. xix. c. Te q̄ p̄fundō estis corde t̄c. k. Et

persecutiebant facie ei⁹: quā mōses desiderabat sibi ostē
di. Exo. xxix. c. Si inueni gratiā in p̄spectu tuo ostēde mīhi
facie tuā vt scīte & iuueniā grām aī oculos tuos. Mōitz dñs:

Facies mea p̄cedet te: & req̄e dabo tibi. Et dāvid. Ostēde su/
cīe tuā & saluī erim⁹. Et iacob. Gen. xxvij. g. Vidi dñm facie ad

facie: & salua facta ē aīa mea. Mōster. xv. d. Valde mirabilis es
dñe & facies tua plena ē ḡfārū. Et in miseriūdē hāc alapis &
sputis cōtaminauerūt. Qd̄ ipse patēt sustinuit p̄p̄ nos. Vñ

Esa. l. c. Corp⁹ mēs dedi p̄cūtib⁹ & genas meas vellēb⁹:
facie mē nō auerti ab increpātib⁹ & spūtib⁹ ī me. Septua/
ginta dicit: Dōsum mēs posui ad flagella et genas meas ad

alapas: facie mē nō auerti a p̄uersione sputor̄. Lbry. iiij. d.
Habit p̄cūtient se maxillā: saturabis opprobrijs. Mich. v. a.

In virga p̄cūtient maxillā iudicis israel. Mōter. v. b. Voluit dñs
cōspūt ut nos lauaret: voluit velari vt velamen culpe & igno/
rantię a cordibus nřis auferret. In capite voluit p̄cūt: vt ca/
put nřm. i. adam restitueret sanitati. Alapis voluit cēdī & ver/
bis derideri: vt nos ei labijs & manibus. i. verbis & oīibus ap/
plaudamus: sicuti docet P̄s. Oēs gētes plaudire manib⁹. cc.

Abystice: Colaphi & sputa iudeoz significat blasphemias. Dylīce
& opprobria falsoz christianoz: qb⁹ sc̄llant deū in honoriāt.

Vñ Beda. Qui tūc cēfus ē colaphis iudeoz: nūc cēfis blas/
phemij falsoz christianoz: & q̄ cōspūtus est saluī infidelū:

nūc vesanis opprobrijs fideliū exbonoz. Vñ Job. xx. b.
Abominant me & longe fugerūt a me & facie meā cōspūre nō
veren. Prouer. xvij. d. Nō est bonum dānū inferre iusto:
nec p̄cūtere p̄ncipē q̄ recte iudicat. Aug. Nō minus peccat q̄

runt nō verbū diuini sed verbū leſu petrū recordatiſ dīſertū:
vt ex B̄ intelligam⁹ istā respectiōne a leſu nō humanis oculis
sed diuinitus factā. Ad hoc idem facit Leo papa dicens. Do/
min⁹ leſus qui intra pontificale cōclīum corpore tenebatur
solo / trepidationem discipuli foris posuit / diuino vīdit intuitu:
& pauētis animū motu respexit / erexit / & in fierū p̄gnitudinis
incitauit. Sicut igitur volunt sancti q̄ respectu misericordie re/
spexit dñs petrū. De quo Sap. iiij. c. Bratia & misericordia

in sanctos eius: & re/
spectus in electos illi/
us. Beda. Recepit
dñs vt recordaretur
petrus: q̄ misericor/
dia ad p̄gnitudinem
vocat. P̄s. Abyssus 108. 41.

abyssum inuocat. v
Ela. fob. 108. 41.

Et recordatus ē
Ward. 2
Vanc. 2
Ela. fob. 108. 41.

petrus verbi dñi sicut dixerat: q̄ priusq̄ gallus cā/
tet ter me negab̄. Lbry. Bibl ira curat delictū / vt me/
moria eius cōtinua. Et. j. Oino est misericordia dignus: qui
peccauit & confessus ē. Prouer. xxvij. b. Qui abscondit scelera
sua t̄c. Et. s. Si nos eius nō meminerim⁹ / de⁹ nō obliuiscet.
Et. j. Si hoc nō irasperis: nō sapies magna nō reciduab̄. Et
j. Sed sustinet anima memoriam ita amaram / cogamus eam.
Melius ē ea moderi nūc: q̄ corā orbe ymperio. j. Reg. xi.
c. Tu fecisti in occulto t̄c. Et egressus foras petr⁹.

Victorinus. Ut haberet locum liberum flendi. f. Flevit
amare. Amb. Lachrymas lego / satisfactionem nō lego t̄c.

Argumentum q̄ cōtrito tollit omnem p̄gnam. Victorinus.
Ereditur petrus foras / vt ab impiorum concilio seclusus

pauide negationis so:des liber: s̄ flebitibus abluat. Sic qui
vult vitare peccata & emendare que fecit: debet egredi de ma/
la societate cū qua peccauit. P̄s. Mon sedi cū concilio vani/
tatis t̄c. Amb. Et veniſ fletus plulit & verecūdī: lachrymē

sine horrore culpam sequitur: lachrymē ventiā nō postulant
& merent. Sequitur. Et viri qui tenebāt illum: illu/
debant ei. Abdic. j. c. Omnes viri fēderis tuū illuerunt
tibi: inuulnerunt aduersum te viri pacis tue. Prouer. ij. d.

Ipse deluder illudores t̄c. b. Eledētes/ eu. Job. xvi. b. Et
probrātes p̄cesserūt maxillā meā: saturati sunt penīs meis. i.

Et velauerunt c̄s. Velat christi facie: qui nō pmittunt sibi
ostēdi veritatē: neq̄ penarū: neq̄ iudicij. Velat etiā facie dñi
hypocritę. Esa. xix. c. Te q̄ p̄fundō estis corde t̄c. k. Et

persecutiebant facie ei⁹: quā mōses desiderabat sibi ostē
di. Exo. xxix. c. Si inueni gratiā in p̄spectu tuo ostēde mīhi
facie tuā vt scīte & iuueniā grām aī oculos tuos. Mōitz dñs:

Facies mea p̄cedet te: & req̄e dabo tibi. Et dāvid. Ostēde su/
cīe tuā & saluī erim⁹. Et iacob. Gen. xxvij. g. Vidi dñm facie ad

facie: & salua facta ē aīa mea. Mōster. xv. d. Valde mirabilis es
dñe & facies tua plena ē ḡfārū. Et in miseriūdē hāc alapis &
sputis cōtaminauerūt. Qd̄ ipse patēt sustinuit p̄p̄ nos. Vñ

Esa. l. c. Corp⁹ mēs dedi p̄cūtib⁹ & genas meas vellēb⁹:
facie mē nō auerti ab increpātib⁹ & spūtib⁹ ī me. Septua/
ginta dicit: Dōsum mēs posui ad flagella et genas meas ad

alapas: facie mē nō auerti a p̄uersione sputor̄. Lbry. iiij. d.
Habit p̄cūtient se maxillā: saturabis opprobrijs. Mich. v. a.

In virga p̄cūtient maxillā iudicis israel. Mōter. v. b. Voluit dñs
cōspūt ut nos lauaret: voluit velari vt velamen culpe & igno/
rantię a cordibus nřis auferret. In capite voluit p̄cūt: vt ca/
put nřm. i. adam restitueret sanitati. Alapis voluit cēdī & ver/
bis derideri: vt nos ei labijs & manibus. i. verbis & oīibus ap/
plaudamus: sicuti docet P̄s. Oēs gētes plaudire manib⁹. cc.

Abystice: Colaphi & sputa iudeoz significat blasphemias. Dylīce
& opprobria falsoz christianoz: qb⁹ sc̄llant deū in honoriāt.

Vñ Beda. Qui tūc cēfus ē colaphis iudeoz: nūc cēfis blas/
phemij falsoz christianoz: & q̄ cōspūtus est saluī infidelū:

nūc vesanis opprobrijs fideliū exbonoz. Vñ Job. xx. b.
Abominant me & longe fugerūt a me & facie meā cōspūre nō
veren. Prouer. xvij. d. Nō est bonum dānū inferre iusto:
nec p̄cūtere p̄ncipē q̄ recte iudicat. Aug. Nō minus peccat q̄

blasphemāt chātū

¶ blasphemant christum regnante in celis: q̄s iudei qui cru-
cifixerūt ambulanē in terris. a Et interrogauerunt eū
dicentes: prophetica: q̄s est qui te percussit: quasi hoc
objiebant ei q̄ dicebat se prophetā. Chrys. Divinū illud ca-
put percusserūt viri inquinati et abominabiles. Et. j. Quis no-
bis erit cura de reliq̄

In cōtumelijā postq̄

3.16.5. Christ⁹ d̄ p̄sūl⁹ est: b. Heb. xij. a. Recogi-
tate ergo eū qui talē sustinuit a peccatori-
bus. l. vīlībus aduer-
sus semetipsū. l. dei si-
lūm contradictionē
vt nō fatigemini r̄t.
Ph̄l. j. b. Hoc sen-
tīte in vobis. Heb.

3.14.5. xij. a. Demētote vi-
ctor r̄t. Esa. lyij. a.

Justus perit et nō ē
q̄ recognit in corde.

b Et alia multa

blasphemātes di-

cebāt in eū. Esa. j. b. Dereliquerūt dñm: blasphemau-
runt sanctū israel. Iudei dñtorem spērnūt: maiestatē autem
blasphemāt. c Et vt factus est dies. Pr̄misit lucas
de prima illusione q̄e facta est in atrio principis ab eis q̄ p̄ci-
tiebāt faciem eius velatā illudentes ei: Fuit em̄ ter illusus: nō
autem secutus est ordinem. Debuit em̄ p̄mittere causam illu-
sionis: quam hic subdit dicens: Et vt factus est dies: quia
tunc maior fuit frequētia q̄e fuisse in nocte. Glo. Vide q̄ solli-
citi in malo: tota nocte vigiliaverunt vt sacerdentes homicidū.
Job. xvij. c. Noctem verterunt in diem. H̄iere. ix. b. Ut ins-
que agerent laborauerunt. Nota quia tota nocte laborauerunt
in querendo falsos testes: nec testibus poterant eum conuince-
re: et arguebāt eum querentes vtrum esset christus: Et p̄te-
rit breviter lucas: q̄r in alio euangelista legitur q̄ ipse p̄ncip̄s

1.14.5. sacerdotum interrogauerit eū: Tu es christus fili⁹ dei be-
nedict⁹. d Conuenerunt seniores plebis. Act. iiiij. c.

Conuenerunt vere in vnū aduersus dñm r̄t.

e Et prin-
cip̄es sacerdotum et scribebāt duxerunt illum in conci-
lium suum. Ps. Conciliū malignātiū obsecrit me r̄t. Eccl.
xvi. a. In synagoga peccantium exardeb̄t ignis. H̄iere. xij. d.

f Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam r̄t.
Dicētes: si tu es christus dic nobis. Sap. q. d. Cō-
tumelia et tormento interrogemus eū. Beda. Non veritatē

desiderāt sed calūniā parant r̄t. Nota q̄ fin allum euange-
listam p̄polix accusabāt eū: et de blasphemia et de calunnia.

De blasphemia: q̄ se diceret fili⁹ dei: q̄d iudei dicit blasphemā-
tiā. De calunnia: q̄ se diceret christū. l. messiā in lege p̄missū:
et ita regē iudeoz: q̄d calūniari sūt. Sed q̄ sciebāt q̄ de blas-
phemia nō mouere pilat⁹: cū nō haberet fidēvīt⁹ dei sed ido-
la coleret: ideo sub silentio p̄tereunt virum esset verus filius

dei: querētes an sit christus: vt si hoc possent ab eo extorquer-
e: statim traherent eum ad pilatum tanq̄ derogantem roma-
no imperio. Intelligebāt enim christum purum hominem: si

cū dicit Beda. g Et ait illis: Si vobis dixerō: non
credetis mihi: si autem interrogauerō: nō respōde-
bitis mihi: nec dimitteis. Dixerat aliq̄ se esse christū

et nō credebat ei: imo quadam die cum hoc diceret: tulerunt la-
pides vt iacerent in eū. Interrogauerat etiam eos de chris-
to. l. xx. g. nec respōderūt: cum quereret ab eis: quid vobis
videb̄t de christo: cui⁹ fili⁹ est: Responderūt dauid: Et ipse sta-
tim oblectit eis: Quomodo ergo dauid r̄t. Nec etiam eum q̄

innoxius erat: dimittere volebāt. h Ex hoc autem: l. ex
bac passione et pro hac passione: vt sit: ex: temporale et causa/
le simul. i Erit filius hominis sedēs a dextris vir-
tutis dei: scđm q̄d homo. l. In potioribus bonis p̄is. Deus
enim pater christo fin q̄d homo: dedit potiora bona q̄ alcui
creature. Vēl fin q̄d deus est: equalis patri. Heb. xij. a. Qui
proposito sibi gaudio sustinuit crucē confusione p̄tempita r̄t,

Beda. Ego. l. quem vt hominem cōtemnit̄: per supplicium
crucis ero exaltatus: et habens. l. aparens habere nomen q̄d
est super omne nomen: Phil. q. b. k Dixerunt ait om-
nes: tu ergo es fili⁹ dei: Qui ait: vos dicitis. Contra
Interrogabāt nō enūciabāt. Ubi expone: Dicitis. l. dicere
potest: interrogatiōne
mutata in assertionē.

Vel p̄t dici q̄ ser-
mo comic⁹ est: vt su-
matur interrogatio p̄
enūciatione. Vel di-
cītis in cordib⁹. Un-
Glo. Sua sētētia dā-
nantur. l. p̄ id q̄d sen-
tibant. l. Clog. in
quā dicit: q̄r ego
sum: quāuis hic iher-
mus apparet. Be-

da. Ita tēpat respō-
sionēt et dicat verū
et sermo eius calūnīg
non pateat. Maluit
se christū filiū dei p̄-
bare q̄ dicere: vt cōdēnandi causa tollereb̄t his qui farent q̄d
objicunt. De hoc verbo nō poterant eū accusare: ac si dice-
ret: Ego nec dico nec nego: sed vos dicitis; p̄bate ex miraculis.
Fatentur q̄d objicūt. l. farent christum esse filium dei q̄d m̄
objicunt: quasi p̄ criminē. l. q̄d diceret se filiū dei. m At
illi dixerūt: quid adhuc desideram̄ testimonium:
q̄ se christū et filiū dei dicat: n. Ipsī em̄ audiūimus de
ore eius. Ipsī reuera nō audierant: sed de verbis eius violē-
ter traxerūt. Job. xvij. c. Suscitatur falsiloquus contra facē
meā cōtradicens mihi. Isti etiā sunt qui rapiūt verbū de ore
simplicitū vi aduocati. Judic. xij. b. Dixerunt galaaditē:
Munquid ephrāteus es r̄t. iij. Regi. xx. f. Quod acceperunt
viri pro omnine r̄t. Cap. XXIII.

E T surgens omnis r̄t. Supra ostendit euau-
gellista quō captus est iesus et quo duc̄t. l. in domū

principis sacerdotū: vbi ipsi sacerdotes multipliciter
illuserūt ei. Deinde vero vt se quasi alienos ab eius nece ostē-
derent: tradiderūt ei romano p̄fisiū iudicandū: et hoc osten-
dit in hoc capitulo. Dividit aut̄ istud capitulum ī sex partes.

In p̄ma parte traditur iesus pilato: et erga eius multipliciter ac-
cusatur. In sc̄da mittit iesus ad herodē et ab eo illudetur et ad
pilatū remittitur: ibi: Pilatus aut̄ audiens. In tertia ac-
cusatur iterū iesus: examinat: adiudicat: et barrabas liberat:

ibi: Pilat⁹ aut̄ conuocatis. In quarta ducit ad crucem et
destructionem iudicet p̄dict: cū latronibus crucifigis: illudis et
orat: ibi: Et cū ducerent. In quinta morib⁹: et signis factis
dei filius demonstrat: vnde et centurio confiteb̄t: ibi: Erat aut̄

fere hora. In sexta et ultima parte sepelit iesus: et m̄liores q̄
secut̄ fuerāt eū ut pararet aromata reuertunt: ibi: Et ecce
vir noīe r̄t. d. o Et surgens omnis multitudo

eoꝝ de domo caliph̄: mane factio: vt dicit Matth. xxvij. a.
Quia tota nocte illuserāt et verberauerāt. Sap. liij. a. Dul-

tigena impioꝝ multitudo nō erit vtilis. Esa. xvij. d. Ut multi-
tudini populoꝝ multoꝝ vt multitudo maris sonantis. Ps.

Alieni insurrexerūt aduersum me r̄t. Job. xxx. c. In multitu-
dine eoꝝ consumitur vestimentum meum. p Duxerūt il-
lū ad pilatū: vt iudicaret eū: et ipsi quasi imunes viderent.

Vnde hoc fecerunt sub ymbra simulate innocentē: vt per aliū
videret fieri q̄d volebāt. Et sic vulgo dicit: Fecerūt de fatuo
malleū. Gen. liij. d. Sella genuit thubalcain: qui fuit malleā-
tor. Sella interpretat̄ ymbra ei⁹. Thubalcain: mixt⁹ vel cōuer-
sus ad vntuersa. Malleator: hic ē pilat⁹: qui quasi pplexitate
mixt⁹ erat: et vt multi: volebat facere ad placitum singulorū:
defendēs dñm verbo: et ad voluntatem iudeoz exponens toz
mēro. Cōtra quē Eccl. vij. a. Noli peccare in multitudine ci-
uitatis: nec te immitas in populu. Duxerūt illum ad pila-
tū. Glo. Tradiderunt r̄t. Insania. Reuera insani est cu-
lus consilio aliquis occiditur si se putat immunē a morte illī.

¶ 3 & Sed quare iudei

Evangeliū scđm Lucam

Sed quare iudicēt nō suffocauerūt eum clam/aut lapidauerunt sua auctoritate: sicut stephanū/Actū.vii.g.cum lex dicat/Leuiti,xxiii.c.Educ blasphemū extra castra/et lapidet eū omnis ppls: Chrys. Quia volebant glorię eius detrahere; s̄ christ⁹ eorum nequitia eccliariorū r̄sus est. Posset etiā dici q̄ nō auderet: q̄ potest a strāla

Matt. 27.b.
Marc. 15.c.
Joh. 18.f.

ta erat ad romanos.
a Leporūt autē illū accusare dicētes: Hunc inuenimus subuertentem gentem nostrā: et prohibētem tributa dari cesari: et dicēte se christū regē ēē.
b Pilatus autem interrogauit eum dicens: Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait: Tu dicis. Aut autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas: Nihil inuenio cause in hoc homine. At illi insuebant sciebant /dicētes: Cōmōdūt b̄ populū/dōcēs per vniuer-

terā Luce dicam⁹ q̄ in trib⁹ accusabāt eis. Primo qđē q̄ popūlū subuertebat. Secundo quidē tributū reddi cesari phibebat. Tertio q̄ regē se faciebat. Sed omnia falsa erant: q̄ non subuertebat popūlū/sed docebat et dirigebat. Bona subuersione subuertebat / a malo.s.in bonū. Aggei.ij.d. Subuertam solū regnorū et conteram fortitudinem regnū gentium et subuertam quadrigam et ascensionem eius. Esa.x.g. Subuertetur condens saltus ferro. Item nō prohibebat reddi tributa cesari: unno consuluit. Matt. xxii.c. Reddite que sunt cesari cesari et c. Item non se faciebat regem: quis ab eterno infectus est rex. Joh. vii.g. Ante q̄ abraam fieret ego sum: b Pilatus autem interrogauit eum dicens: Tu es rex iudeorum? In tribus fīn lucā accusauerant eum sacerdotes: et pilatus tñ de uno interrogauit qđ nesciebat. s.an diceret se esse regem iudeorum: quia aperte sciebat alia duo esse falsa et per maliciā fuisse oblecta. c At ille respondens ait: tu dicis. Nō dīc: Ego sū/ne caluniandi daret occasiōnem. Nec dicit: Nō sum: quia falso diceret. Sic igitur temperauit responsum: vt utraq; pars posset elici. s.tu dicis. q.d. ego non dico/ sed tu: et ego non nego. Tel tu dicis. i.corde sensis. Unde Matt. xxvij.b. Sciebat enim q̄ per iūdiām tradidissent eum. Et notandum est q̄ sacerdoti respondens/eadē facta questione/respōdit: Tu dixisti: vt legist Matt. xxvij.s. Hic aut̄ pilato respondens dicit: Tu dicas. Quare ergo hoc: H̄l. Sacerdos legem viderat: que christum futurum predixerat: ideo ei respondet: Tu dixisti. Pilatus vero significat gentilitatem: que legis ignara/ per fidem presentem consecuta est salutem. d At autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas: nihil inuenio cause in hoc homine. i. n̄ nihil quare debeat mori inuenio in eo. Imminente passione/ dixerat domin⁹. Joh. xiiij.d. Princeps mundi h̄lus non habet in me quicq;. i. diabolus: qui ante passionē erat princeps mundi/non inuenit in me peccatum. Tel potest refiri ad pilatum.q.d. dominus: princeps mundi: id est plenus non habet in me quicq; id est non inuenit in me aliquam iustam causam. e At illi id est principes sacerdotū/inuidia et malicia concitat: f Insualescebant / et condemnabant eum / quem pilatus absolvebat. Unde Chrys. Pilatus mollis erat et inuirilis: principes autem sacerdotum maligni. g Dicētes: Cōmōdūt popūlū docēs per vniuerſam iudeam/incipies a galilea. Repete cōmōdūt v̄sc⁹ huc. Eccō dementia noui generis in iudeis potest ar- Doraliter: g Commouit popūlū / ab ignea et malicia ad penitē-

tlam et fidē. Vñ P̄s. Commouisti terrā et cōturbasti eam. Eccl. xlii.b. In conspicuū eius commouebuntur montes: et in voluntate eius aspirabit notus: vox tonitrus eius verbe reuit terram. Sit autē talis commotio per doctrinam et pre-dicationem. Unde dicit: b Docēs per vniuerſam

iudeam: Tōpo-
rē et oculū p̄glatō,
rum et predictorum
suggillās. Proverb.
vi.a. Discurre festi-
nū suscitā amicū tuū.
Matt. iii.b. Cir-
cubat Iesus totā ga-
lileam/docēs in sy-
nagogis eorum et p̄-
dicans euāgelium re-
gni et sanans omnē
lāguorem et omnē
infirmitatem in po-
pulo. Vbi dīc Rab.
Circūlit et docebat do-
ctorem esse expeditū
et nō acceptō p̄-
sonarū. Ibidem di-
cit Chrys. Mos qui

sum⁹ vñ t̄regionis pastores/ singulas populi passionū speci. Et t̄regi-
es circūlire debem⁹. Studiosus em̄ medicus circūlū grauit̄
egrotātes. Et nos similiter facere debem⁹: H̄is qui avariciā
laborant / aliquem sermonem de morbo avaricie fa-
mus/ad medicamentū sanitatis illius. H̄is qui ardētibus
febribus libidinis anhelant: aliquod remedium de apostola
medicinali apostoli p̄feram⁹. i. Cor. vi.d. Oē p̄tm̄ quod-
cūq; fecerit bō extra corp⁹ est: qui aut̄ fornicat/ in corp⁹ ūt-
peccat. Et postea subdit: Alij medicamētū est increpatiō: alj
cōsolatiō. Sequitur. l Pilatus autē audiens ga-
lileam: id est mentionem de galilea. k Interrogauit Secunda
si homo galile⁹ esset. Et vt cognouit q̄ de herodis

poteſtate eſſet. i. de galilea que erat de domino herodis: in
qua nutritus fuit: non natus. Matus enim fuit in bethleem: q̄
est in iudea: sed nutritus in naçareth/ que est in galilea. Quod
non sine magno mysterio fieri voluit Iesus / vt dīcim⁹ in pri-
mo capitulo libri. l Remisit eum ad herodem: qui et
ipse hierosolymis erat illis diebus. Sed quare nō in-
terrogauit pilatus dominum super hoc/ vnde accusabant eis
principes sacerdotū: Quia sciebat falso esse. Unde querēs
occasiōnem liberandi eum et absoluendi se/ auditō q̄ de gall-
lea esset: misit eum ad herodem: qui tunc erat hierosolymis
propter pascha: credens q̄ suum hominem iniuste tradidūt
liberaret. Herodes autem non liberauit eum: sed illusit ei et
remisit. Ita ducebant et deducebat Iesum: qđ nos audiūmus/
et sicco corde transiūs. Unde Chrys. Mos hec audientes:
neq; ad famulos patientiam habemus: sed silvestribus animis
plus saltamus: et pro his que contra nos sunt crudeles et in-
humani sumus: pro his vero que contra deum/ non multam
facimus curā. Sed dīcis: ille irritauit. Quid hoc: Et enim cū
nullus incitans fuerit/ et feras videmus manus: ita et nos
tunc solum quiescimus/ cum nullus exacuit: quid hoc est pl̄?
m Herodes autem viso Iesu/ gauisus est valde:
erat em̄ cupiēs ex multo tēpore v̄re eū. s. xij.s.
Exi et vade hinc q̄ berodes querit te. n. Et q̄ audiret
multa de illo et sperabat signū aliqd̄ videre ab eo si
eri. i. Cor. i.d. Iudei signa petūt. Sed nō erat christ⁹ iocula-
tor: quia probibuit. Act. xix.d. qui fuerat curiosus secati. H̄e
nullum fecit m̄traculum coram herode: quia indignus erat: et
quia dominus fauē non captat. o Interrogabat au-
tem illum multis sermonib⁹. Proverb. vii.c. Irritiuit
eum multis sermonib⁹. Proverb. xxvij.c. Cor iniqui exiret
mala. Eccl. xlii.b. Ne credas multis verbis illius: ex multa
enim loquela temptabit te et subridens interrogabit te de abs-
conditis suis

Coditistuis. a At ipse nihil illi respōdebat. Ecce iterro
gat multa ab herode nihil respōdet. Nec rācer eo q̄ respōde/
re timeat: s̄ vt eox accusationē idignā respōsione ostēdat. tñ
Blo. Amb. Accusat & tacet: q̄ defēsiō nō idiget. Ambūt de/
fendi qui timēt vinci. Nec accusationē tacēdo cōfirmat: s̄ de/
spicit nō refellēdo. t.

Indignam responsio-

ne iudicādo. Quasi

responsible est ad id qd

posset obviq̄: qz taci-

turnitas solet unitari

confessionem. Qua/

druplici autem ratione noluit dominus respondere herodi. Primo iuste: vt. s̄ ostenderet indignum sua collocutione. Se
cundo/misericorditer. s̄ ne propter eius respōsionem peiores
fieret. Tertio/propter exemplum: vt. s̄ nos doceret accusati/
ones melius tacendo q̄ respōdēdo vincere. Susanna em̄ ta/
cuit & vicit: Dan. xiiij. d. Exo. xliij. d. Nos tacebitis & dñs pu/
gnabit p̄ vobis. Ro. xij. d. Mō volmetipos defendētes cha/
rissimi sed date locum ire. Job. xxxj. d. Si expauit ad muletū
dinem nimiam tē. Greg. Boni nō despici suā aperiunt cū
alijs nec prosunt: qd effet se ostēdere non p̄desse: Ut iesus he/
rodi nō querenti profectum tacuit & inde passus est se irride/
ri. Quarto/ne crucis aut passionis utilitas differet. Si enim
voluisset respondere potuisset absoluti. Thren. iij. e. Ex ore al/
tissimi nō egredientur neq̄ bona neq̄ mala. Esa. liij. c. Obla/
tus est quia voluit & non aperuit os suum: sicut ouis ad occi/
sione ducefi & quasi agn̄ corā tondente se obmutescer. Esa.
xliij. c. Tacui semper silui: patiens fui: vt parturiens loquar.

b Stabant autem principes sacerdotum & scri/
bz: Sed nec b̄s aliquid dic. c Constāter accusantes

eum: quē debuerāt exculare: quia de genere sacerdotali erat. Sed inuidia nō cognoscit gen. Aug. Cum per omne vitiū
antiqui hostis virus humano cordi infundatur: in celo iūidle
tota viscera serpens cōcutit. Nec est qua Cain contra fratrem
sūi abel arinatur: & filij iacob cōtra ioseph: babylonij contra
dantelem: iudei cōtra christum. Nec est vermis qui bederam
longe consumit: dum aliorum prosperitatē mordēdo detrahit.

d Spreuit autem illum: qui neminem spernit: & in quo
nihil erat spernendū. Job. xliij. d. Venit princeps huius mū
di & in me tē. e Herodes cum exercitu suo reputas
eum stultum: qui nihil diceret potenti liberare se. i. Reg. xxij.
d. Dixit achis ad seruos suos: vidisti tē. Job. xij. a. Deridet
iusti simplicitas. f Et illusit indutum ueste alba/et

remisit ad pilatum. Domini taciturnitatem reputauit he/
rodes fatuitatē: ideo illudens ei quasi fatuo/indult eum ueste
alba. Et forte hoc erat p̄pter opprobriū & indiciū fatuitatis:
& ideo sic indutum remisit ad pilatu. De modo tamen vel cau/
sa illusionis huius nihil habemus expressum. Et nota qz tri/
na legitur ei illusion. Prima facta est in atrio calphe: quando
percutiebant faciem eius velatam/dicentes: p̄phetiq̄ tē. Se
cunda a militib̄ herodis & ab ipso herode: quād missus est
ad eum. Sed nō habem⁹ modum determinatum illusionis.
Tertia postq̄ traditus est militib̄ a pilato ad crucifigendū:
quando circumdederūt ei chlamyde coccineā. Pro hac trina
illusione recompēsam⁹ ei in die parafceues trinā adorationē:
ter dicentes cū geniculatione: ουαστο ο εποσταγιος ο θεος.
Causa prime illusionis: qua illudebant ei percutientes faciem
eius velatam/dicentes: p̄phetiq̄ euidentes est. Ideo enim sic
illudebant ei: quia dicebat se prophetam. Causa quoq̄ tertiae
illusionis: qua illudebāt ei facientes spineam coronam/indu/
entes eum chlamyde coccinea & dantes arundinem quasi pro/
sceptro in manu eius nota est sc̄z qz diceret se regem. Diade/
ma em̄ capitibus regum solet superponi & purpura solent in/
dut & sceptrum gestare. De causa autem bulus medie illusionis
nihil habemus. Et notandum q̄ quattuor sunt uestes sa/
cerdotales: in quib⁹ illusum est christo. Una est amictus: hac
velata fuit facies ei⁹. S. xxij. g. Secunda uestis ē alba: quasi ca/
misia longa: hac illusum est ei hic. Tertia est casula purpu/
rea: hac illusum est ei Marci. xv. b. Vbi indutus est purpura.

XXIII

Quarta uestis est manipulus & cingulum & stola: quib⁹ qua/
si quibusdam vinculis ligatur sacerdos. Hac etiam ueste illu/
sum est christo: qz ad colunā ligat⁹ est vincule: Matth. xxvij.
c. Quinta & sexta uestis est propria pontificum. s. mitra & san/
buca. i. baculus pastoralis: in quib⁹ etiam illusum est christo.

Mitri pro mitra co/
ronā spineā: p sam/
buca habuit sceptrū
in manu. i. baculum
arundineum: quem
iudei i irrisionē dede/
rūt ei: Matth. xxvij.

d Spreuit aut illū herodes cū
exercitu suo & illūsit idutū ve/
ste alba: et remisit ad pilatum.

d. Et certe nō minus illuditur ei hodie in his vestib⁹ q̄ tun:
sino plus: quia & longiori tempore et a maiore multitudine et
mō fraudulētiore. Præterea illa illusio nō fuit nisi figura isti/
us qua modo illuditur christo a sacerdotibus & epis. tñ Job
xxx. a. Nunc autem derident me iuniores tempore: ad l̄ram:
luenes epis: quorū non dignabar patres. i. electores qui eos
generūt eos/vel poti⁹ q̄ eos creauerunt: qz de nihilo fece/
runt eos/ponere cum canibus gregis mei: quorum virtus ma/
nuum mihi p̄ nihilo erat & vita ipsa putabat idigni. Hic
autem qualiter in his vestibus illudant domino sacerdotes et
episcopi videam⁹. Has itaq̄ uestes induit: in signū & in cor/
de habent fidem & memoriam & affectum illusionum dñi. Quā/
do enim ponit amictum in capite: quid aliud facit nisi qz fidē
& memoriam habeo & facies dñi mei fuit velata. p̄pter me: Et
cum induit albam: quid aliud facit nisi quia clamat ipso facto
sic fuit illusum domino meo in ueste alba: Quid clamat casu/
la nisi chlamyde coccineā domini: Quid manipulus & cingu/
lum & stola nisi vincula christi significant: Quid mitra nisi co/
ronam spineam: Quid ergo dicit mitra i capite episcopi: nisi
punctiones spinarum domini esse in mente illius epis qui mi/
tram habet: Quid est sambuca in manu episcopi: nisi baculus
arundineus in manu christi: Ferētes ergo talia quid ostēdūt
nisi q̄ sentiunt in se qd christus sensit in se: Sicut dicit Apls
Phil. ii. a. Hoc sentite in vobis qd & i christo iesu. Cum ergo
ista habeat sere omnes exterius: & nihil sentiant interius: nū/
quid nō illusio est: Dicunt em̄ signo tibi compatimur/tuas
illusiones in nobis p̄sis ostendimus et eis communicamus.
Quid aut chirothec⁹ in manibus: quid sandalia clamāt in pe/
dibus episcoporum: nisi vulnera pedū & manus christi: quib⁹
se cōmunicare ostēdit his signis: tñ Osee. xij. c. Ego visio/
nem multiplicauit & in manibus p̄beterum assūlatus sum.
Zach. xij. c. Dicetur ei. i. epo: quid sunt plage iste in medio
in manus tuarū: Et dicit: His plagatus sū in domo eorum qui
diligebat me. Sic dicit epis signo sibi ascribēs qd factum est
christo. Horatiter autē amictus capitū significat sp̄: quā
apl̄s vocat galeam salutis: Eph. vi. c. Spes autem eternoꝝ
temptū facit terrenop̄. Unde cum sacerdos ponit amictū in
capite/significat ei ostēdit sp̄ eternoꝝ omnia terrena cōtem/
nere. Et si ita nō est/reuera illudit christo: & ideo christ⁹ illu/
det ei. tñ Prouerb. iij. d. Illasores ipse deludet: manus
aut dabit grām. Itē alba longa & lata/mentis & carnis signifi/
cat castitatem. Apoc. vii. c. Tidi turbā magnā quā nemo di/
numerare poterat tē. Ubi igitur nō castitas/alba illusio ē ocu/
lorū. Prouerb. xij. a. Qui illusor est nō audit cū arguit. Itē
conā/manipulus/stola/et huiusmodi ligamenta/significant p̄/
cepta et consilia & religionem: quibus se obligant/quando ta/
lem ordinem assumunt: et se obligatos ostendunt quando hęc
induit. Qui ergo p̄cepta atq̄ consilia & religionem sacerdota/
lem nō custodit: nūqđ hęc ferētes nō christo illudunt: Hie/
re. v. b. Ibo ad optimates. i. ad sacerdotes: et ecce hi magis si/
mul confrēgerunt lugum: ruperūt vincula: Et ita illudit chri/
sto. Prouerb. ix. c. Si sapiens fueris: seruans. s. p̄cepta & con/
silia tibi metipſi eris: si autem illusor: solus portabis malum.
Item casula significat tunicam christi incōsūtilem desuper cō/
texam per totum. i. perfectam charitatem: quā debent habe/
re maxime sacerdotes & epis. Unde petrus ante q̄ curam
de pascēdis agn̄s suscipiat: ter interrogat de charitate: et ter
confitetur se habere: Job. viij. d. Qui igitur talement charitate

Woratiter

Evangeliū scđm Lucam

Gnon habet induentes casulam christo illudit: uno sibi. Proverb. xix. d. Parata sunt derisoribus supplicia. Itē mitra ep̄l significat sc̄lētis duorum testamētorū ppter duo cornua; quā debet habere nō tm̄ in corde p habitū: s̄ etiā in manu et in ore per vsum. Unde duę lingule dependet ab ipsa sup humeros: que significant duplex documētum. s.

verbi et exempli. **D**odo apponunt epi teritam linguam et abūciūt istas. De q̄ dicit Eccl. xxvii. b. Lingua tertia multos cōmouit et dissipit illos de gente in gentem. Quid igitur vult sibi mitra i capite epi: n̄ si q̄ dicit: iste habet sc̄lētā et doctrinā legis dei et eminētiam sanctitatis. Eccl. xl. b. Corona aurea sup mitrā aarō expressa

signo sanctitatis et gloria honoris. Baruch. v. a. Circūdabit te diploide iusticie et iponet capiti tuo mitrā honoris eternt. Itē bacul⁹ pastoralis in manu significat executionē officij pastoralis. Quod consistit in trib⁹ portissime: que significant per triplicē partē ipsius baculi. Primi est vocatio peccatorū: secundū directio vocationis: tertiu exhortatio directoriū. Unde versus: Attrahe per primū/medio rege/punge per tm̄. Cum ergo h̄c non faciat episcopū: n̄quid tenentes sambucā nō illudit? Baruch. vij. b. Sceptrū habet et homo sicut iudex regionis qui in se peccantem non interficit. Habet etiā in manu gladiū et securum: se autem de bello et latronibus nō liberat. Igis illusores sunt omnes sacerdotes et episcopū qui h̄c signa habent sine re. q̄. Pef. iiij. a. Venient in nouissimis dieb⁹ in deceptiōe illusores: iuxta p̄prias cōcupiscentias ambulantes. Seq̄t: a Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die. In fine p̄mi Posteriorū: Prop̄ id amici sunt: quia eiusdē inimici.

b Nam antea inimici erant ad inuicē: p̄t necē galileorū quos pilat⁹ occiderat. s. xij. a. **M**ystice: Per herodē populus iudaicus: per pilatū populus gentilis significat: Qui p̄t discordes: per mortē domini facti sunt concordes in fide. Unde Eph. iiij. c. Vos qui eratis aliquādo lōge facti estis: p̄te i sagūie christi: Ipse em̄ est pax nostra qui fecit vtraq̄ vnum. Et mīro modo: q̄ pilatus p̄mo misit iustum ad herodē: et herodes postmodū remisit ad illū: quia verbū fidei primo suscepit gentilis et enūciavit iudicis: et i fine mūdi iudex sterum remittet ad gentilem: q̄i per helia et enoch multi conuertentur. Unde Malach. viij. b. Mītam vobis helia: p̄petrā ante q̄ veniat dies domini magn⁹ et horribilis: et cōuertet cor patrum ad filios: et cor filiorū ad patres eorū. Item cōcordia pilati et herodis significat cōcordia hereticorum: qui ad inuicē sunt discordes: sed cōtra christū cōcordes. Unde significant p̄ vulpes sansoni: que caudas colligatas habet: sed facies diuersas. Judic. xv. a. Item hoc cōcordia significat concordia canonis in capitulis: qui ad omne bonū faciendū ad inuicē sunt discordes: sed ad occidētū iustum: id est ad faciendū malū: amicissimi inueniunt. Eccl. xvij. a. In synagoga peccantū exardestet ignis: et in gēte incredibili exardestet ira. Synagoga peccāti sūt hypocrite: gens incredibilis sunt aduocati: Et hi duo oia capitula turbant. Pilatus interpretat os malleatoris: et significat aduocatos: p̄ quos diaholus malleat totā ecclesiā. De quo Miere. l. d. Cōfractus est et cōtritus malleus vniuersit̄ terre: Hoc dicit q̄i magis aduocatus morit. Herodes interpretat glorias in pelle: et significat hypocritas: qui de artenuatiōe pellis et vili veste gloriant. Hiduo ad inuicē maxime dissident: et cōtra bonū vel in necē bonū maxime cōcordant. Esa. ix. d. Anusq̄s carnē brachij sui vorabit: manasses ephraim et ephraim manassen: et simul ipsi cōtra iudā. Sequit: c Milatys autē cōuocatis p̄n-

cipibus sacerdotū et magistratib⁹ et plebe dixit ad illos: Obrulisti mihi hūc hoīem q̄li auertētē po pulū: et ecce ego corā vobis interrogās nullā causam inuenio in homine isto: ex his in quib⁹ eū accūsatis: Et ideo nō debet cōdēnari a me q̄ sum iudex romanus.

Acti. xxv. d. Nō est cōsuetudo romanis damnare aliquē hominē p̄fūq̄ is qui accusat̄ p̄sentes habet accusatores locū q̄ defendēdī acipi. Exo. xxiij. a. In. Matth. 17. sonē et iustū nō occidit. Job. 18. f. des: q̄ aduersor im. **S**ed neq̄ herodes: supple inuenit aliquā causā in eo. e. **N**ā remisi vos ad illā: et ecce nihil dignum morte actū est ei. Emēdatū ġillū. flagellatū: f. **D**imittam. i. ludico dimittendū. Act. iij. c. Vos sanctū et iustū negastis ante faciē pilati iudicante illo dimitti. Emēdatū flagellis et ludibris quantū iubetis afficiā: dūmō ne sitialis humorū sanguinē. Ideo em̄ flagellavit ut ex saturato eorū odio desisteret. Chrys. q. d. pilat⁹: Si nō vultis innocentem dimittere saltem ut cōdēnati date festiuitati. g. **N**ecesse autē habebat dimittere eis per diei festū vñū. Non in quolibet festo dimittebat eis p̄les vñū de vincis: sed tm̄ in festo paschæ: in memorā liberatiois de egyptiaca seruitute. Cōsueverat em̄ p̄ses roman⁹ eadē die qua egressi sunt de egypto et liberati a seruitute pharaonis in cōmemorationē rati bisucci: et ad honore dei sui q̄ liberauerat eos: dimittere vñsi de iacceratis: Et id ipsū iuvat nos cōtra grecos. Cōstat em̄ q̄ i q̄ntadecima luna ad vesperū p̄gregati sūt oēs i ramasse: et i crastino sumo mane egressi. Ergo q̄ntadecima luna sūt egressi: q̄ q̄ntadecima luna erat i die p̄scue: q̄ eadē die dimittebat eis viciulatū q̄ egressi sūt. Dēcūt igit̄ greci dicētes fuisse q̄ntadecimā lunā die p̄scue. Nec faciebat p̄ses ex statuto aliq̄ regali: s. p̄t annuā p̄suetudinē quā nō lebat infringere pilat⁹: ut placaret iudeis. Esi. Beda. Nō imp̄iali legē faciōe s̄ annua ḡtis: cui p̄ talia gaudebat placere de uict⁹ p̄suetudine. h. **E**xclamavit autē silvyniūs turba excitata a p̄tificib⁹ ut peteret barrabā. **D**icens: Tolle hūc et dimittite nobis barbabā. **J**udic. ix. c. Ligna tandem elegerūt rhannū. Chrys. Sacerdotes cū p̄pria malitia etiā plebē corūpunt: ut i illo p̄ceptiōis ultimā dant vindictā. **P**rouer. xxix. b. Tiri sanguinū oderūt simplicē. i. sacerdotes iustum. In duob⁹ peccauerūt isti. s. q̄ reū petierunt dimitti: et q̄ iustū petierunt dānnari. **P**rouer. xvij. c. Qui iustificat impū et q̄ cōdēnat iustū: v̄ erq̄ abominabilis est apud dei. Esa. v. e. Te qui dicitis malū bonū: et bonū malū. Ibi Blo. Voc specialis ī iudeos: q̄ barbabā elegerūt et christū cōdēnauerūt. **G**eneralis ad oēs q̄ iustū iustificāt et iustū cōdēnat. k. **Q**ui sione eis erat p̄p̄t seditionē quādā factā et c. Beda. Qui p̄ iestū facti sui frat̄ gerūt: merito salutē p̄diderūt et vitā: et latrocinijs et seditionib⁹ intātū se subdiderūt ut et patriā regnū q̄d christō p̄ulerant iudeos. perderēt: et hacten⁹ libertatē aīe v̄l corporis quā v̄ndiderat. i. all enari a se meruerat: vel dicēdo: Sāguis ei⁹ sup nos et. **D**eb. xxvij. c. nō recipiēt. Libertatē aīe recipiēt: q̄ helias queret corda patrū ad filios. Malach. viij. b. S̄ libertatē corporis nunq̄. **E**n p̄s. Et nos nō coḡsset ampli⁹. **M**ota Miero dī p̄s. q̄ idē nomē reputat̄ barbabas p̄ duo: r̄ et barbabas p̄ vñsi: r̄a duo: b. p̄p̄t soni p̄uenetiā: et tm̄ diuersas habet interpretationes. Barrabas em̄ interpretat fili⁹ magri. Bar em̄ fili⁹ ē et rabī magister. Barrabas v̄o interpretat fili⁹ patris. Nā bar. i. fili⁹: abba pat. Et mystice significat arichristū: que iudē p̄seret chris̄to. **E**n Job. v. g. Ego veni in noīe p̄tis mei et nō accepisti **I**me: si alius

Gime:st ali^r venerit i noīe suo/i llū accipiet. **A**boralis. Barra-
orat̄ bas latro est vetus hō: Iesu est nouus hō. Tertius vincius est
in carcere. i. in carne: sed ille vinculis peccator. Prouer. v.d.
Iniquitates suæ capiunt impiū / et funib^r peccator suorum strin-
git. Iste hō vincitus est vinculis pceptoꝝ. De quib^r Eccl. vi.
d. Decor vlt^r est in illa. i. in sapientia: et vincula illius alligatu-
ra salutaris. Bon^r iudex laborat ut nouus hō absoluat et ve-
tus cōdemnet. Sed
turba ecōtrario cla-
mat p veteri liberā-
do: et nouo cōdemna-
do. Quæ est ista tur-
ba: Certe mala soci-
etas: amor parentū/
pudor bñianus: infir-
mitas carnis: timor
penitentie: amor vo-
luptatum: suggestio
diaboli: cōtraria cō-
suetudo. Exo. xxiij. a.
Mō sequens turbā
ad faciēdū malū: nec
i iudicio sentētē plu-
rimorū acquiescas. Matthē. xxvij. b. dicit barrabā vincis in-
signē: et significat canonici nobilē multis bñificiis ligari: qui
revera latro est: qz qzq d habet supra vñ bñificiū/paupib^r fu-
rat: imo etiā illud vñsurat: cū nō facit p illo seruitū qd de-
bet: Usi surat horas et missas qd debet dñs: et elemosynas: et
quicqd male expendit vel male retinet vltra necessitatē/surat
paupib^r. Usi Esa. iij. c. Rapina paugis i domo vestra. Ibi
Glo. Nostrī pncipes populu attērūt: cū pauges delinquētes
publice arguit et cōfundit: diuineb^r aut̄ pelora peccatiib^r/nec
nutr̄ faciūt. In qz domib^r rapina pauperē: dū ecclie opes
sibi thesaurizat: et i delictis abutunt qd ad sustentationē paupe-
rū dant: qd sibi reseruāt vel p̄linqz distribuūt: et alioꝝ inopī
suas vel suorū diuinitias faciūt. Hic etiā dicit seditiosus: qd tales
dissensioꝝ et schismata faciūt i capitulis ppter suā nobilitatē.
Hic latrone: qz insignis est et bellicosus: eligit turba in eīm:
et vñ iustū pacificū derelinquit qd̄ reli. Ita fit modo fere in
ob^r electioꝝ: latrones nobiles eligunt et vñ sapientes et iusti
postponunt. Et h̄ facit cōstitutio: qd̄ dicit ut malo: p̄s numero
obtineat in electioꝝ. Christ^r em̄ semper habet minorē p̄tē nu-
mero: qz stultorū infinit^r ē numer^r: Eccl. i. d. Hoc ē illud ma-
lū qd̄ vidit salomō. Eccl. x. b. nostrī tpsb^r futurū. Est inq̄t ma-
lū sub sole et qd̄ p errorē egrediēs a facie pncipis: positū stul-
tu in dignitate sublimi et diuites sedere deoꝝsum. Osee. vij. c.
Balaad ciuitas opātū idolū suplatata sanguine. i. nobilitate et
qz fauces vñr^r latronū. Itē Osee. vii. a. Fur igrēs^r et spoliās
latrūcul^r foris. a. **I**terū aut̄ pilat^r locut^r est ad illos/
volēs dimittere Iesum. Chrys. Quare ḡ nō dimisit: illō
erat ei tutū dimittere illū cui imponebat qd̄ se regem faciebat.
Esto: Oportebat ḡ oportunitates grere et cōlecturas: puta si
exercitu colligebat: si pecunias: si arma. Tū multas ḡsuiuit oc-
casiones pilat^r: vt cū p̄li beniuolētia posset Iesu liberare: que
tangunt in textu et in Glo. sed obscurē. Prima est iudicis mu-
tatio: vñ misit eū ad herodē. Secunda ē crīmis amotio: vñ di-
xit: Nullā causā mortis inuenio in eo. Tertia est p̄gne
illatio: vñ dixit: Corripiā ḡ illū r̄c. Quarta est psonarū
collatio. Cōtulit em̄ barbabā latronem christo innocēti: vt ex
ipsa collatio ostēderet christū postulū dimittendū. Quinta est
sentētē dilatio. Sēpē em̄ interrogauit eos qd̄ vellent fieri de
ipso: qd̄ de sentētē hesitaret. Utinā iudices nostri ita curiosi
essent p̄ paupib^r absoluēdis: vñ causa eoy ē iusta. Eccl. iij.
b. In iudicando esto p̄pillis misericoꝝ vt pat. Job. xxix. c.
Pater erā pauperū et causam quā nesciebā diligētissime inue-
stigabam. b. At illi succlamahāt. Prouer. xv. a. Os fa-
tuorū ebullit stulticiā. Job. xli. d. Feruerere faciet qd̄ olla p̄
fundū mare. **D**icentes: Crucifige/crucifige eū. Im-
manitas sceleris eoy dep̄bendit qd̄ hmōl genere mortis ipsū
gratū occidere. Usi duo nota in genere mortis. l. qd̄ sit morosū

cōprobriosū. Unū Beda. Magna crudelitas: nō solū occi-
dere: sed etiā crucifigere querūt: vt pedib^r et manib^r ad lignū
cōfixis morte vexareſ pdulta. In h̄ notaſ morosū hoc gen^r
mortis: ne dolor cū finireſ in cruce diu videref. H̄c notaſ
qr̄ opprobriosū: Ideo em̄ volebat vt ibi diu p̄ederet: vt eēt
ei in cōtumelīa. Chrys. Deut. xxi. d. Maledict^r a deo ē qui
pendet i ligno: Ideo nolūt decollari eū vel alīs mori. Gal. ii. j.
b. Fac^r p nobis ma-
ledictum. Sap. q. d.

B
Dorte turpisima
pdēnem^r eū. Cruci-
fige r̄c. Sist tu cla-
mas q̄tēnsq; pec-
cas mortalit: imo qd̄
plus ē: tu ipse crucifi-
gis. Heb. vi. a. Rur-
sum crucifigētes sibi
metip̄sis christum et
ostētū habētes. De
hoc clamore d̄ Esa.
v. b. Expectauit vt fa-
ceret iudicū: et ecce
clamor et iniquitas.

Matt. 27. d.
Matt. 15. b.
Job. 18. g.

b. Voces eorū. Et pilatus adū
dicauit fieri petitionē eorum.
k. Dimisit autē illis eū qd̄ ppter
homicidiū et seditionē missus
fuerat in carcerem quē pete-
bant: Iesum vñ tradidit vo-
lūtati eorū. Et cū ducerent
eum / apprehēderunt simonē
o quendam cyrenensem vēni-
entem de villa: et imposuerūt
illi crucē portare post Iesum.

D Ille aut̄ tertio dixit ad illos: Quid em̄ malī fe-
cit iste: Nullā causā morti inuenio ieo. Corripiā ḡ
illū. i. flagellabo: et flagellatū dimittā. Chrys. Quare vult
eum corrige: Tel illis gratiā facere volebat: vel iudicū stēma
cōponere: vel romanis legib^r servire: que crucifigēdos iubēt
p̄s flagellari: vt sic extorqat ab eis si qd̄ i scelere socios ha-
buisser: vel vt iudicē penis et saturati mortē illī vltra nō sit,
rē. Ipse aut̄ christ^r flagellari voluit: vt nobis parceret. Esa.
lij. b. Disciplina paci nře sug eū. Sequit: **a** At illi insta-
bāt. Ecce quāta est prīnacia sacerdotū in necē christi. Beh.
xli. a. Simeon et leui fratres. l. scribz et sacerdotes/vasa iniq-
tat^r bellatīa: in p̄silū eoy nō veniat aia mea: et in cētu eoy nō
sit gloria mea: qz i furore suo occiderūt virum r̄c. maledictus
furore eoy: qz p̄tinax: et indignatio eoy: qz dura. **E**locib^r
magnis postulātēs. i. rogantes: vñdētes. l. qd̄ alīnō pos-
sent obtinere: g. **E**t crucifigere: et inualescebāt vo-
ces eoy. Hiere. xij. c. Facta ē mīhi hereditas mea qd̄ leo i
silua: dedit cōtra me vocē. h. **E**t pilat^r vñdēs qz nibil p̄
ficeret: et magis tumult^r fieret: **i** Adiudicauit fieri pe-
titionē eoy. Valde r̄phēdend^r est pilat^r: qd̄ cū p̄ industria
suā eos esse falsos testes zuicisset: tū p̄cib^r nefādis obtegauit:
scīes et prudēs faciēs i illud Exo. xxiij. a. Mō seq̄ris turbā ad
faciēdū malū. Aug. Judex nec inuidē cedere debuit nec iſ-
mori. Eccl. vii. d. Mō gr̄ere fieri iudex. Et. j. Mō pecces i mul-
titudine ciuitatis: nec te iūtias in p̄pli. l. nō seq̄ris volūtate
er. k. **D**imisit aut̄ illis r̄c. vñqz ibi: quē petebāt. s. bar-
rabā. **l** Iesu vñ tradidit volūtati eoy. Prouer. xv.
d. Fōs turbat^r pēde et vena corrupta iust^r cadēs corā iplo. m

Et cū ducerēt eū ad crucifigēdū. Brevis p̄terit lucas de si **Quarta pars**
nali illusioꝝ: de qd̄ ap̄d matthēū legit: de cruce a dñs portata/
qd̄ soles plene dīc. Lū em̄ ducreb^r dñs ad locū patibuli/pmo
crucē suā portauit. Unū Job. xix. c. Et batulās sibi crucē exi-
vit in eū qd̄ dñ caluarie locū. S^r postea simoni cyrenēsi devilla
veniēti obūa eis: imposuerūt eā: qd̄ portauit eā post Iesū vñqz
ad locū crucifixioꝝ. Pretermittit ḡ lucas quō milites pilati
ei illuserūt: et qd̄ dñs portauit crucē/transiēs ad angarlā simo-
nis. Sed principiū Glo. supplet qd̄ p̄termittit de cruce a dñs
portata. n. **A**pprehēderūt simonē quēdā cyrenēs:
Matiōē gētīlis erat: sed i hierām habitabat. Cyrene ciuitas ē
libye. Amos. ix. b. Mūqz nō isrl ascēdere feci de egypto: et pa-
lestinos de capodocia: et syros de cyrene. **O** Kleinentē de
villa: et iposuerūt illi crucē portare post Iesū. Mō ipse
sibi imposuit. Matt. xi. d. Tollite iugū meū sup vos. Ahy-
stice. Dñs prior portat crucē/dans i h̄ exemplū: tolluit em̄
pus p nobis pati: et relinqre nobis exemplū p̄ se patiēd. Si-
mon cyreneus/significat gentile populū: qui obediendo fact^r
est b̄ges del et cob̄ges christi. Unde et simon obedieno-

Q. 5 G cyrene vero b̄ges

Evangeliū scđm Lucam

V. 17. cyrene vero h̄eres interpretatur. De quo Ps. Populus quē non cognouiſ ſeruituſ mihi: in auditu auris obediuit mihi. Et recte dicit de villa exire: et post iefum crucem portare: qz pl̄s ḡtillis ritus ḡtillitatis reliquit: vestigia dñicē passionis iuitus. **U. i.** Petri. h. d. Christ⁹ passus est p nobis: yob relinqueſ exemplū vt r̄c.

Moraliter autem

E

vt dicit Hiero⁹: In christo significant illi qui ſonte crucem dominii portant. In ſimone vero illi qui portant iuiti et cum murmur: qui ſunt ſimiles carro onusto ſeno et clamanti. Unde Eccl. xxxij. a. Precedia fatui quā ſi rota carri: et quaſi axis versatilis cogitat illius Beatus Berni. Ut portatibus crucem: non ſicut ſaluator ſuam: ſed ſicut ille cyreneus alienam. Mota aliquis crucem penitētē portat ut latro dexter: qui ſeſ ſua peccata luit. Gal. vi. b. Unusquisq; onus ſuum portabit. S. ix. c. Si quis vult venire poſt me tollat crucem ſuam et ſequat me: et Matth. xvij. d. Item aliquis ut latro ſinister: hypocrita: ſ. qui de cruce vadit ad crucem: de tormento ad tormentum. Hiere. xvij. c. Dupliſ contritione contere eos domine deus noster. Item aliquis ut ſimone cyreneus: ſeſ accidiosus. Eccl. vij. c. Subię humerum tuum et porta illam: id est ſaplentiam: et ne accidieris vinculis illius. Item aliquis ut christus: qui ſclicet aliena ſupportat mala. Eſa. liij. b. Vtere languores noſtros ipſe portauit. Gal. vi. a. Alter alterius onera portate: et ſic r̄c. Item aliquis ut plaуſtrum. Eccl. xxxij. a. Precedia fatui quaſi rota carri: id est fortis murmuratoſ. De virtute aut crucis dicit Chrys. Si inflammatum videris cor tuum: ſigna pect⁹: impone crucem: recordare que tunc contigerunt: et ſicut puluerem prohyles omnem furorem. Tollit etiam crux trib⁹ modis: ſclicet per carnis mortificationem: per proximi compassionem: per ſanguinis effuſionem. Sequitur. a. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum que plangebant et lamentabantur eum. Nō eadem mente ſequebantur omnes dominum baularem crucem: ſed quidam ut leti aspicerent morientem: quem viuentem oderunt: et hi designant nomine turbę: quia turbati. Alii ſequebantur ut plorarent mortuum: quem viuum diſlexerunt. Et licet multi viri dolerent de nece domini: ut nicodemus et iofeph: tam ſea palam non audebant plorare et oſtendere dolorem ſuum coram ſacerdotibus: ſicut mulieres que aperte coram omnibus lamentabantur: quod erat ſignum firmioris et maioris amoris. Amor enim verus: ſicut ignis non potest abſcondi: quin ſeipſum in neceitate maniſtetur. Unde ad ipsas ſolas conuersus dominus: quid flere debeat oſtendit: ſeſ ſe et ſuos: qui in proximo erant a romanis vastandi in vltione domini passionis: Et hoc eſt quod ſequit. b. Conuerſus autem ad illas iefus: ex compassionē et plorante: Nam ille domino et dominus eis compatiebat. Chrys. Quem nō flexiſſet turba que ſequebatur eum et ſlebat. Item in quibus plangebant: aliij in his gaudeant. c. Dicit: filii hieſalem. Ex hoc patet qz non ſolum galileę mulieres que cum domino venerant ei adhæferant: verum etiam quedam hieſolymitę erant in comitatu eius. d. Nolite flere ſuper me. Contra Eccl. xxij. b. Super mortuū plora: deſtitutum lux eius. S. ix. f. Nolite prohibere r̄c. Ibi Blo. Doceatur neminem r̄c. dicunt qz loquitor permittiſſue. Vel dic: nolite flere ſuper me quaſi ſuper purum hominem vel quaſi inutiliter occiſum. Hinc ſuit conſuetudo quibusdam qz in parafœſue gauderet ſicut in festo petri. Sed tūc magis compatiēdū est christo patiēti p nobis: et quia incertus eſt nobis fructus passionis ei⁹: nō ſic petri: ſed in reſurrectione christi ē gaudeendum. Ps. Ad veſperam demorabitur ſletus et ad matutinū ſleticia. Chrys. Quidam contrariari in peccatis ſicut lucroſum eſtimant: ſed id diabolica eſt methodia: et oſtendit h̄iudas: qz

ſe strangulauit. Prop̄ hoc de coriinthio formidauit apl̄e. qz Cors. h. c. Me forte ap̄liori tristitia absorbeat. Et. j. Et ſi cir- cūueniamur a ſathan: Nō em ignoram? cogitationes eius. e. Sed ſuper vosipsas flete. i. caue te ne habearis al- qd criminis qd vos iuoluat cū alijs i futura euerſione vobis.

f. Et ſuper filios vestros. i. pro ce- tate filiorum: quib⁹ etiam christus com- patiebatur. pro quo rum ſalute patieba- tur. Eccl. xxxij. b. Pro animabus filiorum col- ligabit vulnera ſua: et ſuper omnem vo-

cem turbabuntur viſcera eius. Multi ſunt ſimiles iſtis mulie- ribus: qui alios plorat et ſe magis miseros non plorant: pec- catis aliorum compatiuntur: et de suis non curant: ſicut dicit Aug⁹. in libro confessionum de ſelpſo. Flebam quondam do- donem moritum et meipſum mortuum non flebam. Et hoc prouent ex eo qz curiosius perſcrutantur facta aliorum qz ſua: qd eſt omnino contrarium charitati. Charitas enim incli- pit a ſe. Unde Eccl. xxxij. d. Diferere animę tuę placens deo et continuez congrega cor tuum in sanctitate eius. Heda. Ne lamētemini me moritum: culus circa resurrectio mortem ſol- uere potest: cuius mores mortem et ipsum mortis auctorem de- ſtruere: vos portius vestrarum progeniem: dignis lacryma- rum fontibus abluite: ne cum perfidia damnamini in vltione meę crucis et passionis. Ecce filii hieſalem. i. mulieres hie- ſolymite ſecure ſunt dominum vſq; ad locum crucificationis. Hęce orum processionem repreſentat ecclesia in processionibus rogationum: et processionibus que ſunt pro peccatis ſuis vel etiam proximorum: repreſentantes id quod domi- nus ait filiabus hieſalem: Flete ſuper vos et ſuper filios vestros. Ideo in huiusmodi processionibus qui baſulat crucē debet eam accipere de altari: quia ſimone cyreneus accepit a christo: qui in ſacra ſcriptura ſignificatur per altare. Si autē aliter fiat de conſuetudine: preter rationem fit. g. Quo- niam ecce venient dies romani obſidionis: quodā ta- ta fuit calamitas iudeis qz fugiebant et in speluncis et in caue- nis montium latitabant: vbi ſit et fame affligebantur: ita ut mallent non eſſe vel nunq; fuſſe. Unde narrat iofephus ſe cū quadraginta comitibus fugiſſe in quandā speluncā: vbi inue- ti a romanis capti fuerūt. h. In quib⁹ ſ. qui ſiet vindicta de morte. i. Dicēt: Beate steriles. Eſa. liij. a. Lauda steriles que nō partis: decanta laudem r̄c. i. Et ventris qui non genuerunt: et vbera que non lactauerunt. Ad litteram imminentे captiuitatis articulo dicentur steri- les et non lactantes beate: quia ad fugam expedite: quia in ca- ptiuitatis miseria pregnantes vel lactantes aufugere non po- terunt: Hęce pro onere ventris: ille vero pro onere pectoris.

K. Tūc incipient Exponit iſta Heda moralis in bono. k. Beate steriles. Moraliter et vētres qz nō genuerūt. i. qz pter deū ſue regnum celo- rū ſe caſtrauerūt: ſive viri ſive mulieres poſſūt ſe caſtrare ſpiri- tuuſit licet nō corporali. Matth. xix. b. Sunt eunuchi qz ſeipſos pter regni celorum caſtrauerūt. Eſa. lvj. b. Nō dicat eunuch⁹ ecce ego lignū aridum: qz hec dicit dominus eunuchi: dabo eis in domo mea et in muriis meis locū et nomē melius a filijs et filiab⁹. i. qz ſi haberent filios et filias. m. Et vbera que nō lactauerūt: lacte adulatioňis. Proverb. i. b. Filii mihi te lactauerint pectores ne acqſcas eis. Thren. iii. a. Lame nudauerūt māmā: lactauerūt catulos ſuos. Tales enī qz ſe caſtrauerūt. i. carnem mortificauerūt: vel votū virginitatis fece- runt qnq; temptātur vel circa ſapſum: qz in lubrico huius vite nūq; ſecura eſt religio christiana. Demores ergo ſue fragili- tatis: ingruente articulo temptationum: montibus et collibus perit operit: id eſt meritis ſancrorum et exemplis: vel etiam orationibus protegi. Et vocat sanctos colles et mōtes: propter eminentiā ſanctitatis et constantiam mentis. Et hoc eſt:

* Lunc id eſt tempore

a **L**unc incipiēt dicere mōtib⁹ cadite super nos: et collib⁹ operite nos. Ac si dicerent: p̄bete nobis tutū latib⁹. Sile Apoc. vi. d. Osee. x. c. Ita exponit ad l̄ram. Sed etiam exponitur hoc de reprobis: quia prolata in eos sententia dānariōis perēt ad litterā bīatu terre absorberi: q̄r vellent si fieri posset q̄ terra

a clauderet os suū. **U**nī **b** **L**unc incipiēt dicere mōtib⁹/ illa calamitas quā se cerunt romant in tu⁹/ d̄ cadite sup nos: et collib⁹/ ogo d̄ ea / significat calamitatē et miserā que

erit reprobis in die iudicij: vel etiā in die mortis. De qua d̄ Amos. ix. a. Mō erit fuga eis: fugiēt: et qui fugerit nō saluabitur: si descenderint in infernum inde manus mea educet eos: et si ascenderint usq̄ i celum inde detrahām eos: et si celauerint se ab oculis meis in profundo maris ibi mādabo serpenti et mordebit eos: et si abierint in captiuitatē coram inimicis suis ibi mādabo gladio et occidet eos: et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum. Greg⁹ in moral. Quomodo erunt angustie v̄e vndiq̄ reprobis: Super⁹ erit iudex irat⁹: subitus horrendum chaos: a dextris peccata accusantia: a sinistris infinita demona ad suppliciū trahentia: intus conscientia vrense: foris mundus ardens: miser peccator: sic deprehensus quo ef fugies: Latere erit impossibile: apparere intolerabile. Si queris quis te accusat: Dico q̄ tor⁹ mundus: q̄r offensio creatore omnis creatura perditū habet odio. Ideo dicit Soph. i. d. Vox diei vñi amara: tribulabitur ibi fortis: dies illa dies ire: dies tribulationis et angustie: dies calamitatis et miserie: dies tenebrarū et caliginis: dies nebulae et turbinitis: dies tubē et clangoris. Bonū est cogitare de die illa: vt timor incutias. Unde Hiero⁹. Siue comedā siue bibam siue quid aliud agam: semper videb⁹ auribus meis insonare illa vox terribilis: O vos mortui qui iaceris in sepulchris surgite: venite ad iudicium Apoc. vi. d. Reges terrae et p̄ncipes et tribuni et diuitiae et fortes et omnis seruus et liber: abscondent se in speluncis et petris mōtū: et dicēt montibus et petris: cadite super nos: et abscondite nos et facie sedētis super thronū et ab ira agni: qm̄ venit dies magn⁹ fr̄ ipsorum: et q̄s poterit stare: Et hoc est qđ hic dicit: **L**unc incipiēt dicere mōtib⁹ **T**C. Ad l̄ram vellēt si fieri posset q̄ motes et colles caderēt super eos: vt nō viderēt christū iratum. Malach. iii. a. Quis poterit cogitare diē aduent⁹ ei⁹: et q̄s stabit ad vidēdū eū: Ipse em̄ q̄s ignis cōflas et quasi herba fullonū. Esa. xxv. f. Ecce nomē dñi venit de lōgīquo: ardēs furor eius et gravis ad portādū: labia ei⁹ repleta sunt indignatione et lingua eius quasi signis deuorans: et spūs ei⁹ quasi torrens inūdens ex abundāti.

* **a** **L**unc. i. tempore temptationis. **b** **I**niciēt dicere: quia tribulatio aperit os. **c** **A**montibus. i. maioribus sanctis. **d** **C**adite super nos. i. vestris precibus nos defendite condescendentes nobis. **e** **E**t collibus. i. minorib⁹ sanctis siue viuis siue mortuis. **f** **O**perte nos: dō: nibus ne videat nos iudex iratus. Job. xxii. b. Mō habētes velamen ex se. f. amplexant lapides. i. sanctos. Osee. x. c. Lappa et tribulus ascēdet sug aras eoz. i. repratio vana super corda: et dicēt mōtib⁹ operite nos et collibus cadite super nos. **g** **Q**uia si i viridi ligno hoc faciūt i arido qđ fieri: Lignum viride christ⁹ est: oīm virtutis virore vīres nihil oīno ardoratis habēs qđ esset dignū cōbustione. i. punitione: quia p̄tm̄ nō fecit: nec iūetus est dolus in ore eius. Esa. lii. b. De b ligno dicit Proverb. ii. c. Lignum vīte est his q̄ apprehēderūt ea. Et in Ps. Et erit tāq̄ lignū qđ plātū est secus decursus aquarū. Apoc. xxii. a. Ostēdit mihi flumē: et extrāq̄ p̄e flu. minis lignū vīte afferēt fructus duodecim p̄mēses singulos reddēs fructū suū. De b etiā ligno Ezech. xlviij. c. Hoc lignū igne passionis cōbustū est. Sūt oēs sancti q̄ sunt ligna viridia similē igne tribulatiōis vīrun in mūdo: qz oēs q̄ volūt pie vītere in christo / p̄secutiōne patiunt: vt dicit. ii. Timoth. iij. d. Ecli. xxvij. a. Vasa signū p̄bat fornax et hoīes iustos repratio būlūtatiōis. Mō em̄ tēp̄ est tribulatiōis iustoz. i. Petri. iij. d. Tēp̄ est vt incipiat iudicū a domo dei. Cōtinua sic: **Q**uia

XXIII

si in viridi tē. Quasi vere debetis fieri sup filios v̄os: qz si ego qui sum viride lignū et fructuosum patior tā grauta tormenta: ipsi patientēs lōge grauiora qui sunt lignū aridū et infructuosū. Et etiā si sc̄i oēs q̄ ignē tribulatiōis exēlit de mūdo: q̄ tormenta manēt eos q̄ omni bono sūt vacui et p̄tis pleni: Et

hoc est: Quia si i viridi ligno. i. in christo v̄l q̄libet viro iusto: b **H**oc faciūt i arido qđ fieri: Buce

te nōs. Quid si i viridi ligno b faciūt i arido qđ fieri: Buce arido: id ē in peccatore ab omni grā arefacto. Job. x. d. Pene mūlāt in me. In christi curia nō est miles gula s̄ pena. **k** **Q**uid fieri. i. qđ et quātā p̄gnā sustinebūt in furoro. i. Petri. viij. d. Si primū a nob: q̄s finis eoz q̄ nō credūt dei euāgelio: Et si iust⁹ qđ evit saluab̄: impi⁹ et peccator: vbi parebunt: Proverb. xj. d. Si iustus in terra recipit: quāto magis impius et peccator: Seq̄tur. **l** **D**ucebantur autem tē. Lucas causa breuitatis aliqua p̄termitte: q̄ alii plen⁹ exequuntur. Duo tū deterim̄nat. f. cum quib⁹ et vbi fuit dominus crucifixus: dicens q̄ cum duob⁹ nequā et in loco caluarie est crucifix⁹: que nō caret mysterio. Cum latronibus crucifigi voluit dupli ratione. Prima est vt prophetia implereſ Esa. liij. d. Et cum sceleratis reputatus est. Secunda est: vt sic ostēderet pro quib⁹ pateretur: id est pro peccatorib⁹. Matth. ix. b. Non veni vocare iustos sed peccatores. i. Petri. iij. c. Christ⁹ semel pro peccatis nostris mortuus est: iustus p̄ iniustia. In caluaria vero crucifix⁹ voluit: vt locus damnationis de cetero esset loc⁹ glorificatiōis. Esa. ix. c. Gloria libani ad te veniet: abies et bux⁹ et pin⁹ simul ad ornādum locum sanctificationis meę: et locū pedum meorum glorificabo. Gloria libani dicit lignum crucis: qđ de monte libani fuit allati: quādo salomon edificauit templum: vt dic̄it: et v̄sc̄ rūc̄ nō fuit in op̄ aliquod positum. Hoc tū nō est multū autentich⁹. Alia ligna que hic tangunt forte fuerūt ibi.

Mystice: Duo latrones sūt duo populi: qui animas suas dōsio surati fuerāt: inter quos domin⁹ crucifix⁹ est: q̄ p̄ vitroq̄ in cruce mortuus est. Dexter latro penitent et cōfiteretur: hic est gentilis populus: qui per fidē passionis salvatur. Latro sinner est populus iudaic⁹: qui adhuc blasphemus existit. Scđm Augustinū: per duos latrones significatur totum genus humānum: in cruce tribulationis et miserie p̄sentis affixū. Sz altera pars a dextris est crucifix⁹. H̄i sunt qui p̄ celesti gloria partuntur: De quibus dicitur Ro. viij. c. Filiū dei sumus: si autē fili⁹ et heredes: heredes quidē dei/ cohēredes autem christi: si tamē compatimur ut et simul glorificemur. Altera pars crucifix⁹ est a sinistris. H̄i sunt q̄ pro mundi gloria vel aliqua causa terrena partuntur. De quib⁹ dicit domin⁹ Matth. vi. a. Minē dico vobis receperunt mercedē suam. Et hoc est qđ dicitur Matth. xxiij. d. Duo in agro: vñ assumēt et alter relinq̄uet. **M**oraliter: Jesus est spirit⁹ human⁹. Duo latrones: caro et mūd⁹. Quos secū debet spirit⁹ crucifigere: sicut docet apostolus in ep̄la ad Gal. De primo. v. ca. d. vbi dicit: Qui christi sunt carnē suam crucifixus est cū virtutē et cōcupiscēt̄. De scđo. d. vi. ca. d. H̄i mūd⁹ crucifix⁹ est et ego mundo. Latro crucifix⁹ est a dextris: cui dicit spūs: Ille odie meū eris in paradiso. Latro sinistri mūd⁹ est: q̄ omnib⁹ p̄ christo crucifixis insultare nō cessat. Tres igitur sunt cruces. f. crux carnis: crux mūdi: crux spūs. Crux carnis. f. in qua caro crucifigil est rigor discipline. Cui⁹ quatuor ligna sūt quatuor p̄tes disciplining. f. vigilia: abstinentia: labor manuū: disciplinatio verberū. Crux in q̄ mūd⁹ crucifigil est paupertas spūs. Quattuor brachia sunt: cōsideratio breuitatis mūdi: cōtempatio eternitatis: asperatio terrenop̄: assidua mortis cogitatio: hoc est p̄ncipali⁹ in hac cruce. Ubi Hiero⁹. Facile p̄tēnit oīa q̄ se semp̄ cogitat esse moritū. Crux spūs. f. in qua spūs crucifigil est amor biblic. ca. s. dei. Brachiū supius ē obediētia: brachiū sinistrū ē patiētia. In b etiā q̄ in medio crucifixop̄ voluit dñs crucifigil docet q̄ i me dō p̄nitētū est agēda p̄nitētia: et inter disciplinatos est seruanda disciplina: Ulter enim nec scandalum aliorum nec

periculū p̄p̄tū

In prologo
bibilic. ca. s.
dei. Brachiū supius ē obediētia: brachiū sinistrū ē patiētia. In b etiā q̄ in medio crucifixop̄ voluit dñs crucifigil docet q̄ i me dō p̄nitētū est agēda p̄nitētia: et inter disciplinatos est seruanda disciplina: Ulter enim nec scandalum aliorum nec

Evangeliū scđm Lucam

G periculis p̄ris effugitur. **U**nū Señ. Nihil tam fugiendū est q̄ dissimilium societas. Eccl. xiiij. c. Q̄is caro ad similem sui coniungerit; et omnis hō simili sibi sociabitur. In hoc ergo cōdēnat dominus quorūdam singularitatem: uno indiscretionem: qui alijs ieiunatibus volunt māducare/et alijs māducantib⁹ volunt ieiunare. **Q**uālij dormiunt volunt vigilare: et ecōuerso.

Matt. 27. d. **L**ales necessario tur

Marci. 15. b. bant sotieratē. **T**e.

Job. 19. d. rūm in malo non est

tenēda societas. **S**e.

neca ad Lucilium.

Utrūq̄ cauendū est me ve similiis malis fias: qz multi sunt: ne ve inimic⁹ multe: qz dissimiles sunt: recede in tēlsum quātum potes: cū his cōuersare qui te meliorem facturi sunt: illos admitte quos tu potes facere meliores. Modo p̄sequere literam. **a** Ducebatur autē t alijs duo: vt hic punc⁹ fierat. **I**p̄si dico. **b** Nequā: qz latrones ducebant inquā.

Cum eo vt interficerentur. **W**i sunt duo icterati cū ioseph: **H**en. xl. a. qui flagellabantur propter peccata: sed unus emendatur/alter ab emendatione destruitur. **H**ec autē consuetudo educendi reos ab antiquo inolevit. Unde **H**en. xxxvii. f. Producatur thamar et comburatur. Item **L**euit. xxiiij. c. p̄cipit blasphemus lapidari extra castra. Et **N**umeri. xv. b. colligens ligna in sabbato. Sed nōne deberet hoc potius fieri in medio castrorum vel ciuitatis: cum ideo puniatur vt alijs terreantur. Unde **L**euit. xx. c. de illo qui reuelauerit pudenda sororis: Occident⁹ ambo in conspectu populi sunt. **G**lo. vt vnius afflictio multorum sit correctio. Solutio. Extra siebat ybi omnes confluere possent: et non eset impedimentū ad videndū: et ne locus publicus esset continuus vicino horro ri si in castris fieret. Fuit autē ista eductio christi figurata ante legem: sicut dicit **H**iero⁹: et in lege. Ante legem per abel: que eduxit cain in agrum/ vbi occidit eum: **H**en. iiij. b. Itē p̄isaac quem eduxit abraam in montem/ vt eum domino immolaret: **H**en. xxiiij. b. Tel per ioseph qui in deserto dothaim proiecit⁹ est a fratribus in cisternam: **H**en. xxxvii. c. In lege vero p̄ser pentem geneum: que moyses in deserto suspendit in patibulo: **N**umeri. xxi. c. Prophetia etiam fuit. Unde **D**eut. xxviij. g. Erit vita tua quasi pendens ante te: timebis nocte et die et non cedes viā tue. **E**sa. l. et. liij. per totū. **V**iere. xj. d. Ego qua si agnus manuerus qui portatur ad victimam. **D**ai. ix. g. Post hebdomadas seragintaduas occidetur christus: et nō erit eius populus qui eum negaturus est. **Z**ach. xiiij. c. Quid sunt plague iste in medio manū tuarū: Et dicit. **H**is plagues sum in domo eorum qui diligebat me. t. in domo abraam isaac et iacob. Sequitur. **d** Et postq̄ venerunt in locum qui vocatur caluarie. **l**iq. **R**eg. ix. g. Non inueniunt nisi caluariam eius r̄c. Caluaria est caput hominis mortui a carne et capillis nudatum. s. ipsū os capitū nudatū quāle soler circa sepulchra in cimiteriis inueniri. Erat ergo locus extra ciuitatem deplatus morti damnatorum: et dicebatur locus caluarie vel caluariarum: vt nomine contenti continens designetur: qz ibi cōtingebantur caluarie damnatorum qui ibi decollabantur/ vel forte suspēdebantur. Dixerunt autem quidam locum illum dictū caluariam propter caluariam ade⁹ ibi sepulti. Sed **H**iero⁹ dicit tales mentiri. Unde dicit. Dicunt quidam locum caluarie esse in quo sepultus ē adam: et ideo sic appellatum: quia ibi conditū est corpus eius: et hoc esse quod apostolus ait: Surge qui dormis et illuminabit te christus.

Eph. 5. d. Fauorabilis interpretatio et mulcē aures populi: nec tamen vera: quia adam sepul⁹ legitur iuxta hebron: **J**osue. xiiij. d. Sed dicit **A**mb. ad **R**o. q̄ h̄c sepultus est adam: vnde et de pingit sub cruce. Sed dicimus q̄ est **A**mb. ad opertis: et consentimus **H**ieronym⁹. Item **H**ieronym⁹. Si golgotha tumulus est adam et non damnatorum locus: et ideo crucifiguntur dominus et suscitet adam: quare duo latrones h̄c crucifiguntur: Erat autem locus ille tunc extra ciuitatem: in quo significatur q̄ passio christi profutura erat: non iudeis qui in cl-

uitate manebat: sed gentibus que extra erāt. Similiter si volamus vt nobis p̄sit oportet vt nō habitem⁹ in ciuitate mūdi: sed extra simus mēte et desiderio: vel corpore: vt religiosi. **H**eb. xiiij. b. Prop̄t qđ et iesus vt sacrificaret populu ḡlū sanguinem extra portam passus est: Exeamus igitur ad eum

extra ciuitatem ipso perium eius portantes: Non enim habemus hic manētem ciuitatem r̄c. **e** **U**bi crucifixerunt eū. **P**rouer. xxij. d. **L**o. siger eos qui confite

runt aīam eius. **Z**ach. xiiij. c. Asp̄cient ad me quē confiterunt et plangent. **W**alach. iij. b. Si affiget hō deum qz vos con-

figitis me. **E**t. j. In decimis. l. p̄ter decimas. **A**bacuk. iij. a. strati voli

Cornua i manib⁹ ei⁹ r̄c. **f** Et latrones: accusative supple et fabi

crucifixerunt. **g** Anū a dextris et alterū a sinistris: vi

cōmunicare christ⁹ opinioni eoz. **A**mb. Excretabilis in facto

iniquitas iudeorum: que quasi latronem crucifigunt omnī re: dēcūrū in

dēptorē: bon⁹ in mysterio latro qui insidatus est diabolo: mei sc̄i

vt vasa ei⁹ auferret. Summa est: quia crucifigunt eū quasi latronem: que tū nesciūt esse bonū latronē: qz quadā pla

de surripuit vasa diabolū: sicut dicit̄ eum filium fabri nescie

bant se verū dicere: qz reuera fuit filius fabri q̄ fabricatus est

aurorem et sole. **A**poel. iij. a. Venerā ad te quasi fur. **S**. xiiij. e. Si

sciret paterfamilias qua hora fur veniret. **I**udex. Bonus la

tro qui corā oculis rapit. **J**ob. xi. c. In oculis ei⁹ quasi hamo

capiet eū. **b** **J**esus autē dicebat: Daf̄ dimittē illis. **Q**o docuit iesus hoc fac̄. s. orare p̄ inimicis. **M**att. v. g. Orate p̄ persecutib⁹ et calulantib⁹

bus vos: vt sitis filii patris vestri: qui in eglis est. **E**sa. liij. d.

Ipse peccatū multo^z tulit et p̄ transgressoribus oravit. Et nō

soli oravit p̄ inimicis: immo allegauit p̄ illis. s. nō em̄ sc̄iūt qd̄

faciūt. Sic et **S**tephan⁹ **A**ct. viij. g. Lapidabat Stephan⁹ in

vocantem et dicētē: dñe iesu suscipe sp̄m meū r̄c. **H**ūne ne stau

as illis hoc peccatū: qz nesciūt qd̄ faciūt. **A** patris autē nomi

ne inchoauit iesus orationē suā: vt ciuitas impetraret. **B**eatū

Berū. **Q**o q̄ paterno dulcesct̄ noīe: oīm peritulū meū

impetrandarū mihi fiduciam p̄st̄at. Unde cum discipoli

rogassent eum: vt doceret eos orare: dicentes: Domine doce

nos orare: sicut iohānes docuit discipulos suos: Ait illis: Lū

oratis dicite: pater sanctificetur nomē tuum. **S**. xi. a. **M**ora q̄

Lucas in figura vituli merito pingit̄: quia in principio libri

sui de sacerdotio icipit: et hic quoq̄ de sacerdotio christi agit:

vbi dicit christum orare pro persecutoribus. Unde **B**eda.

Quia lucas sacerdotiū christi scribere dispōsuit: recte domi

nus apud deū pro persecutorib⁹ iure sacerdotis itercedit r̄c.

j. **J**ob. ij. a. Aduocatum habemus r̄c. **R**o. viij. e. Spiritus

postulat r̄c. Ex hac etiam **G**lo. est argumētum: q̄ sacerdotes

de iure debet orare pro persecutoribus suis. **N**umeri. xvj. d.

Moyses et aaron orant pro persecutoribus suis. Sed contra

j. **P**aral. xxiiij. f. de cacharla: qui cum mozeretur ait: Videat

dominus et requirat. Sed hoc soluitur per **G**lo. hic sequen

tem **B**ed. Non orat pro eis qui per inuidiam et superbiam

quem filiu dei intellexerūt negant et crucifigunt: sed pro eis q̄

celum dei habentes: sed nō s̄m scientiam. **R**o. x. a. nescierūt

quid fecerūt. Et exaudit⁹ fuit: qz yno dñe crediderūt tria milia:

alio qnqz: **A**ct. ij. g. **I**te. iiij. a. **J**ob. xvij. b. Ego p̄ eis rogo

non pro mūdo r̄c. **E**t. j. c. Nō pro eis autem tm̄ rogo: sed p̄

eis qui per verbū eorum creditū sunt in me. Contra princi

plum **G**lo. est hoc qđ dicitur. **j.** **C**or. ij. b. Et si cognouissent

nūc dominū glorię crucifixissēt. Solutio. Intellexerūt. i. v̄

hementer suspicati sunt. Tel id est intellexisse reputantur. **S**.

xij. f. Qui cognouit voluntatem r̄c. **G**lo. Cum possent scire

si vellent studiū adhibere: nō nescientes: sed cōtemnentes iu

dicāti sunt. **H**iere. ix. b. In dolo renuerūt me scire dicit dñe.

j. **J**ob. v. c. Est peccatum ad mortem: et nō p̄ illo discovit ro

get quis. Sed cōtra P̄s. Pro nibilo saluos facies illos. **G**lo.

Moli desperare quem roges: attende nō p̄ quo roges. **Sol.**

g. q. Zimoth. ij. c.

Gl. Timoth. ii. c. Moxit dñs qui sūt eius: et ideo scit pro quib⁹ orādum sit: nos autem nescimus. **L**ū sensus Glo. est: nō orat id est non dicitur orare: qz ipse conuertit quandoqz ex basanā. desperatissimos inquātū deus: p. iisdem tñ orat inquātū bō. **S**equit. **A** Diuidētes r̄c. **J**ohānes. xix. d. plent⁹ et exp̄s⁹ suis narrat hāc histō

3.21. riam. **D**icit em⁹ q. fm⁹

27. c. numerū suū diuiserit

15. b. sibi milites vestimē-

19. d. ta tesi: ita q. vnuſqz

* Biuidētes vero vestimen-
ta eius miserunt sortes. Et
stābat populus expectans: et
habuit suā p̄t p̄t
ter tunicā incōsūtūle:
quē erat desup cōte/

xia p. totū: Erat em⁹ reticulata. l. facta in modū retis: et ita nō
erat cōsūra acu: sed in suphumerali a manica in manicā panno
in trāsversū desup insuta: sicut pellicis in suphumerali a mani-
ca in manicā subliuimus latā corrīgā ad robur ipsarū pellicia-
rum. Tunica ḡnō fuit diuisa sed sortita. Hēc autē magnū ha-
bent mysteriū. Sed l. terā videam⁹ primo.

A Diuidētes vero vestimenta ei⁹ miserunt sortes.
Chryb. In latroni-
bus hoc nō fecerunt. **M**iserunt Aug⁹.
Dar. xv. b. Dicen-
tes sorte sup eis. L. a.
q. sup oibua vestib⁹
sors missa sit: s. breui-
tas facit obscuritatē:
Ac si diceret: Diui-
sur⁹ crucē regalia depositū ornamēta:
vt scias quasi hominem passum esse: nō
quasi deum regē: sed in iudicio quasi vi-
ctor⁹ assūtit: ideo et tunc regali purpura
indutus est vel veste alba. **A**ystice:
Em⁹ Bedā: vestis dñi quadripertita: ē
ecclesia christi p. quattuor mūdi partes diffusa: christi nudita-
tate indura: christi pauprētate ditata: christi morte viuificata.
Tū Ezech. xxvii. c. A quattuor ventis veni sp̄lis et insuffla-
sus interfectos istos et reuulsat. q. Cor. viii. b. Scitis grati-
am dñi nři iesu christi: qm̄ ppter vos egenus factus ē cū eset
dues: vt illi⁹ inopia vos diuiles esetis. Or. aut̄ ecclia sit ve-
stis christi: dicit. **E**sa. xlvi. c. vbi loquitur p̄t ad filiū dices: Ul-
vit dñs: quia his omnib⁹ velut ornamēto vestieris. Itē Gal.
iij. d. Quorquot bapticati estis: christum induitis: sicut tuni-
ca induit hominem. Tunica inconsurtilis et induisa est vntas
ecclesie v̄sqz in finem seculi duratura. **A**c. lxiij. f. Multitudi-
nis credentis r̄c. **L**ant. vi. c. Una est columba mea. Hēc vni-
tas vinculo charitatis quasi glutino continetur: quia charitas
est glutinum ecclesie significata per bitumē: quo linita est ar-
ca noe intus et extra. Sors autem quē hanc tunicam vni assi-
gnat: est gratia dei: quē hanc vnitatem integrā cōseruat. Re-
cre autem nomine soz̄i gratia dei significatur: Sicut em⁹ sors
de communi consensu mittitur et super vnum m̄n cadit: omni-
bus tamen satissimū: sic gratia dei tñ vni datur. l. vnitati ecclie
et in vnitate datur omnibus. Item sicut sors nemini fauet
p. dignitate vel personatu vel p̄matu: sed occulto dei iudicio
non meritis personę cadit: sic gratia dei nemini datur p. per-
sonatu: s. sola dei dispositione et occulta volūtate venit. **J**ob.
iij. a. **S**piritus vbi vult spirat et nescis vñ ventiat aut quo va-
dat. **P**roverb. xvij. d. Sorses mittuntur in sinum: sed a domi-
no temperantur. **E**ccl. xliij. c. In diuisione soz̄is da et accipe.
Vel super tunicam dñi sortes mittuntur a militibus: qz bona
ecclie casu et fortuna assignā nobilis. **A**bdie. i. b. Sup hie-
rusalem mittebat sorte: tu qz eras quasi vñus ex eis. Scđm
beatū Bern. vestes dñi sunt misericordia et veritas: iusticia et
par. **V**bi Job. xxix. c. **J**usticia idū sum et vestiū me sicut ve-
stimenta et diademate iudicio meo. Tunica inconsurtilis est chri-
sti charitas indivisibilis. **G**en. xxxvij. a. **I**rael diligebat io-
seph eo q. in senectute genuisset eū: fecitqz ei tunicā polymīta.
Scđm Hieronymū: vestimēta christi sunt p̄cepta dei: quib⁹
legit corpus eius. ecclesia. **E**sa. lxj. d. Indut me dominus

XXIII

vestimento salutis et indumento iusticie circūs dedit me. Quat-
tuor milites quibus diuisa sunt vestimenta: sunt quattuor ge-
nera hominū: quib⁹ data sunt p̄cepta. s. conjugati: vidua-
ti: p̄lati: religiosi. Qui omnes dicuntur milites: qz omnes
militant vel christo vel diabolo. **J**ob. vii. a. Militia est vita
hominis super terrā.

Item Job. xxv. a.

Munquid est nume-
rus militum eius. ij.

Timoth. q. a. Labo-

ra sicut bonus miles

christi: non diaboli.

Et quō: ipse determi-

minat cōsequenter: Nemo militas deo implicat se secularib⁹
negocijs. Per tunicā incōsūtū intellige vnitatē ecclesiasticā:
q. sortes gram dei: sic p̄t. **S**equit. b. **E**t stābat popu-
lus expectās: Aliqui ut cōsideraret finem. **S**oph. iii. b. Ex-
pecta me in die resurreciōis meq. Aliq. ut derideret. **T**ū seq̄:

c. **E**t deridebat illū p̄ncipes sacerdotū: cū ejis. i. cum

populo. **J**ob. xij. a. Deridebat iūli simplicitas. d. **D**icētes:

alios saluos fecit. **V**erū dicit: sed nolentes: qz multos sal-
uos feci a culpa et pena. Ad hoc enim venit in mūdū: **T**ū voca-
tus est iesus. i. salvator. **M**att. i. d. Vocabis nomē eius te-
sum: Ipse em⁹ r̄c. Et in hoc verbo se dānabiles ostendunt no-
lentes: qz velint nolint facēt q. alios saluos fecerit. s. q. egros sa-
nauerit et mortuos suscitauerit: Hoc em⁹ negare nō poterant.

Tibi ergo occidū quē fatēt alios saluos fecisse se dānabiles

ostendunt. e. **S**e salūtū faciat. i. a cruce liberet. Ac si p̄ba

biliter diceret: apparet q. cū alios saluos fecerit: in virtute be-
elgebub hoc fecit: sicut nos dicebamus: Si em⁹ propria vir-

tute hoc faceret: modo seipsum salvaret. f. **S**i hic est chri-
stus dei electus. q. d. si non liberat se: non est christus dei

electus. **C**hryb. **O** inquinati: neqz prophete erat prophete:
neqz iusti iusti: qz non liberauit eos deus a periculis. **S**ap. ij.

d. **E**ccl. iij. q. vētura sūt illi et sciēt: que erūt nouissima illi⁹:

Si enim est verus dei filius: suscipiet illū et liberabit illum de

manib⁹ cōtrariop. **S**equit. g. **I**lludebant autē ei et mi-
litēs: lam crucifixo: cui etiā illuserant nōcū crucifixo: induē-
tes eū purpura et coronātes eū spinis: et genua ante eū qua-
si ante regē flectentes: sicut narrat **M**arci. xv. b. Que fuit ter-
tia illusio christi. **T**er em⁹ et a tribus et in tribus locis fuit chri-
sto illusum: sicut p̄dictum est. Primo a sacerdotibus in do-
mo principis sacerdotū: qm̄ relata ei⁹ facie sp̄ritis et alapis af-
fiebat eum: dicētes: p̄hetiga r̄c. Secundo fuit christo illusū
ab herode et exercitu eius in domo ipsius herodis: qm̄ indue-
rūt eū veste alba: vt dictū ē. s. eodē. b. Tertio fuit christo illu-
sū a militibus romani in p̄torio pilati: quā illusionē hic in
parte tangit **L**ucas. Et aperte hanc triplicem illusionem chri-
sto illatam: triplex honor exhibetur ei in die paralēue/trina
genusflexione: et trina laudis decantatione. Significat autem
hēc triplicem illusionem regis principem: illudit quotidie. Primo a sacerdotibus i domo
pontificis. **E**sa. xxviii. d. Audite verbum domini vīri illuso-
res: qui dominamini super populum meum qui est in hierusa-
lem: id est in ecclesia. **S**ecundo a principibus. **P**o. **A**stiterunt
reges terre r̄c. **T**ertio a minoribus. **H**iere. xv. c. **V**e mihi ma-
ter mea: quare r̄c. omnes maledicunt mihi. Attendendus est
autem ordo illusionum et dignitas illusionum. Prima est illu-
sionē sacerdotū: quos dominū super omnes homines sublimauit
et honorauit: vnde honorem christi super omnes deberet
querere et iniurias vindicare: et ipsi contrario priores sūt et pe-
tores in cōtumelias et illusionibus christi. **T**ū **E**sa. i. a. Filios
enuriū et exaltauit: ipsi autem spuerūt me. **P**o. Pro eovt me
diligenter derrebāt mihi. Et tu quid dñe: Ego aut̄ orabā. **T**o. 2.

Secunda est illusionē regis principem: quos dñs secundo loco

plus sublimauit et honorauit i terra: et ipsi post sacerdotes ma-

gis dehonorant ipsum. **O**see. viij. b. **E**perunt principes fure-
re a vīno: extēdebat manū suā cum illusionibus. i. cum sa-

cerdotibus. **E**sa. lvij. a. Sup quēlūstis: super quem dilata-
stis os et elecīstis lingua me. **M**unquid non vos filii scelesti r̄c.

j. **T**ertia est illusionē

Evangeliū secundū Lucam

Lertia est illusio militū quos dñs tertio gradu. l. post principes plus honorauit in terra: qz eos libertati donauit ut nulla seruitute tenerent obnoxij: sed magis essent dñi alioꝝ: Et ipsi post principes magis offendunt: qz p̄lm quē deberent tueri et defendere opp̄lūt et affligūt. **U**nī Esa. lī. b. Populū meū exactores sui spolia/ uerunt. Illudū etiā alī milites et p̄ncipes **a**ccedētes et à cetū offerētes / ch̄risto: qz dū orant **b**ēt dicētes: Si tu es rex iudeoꝝ / i tēplo mūre vidēs de **c**rum saluum te fac. **E**rat aut̄ et uotionis: s̄ tñ dñm p̄ sequunt̄ et deridēt in

mēbris. Prouerb. lī. d. Illusores qz r̄c. Esa. xxvii. d. Qui ex p̄brazisti et quē blasphemasti et sup quē exaltasti vocem tuā: et le uasti altitudinem oculorū tuorū: Ad sanctū Israel: in manu seruorū tuorū exprobasti dñm. H̄lis Ber. Tōr̄mūd̄ h̄ te cōurā se videſ bone ſeu: et hi priui sunt q̄ vident regere p̄lm: ḡrere principatū. j. Eſdr. ix. a. Manus principū et magistra tuum fuit in transgressione hac prima. Mota q̄ p̄terit Lūcas de celeb̄ illusione: q̄ facta ē dñs p̄dēti in cruce: q̄ insul tabāt ei dicētes: Si rex Isrl̄ es descēde de cruce et credim̄ tibi. Et videbatur probabilis eorū illusio. q. d. Non venisti nisi vt Israel puereres ad fidē: q̄ descēde et credimus tibi. **H**ec illuſio celeb̄ facta ē post tres ſupra dictas illusiones: p̄ quibꝝ vt dictū est: i die paraceues recop̄elam̄ ei trinā adorationē ante reuelationē crucis. Pro hac aut̄ celeb̄ quarta illusione: retulata cruce oēs occurrimus ad adorādum crucē. Sequit.

a Accedentes: ad iſum corpe/ sed recedentes corde. Dō. Et qui iuxta me erāt de longe steterūt. **b** **E**t acetū offe rentes/ orū el. **H**ic etiā p̄terit qd̄ apud Johānē legiſ: qz Job. 19. f. dñs pendens in cruce/ alt: Sitio: et intinxerūt ſpongā in ace to: et impoſuerūt arundini: et ita p̄pinauerūt ei acetū ut matru rius expraret. Alunt em̄ physici/ q̄ ſi defacetū posito i cruce vel in alio patibulo/ citius expraret. Ideoꝝ p̄pinauerūt ei/ ne ſatigaret eos diuturna expectatio mortis: qz milites crucifigē tes nō poterāt reuerti donec obiūſſet. **T**el acetū. i. vīnū aceto sum: qd̄ forte ideo ſecū portauerāt vt inde potarēt crucifixos vt citī moreren̄: ſic dictū est. **T**el forte vīnū qd̄ milites ſecū portauerāt ad bibēdū: ppter calozē corruptū est et acuerat: qz terra calida ē: et illud p̄pinauerūt ei/ qn̄ dixit: Sitio. **M**att. xxvii. d. dicit H̄deret ei vīnū cū ſelle mixtū. **U**nī Abacuk. ii. c. Ue q̄ potū dat amico ſuo et miscet ſel. **M**arc. xv. b. dīc. **U**nī myrrhatū. **E**t Auḡ de concordia euangelistarū/ glosat. i. vīnū amarissimū. Forte iudei posuerunt ei ſel et myrrham q̄ amarissima ſunt: qd̄ ſuit ex maxima malicia. **U**nī Be. Amara vīt amarū vīnū fac: et p̄pinat ſeu. **E**t ſumis hoc de Hiere. ii. e. vīt dicitur: Quō cōuersa ea milbi in prauū vinea allena.

Pōs. 68. **D**ō. Et in ſiti mea potauerūt me aceto. Amb. Acetū bibitur et vīnū corrupte/ q̄ adā imortalitatē abolef. Prouerb. x. d. Si cut acetū dentibus et ſumus oculis r̄c. **M**ystice: Ipsi iudei erāt acerūt. i. vīnū acidū: qz vīne a ſoreb̄ primo p̄uilit vīnū bonū in patriarchis: s̄ vīnū acidū in peruersa medietate. **T**el etiā vīnū myrrhatū ſic **M**arc. dicit/ ſignificat amaritudinem p̄tōꝝ: quā iudei obtulerūt dñi ſitēti ſalutem eoz. **U**nī P̄s. 68. **H**ederūt in escā meā ſel et in ſiti mea potauerūt me aceto. Et adhuc multi idē faciſſit: Ch̄rītus em̄ ſitit vīnū charitas: et ipſi offerūt ei vīnū iniquitatis. De quo Prouerb. lī. c. Panē im pietatis comedūt et vīnū iniquitatis bibūt: illi. l. de qb̄ loqui mur hic. s. ſacerdotes/ p̄ncipes et milites. **S**z certe q̄ mō potat ſeu ſumis tali ſino/ potabilis ab ipſo ſino irē et indignationis ſue. **U**nī Apoc. xvi. d. Babylon magna venit i memoria ante de um: date illi calicē vīni indignationis et irē eius. Sequit. c

Et dicētes: Si tu es rex iudeoꝝ ſaluū te fac. **N**uo im ponebant dñm. **U**nī q̄ dicebat ſe christū p̄missum in lege: al terū q̄ dicebat ſe regē iudeoꝝ. Sacerdotes legē ſcītēt christo in lege, p̄misso et expreſſo illuſerūt. **U**nī dixerūt: ſe ſaluū faciat ſi hic eſt ch̄rīt̄ dei electus. Milites vero legis ſignari: regi iudeoꝝ insultauerūt: qd̄ magis videbat eē p̄tra cēſarē. **U**nī dire runt: Si tu es rex iudeoꝝ ſaluū te fac. i. a morte te libe ra. **H**oc ſuggerebat diabolus iam cognoscens mysteriū crucis

qd̄ prius fuit ei occultū: q̄ ſi mortē ei p̄fuasit. Sed dñs nō ac queuit ſuggeſtione/ docens in tribulatione pſuerantiam. **E**rat aut̄ ſupscriptio ſcripta ſup̄ eū litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. Auḡ. Coide

q̄ ſe r̄iū ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄ ſe ſupscriptio ſcripta ſuper eum litteris grecis et hebraicis et latinis: **H**ic eſt rex iudeoꝝ. **C**oide

q̄

Glorio. Brachium inferius est humilitas: q̄ semper descendit. Brachium superius est obedientia: q̄ debet superiori. Brachium sini strum est patientia in aduersis. Brachium dextrum est pietas in prospero. Et de hac cruce quadrimembri dicit Eph. iij. d. In charitate radicati et fundati ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis q̄ sit longitudine: latitudo: sublimitas.

1.27. f. et profundum. Sequitur.

1.15. f. a **E**nī autem de his qui pen-

a **T**unc autem de his qui pen-
debant latronibus blasphemabat
qui pendebat lat-
tronibꝫ blasphemabat eū. Chrys.
Si q̄ solē tenebrosū
estimetur: nūquid stel-
le illi detraxit vobis?
Estimetur: nūquid stel-
le illi detraxit vobis?

b **M**abat eum dicens: Si tu es

c **C**hristus saluum fac te ipsum et

d **R**espondens autem al-

e **I**lli iēsus: Amen dico tibi: ho-

f **D**ie mecum eris in paradiso.

s quidem iuste: nam digna fa-
ctis recipimus: hic vero ni-
bil mali gessit. Et dicebat ad
iesum: Domine memento mei cū
veneris in regnum tuum. Et dixit

illi iēsus: Amen dico tibi: ho-

die mecum eris in paradiso.

k **E**rat autem fere hora sexta:

26. q. 6. c. si
tribuit vobis ascensio
nem fuit in extremis
maris. i. infra amplius
fines seculi.

vbi est christus? ibi ē

regnum. Amb. Pulu-

cherimum affectā. + c. baptisimi

rio: gratia q̄ precatio. Semper enim pl

tribuit vobis rogat. Ille rogabat: Domine

26. q. 6. c. si
to me cum veneris in regnum tuum: dominus

ait: hodie mecum eris in paradiſo. Lito-

gnoscit dominus: q̄ ille cito cōvertit. Seq-

tur. k **E**rat autem fere hora sexta.

v. b. **D**emones rogat Quinta pars

voce mea ad dñm clamaui tecum. Glo. Ps. 76.

Intendere dei ē dare totū qđ petis et plusqđ

petis. Cōtra Marci.

v. b. **D**emones rogat Quinta pars

ut p̄mittat eos itare in porcos: qđ eis tri-

buit et nō pl. Solu-

tio. Cū placat oportet.

ex misericordia plus dat.

dñi remansit. Q̄ ergo dicit Marc: nō

est intelligēdū de crucifixione opis: sed

de crucifixione clamoris: q̄ hora ter-

tia crucifixus est linguis iudeorū incla-

mantibus: sed hora sexta creditis eleua-

tus in cruce. Neuter tū duos euangeli-

starū simpliciter dīc hora sexta: uno hic

dicitur: fere sexta: et in Johanne qua-

tū. Ps. 76. x. c. a. Itē.

Et audita ē depre-

tatio tua: et ecce tecum.

Esa. xxxvii. a. Itē.

si sexta. Tō p̄babilis estinari pōt crux

tertia et sexta. Ideoq̄ Mar-

lomone tecum.

cū dicit factū hora tertia: alij hora se-

xta. Et locuti sūt fīm vīlo loquēdi: vt si forte fiat seditio ī ciu-

itate iter tertia et sexta: si q̄ graf ab eo q̄ iterfuit p̄ncipio seditiois

qua hora facta fuit seditio: dicet: hora tertia: q̄ in ei p̄finio fa-

cta ē. Si idē q̄ graf ab eo q̄ iterfuit circa finē seditiois: dicet: ho-

ra sexta. Ad hūc modū euangeliste locuti sunt de crucifixione

christi: q̄ facta est in p̄finio duarū horarū. Et hanc opinionē

aprobat consuetudo ecclīe: vt potū assertio sit q̄ opinio. Cū

enī missa representatio sit dñicē crucifixionis: iter horā tertia et

sexta p̄suevit ecclīa celebrare missam: et bī in maioribꝫ ecclīs:

hoc ciplo iſinuās iter illas duas horas factā esse dñicā crucifi-

xionē. Hinc est etiā q̄ si q̄ p̄ necessitatibꝫ articulo missa ma-

ne cātek: vt in minoribꝫ ecclīs: p̄t debet decātarī hora p̄ma

et tertia: vt si nō representet bī ecclīa ordīne tēpis saltē representet

hōrōndī officiū in canonīl horis. In diebꝫ tū teiunioz hō

ob hōrat ecclīa: vt missā celebret iter tertia et sexta: uno differt

vīlo post sextā: et ī quadragesimali teiunioz qđ v̄ghemēti ē: dif-

fert post nonā: Tō sorte nō ē alia rō q̄ castrimargia hoīm: q̄

si ante missa celebrare statim missa celebrata vellē hoīes co-

medere. Itē nota q̄ hora sexta et feria sexta et etate sexta pass-

ē dñis: q̄ illa hora peccauit adā: vīl iustū fuit vt eodē tēpe ap-

ref lanua paradisi dñi moriēte: q̄ fuerat clausa adā p̄uaricāte.

In hī etiā demōstrat p̄fectio passiōis. Tō Chrys. i. d. O vos

oēs tecum. Itē feruoz dilectiōis. Apoc. i. d. O clī ei rāq̄ flāma

ignis et pedes clī siles aurichalco sicut in camino ardēti: et faci-

es clī sicut sol in virtute sua. Itē tūc est sol ī declinationē: in q̄

significat q̄ p̄ pctō ad qđ hō declinauerat moriēte: et orientē

sole resurrexit: q̄ p̄ hoīis iustificatiōe surrexit. Tō Ro. iii. d.

Wortu ē pp̄t pctō nrā et resurrexit pp̄t iustificationē nrā.

g **E**t tenebræ facte sunt

diffus

Patria cōfessi. Apoc. i. b. Qui vicerit dabo illi edere de ligno

vite qđ est in paradiso. ii. Cor. xii. a. Rapi ē in paradiso.

Scriptura. Lant. iii. d. Emissiones tuę paradisus malorum

punicorum cum pomorum fructibus.

Ecclesia. Gen. q. b. Fluuius egrediebat de loco voluptatis ad

irrigandam paradisum.

Religio. Gen. xiij. c. Regio iordanis vniuersa irrigabatur si-

cuit paradisus domini.

Beā Igo. Eccē. xxiiij. d. Ego sic aqueductū exiui de paradiso.

Limor dñi. Eccē. xl. d. Limor dñi sic paradisus bñdictiōis.

Gratia. Eccē. xl. c. Gratia sicut paradisus in bñdictiōibus.

G a **E**t tenebre facte sunt. Exo. x.e. Extende manum tuam in celum: et sunt tenebre super terram egypti. Sap. xvij.d. Una catena tenebrarū omnes erant caligati.

Matt. 27.f.
March. 15.d.

b **I**n vniuersa terra. Origenes super Exo. dicit: q̄ sicut per triduum facte sunt tenebre per totam terram egypti: non tamen in terra gessen ubi erat hebrei: sic per spatium trium horarū facte sunt tenebre per totam iudeam: et non alibi. Hoc ita visum est Origeni: q̄ si in

terra gentilium tam magnum et mirandum aliquid contigisset: illud in scripturis eorum relictum fuisset. In hoc autem non videtur acquiescendū Origeni. In historijs enim dicitur contrarium. Leguntur enim tenebre facte athenis: ubi tunc temporis vigebat studium philosophie: et dionysius sedebat magister in areopago: qui erat vic̄ athenis: in quo erat scholē. Et quesitum est ab eo a discipulis: unde tenebre ille contigissent: et probatum est q̄ tunc non erat eclipsis cum non esset luna in synodo cum sole. Item luna plena erat: et eclipsis non fuit nisi in nouilunio. Præterea eclipsis non durat rātum. Unde Chrys. Tribus horis permanxit: eclipsis in una solet fieri temporis reptatione. Item in media die: quādō vbiq̄ terra rum iam clara dies est. Item luna fuit in opposita parte celi. Item Hieronymus. Nulli dubium est lunam fuisse plenissimam pascē tēpore: et ne viderek forte umbra terre vel orbis lunae soli fuisse oppositus: et breues et ferrugineas fecisset tenebras: trium horarum spaciū ponitur: ut omnis causantiū occasio tolleretur. D̄ligentius ergo perquirens dionysius unde cōtingeret: dimicē cursum solis et lunae et alliorum planetarum: inueniens omnia repugnantia: fertur respondisse: Aut elemēta mentiūtūr: aut deus naturę patitur: et creature suę cōpatiuntur ei: Inde sol obscuratus est compatiens suo creatori: Constituam ergo aram illi deo: dixerunt ipsi: et constituerunt. Lūcū quererent: quid immolarent illi deo: respōdit: bonorum nostrorū non eget: sed faciet ante eius aram geniculationes et pectorum tunstiones. Post multum vero temporis cum venisset paulus athenas et predicasset unum deum: que fuit ubi esset ara ignoti dei: de qua fama audierat: et dixit se predicare illum deū cui erat ara illa. Cum ergo athenis facte sunt tenebre ille: constat q̄ non tū in iudea. Sed Glo. videtur hic esse contraria: Tenebre effuse sunt oculis perfidiorū ut fidelium resurget. Nec Glo. videtur innuere q̄ tenebre tū sunt super iudeos facte: qui tunc dicebantur perfidi: sicut adhuc. Sed dic q̄ Glo. mystica est: quia mystice tenebre iste significabant execrationē iudeorum: quā secura est illuminatio gentiū.

c **U**erbis in horam nonam. Sic duauerunt per tres horas: que representantur tribus tenebris trium noctium. Vel potius in memoriam triduanę sepulture tribus noctibus celebramus exequias christi mortui: quia officium tenebrarū improprie potest dici nocturnum: cum defit invitatorum. Neq; enim in exequiis mortuorum instituit Greg⁹ decantari invitatoris: in uno de novo est introductum in quibusdam ecclesijs et in vnum redactum. Unde etiam aparet q̄ nō sunt nocturni sed exequi: quia monachī qui semper in nocturnis suis decantant duodecim lectiones: vel unam solam: vel in estate: ibi conuenient nobiscū: nec decantat nisi nouem: qd; nunq̄ faciūt nisi in exequiis. d **E**t obscuratus est sol. H̄iere. xv.b. Occidit sol cū adhuc esset dies. Amos. viij.c. Occidet sol meridię et tenebrescere faciat terram in die luminis. Job. v.c. Per diem incident tenebras. e **E**t velum templi scissum est medium. Chrys. Prophetia futurę desolationis. Hieronymus. Compatiuntur elementa cōditori suo: Refugit sol: quia non potest videre mortem christi: collaborat laboranti et blasphemantibus sue lucis beneficiū retraxit. Omnis creatura cōpatitur christo morienti: Nam sol obscuratur: terra mouetur: petre scinduntur: velum templi diuiditur: sepulchra aperiuntur: solus miser homo non compatitur: pro quo solo christus patitur. Amos. vij.b. Et nihil

patibatur sup contritione ioseph. H̄ec aut scissionē vel templi representamus singulis annis cū amouemus velum et reuelamus altaria: que per totā quadragesimā sunt velata contra interposta. Et nota quia duo fuerū velā templi: sicut tabernaculi: Exo. xxviij. Unum exterius in introitu sanctorum:

alud interius in introitu sanctis. Atrumq; scissū fuit de cœlo domino mortuē. De in qua interiori testat H̄ie. Ps. 30. rationē: de exteriori Remigius. Et dicit Hieronym⁹ ad hedibīā questione. viij. In euangelio qd; hebraicis litteris scriptū est: legimus non velum templi scissum: sed superliminare templi int̄ē magnitudinis corruisse. Et. i. H̄ec videbāt in passione dñi illud velū scissū: qd; in tabernaculo et in templo positū fuerat: qd; appellat exteriū: qd; nūc ex parte vidēt et ex pte cognoscim⁹. Et. Abystice ergo vellū exterioris scissio ē enigmatis cognitiōis evacuatio: que fit in morte iustorum q̄ trāseūt ad gloriam. i. Cors. xiij.c. Cū veniret qd; pfectū ē evacuabilis qd; ex pte ē. Itē velli interioris scissio ē iudaicē execrationis terminatio: q̄ in pte facta est iam: sed plenus fuit in fine: qd; reliquiae israel cōvertēt ad dñm: vt dicitur Esa. x.e. Item duo vela: duo testamēta sunt. Utrūq; diuisū ē in duas partes. i. in sensu litteralē et spiritualē: qui p̄i erant permixti: s̄ per christum sunt diuisi. Prius erat calix scriptū ē in manu dñi plenus inexto: sed dñs inclinavit ex hoc in hoc. i. ex veteri nouū: et ex figura veritate: et ex litera occidente spiritum viuificantem expressit: sicut mel ex favo: et vinum ex acino: Fecem que adhuc nō est extinxta bibunt in dei et hereticī: vinum merum bibunt catholici christiani. Ite duo vela: s̄ ut duo: peccato: genera: s̄. peccata spiritualia et peccata carnalia: que velant faciem anime: ut nō possit vide re veritatem. Unde clamat ecclesia: Reuela oculos meos et considerabo mirabilis de lege tua. Velum interius significat peccata spiritualia: velum exterioris significat carnalia peccata. Utrūq; diuiditur in duas partes: id est in culpam et peccatum. Culpa nostra fuit: christus penitentia sustinuit. Esa. liij.b. Ipse vulneratus est: ppter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Mota Glo. Bede. H̄oc expirat de domino gestum est: sed Lucas preoccupat volens miraculum solis cōiungere miraculo velli. Scindit autem velum: et arca testamenti et omnia legis sacramenta: q̄ tegebantur apparent et ad gentes trāseant. Joseph⁹ ait: Virtutes angelicas p̄sides quondam templi tunc pariter clamassent: Fugiamus et his sedibus. Sequitur. f **E**t clamans. H̄oc dicit Amb. Clamauit homo diuinitas separatione moriturus. Nam cū diuinitas mortis libera sit: utiq; mors esse nō poterat nisi vita discederet: quia vita diuinitas est. Solutio. Discederet nō ob unione: sed a liberatione mortis. g **C**loce magna: p̄temnū dolore. In quo et veritas humanitatis et virtus diuinitatis christi ostendit. Nisi enim esset verus homo: moriens non clamasset. Ite si esset purus homo: moriens tam fortiter clamare non posset. H̄oc enim est contra naturam aliorum mortuorum: qui in mortis articulo minime possunt aliquando vocem emittere: in quo innuit se voluntarie morti. Heb. v.b. Cū clamore valido et lachrymis offerēs exaudit⁹ ē p̄ sua reuerētā. h **L**aborauit clamans rauce facte fuit. Et ē forma penitentis expressa: qui mortis peccato: dole: per contritionē: clamat per confessionē: plorat per satisfactionē: et sic tradit spiritum in manus dei. Osee. xiij.b. Directus ē iacob cum angelo: et invenerit ad angelum et confortatus est: fleuit et rogauit eum et in bebel inuenit eum et ibi locut⁹ ē nobiscū. b **J**esus ait: Water in manus tuas commando spiritum meū. H̄ec vox velum scindit: monumenta aperit. Item Chrys. Uerbis ad horam ultimam testimonium perhibet veteri testamento. Beda. Patrē inuocans: se filium dei declarat: spiritum commendans non defectum virtutis: sed p̄fidentiā eiusdem cum patre potestatis insinuat. Amat enim gloriam dare patrī: in quo nos informat: ut demus gloriam creatori. i **C**ōwendat aūs

G Lomédat autem anima: luxta quod alibi legitur: Letat enim cor meum
et exultauit lingua mea: insuper et caro mea requiesceret in spe:
Quoniam non derelinquas animam meam in inferno tecum. In his au-

tem verbis docet nos dominus magister bonus iesus: quid faciendū sit nobis in omni periculo temptationis: et in ipso arti-

culo mortis. Tunc

enī pater vocandus

est: tunc filiali amore

et medullitus adhuc

rendū est: tunc potis

simū ei spiritus con-

mendandus est: quia

tunc maxime demo-

nēs circueunt quasi

leones preparati ad

escā: et dicit Eccl. 1,1. Sed quō vel qua fronde vocabit pa-

triē qui nunquam vixit ut filius: Nec tamen etiam tunc respuit dominus au-

dire clamantes ad ipsū. **H**ere, 1,1. Frons meretricis facta ē

tibi: noluisti erubescere. s. in vita tua saltem amodo voca me

pater meus: dux virginitatis meę tu es tecum. In manus dei pa-

tris cōmendar spiritū suum: qui se totum ponit in voluntate

ipsius: ut vere possit dicere cū christo: Non sicut ego volo: sed

sicut tu. **M**att. 26,15. Sicut claustrales mundo morientes

cōmendant deo spiritū suū: id est voluntatē suā et sensum in

manus prelari sui: Et exēplo domini non debet illū resumere usq[ue] in diē resurrectionis. **S**ap. 1,1. Iustus autem in manu dei sūt: et non tanger illos tormentū mortis: vīsi sunt oculis iuspieni

tū mortis: illi autem sunt in pace. Claustrales igitur qui faciunt

suā voluntatē et sequunt apertū sensū: aut nunquam deposuerūt et

medaces inuentur: aut christi præueniūt resurrectionē et an-

tichristi sunt. i. Job. 1,1. Sicut audistis quod antichristus ve-

nit: et nunc antichristi multi facti sunt: unde scimus: quia no-

uissima hora est. **A** Et hec dicēs expirauit: non aliud

extorxit. In alio euāgelista habetur: Et inclinato capite emis-

it spiritū. Et hanc inclinationē capituli representat sacerdos

vbi dicit: Suplices te rogamus: et inclinat caput ante altare.

B Iudex autem cētū qd factū fuerat: id est miracula

facta. s. solis obscuratioē terremotū lapidū scissionē sepul-

chroū apertioē audiens etiam christi mortis clamoreē cre-

didit christū esse dei filium. Unde cōfessio

glorificauit deū di-

cens: Tere hic homo iustus erat. **M**att. 26,56. f. di-

cit: Tere hic homo filius dei erat. Et emissione enim valide

vocis: quā non possunt proferre hoies in articulo mortis: co-

gnouit ipsū potestate habere ponēd̄ hoīem: et ita deū esse.

Chrys. Seim error seipsum configit et veritati non volēs opī-

tulatur. Itē Chrys. Hoc ē signū ionē qd. pmiserat de celo:

Job. vii. d. ē exaltaueritis alii hoīis: tunc cognoscetis quod

ego sum. d. **H**ere, Chrys. Veritas a contraria diuulgata

magis effulget. e. **H**ic homo iustus erat. Unde de ipso

dixit P̄. Iustus dñs et iusticias dilexit: equitatē vīdit vultus eius. Et nota quia Glo. Hec hic plane vultus cētū fu-

it vīnus de crucifixib⁹. Dicebatur autem cētū: quasi potes-

statē habēs super centū militēs sibi subditos. **E**t alii dicunt

centuriones: alii decuriones: alii quaterniones. **M**oraliter

autem significat iste centuri nobiles et potentes huius seculi: qui

vīsa pena et tribulatione alīcul⁹ vīri sancti ad cōpunctionē et

penitentiā timore cōmouent. Unde Esa. xix. c. Erit terra iu-

da egypto in pauorē. Abacuk. 1,1. a. Dñe audiūt auditū tuū:

id est clamorem istū et timūt: In medio duoy alīcul⁹ cogno-

sceris: id est duoy latronū. Valde igitur surdus est vel nimis

durus qui audita lectione dñicē passionis: nec ad timorē mo-

uet: nec ad dei glorificationē. Esa. xlj. c. Surdi audite et ce-

ci intuemini. Notabile etiam est: quia centuri iste confitebūt

dei filium: sed non iudet. Similiter laici auditis penitētēs inferni et

passione christi cōpungunt ad lachrymas: clerici hō nō mo-

uentur: quia balaam assuerit mōstris nō expauit ad vocē asu-

re: Numeri. xxii. e. f. **E**t omnis turba eorum qui si-

mul aderant ad spectaculū istud. Multi enī venerāt

de cluitate: quia prope erat locū crucifixiōis: Alii ex amore

et pietate: alii ex malitia et impietate: alii ex sola curiositate.

Sic et modo iusti sūt spectaculū oīm. i. Cor. iii. 1. Specta-
culū facti sumus mōdo et angelis et homīb⁹. g. **E**t videbāt
que siebant percutiētes pectora sua reuertebanū.
Huiusmodi percussio pectora et exclamatio vocis facta a cē-
turione in canone reprēsentat: vbi dicit sacerdos: Nobis qd

peccatorib⁹: et tūdīt
pectus et aliquātulū extollit vocē suā. Et

nota quia alii pectie bāt pectora dolētes eū iniuste occisum:

Alii qd timebāt eū amplius morte glo-
rificari: illi. s. qui con-

senserant in mortem

elūs et eam procurauerant: reuertebarunt domum viso mira-
culo terrī. Alii non solū domū reuertebarū sed etiam ad cor

penitēdō: ut cētū et similes. **E**t: Timētes dñm glorificāt. **P**ss. 14.

Alii ut iudici pectiētes pectora solū silentes domū redeūt: et

doles: et timebāt eū i morte apīl⁹ glificari. b. **E**t stabat

aut oēs noti ei a longe. **P**ss. 87. **E**lōgasti a me amicū et p. **P**ss. 30.

ximū tecum. Itē: Qui videbāt me foras fugiebāt a me et obliuīdī **P**ss. 30.

datus sū tanq̄ mortuus a corde. Job. xix. b. Fratres meos

longe fecit a me: et noti mei qd alieni recesserūt a me. Job. vi.

a. Necessarū qd mei recesserūt a me. Proverb. xix. a. Fratres

hominis pauperis oderunt eum: infup et amici procul reces-
serunt ab eo. Esa. lxv. a. Et de gentibus non est vir meū.

i. **E**t mulieres qd secutē erāt eū a galilea: stabāt sup-

ple a longe: hec videntes. Sed quō mulieres stabant a

longe: cum Job. xix. e. dicat eas stetisse iuxta crucē iesu: Ad

hoc dicit Aug. Tanto interruo aberāt mulieres ut iuxta

dici possēt: qd p̄sto erat i specū earū et lōge cōparatiōe tur-

be ap̄inquiroris. Uel forte p̄mo fuerūt apē cū beata ḡine exi-

stentes: qd dñs cōmēdauit eā iobā: et postea lōgius recesserūt. ppter turbā: vi meli possent videre que siebāt circa dñm.

Chrys. Discipuli fugerūt: iste affuerūt: et omnia considerauerūt: qdī clamauit: qdī expirauit: qdī petrē scissū sūt. Et postea addit: Imitemur has mulieres o nos viri. **M**oraliter

iste mulieres qd christū sequebānt et ei necessaria ministrabāt:

significant prelatos ecclēsi: qd matrū et nutritū spiritualiū de-

bēt habere officiū et affectū et sollicitudinē. Unde Paulus. s.

Tbessal. 1,1. b. Facti sumus parvuli in medio vestrum tanq̄ si

nurris foueat filios suos. i. Cor. 11,1. a. Sic nos existimet

hō tecum: vt sicut ipse pro toto populo: ita ipsi pro suo grege

parati sint mori. i. Job. lii. c. In hoc cognouimus charitatem

dei: quoniam ille pro nobis posuit animam suam: et non debemus pro fratri

bus animas ponere. Job. x. b. Bon⁹ pasto: animam suam tecum. Sequitur:

k. **E**t ecce vir nomine ioseph qui erat decurio vir bon⁹ et iu-

stus tecum. Jesus emissus voce magna expirauit: et in morte sua miracula se-
cit: qd cētū et alii qui aderāt ad spe-

ctaculū videntes territi redierūt: et ioseph et nicodemus libere potuerūt ac-
cedere et depolare corpus et sepelire.

Joseph iste nobilis erat et dñs: vt dicunt Marci. xv. d. Et decurio: vt di-

cit hic: id ē de curia: et officiū curiae tra-

ctans siue administrās: et ideo potuit

habere accessum ad presidem romānum: qd nō potuisset si esset pauper et ignobilis. Erat autem discipulus chris-
tiani sed occul⁹: vt dicit Mat. xxvii. g.

Sed circa funeris extrema manifesta-
vit discipulatum. Hic accessit ad pilā-
tum et audacter petiūt sibi dari corpus ioseph

te: quo obtento sepeliuit i sepulchro. **S**exta pars

R. **I**nnoto qd sibi

peccatorib⁹: et tūdīt

pectus et aliquātulū extollit vocē suā. Et

nota quia alii pectie bāt pectora dolētes eū iniuste occisum:

Alii qd timebāt eū amplius morte glo-

rificari: illi. s. qui con-

senserant in mortem

elūs et eam procurauerant: reuertebarunt domum viso mira-

culo terrī. Alii non solū domū reuertebarū sed etiam ad cor

penitēdō: ut cētū et similes. **E**t

stabāt aut oēs noti ei a longe. **P**ss. 87.

Elōgasti a me amicū et p. **P**ss. 30.

ximū tecum. Itē: Qui videbāt me foras fugiebāt a me et obliuīdī **P**ss. 30.

datus sū tanq̄ mortuus a corde. Job. xix. b. Fratres meos

longe fecit a me: et noti mei qd alieni recesserūt a me. Job. vi.

a. Necessarū qd mei recesserūt a me. Proverb. xix. a. Fratres

v. f. Samaniel legis-

doctor. Glo. Rema-

nens apud iudeos

filio ap̄lopi: vt pes-

sima eō destrueret

filia: et furor eorū

mitigaret. Sed vbi

necessitas est: tūc se

manifestat.

Euangelij scdm Lucam

Gnouo qd sibi exciderat in petra hora vespertina paraceses cum nicodemo qui iustus est. Iste syndone habuit in qua corpus dñi depositum de cruce inuoluit. Nicodem⁹ attulit myrram et aloes: quia hęc duo amaritudine sua arcent vermes a cadaverib⁹ mortuo p̄ ea seruat a putredine. Ideo iudicātes istos duos reos

pro officio dñlicē se/
pulturę apprehende/
runt ioseph et posue/
rūt eū i carcere: nico/
dem⁹ vero auſugit.
Ende tradidit quidai/
sed non est autenti/

cum dñm primo apparuisse ioseph incarcerato: quia solus de discipulis erat incarceratus pro eo: licet hoc in euangello nō legat. Sic construe.

A Et ecce vir nomine ioseph qui erat vir bonus et iustus. **D**odo sume inferi littera: **s** Accessit ad pilatum et petiit corp⁹ iesu. **C**hrys. In mortem se tradidit hostilitatem ad omnes suscipiens. **B**eda. Si ignotus esset ad principem nō accederet ut corpus impetraret. Et nota quia id ipsum q̄ sepult⁹ est a ioseph et non ab apostolis est ad robur fidei nostre contra iudeos: Si enī sepelissent eum apostoli: dicerent alibi alportasse. **D**odo resu me litteram interposita. **H**ic nō consenserat concilio et actib⁹ eorum. Ideo tradidit quidam sed nō ē authentic⁹ q̄ primus psalm⁹. **s** Beatus vir et de isto ioseph specialiter script⁹ sit.

d Ab arimathia ciuitate iudeę.

Momē est ciuitatis que olim dicebat

ramatha in regione thamistica iuxta de

capolin. Decapolis regio est trans iordanem. **B**lo. super **M**ar. vii. **f** Qui expectabat et ipse regnū dei: id ē gloriā eternā vel dilatationē ecclesie. Erat enī discipul⁹ iesu sed occult⁹ vitans prius iniunctias iudeę: sed in

hoc extremo officio minus curat de illis. **s** Hic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu.

Hucusq; sicut patet est suspensua cō-

structio: et ppter longā interpolationem

appositū ē hoc pronomē: **H**ic. **M**y-

stice. Joseph iste ē prelatus: q̄ debet

esse crecens in virtutib⁹ et quantū ad se

et quātū ad altos: **J**uxta illud **B**esi. xl.

c. **F**ili⁹ accrescēs ioseph/ **f**ili⁹ accrescēs et decorus aspectu. Itē debet esse no-

bilis animi nobilitate. Unde **P**rover.

vlt. c. **N**obilis in portis vir eius. **s** ec-

clesię. Debet etiam esse decurio: id est

officiū curie celestis tractare et admini-

strare. **U**ni. i. **C**or. iii. a. Sic nos exi-

stinet hō vi mīstrōs chāstī et dispen-

satores ministeriorē dei. Ne etiam de-

bet esse decurio per impletionē decem

mandatorū. Debet etiam esse diues di-

uitijs celi: id est auro sapienti: argento

eloquentie: lapidib⁹ preciosiss: id est bonis operibus. Unde

Proverb. iij. b. Longitudo dierum in dextera ei⁹ et i sinistra

illius diuitię et gloria. Debet etiā esse discipulus christi: id est

de schola eius: id est debet esse mitis et humilis: que docen-

tur in schola eius. **M**attth. xi. d. Discite a me quia mitis sum

et humilis corde. Debet etiam esse ab arimathia: que inter-

cutēs donū dño et grāficationē pretatur vigilia donatiōis: id est vigilans circa subditos sibi

datos ad custodiam. Unde. **S**. ii. b. Pastores erant in regio-

ne eadē vigilantes et custodiētes vigilias noctis super gre-

gem suum. **H**ic audacter potest petere corpus iesu s pslato: id est a tyrannis liberare ecclesiam: quam ipsi multis afflicio- nibus crucifigunt. **P**roverb. xxiiij. b. Erue eos qui ducuntur ad mortem: et qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. **E**xo. v. a. Ingressi sunt moyses et aaron et dixerunt pharao:

nisi: **H**ec dñe vñs de^o Israel: dimittite popu-
lum meum vt sacrific-
et mihi in deserto. **W**ard.
s **H**ic accessit ad pilatum et petiit
corp⁹ iesu: et depositū inuol-
uit syndone: et posuit eum in

ni: **H**ec dñe vñs de^o Israel: dimittite popu-
lum meum vt sacrific-
et mihi in deserto. **W**ard.
s **H**ic accessit ad pilatum et petiit
corp⁹ iesu: et depositū inuol-
uit syndone: et posuit eum in

rannis. **E**zech. xiiij. a. Non ascendistis ex aduerso neq; opo-
suistis murū pro domo israel vt staretis in p̄glio in die dñi.
Esa. lvij. a. Perit iustus et non est qui recognitet in corde suo
z̄c. **B**eatū Berū. Cadit asina et est qui subleuet: perit ani-
ma et non est qui curet. **E**sa. lxiiij. c. Ecedimus quasi folium
vniuersi: et iniquitates nostre quasi ventus abstulerunt nos:
et non ē qui invocet nomen tuū qui consurgat et teneat te. Et
hoc ē. **a** **E**cce vir noīe ioseph. Vir debet esse p̄ficiat: id est maritus ecclesie: non adulter: quia debet querere prole
non voluptatem. **q**. **C**or. xij. e. Mon quero quę vestra sunt
sed vos. Item debet esse vir: id est masculus: nō mulier. Itē
adult⁹ nō puer. Sed econtrario modo. **E**sa. liij. a. Vabo pue-
ros principes eorum: et effeminati dñabunt eis. Item debet
esse vir: id est virtuosus: non timidus aut pusillanimis. **E**ccj.
vij. a. Moli querere fieri iudex: nisi valeas virtute strumpere
iniquitates z̄c. **V**ersus. Tempore coniugio sexu virtute vir
esto. **b** **H**onus et iustus debet esse p̄ficiat: id est sim-
plex et recrus: benignus et austus: pater et mat. **J**uxta illud:
Verbera patris babes: vbera m̄ris habe. **Z**ob. i. a. Vir erat abi in
terra his nomine iob: et erat vir ille simplex et recrus in similitudine
dñi ac recedēs a malo. **c** **H**ic nō cōsenserat: molo. **Z**ob. i. a.
co. iij. d. Bonis consentiens. **d** **A**b arimathia: que int-
pretatur vigilia donatiōis dñi. **H**ec est recognitio suorū de-
fectuum: que est munimentū virtutum et producit cōfessionē.
Un sequit: **e** **C**iuitate iudeę à expectabat per desi-
derium eternop. **I**aco. v. b. Ecce agricola expectat preciosū
fructum: et patientē ferens donec acceperiat tempore et seronum.
Lalis dignus est impetrare corpus iesu. Unde sequit:
s **H**ic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu: et
depositū de cruce. **f** **T**ruoluuit syndone: mūda.
Beda. Ex simpliciti sepulchra domi-
ni ambitio diuīrum condemnatur: q̄
nec mortui diuītū carere possunt z̄c. **p**lici cū dicat **Z**ob.
Sensus est: quia arguuntur diuītes
dantes operam preciosiss sepulturis:
cum corpus dñi inuolutum sit in sim-
plici tela: non in serico vel purpura.
Hinc est corporales ille que suppo-
nuntur et que substernunt ex simpliciti
tela fiant. **V**ersus. **B**ra crucis tumu-
lis calix lapidisq; patena: **S**yndonis
officiū candida bysphus habet. **C**hrys.
Funeris preciositas: violatiōis sepul-
chorum multotiens causa fuit. Et in-
fra. **O** vanagloria quātam et in luctu tyrannidē monstrat. Et
infra. **S**i viuētes nihil subter aliud habere q̄ tegmina: multo cupas fa-
magis mortuos. Et infra. **T**ruentes frigoris gratia egemus reponēs-
vestimento: mortuus vero cur: **H**iero et **B**eda. In syndo-
ne munda iesum inuoluit: qui pura mente cū suscipit. **g** **E**natur in-
posuit eum in monumento exciso in quo nondum alii videntur
quisq; positus fuerat. **H**oc etiam fecit pro nobis. Si enī putas
alius sepultus fuisset in eodem monumēto: diceret eum resur-
texisse: non chāstū. Item si monumentū de plurib⁹ lapidib⁹
esset compactum:

Wine ē q̄ nonus **B**lo. Quia et ipse dī miles ius habet scipulūs iesu: sed oc-
deponendi sus- cult⁹ z̄c. **A**mb. Quo-
modo iustus latebrā periculi timore que
sivit: Puto q̄ iō oc-
culte petierit vt cor-
pus impetraret: non
vt periculum caue-
ret. **z̄** **J**oh. xij. g. Oc-
cūtus autem prop̄
metū iudeę. **S**ol.
Idem dicit **A**mb.
q.d. plus timebat a
proposito impediri
si aperte intraret ad
pilatum q̄ mori.

Dystice: eloquentie: lapidib⁹ preciosiss: id est bonis operibus. Unde
Proverb. iij. b. Longitudo dierum in dextera ei⁹ et i sinistra
illius diuitię et gloria. Debet etiā esse discipulus christi: id est
de schola eius: id est debet esse mitis et humilis: que docen-

tur in schola eius. **M**attth. xi. d. Discite a me quia mitis sum
et humilis corde. Debet etiam esse ab arimathia: que inter-

cutēs donū dño et grāficationē pretatur vigilia donatiōis: id est vigilans circa subditos sibi

datos ad custodiam. Unde. **S**. ii. b. Pastores erant in regio-

ne eadē vigilantes et custodiētes vigilias noctis super gre-

bus. **H**ec est recognitio suorū de-
fectuum: que est munimentū virtutum et producit cōfessionē.
Un sequit: **e** **C**iuitate iudeę à expectabat per desi-
derium eternop. **I**aco. v. b. Ecce agricola expectat preciosū
fructum: et patientē ferens donec acceperiat tempore et seronum.
Lalis dignus est impetrare corpus iesu. Unde sequit:
s **H**ic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu: et
depositū de cruce. **f** **T**ruoluuit syndone: mūda.
Beda. Ex simpliciti sepulchra domi-
ni ambitio diuīrum condemnatur: q̄
nec mortui diuītū carere possunt z̄c. **p**lici cū dicat **Z**ob.
Sensus est: quia arguuntur diuītes
dantes operam preciosiss sepulturis:
cum corpus dñi inuolutum sit in sim-
plici tela: non in serico vel purpura.
Hinc est corporales ille que suppo-
nuntur et que substernunt ex simpliciti
tela fiant. **V**ersus. **B**ra crucis tumu-
lis calix lapidisq; patena: **S**yndonis
officiū candida bysphus habet. **C**hrys.
Funeris preciositas: violatiōis sepul-
chorum multotiens causa fuit. Et in-
fra. **O** vanagloria quātam et in luctu tyrannidē monstrat. Et
infra. **S**i viuētes nihil subter aliud habere q̄ tegmina: multo cupas fa-
magis mortuos. Et infra. **T**ruentes frigoris gratia egemus reponēs-
vestimento: mortuus vero cur: **H**iero et **B**eda. In syndo-
ne munda iesum inuoluit: qui pura mente cū suscipit. **g** **E**natur in-
posuit eum in monumento exciso in quo nondum alii videntur
quisq; positus fuerat. **H**oc etiam fecit pro nobis. Si enī putas
alius sepultus fuisset in eodem monumēto: diceret eum resur-
texisse: non chāstū. Item si monumentū de plurib⁹ lapidib⁹
esset compactum:

Arimathia: et
cutēs donū dño
et grāficationē
pretatur vigilia donatiōis: id est vigilans circa subditos sibi
datos ad custodiam. Unde. **S**. ii. b. Pastores erant in regio-

ne eadē vigilantes et custodiētes vigilias noctis super gre-

Geset compactum / possent dicere q̄ discipuli eius suffoderāt et clam asportauerāt. *Esa. xi. c.* Et erit sepulchrū ei⁹ gloriōsū. Chrys. Contemne diuitias / et eris diues; contēne gloriam / et eris gloriōsus. Erat autē monumētū christi q̄si quedā dom⁹ rotūda in rupe excisa / tātē altitudinis vt hō extēta manu vix rāgeret culmen / habēt istrotū ab orīte. *Loc⁹* autē corporis sepulti erat ab aquilone / de ipsa rupe se ptem pedes habens longitudinis tribus palmis a terra emi nēs: a parte meridiana oīno patēs vñ corp⁹ iscrebat. Marmor autē i quo monumētū erat excisū erat colore rubeo et albo permixtū: qđ bene co gruit inoētē et martyrio christi. *Cant. v. c.* Dilect⁹ me⁹ cādīd⁹ et rubicūd⁹. Itē solus dñs i tumulo includit. I. hic modo inclusus legitur: quia de sola eius sepultura hic specialiter fit mentio / vt ostendatur differre a nostra. Unde Heda. Solus dñs in tumulo includit: vt sepultura illius et resurrectio a noſtre fragilitate naturē dissimilis monstrē. Sepultus est / sed qđi voluit: resurrectus / sed quādo voluit: non ita est de nobis. Chrys. Malorum sepulcrorū est diabolus / non dimitens hoīem sā hoīem apparere / sed lignū siccū: vbi nō ē oculus / nō manus / nō pedes. Et supra. Videam⁹ caput ligatū cū inebrā antur: manus videbis ventri ligatas et cōstrictas avaricie vinculis: non enim dimitit ad elemosynā extendi: pedes nunq̄ potentes currere in dominum dei: Virmes eum comedunt: id ē animē passiōes. Et infra. Mortuorū oculi eti⁹ aperti / nihil vident. Sequitur: a *Et dies erat parascueus.* Parascue grecum est / nō hebreū. Iudei enim pr̄ter tres famosas captiuitates que leguntur / per particulares captiuitates sunt dispersi: et inter grecos diu conversati: Ideoq̄ multo rācabula ab eis acceperunt. Qz abit per nationes gentium fuerint: vbiq̄ dispersi / et inter grecos diu cōversati: habeat ex Actibus apostolorū / vbi dicitur: Erāt autē in iherusalem habitanter iudei virti religiosi ex omni natiōe que sub celo est. Solat autē parascue / latine pr̄paratio: quia ea die pr̄parabātur necessaria sabbato. I. coquebant panes quos ederēt in sabbato: quia hanc pr̄rogatiū habuit sabbatum p̄c alijs solennitatibus / vt nec etiam in eo liceret coquere panes ad edendū in ipso: vel accendere ignem in domo. Et nota quia hic obijcit nobis grec⁹: quia dicimus fuisse lunam q̄ndecimā in die parascueus. Pr̄ceptum ē enī in lege: quartadecima luna ad vesperum pascha dñi est: et in crastino solennitas oīti est aymorū: *Leuit. xxiiij. a.* Ergo eadem die dicit grecus / nō p̄z parank necessaria: nec etiā mulieres pr̄parat vnguēta. Sed ad hoc iam responsum est: quia non propter aliquam solennitatem pr̄ter sabbatum desisterēt a pr̄paratiōe necessariorū. Obijcūt quodq̄ de eo q̄ sabbatum illud dicitur fuisse magis dies sabbati. Unde videtur q̄ sabbatum illud fuit prima dies aymorū: q̄ erat pr̄cipue solennis: et ita / in sabbato fuit q̄nta decima luna. Sed vera est opinio q̄ sabbatu aymorū vel pentecoste vel scenophegē magnū sabbatum dicēbatur: non q̄ esset prima dies aymorū: sed quia sabbatu per se magna erat solennitas: et aliquātulū erat solennius: quia erat vna de diebus aymorū: quorum reuera prima / vltima erāt magis solennes. Solet queri: quare in die dñicē passionis non solenniēmus in exultatiōe / sed in passionib⁹ martyriū: qz ea die videatur pr̄cipue exultandum / in qua sumus liberati a diabolo. Duplex est ratio. Prima est: quia recordamur christū passū post peccata nostra / q̄ dolere et flere debem⁹: et ipsi dño patienti compati. Secunda ratio est: qz dñs ait apostolis: *Do dicum et non videbitis me: et in illo modico. I. triduo passionis meę p̄tristabinini: mundus autem gaudebit: Ideo in illa die leticiam et exultationem relinqimus iudeis.* Heda. Parascue est sexta feria / qua pr̄parabāt necessaria sabbato: et significat vitam presentem: i qua oportet preparari necessaria vite futurę. Unde Proverb. vii. a. Glade ad formicam o piger et

XXIII

considera vias eius et disce sapientiam: que cum non habeat ducem nec pr̄ceptorē nec principem / pr̄parat estate sibi. cibum et congregat in messe qđ comedat. Item Proverb. x. b. Qui congregat in messe filius sapiens est: qui autē sterit erit fili⁹ cōfusioēs. Et nota q̄ dñs sexta feria ē crucifix⁹: septima

sepultus: octaua resurrexit: Sic et nos i pr̄senti vita q̄ ē sexetas mundi / necessitate est si volumus serui qui dñm in cruce penitentē crucifig⁹: in septima etate: id est posthanc vitam cor

d venerant de galilea vidērunt monumentum: et quemadmodum posuit fuerat. Et diēs erat parascueus: et sabbatum illucescebat. Subsecutae autē mulieres que cū ipso

pora in sepulchris / animas in celo quiescere: et tandem octaua etate in corpore simul et anima consūctis incorruptionem etētē hereditatis accipere. Nota etiā quia in die parascueus non cōficitur corpus dñi in ecclesia: sed in q̄nta feria duū hostiē cōsecrant et altera in crastinū reseruantur. Qd elegāter fit: Cōgruū est enim vt ea die qua veritas est exhibita / cōficitur oīno figura: Sacrificium enī altaris figura est et representatio dñicē crucifixioēs. Et sicut ioseph et nōdemus corpus dñi cū leguntur detulisse ad sepulturam: sic de iure corpus dñi cū a die cēnē reseruatū / debent duo sacerdotes deferre ad altare / ad representationē eius qđ factum est a ioseph et nōdem. Sequitur: b *Et sabbatum illucescebat.* Contra. Erat vespera sabbati. Sol. Luna et stellis iam lucentibus incipiebat sabbatū. Tel pōt dicit: Illucescebat. I. illucere incipiebat / vt nō facias vīm in verbo: quia improprie posuit est. Nam enim proprie erat vespera sextē ferie in qua dicebāt incipere sabbatum: quia pr̄cepta est obseruatio sabbati in legē a vespera i vesperam. Aug⁹ super Matthēum. Lucescit: id est terminatur. Unde dicit sic: Vesper principiū est noctis: Ideo nō ait: Quis lucescit: sed quē lucescit / ad intellectum relationem faciens. s. ad noctem quē in auroza diei dñicē terminatur. c *Subsecutae autē mulieres que cū ipso ve-*

*nérant de galilea: vt ei ministraret necessaria. d *Al-* derunt monumentū: et quēadmodū posuit erat corpus eius. Chrys. Compassibile est mulierē genus: et ad propitiatiōē receptabili⁹. Heda. Alijs nos iēsu post de- posuit corpus recedētibus: sole mulieres que artius: id est tenerius amabant officium funeris inspiclebant: vt congruo tē pore munus sue deuotionis offerrēt: expectantes qđ iēsus p̄misserat. s. resurrectionem: et ideo primē viderūt: id est leguntur vidisse. Moraliter / autem iste mulieres significant anti- mas fideles et deuotas: vt ipsem Heda dicit super Marcū xv. Quis quanto amplius recognoscunt suam fragilitatem que per sexum feminine designatur: tanto feruentius adhērent dño et ordinem passionis eius sedula intentione perquirunt: et plā diligentia pro suo modulo imitantur. j. *Def. ii. d.* Christus passus est pro nobis: vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eō. Eccl. xxij. v. Gloria magna est se- q̄ dñm et c. Chrys. Fortassis vesti⁹ aliquis veller fin illas efficit mulieres et pedes iēsu detinere: Poteſtis et nūc quicunq̄ vul- tis / nō pedes et manus solū sed et caput sacrum detinere: terribilibus potentes mysteriis pura cōscientia. Et. j. Et si vo- lueritis esse misericordes et c. *Et reuertentes paraue-**

runt aromata et vnguenta. Contra. Erat festiuitas pa-

schē: de qua Exo. xiiij. c. Nihil operis faciens ni eo: exceptis

bis que ad vescēdū pertinet: et obseruabitis ayma. Ergo et c.

Sol. Glo. Exceptis studijs sanctarum scripturarum et bono-

rum operum. f *Et sabbato quidēm siluerunt fini-*

mandatum: id est quietuerunt. Heda. Mandatum erat in

lege / Leuit. xxiiij. a. vt sabbati silentium: id est oīcum seruare-

tur a vespera vīc ad vesperam: et ideo mulieres sepulcro do-

mīo reuertentes domū q̄dīn licuit parauerunt aromata et

vnguenta. s. vīc ad solis occasum: et postea toto sabbato silue-

runt vīc ad alium solis occasum: et tunc recuperata licentia

operandi: iterum emerunt alta aromata: quia non sufficiebāt

ea que parauerant: et tota nocte illa inter sabbatum et dñicam

R. 2 G parauerūt / vt venientes

Evangeliū scđm Lucam

Dolorister parauerunt / ut venientes diluculo ad sepulchrum vngere corpus Iesu. Sed quomodo possent vngere mulieres corpus Iesu / cum lapis grandissimus esset appositus ad ostium monumenti et signatus: ut dicit Mattheus. xxvii. 5. et hoc ipsum videbant mulieres. Sed vis magni amoris non sinebat de huiusmodi cogitare. Erat autem iste mulieres tres / ut dicit Marcus xvi. a. s. maria magdalena; et maria matrem Iacobi minoris et Ioseph et Simonis et Iudei: tercua fuit Salome / sic dicta est Chrysostomus filia saiope: sum alias: matrem Iohannis et Iacobi maioris. Adoratis / autem per istas tres mulieres fumum beatum Bernini. significans in unoquocque hore: mes / lingua / manus. Quare quelibet habet vnguentum sua valde preciosa. Vnguenta siquidem mentis sunt contritio / compassio / deuotio. Vnguentum contritionis conficit ex speciebus vilissimis: id est propriis peccatis: que crescent in horto nostro. Vnguentum compassionis conficit ex speciebus amarissimis: id est omnibus miseriis proximorum que crescent in horto vicino. Vnguentum deuotionis conficit ex speciebus preciosissimis: id est omnibus christi beneficis: que crescent in horto domino. Vnguenta singulare sunt oratio deuota / confessio / integra / predicatione vera. Herbe quibus conficitur primum vnguentum est recta intentio / firma attentione / pia affectio. Herbe quibus conficitur secundum vnguentum sunt pudor / commissus / dolor / amissus / timor / iudicij. Herbe quibus conficitur tertium vnguentum sunt fides / instructio / morum / informatione / virtutum / in crepatio. Hiere, s. b. Ecce posul te super gentes et regna: vt edifices et plantes et euellas et destruas et disperdas et dissipes. Vnguenta tertiae mulieris: id est manus / sunt septem opera misericordie: id est hospitari peregrinos / potare sitientes / cibare famelicos / redimere captiuos / vestire nudos / visitare infirmos / sepelire mortuos. Iesus. Colligo / potu / cibo / redimo / ego / visito / condo. De istis vnguentis dicitur Eccl. xxxviii. a. Vnguentarius faciet pigmenta suavitatis et vnciones conficit sanitatis. Gen. vii. a. Precepit Ioseph seruis suis medicis ut aromatibus cōdiren patrem. Cant. s. a. Meliora sunt vbera tua / vino fragrantia vnguentis optimis. Optimis dicit: quia vnguenta primae mulieris bona: vngueta secunda meliora: vngueta tercia / optima. Scđm Gregorius. Mulieres sunt animae fideles: que debent offerre domino tria vngueta sive aromata: id est odorem virtutum / opinionem bonorum operum / suavitatem sanctorum orationum. De quibus Cant. iii. d. Surge aquilo et veni auster perla hortum meum et fluent aromata illius. Expositio Capi. XXIII.

Versus
Resurrectio domini confirmata est tribus miraculis
Tos. 75. **M**emo scit an amore an odio dignus sit et. Fuit autem resurreximus in tres partes. In prima probatur multis argumentis veritas resurrectionis. In secunda commendatur lex / et aperitur discipulis veritas predicationis: ibi: Et cum manducasset. In tertia agitur de gloria ascensionis: ibi: Eduxit autem et. Motandum est autem in principio / quod resurreximus domini nulli nota fuit nisi post factum: in signum quod nulli resurreximus spiritu sicut per gratiam / nisi soli deo nota est. Ecclesiastes. ix. a. Memo scit an amore an odio dignus sit et. Fuit autem resurreximus in tres partes. In prima probatur multis argumentis veritas resurrectionis. In secunda commendatur lex / et aperitur discipulis veritas predicationis: ibi: Et cum manducasset. In tertia agitur de gloria ascensionis: ibi: Eduxit autem et. Motandum est autem in principio / quod resurreximus domini nulli nota fuit nisi post factum: in signum quod nulli resurreximus spiritu sicut per gratiam / nisi soli deo nota est.

Nunc autem vide litteram. **A**Una autem sabbati: id est prima die post sabbatum. s. dominica die. Simile Genes. i. a. Factum est vespere et mane dies unus: id est primus. Sicut etiam dicitur luna quasi luminum una: id est prima. Et nota quod sicut gentiles propter reverentiam deorum suorum ab eis denominaverunt dies: sic iudei a sabbato. **B**Alde diluculo venerunt ad monumentum mulieres. Idem dicit Marcus: sed aliis verbis. s. valde mane una sabbato veniunt ad monumentum. Johannes dicit: Una sabbati maria magdalena venit ad monumentum cum adhuc tenebre essent. Mattheus dicit: Vespere autem sabbati quando lucebat in prima sabbati / venit maria magdalena et altera maria videre sepulchrum. Et licet verbis discordet mattheus ab aliis: tamen sensu conuenit: ut dicit Augustinus. Per vespere enim accipit mattheus noctem: in cuius fine venerunt mulieres ad monumentum: quod innuit hunc vespere lucescere: quod est luce terminus: Et ita in Matt. 28. 1. hora aduertitur mulier Job. 12. ad sepulchrum / qui pleniunt oculis euangeliste et oculis expositorum. De hora vero resurrectionis disputatio est apud sanctos. Nam Hieronymus et Ambrosius videlicet velle quod media nocte surrexit dominus. Quod probatur duplicitate: primo: quod Sanson media nocte tulit portas gasse in supellicium monasterii. Iudic. xv. a. ubi figurata est resurrectio christi. Secundo ex facto quodam apostoli quando instituerunt in primis ecclesia ut media nocte dominus resurrexisse celebraret missa. Beda vero et Augustinus videlicet surrexit diluculo dominus diei: quod etiam probatur per quadraginta horas fuit dominus in sepulchro. s. quartuor horas dei parsue. Crucifixus enim fuit hora sexta et hora nona mortuus: et ita oportuit quod per diem sabbati integrum et noctes sequentes integras fuerit in sepulchro. Et hoc ultimum modo tenet ecclesia. Et quod obiectum de Sansone quod media nocte tulit portas gasse: hoc est quod christus surrexit nullo scientia. Simile Mat. xv. a. Media nocte clamor factus est: ecce sponsus venit. Sed adhuc obiectum. Cestus enim quod mulieres sumo diluculo venerunt ad monumentum et inuenierunt lapidem revolutum: Ergo dominus iam surrexerat: ergo surrexit ante diem. Sol. Sumo diluculo venerunt mulieres. s. venire ceperunt: et quod inuenierunt dies erat. Tunc Dares dicit: Otona sole: intellige. s. emittebat radios in hemisferium nostrum. Et sumus fuit christus in limbo quod draginta horas. Augustinus de personis evangeli. Oto iam sole. s. cu[m] orbis ab oriente parte iam illuc esceret: quod non fuit vultus nisi solis orientis vicinitate. Eius enim vicinitate est illa fulgor quod nomine aurore solet appellari. Sequitur: **C**Portantes secum. s. mulieres: que parauerant aromata. **D**Hystericus: Per monumentum significatur hic corpus dominum. Optime ad quod accedere nemo debet nisi una sabbati: id est habens pacem pectoris. Et valde diluculo. s. discussis tenebris vittis et per lucem penitentem fugatis: portatis aromata: id est bona opera et bonam famam. Qui aliter accedit male accedit. Propter quod dicit apostolus. s. Cor. x. 5. Probet scilicet homo et sic de pane illo edat et de calice bibat: Qui enim manducat indignum: iudicium sibi manducat et bibit. Gen. iii. d. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: id est tibi ad salutem dato. Ita et mulieres valde diluculo venerunt: ferentes magnum querendum et inuenientem dominum indicat. Isa. lv. a. Querite dominum dum inueniri potest: inuocate eum dum prope est. Matth. vii. a. Omnis qui querit inuenit: et qui petit accipit et pulsati operies. **E**Et inuenierunt lapidem revolutum a monumento. Beda. Angelus enim domini descendit de celo et revolutus lapidem: Matth. vii. a. Chrysostomus. Post resurrectionem venit angelus.

Slo. Una sabbatiz. i. Magnus seruor eccl. Contra Ioh. xx. d. Non dum ascendi ad patrem meum. Slo. In cor de two. Ignitus non fuit seruor charitatis. Nic sumus charitas per naturali dilectionem.

Diluculo. Chrysostomus. Quondam seculum finire videmus: tanquam in ali seruus iam albus scit aurora et adhuc dormimus. Roma. viii. d. Hora est iam nos de sono surgere.

b de diluculo / venerunt ad monumentum portantes que paraue
rant aromata: et inuenierunt la-

nus disputatio est apud sanctos. Nam Hieronymus et Ambrosius videlicet velle quod media nocte surrexit dominus. Quod probatur duplicitate: primo: quod Sanson media nocte tulit portas gasse in supellicium monasterii. Iudic. xv. a. ubi figurata est resurrectio christi. Secundo ex facto quodam apostoli quando instituerunt in primis ecclesia ut media nocte dominus resurrexisse celebraret missa. Beda vero et Augustinus videlicet surrexit diluculo dominus diei: quod etiam probatur per quadraginta horas fuit dominus in sepulchro. s. quartuor horas dei parsue. Crucifixus enim fuit hora sexta et hora nona mortuus: et ita oportuit quod per diem sabbati integrum et noctes sequentes integras fuerit in sepulchro. Et hoc ultimo modo tenet ecclesia. Et quod obiectum de Sansone quod media nocte tulit portas gasse: hoc est quod christus surrexit nullo scientia. Simile Mat. xv. a. Media nocte clamor factus est: ecce sponsus venit. Sed adhuc obiectum. Cestus enim quod mulieres sumo diluculo venerunt ad monumentum et inuenierunt lapidem revolutum: Ergo dominus iam surrexerat: ergo surrexit ante diem. Sol. Sumo diluculo venerunt mulieres. s. venire ceperunt: et quod inuenierunt dies erat. Tunc Dares dicit: Otona sole: intellige. s. emittebat radios in hemisferium nostrum. Et sumus fuit christus in limbo quod draginta horas. Augustinus de personis evangeli. Oto iam sole. s. cu[m] orbis ab oriente parte iam illuc esceret: quod non fuit vultus nisi solis orientis vicinitate. Eius enim vicinitate est illa fulgor quod nomine aurore solet appellari. Sequitur: **C**Portantes secum. s. mulieres: que parauerant aromata. **D**Hystericus: Per monumentum significatur hic corpus dominum. Optime ad quod accedere nemo debet nisi una sabbati: id est habens pacem pectoris. Et valde diluculo. s. discussis tenebris vittis et per lucem penitentem fugatis: portatis aromata: id est bona opera et bonam famam. Qui aliter accedit male accedit. Propter quod dicit apostolus. s. Cor. x. 5. Probet scilicet homo et sic de pane illo edat et de calice bibat: Qui enim manducat indignum: iudicium sibi manducat et bibit. Gen. iii. d. In sudore vultus tui vesceris pane tuo: id est tibi ad salutem dato. Ita et mulieres valde diluculo venerunt: ferentes magnum querendum et inuenientem dominum indicat. Isa. lv. a. Querite dominum dum inueniri potest: inuocate eum dum prope est. Matth. vii. a. Omnis qui querit inuenit: et qui petit accipit et pulsati operies. **E**Et inuenierunt lapidem revolutum a monumento. Beda. Angelus enim domini descendit de celo et revolutus lapidem: Matth. vii. a. Chrysostomus. Post resurrectionem venit angelus.

FEt ingressus non

Et ingressus non inuenierunt corpus domini Iesu. **A**by
Systice. Supra diximus monumentum corporis christi: hic autem dicimus sacram scripturam: in qua olim latuit dominus quasi mortuus et sepultus. Unde Ioh. v. f. Scrutamus scripturas in quibus vos putatis hinc vitam. Lapis suppositus est vel�m littere ac figuraru. **Alii** et lex in la
pide scripta fuit: Exo.
xxi. d. Mulieres sed
scholares ad studium
venientes: quod videtis
sacre scripture diffi-
cultur et sui fragilita-
tem timet accedere.
Alii dicitur Marci.
xvi. a. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti. **i.** quod
aperiet nobis difficultatem scripture ad intelligendum. Apoc. v.
a. Quis est dignus aperire librum et soluere signacula eius: et nemo
poterat neque in celo neque in terra neque sub terram aperte librum
neque respicere illum: Et ego stebam tecum. Hoc est quod Thren. viij. a.
dicit: Parvuli perierunt panem et non erat quod frangeret eis. **Alii** h
dicunt quod mulieres inuenierunt lapidem reuolutum a monumento. Et
dicit Glo. quod angelus domini descendit de celo et reuoluit lapidem:
per quod ostendit qualis debet esse doctor: cuius officium est lapi-
dem reuoluere librum aperte/panem frangere. **i.** occulta scriptura manifesta
facere. Debet enim esse angelus domini. **i. purus** vita: alatus
obedientia: propria scientia. Malach. ii. b. Labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem ex ore eius reguntur: quod angelus domini
exercitum est. Matth. xvij. b. Angeli eorum in celis semper vident
faciem proximi mei quod in celis est. Debet etiam doctor descendere de ce-
lo. **i.** de altitudine scripture: ita ut possit intelligi. Ps. Domine in
clina celos tuos tecum. Esa. lxvij. a. Utinam diriges celos tecum. Se-
quitur: **Et ingressus non inuenierunt corpus domini Iesu.** Sic
iudei et heretici scripturam ingredierentur per veram intelligentiam:
christum non purum hominem sed versum deum inuenirent. Ioh. x. b.
Ego sum ostium sacre scripture: quod me si quis introterit ingredie-
tur ad contemplationem divinitatis christi: et egrediesur quod ad considera-
tionem humanitatis eius: et utroque pascua iuenies. **i.** refectio
nei spissi. Cant. ii. a. Introduxit me rex in cellam vinaria: ordinauit
me in me charitate. Ideo iudei/heretici et etiam quidam clerici
hec refectio spissi inueniunt in scripture: nec ordinem charita-
tis habent: quod non ingrediuntur sacra scripture: sed foris in littera
semper manent. Mat. xij. d. Ecce manus tua tecum. Ibi Glo. Mat
et fratres ipsi iudeorum est: quod Iesu interdictum docete non possunt intra-
re: quod spissas verba eius negligunt intelligere. Ideo dicit Ps.
xl. Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis spissis ad dominum dei.
Sequitur: **b.** **Et factum est dum mete posternate essent** **d**
istud. **i.** de magnis lapidis reuolitione: et de corporis tam venerabili
amissione. De primo stupebat et mirabantur: de secundo dole-
bant. Sed sicut temptato domino post victoriem angelis ministraver-
erunt: Mat. xij. b. Ita modo post mortem deuictam inueniunt an-
geli: quod non solus verbo sed etiam habitu fulgente nunc iauerunt gloriam
triumphantis. **Alii** sequuntur: **c.** **Ecce duo viri.** **i.** duo angeli in
specie virorum. **d.** **Steterunt iuxta illas in veste fulgenti.**
Apparuerunt etiam in facie fulgenti: et hoc ideo ut per candorem ve-
stis triumphi christi exprimeretur: et per lignam faciem custodibus ter-
ror incederetur. In igne enim terror est: in cædo solitudo. Ergo et
ligna facies et in veste cædida apparuisse leguntur: ut ignis tre-
ret custodes: et candor linqueret mulieres. **E**t quod christus in mor-
te triumphaverat: et sicut tunc astiterunt angeli corpori positio in se-
pulchro: sic assistunt quotidie in altari corpori procerato: et sacer-
doti seruitur proceratio. **Alii** et in secretis non dicit sacerdos. Amem:
quod angeli ibi respondent ubi non auditus clericis seruitur. Mat.
xxij. c. Ubique fuerit corpus domini: illuc congregabuntur et
adigunt. **i.** angeli sole in rota videntes. **i.** christus in eternitate. Sed
oritur hic questione de littera: quod iohannes dicit duos viros istos
sedentes: lucas autem dicit eos stantes. **E**t soluit Chrysostomus. di-
ces: quod angelus primus sedebat: sed mulieribus surrexerunt et stet-
erunt iuxta illas. **I**ste queritur ubi erat isti angeli aut intus in mo-
numento aut extra. **E**videt quod intus per hoc quod dicit iohannes
f. quod non sedebat ad pedes et alter ad caput. **I**ste quod extra per-

b. quod dicit lucas: Steterunt iuxta illas. **I**ste **D**athenus dicit vnu
sedentem super lapidem reuolutum ergo extra. **M**arcus vero dicit vnu
sedentem intra. **A**nd b soluit Hieronimus dicens quod monumentum dicitur
apud marcum non locum corporis sepulti: sed quedam pars maceris
ante speluncam in qua intrauerunt mulieres et ibi respererunt angelos
los sedentes in dextera parte sepulchri: **q.** videntes mulieres **A.** **t.** secus
assurererunt eis: et ita pervenit oculis enarrata. **Q**uid queritur: vivente cum mor-
tuis: Non est hic sed surrexit. **M**atth. 28. 2. **C**uncti utroque vnu annus **M**arci. 16. b.
genui sedentes et iohannes

nes et lucas dicit duos: potest dici quod revera duo erant vel plus:
sed marthae et marcus vnu dicitur: propter unitatem et similitudinem eorum. **D**icentes autem vnu: non negatur plures fuisse. **S**ystice: **D**ystice
Per istos duos viros custodientes sepulchrum significant do-
ctores sacre scripture: quod debet esse virtus: ut dicit Hieronimus non in-
fantes amates propria. Proverb. i. c. Usquequo parvuli diligenter
infantia tecum. Debet etiam esse duo propter officium geminorum chari-
tariorum. **Alii.** **g.** **x. a.** Misericordia dominus discipulos suos binos et binos
ante faciem suam. Debet etiam stare erecti in celum non facere in terra.
Alii angelus dicitur Ioseph. viij. b. Surge cur iaces in terra? **I**ste
Ezechiel. viij. f. Ingressus est in me spissus et statuit me supra pedes
meos: et locutus est mihi. **I**ste debet stare iuxta mulieres. **i.** pri-
mi esse infirmos per compassionem et auxilium. Roma. xv. a. Hebe-
mus nos firmiores imbecillitate infirmorum sustinere. **I**ste de-
bet hinc vestem fulgentem. **i.** conversationem laudabilem. **P**hil. ii. b.
Sicut sine querela et simplices filii dei sine reprehensione in
medio nationis prauorum et puerorum inter quos lucetis sicut lumina
ria in mundo verbis patrem. **j.** Pet. ii. c. Convocatione
viam inter gentes habentes bonam ut in eo tecum. **S**i tales essent
doctores oculi timerent eos et venerarentur. **Alii** sequuntur: **e.** **L**u-
timberent autem mulieres. **f.** **E**t declinaret vultus in terram:
propter timore et reverentiam angelorum quos viderant. **L**euit. xix. g.
Lectora personam sentit. Job. xxix. d. Qui me audiebat et ex-
pectabat sententiam: et intenti tacebant ad consilium meum: ver-
bis meis addere nihil audebant: et super illos stillabat eloquus
meum: si voluisssem ire ad eos sedebam primus tecum. **M**odo aliud
est. Eccl. x. b. Vidi seruos in equis et principes ambulantes su-
per terram quasi seruos. **H**eda. **E**xemplum mulierum cum appro-
pinquam mysteriis ecclesiis: cum gaudia supernorum ciuitatum
contemplantur: ad conspectum angelorum debemus vultus in terram
humiliter declinare: terram nos et puluerem esse recolentes. **S**ic
abraam vocavit se puluerem et cinerem. Gen. xviii. d. dicitur: Lo-
quar ad dominum meum cum sim puluis et cinis. Daniel. viij. e.
Cum loqueretur ad me angelus prolapsus sum pronus in ter-
ram. **H**eda. **N**ota quod sancte mulieres nec in terram cecidisse nec
aliquis sanctorum in resurrectione domini prostratus in terram adorans
se legitur: unde mos cepit in ecclesia paschali tempore non fieri
genua in oratione sed vultus in terra declinato orare. **g.** **D**iv-
erunt illas angelos. **h.** **Quid queritur?** supplex an
queritur vivente cum mortuis: Sic legitur sub duplice interro-
gatione. **T**el sub una sic. **Q**uid: id est quare? **i.** **Queritur**
vivente cum mortuis: iam resuscitatum a mortuis: qui locum
est propter mortuum. **E**nde non redarguntur quia queruntur viventem
sed quia cum mortuis: quia vivens non est querendus inter
mortuos. **B**ug in libro de symbolo. **S**i amas vita: quare non
queritur vera: **Q**ueritur autem a quibusdam: sed non inueniuntur:
quoniam ubi non est queritur. **O**see. v. b. In gregibus suis et in ar-
mentis suis vadent ad querendum dominum et non inueniuntur. **P**ro-
verb. xxij. b. **M**e insidierunt et querunt impietatem in domo su-
sti: neque vastes requiem eius. **L**otra quosdam qui bonos dis-
cunt malos: vivos mortuos. **E**sa. y. e. **V**e qui dicunt bonum
malum: et malum bonum tecum. **k.** **N**on est hic: id est in monu-
mento presentia corporis. **l.** **S**ed surrexit die tertia. **O**see
vi. a. **C**uiuscumque nos post duos dies: et die tertia suscitabitur
nos: quia resurrectio sua causa est nostre resurrectionis. **U**nde
m. **L**ors. xv. c. **C**hristus resurrexit a mortuis primitus dor-
mitio intentum. **U**niuit

Evangeliū scđm Lucam

Mimentiū. Alius dñs iuramentū fuit veter. Gal. ij. d. Alio aut ego sā nō ego. Iō aut duab⁹ noctib⁹ et vna die voluit ī morte manere: vt ostenderet sua simila morte/nfam duplice esse de strudā. Osee. xiiij. d. Ero mors tua o mors. Glo. Bede. Die tertia. j. Lucem suę simple mortis. Mors enī dī lux: qz cau sa luc⁹ nob⁹ et respe ctu nře. Quę tñ in

Matth. 28.b. tristis et dolores. March. 16.b. Unde: Tristis ē aia mea z̄. Quę i co: ge quātū ad pēnā: et in aia/ quātū ad culpā.

Recordamini q̄lit locut⁹ est vobis: cū adhuc ī galilea eēt: dices: Qūia oportet filiū hominis tradi ī man⁹ hoīm petō rū: et crucifigi: et die fīta resurgere: Et recordat̄ sūt vborū ei⁹. Et regresse a monumēto carne. i. humana na tura cl⁹. Laue ne ad herreas aduerbioit̄: q̄si habuerit̄ i carne et nō in aia: Constat enī q̄ aia ei⁹ senserit Matth. 28.b. tristis et dolores. March. 16.b. Unde: Tristis ē aia mea z̄. Quę i co: ge quātū ad pēnā: et in aia/ quātū ad culpā.

Recordamini z̄. Angel⁹ ideo monet mulieres recordari vbor dñi: vt eū p̄ficiisse futura cognoscāt̄: et verū deū credāt̄: et id vera esse q̄ pdixit. s. se tra dendū iudeū et occidēdū et tertia die resurrectur. Et per h̄q̄ mulieres iuxta sepulchrū iubent recordari vbor dñi q̄ de sua passiōe simul et resurrectiōe pdixerat: docemur q̄ inf myste ria passiōis sūt recolēda gaudia resurrectiōis: et ecōverso: vt si at quedā mixtura luc⁹ et gaudi⁹. Eccī. xi. c. In die bonor ne imemor sis malor z̄. Et h̄: Recordamini q̄lit locut⁹ est vobis. i. q̄ pie: q̄ vere: q̄ discrete. b. Lū adhuc ī galilea esset mortalis. c. Dices: q̄r oportet filiū hominis tradi ī man⁹ hoīm petōr et crucifigi et tertia die resurgere. Mat. xx. c. Ecce aicēdū bierosolymā et fili⁹ hoīs tradet̄ principib⁹ sacerdotiū et scribis: et p̄demnabūt̄ eū morte et tradet̄ eū gentib⁹ ad illudēdū et flagellādū et crucifigendū et tertia die resurget. Ibi Chrys. Christ⁹ tūc illusus ē et nūc tradit̄ christ⁹ ad illudēdū: Christ⁹ enī vbi veritat̄ ē: Et cū vides sc̄pturas ap̄bap⁹ et euāgeliū et ap̄lop⁹ traditas esse in man⁹ fallop⁹ sacerdotiū et scribariū: nō intelligis q̄r christ⁹ tra dit̄ ē principib⁹ iniq̄s et scribis. Un Thren. iij. b. Fact⁹ sum in derisū oī ap̄lo. d. Et recordat̄ sūt vbor ei⁹. Nota q̄r mulieres stātes ad monumēto reducūt̄ ad memorā: nō solū que p̄dixerat de passiōe: verū etiā de resurrectiōe. Hinc est q̄ i sacrificio altaris q̄b⁹ specialit̄ est representatio passionis: sit etiā mētio resurrectiōis et ascēsiōis. Unde ibi dī: Memores passiōis necnō et resurrectiōis z̄. e. Et regresse a mon umēto nūciauerit̄ hec oī: q̄ viderat̄ et audierat̄ ab angel⁹. f. Illis vndecim et ceteri oīb⁹. Chrys. Euāgelistā nō priuat mulierē laude: nec verecūdiā putat̄ ab ea didicisse. Vlo luit aut̄ dñs q̄ mulieres nūciare viris suā resurrectionē: vt sic a muliere ad vīz venit mors: ita nūc a muliere ad viros veniat destruciō mort⁹: ac p̄b̄ mulierū opprobriū tollere: et sic p̄ amoris p̄uilegiū deletu⁹ est antiquū opprobriū. g. Erat aut̄ maria magdalene soror lacari et marthæ: q̄ vnererat pedes dñi vnguento. s. vij. f. h. Et iohāna vxor chuce p̄curatoris herodis. i. Et maria iacobi minoris mater: q̄ fuit vxor alpheti: de q̄ habuit quattuo filios. l. iacobū istū q̄ dī iacob⁹ minor: nō erat̄ sed vocatiōe: q̄r vocat̄ posterior a dño: Sicut ī monasterijs maiores dicunt̄ et digniora obi nēt loca: nō fī erat̄: sed q̄ p̄mi claustrū intrauerat̄. Itē ma ximē scribit̄ fuit iste iacob⁹: q̄ et frat̄ dñi appellat̄ ē: q̄r ei simili⁹ et q̄r cognat⁹ ei⁹: et q̄r fili⁹ ioseph adoptiu⁹. Alij tres fuerūt ioseph et simon et thade⁹. Glo. Maria iacobi minoris et ioseph soror mīfis dñi: vñ et iacob⁹ frater dñi dī. Sed vñ ve nit istud: vñ: nō p̄tinua sufficiēt̄ ex p̄missis: nīl altqđ supple ss: Eadē rōne enī alk iacob⁹ frat̄ dñi dicere: q̄r p̄sobrin⁹ eius fuit sic iste. Sol. Un. nō norat̄ causā sufficiēt̄ ē efficiēt̄. Fuit enī simillim⁹ ī facile: vt dicit̄: vñ dicit̄ ē frat̄ dñi. Alia causa patet in līḡ expositiōe. k. Et ceteri q̄r cū eis erāt̄: q̄d̄ dicebāt̄ ad ap̄los hec. Nīchabes q̄ plures fuerūt̄ q̄ tres: ecclesia tñ non rep̄sentat̄ nisi de tribus tñ. Ulī aut̄ tres fuerūt̄ dictę marie: nō sat̄ certū habeb̄. Nec ex eo q̄d̄ in marco habeb̄: Maria iacobi et salome: p̄t̄ haberis q̄ fuerūt̄ tres: q̄

vna tñ est mater iacobi et filia salome. s. maria vxor alpheti q̄r habuit quattuo filios: sicut dictū est: nisi intelligas de ia cobo maiore dictū: qđ dicit̄: maria iacobi: et sic alia erat mat iacobi maioris et alia filia salome. Int̄ has tñ mulieres p̄mo appāruit̄ dñs marie magdalene: vt dicit̄ March. xvij. b. Eth. appāratus marie magdalene: q̄r ardenti⁹ vīlis: bonis: q̄r rōnibus: Dīs: lene quīnq̄: q̄r dūderū illis. P̄t̄ gena cū curva ad

fūnciauerūt̄ hec oī ill⁹ vndēci s et ceteri oīb⁹. Erāt aut̄ maria magdalene et iohāna et maria iacobi: et cetera q̄ cum eis erāt̄: q̄ dicebāt̄ ad ap̄los hec: l. Et vīla sūt ante illos sicut de lyramēto vība ista: et nō cre

trices p̄cedāt sapiētes ī regno celoz. Un. Mat. xxij. c. Tūc dico vobis q̄r publicant̄ et inertrices p̄cedēt̄ vos ī regno dei. Quarō: vt sicut mulier fuerat nūcia seu ministra nīfē p̄ditōnis: ita eset nūcia nīfē redēptionis. Quinto: vt vīl abūdauit peccati⁹ supabūdaret̄ et grā: Roma. v. d. Et hec fuit p̄ma ap̄pariō christi post resurrectiōē: ipsa die resurrectiōis: ī qua

q̄nques apparuit̄. Primo marie magdalene: vt dictū est Joh. xx. c. Scđo ipsi eidē cū alijs mulierib⁹ ī via redēcūt̄ a sepulchro: Mat. vli. b. Tertio petro. j. eodem. e. sed ne scī vīl. Quarto duob⁹ discipulis euntib⁹ ī emaus. j. eodem. Quinto discipulis cōgregatis abs̄ thoma: Joh. xx. e. Istas quīnq̄ apparitiones rep̄plentat sacerdos in missa quinques le vertēs ad populu. Sed tertia versio ī cū silērio: q̄ significat apparitionē factā petro: que nescī vīl fuerit facta vel q̄i vel quō. Sexto apparuit̄ octaua die resurrectiōis oībus discipulis presente thoma: Joh. vli. a. Septimo ad mare tyberiadis septē discipulis: Joh. vli. a. Octauo apparuit̄ vndēcim discipulis ī galilea: Mat. vli. c. Mono ī cenaculo ī hierusalē discipulis cēnātib⁹: Mat. vli. c. Act. j. a. Decimo ī mon te oīliueti q̄i ascēdit̄. j. eodem. Act. j. a. Pluries apparuit̄ dñs ante ascēsionē: sicut iacobo et q̄ngentis fratrib⁹. j. Cors. xv. a. Et ioseph ī carcerato: vt dicit̄ q̄dam. Sed iste decem appa ritōes legunt̄ expresse ī euāgelijs: et ideo maḡ autētice sūt. Et sic decies leḡi appāruisse post resurrectiōem: ita decima die post ascēsionē misit sp̄msancūt̄: in quo mystice monstrauit̄ q̄r obseruant̄ decalogi et hoībus erat restituēdus decimus ordo. Unde Mat. xx. c. Si vīl ad vitā ingredi se ma mandata. Illoc autem non est tacendū: q̄ dñs post mortē non leḡi appāruisse aut locut̄ fuisse matri sue. Quare hoc: Et mortui mūdo carnalem affectū nō habeat̄ ad parentes. Deut. xxixij. a. Qui dixerit patri suo et mīri sue: nescī vos: et fratrib⁹ ignoro illos: et nescīrūt̄ filios suos: hi custodiēt eloquū tuū. Sequit̄: l. Et vīla lunt̄ ante illos sicut delyramēto verba ista. l. qm̄ dñs resurrect̄ a morte: quia contra naturālē philosop̄iā erat. Unde paulus corinthijs qui nō poterant credere q̄r mortui resurgerent̄ dicit̄ j. Cors. xv. e. Dicit̄ aliq̄s: quō reiurgent̄ mortui aut quali corpore venient̄. Insipiens tu: qđ seminas nō viuiscāt̄ nīl prius moriat̄. Sic est ī bodie: quicquid dicit̄ diuitib⁹ de contē p̄tu mūdi: et ambitionis de humiliāt̄: luxuriosis de castitate totū vides eis delyramēto. Eccī. xxij. c. Budiuit̄ luxuriosus et displicebit̄ ei: et proīciet̄ illud post dorsum suum. m. Et nō crediderūt̄ illis: nec nō discrediderūt̄. Qđ patet ex b̄ q̄ petrus et iohānes auditō hoc cucurrerūt̄ ad monumentū: in quo docemur nō cito debere credere cuiuslibet̄: sicut bona dīcenti. j. Joh. iiiij. a. Charissimi nolite credere omni spiritū: s. p̄bate sp̄us si ex deo sunt. Eccī. xix. a. Qui cito credit̄: levius ē corde et minorabit̄. Seneca. Et omī et nulli credere vtrūq̄ vīliū est. Glo. Qđ discipuli tārde credūt̄: nō tam illorū infirmitas q̄r nīfē fuit futura firmitas. Mā illis dubitātib⁹ resurrectiō mītis argumētis demonstrat̄: q̄ dñ legētes agnoscim⁹: quid aliud q̄ de eorū dubitatiōe solidamur. Sūma est: quia quāto resurrectiō discipulis difficult̄ ē credit̄: tārō firm⁹ est probata: et ita fides

Gobata: et ita fides in nobis roborata. **a** **Petrus** autem surgens currit ad monumentum: et Iohannes cum eo / qd etiam percurrit circum petrum: sed posterior intravit in monumentum. **Tunc** Joh. xx. a. **Exiit** ergo petrus et ille alii discipuli et venerunt ad monumentum. Currebat autem duo simul: et ille alii discipuli percurrit eum petrum: et venit prius ad monumentum: et cum se inclinasset videt lintheammina posita / nō in utroq. **b** dederunt illis. Petrus autem surgit. Venit ergo simon petrus sequens eum: et intravit in monumentum et percutit lintheammina et videt lintheammina sola posita / et abiit secum misericordia quod factum fuerat. Et ecce unus de discipulis qui venerat prius et vidit et credidit. **c** **Et** pcam videt lintheammina sola posita / si ne corpe. **Ebryx.** Qd erat signum resurrectiois non transpositionis. **d** **Et abiit secundum soli:** **e** **Hirah** quod factum fuerat: Et tunc credit quod apparuit ei dominus. **Beda.** Iohannes commemorat quod ipse et petrus simul currebant / et quod petrus introiit in monumentum et videt lintheammina et sudarium: ipse Iohannes se inclinans videt lintheammina nec pro intravit. Sed intelligendum est primo petrus percutit vidisse quod lucas commemorat: Iohannes racet: post hoc ingressum ut diligenter interiora dinoscere: ingressum tamen ante ipsum Iohannes intraret. **aliter** **Moralitas** a **Petrus** surgens a corpe et ignavia. **Eph. v. d.** Surge et dormis tecum. **Lanc. iii. a.** Surga et circuibo ciuitatem tecum. **b** **Lucurrit ad monumentum.** Sic currerunt est ad claustrum: **Littera** pigros. **Hiero** ad paulinum. Festina ergo te et heretici salo nauticule fune magis hincende quam solue. **c** **Et** pcam vidit lintheammina sola. Sic aliquis in claustro sine re religionis potest videri solus habitus religionis. **i** **Reg. xix. c.** Cum veniret nunc qui querebatur dauid / inuentum est simulacrum super lectum / et pelle pilose capraz ad caput eius. **Sequitur:** **f** **Et ecce duo ex illis.** Hic enim aliquis quod vnde isto tempore fuit lucas et aliis cleophas: **g** **Virtus** et arrogatio de se facit. **h** **Os** enim scriptoribus sacre scripture per humilitatem nostra sua subtiliter. **Tunc** Iohannes dicit se loquens ait: **i** **Hic** est discipulus ille quem diligebat Iesus. **Ambo.** tamen dic in quodam epula quod alii socii cleophas fuit amoenus. **Sed** hoc: In plogo moralium Gregorius. Lucas dicit duos iuvasse in emaus: vnum nostrarum. s. cleophas: se ait quod reliquo fuit non nostrarum. **Sed** hoc Exposito. **xxv. b.** Duo circuli sunt in altero latere. **glo.** **Marcellus** quod postea credentes discipuli apolorum facti sunt. **Sol.** Nec Gregorius dicit quod lucas fuit alius: sed enim quod dicitur. **l** **Igitur ipsa die resurrectiois.** **m** **In castellum** quod erat in spacio stadioꝝ seragita ab hierlin nomine emaus. Alio nomine Nicopolis. **Tunc** Hiero in epitaphio pauli. Nicopolis quod parvum emaus vocabat: apud quam in fractione panis epo cognitus est dominus cleophas domini in ecclesia dedicauit. **Dicitur** autem stadiu[m] a stadio: quod hercules gigas ille legit tam sub uno anhelitu currens et ibi stetisse. **Cotinet** autem stadiu[m] certum vigintiquatu[m] passuum. **Qd** probat h[ab]itum. Stadiu[m] est octaua per miliarij vii dicit Beda. Miliarium vero non passus mille pertinet: vii et nomine accepit. **Et** de miliare dividitur in media leuca: vel ut alios placet tria miliaria faciunt duas leucas. Octaua vero per mille est certum vigintiquatu[m]. **Tunc** patet quod stadiu[m] certum vigintiquatu[m] passus habet: et tunc seraginta stadia septem miliaria passuum et quingentos pertinet: **Hoc** est septem miliaria et dimidiata. **Et** h[ab]itum congruit in spaciis illis discipulorum. **Jam** enim transierat sextum miliare: quod certi erat de morte quam facta erat sexta die: transierunt et septimum miliare: quod christus in sepulchro quiescisse septima sabbati non dubitabant. **Sed** octauum miliare nondum precererat: quod resurrectione quam octaua die facta est nondum credebatur: immo adhuc ambigui erat aliquantulum: tamen ad fidem resurrectiois accedebatur. **Tunc** Eccl. xi. a. **Da** ptes septem necnon et octo. **i** **crede morte et sepultura: crede et resurrectionem.** **Adystice ostendit** h[ab]itum distans et via ab ecclesia militare usque ad triumphantem. **Hierusalen** enim visio pacis interpretatur: et significat ecclesia triumphantem: ubi ille qui est vera pars videtur facie ad faciem. **Esa. xxxvij. c.** Regem in decoro suo videbatur. **i** **deitate.** **j** **Joh. iii. a.** Scimus quoniam cum apparuerit similis ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. **Emaus** autem interpretatur matris festinans vel desiderium filii: quod bene conservat ecclesie militanti. **Maius** maxime est omnis fidelium quoniam generat perducendo. **Tunc.** **Cor. iii. d.** In christo Iesu ego vos quod euangelisti ge-

XXIII

nus. **Ita** balneat bapticando. **Mat. vii. d.** **Ita** docete omnes gentes tecum. **Ita** educat sive lacrat informando et instruendo et consolando. **i. Cor. xii. a.** **Tanquam** paulus in christo lacrima dedit vobis non escam. **Ita** ipsa festinat ad patriam quietum portum. **Heb. iii. c.** Festinemus ingredi in illa requie. **Dicitur** autem emaus alio nomine Nicopolis. civitas victoria.

Civitas ciuitatis unitas.

Acri. iii. f. Multitudinis credentium erat cor vnum et anima una. **Et ideo** victoria: quod omnes pugnant unitimur progressa parte victoria. **Lanc. vi. d.**

Quae est ista tecum. **Sexagesima** stadia ab emaus in hierlin significat pfecta et integrata observantia mandatorum: per quam quisque per

viam necesse est in militare ecclesia ad triumphalem venire. **Tunc** **Mat. xix. c.** Si vis ad vitam regnandi venire. **Nec**. **Tunc** mandatorum tuorum cucurrit. **Dicitur** **Ps. ii. 118.** **g.** **f** **Et ecce!** Evidentia boni exempli significat. **Mat. v. b.** Sic luceat lux via tecum. **g** **Duo** / charitate coniuncti in **Exillis.** **s.** christi discipulorum. **i** **Igitur** pedibus nesciis et corpore **k** **psalmus** die resurrectiois. **i. psalmus**: quod est in pigris quod tardat facere piam. **Eccl. v. b.** Non tardes queri ad dominum tecum. **Sequitur:** **m** **Et ipsi loquuntur** adiuvent de his oib: quod acciderat in hierlin de christo: non de vanis vnam. **Eph. iii. g.** **Quis** sum malus non pcedat ex ore vno tecum. **Et** quod isti loquuntur de bonis et in ipso: sed christus ipse apparet eis. **Tunc** sequitur: **n** **Et factum est dum fabularentur.** Vulgariter romanum est. **i.** dum loquerentur adivice. **o** **Et secundum quereretur: quod** omnia facta suissent: et quod possit esse quod mulieres narraverant. **p** **Et** ipse Iesus appropriatus corporaliter et spiritualiter.

Sicut: hic.

Elo. **Mat. xxv. b.** **Non** peccare pfectus vocavit seruos suos. **(meo.**

Christus **Modo.** **Ps.** **Et** pegrinus filius meus. **Job. i. a.** In mundo erat et mundus eum non cogit. **Ps.** **Incolumus** ego sum in terra. **Job. xix. c.** Quasi pegrinus fui **Ps. ii. 118.**

Justus **Modo.** **q.** **Cor. v. b.** **i** oculis eorum. **Dum** sum in corpore pegrinatum a domino. **Heb. x. c.** **Littera** pegrinantes quod pegrini tecum. **Claustro.** **iii. Reg. viii. a.** **Clade** pegrinare vobis reppereris. **Et** **i.** **Per** reginata est in terra philistina sunamis misera vel captiva vel mortificata. **Testamento.** **Eph. ii. c.** **Hospites** tecum. **Luxuria.** **v. xv. c.** **Fili** (staminatorum tecum. **us** **pedibus** infirmi porcos in regione petri. **Meditatio.** **Gen. xv. c.** **Peregrinum** futurum est semet tuum in terra egypti. **Lituria.** **Quarantia.** **Judic. xvii. c.** **Norante** adolescentes de bethleem pegrinari voluntarie rebus vobis sibi commodum reperisset. **Pusillanimitate.** **Gen. xlviij. b.** **Die** pegrinatiois vita mea certum triginta Caprina. **ii. Reg. i.** **ani** parvi et mali. **xij. a.** **Qui** autem pegrinus quodammodo ille tecum. **Ira.** **i.** **Pet. iii. c.** **Molite** pegrinari est **O dio.** **Rom. viii. c.** **Ero.** (seru ore tecum. **xxij. a.** **Peregrino** molestus non eris. **Supbia.** **Mat. xxvij. a.** **Ager** sigillatus de pecunia maledicta in sepulturam pegrinorum. **Sed** de scilicet quod est bonum pegrinus. **Sequitur:** **q** **Igitur** cum illis. **Apparuit** autem eis dominus per duobus. **i.** **vt** resurrectione sua eis intinxerat: et ut adipleret quod per miserat. **Mat. xvij. b.** **Ubi** sunt duo vltres in nomine meo congregati ibi sunt in medio eorum. **In** h[ab]itum verace ostendit: et licet est resurrectione eius: id voluit in medio eorum corporaliter et e[st] et corporaliter presentia exhibere. **r** **Oculi** autem illorum iteriores et exteriores. **s** **Tenebantur** p[ro]pria dubitatio. **Tunc** Gregorius. **Sic** ipsi inter se amabant et non dubitabant: sic ipse soris et p[ro]sens adest et quod sit non ostendit. **R. 4** **l** **dit.** De se gloquenter.

Euangelij scdm

Lucam

Gdit. De se ḡloquētib⁹ p̄sentia exhibet: et de se dubitati⁹ specie cogniti⁹is auferit. **T**ū sequiſ: **A**ve eū agnoscerēt. **B**eda. Nō veritate fallēte: s̄ ipsiſ nō valēt⁹ veritatē p̄cipē. **S**en. xix. dicit Glo. q̄ percussi sunt acrisia discipuli domini: sicut sodomi⁹ te querentes domū loth. **S**ap. vlt. c. Percussi sūt cecitate sicut illi in forib⁹ iusti. **I**tem iiiij. **R**e gl. vi. d. **S**eq. tur: **E**t ait ad illos: q̄ sūt hi f̄mōes q̄s p̄ser tis adiuvicē ambulātes: et estis tristes: **E**t r̄espōdēt yn⁹ cui nō mē cleophas dixit ēt: Tu sol⁹ p̄egrin⁹ es i h̄ierlm̄ et nō cog nouisti q̄e facta sūt i illa bis diebus: **N**ūlibus ille dixit: Que: **E**t dixerūt: Be ielu na careno q̄ sūt vir p̄ph̄a p̄tēs in ope ēt sermōe cōrā deo et oī pplo. **E**t quō tradidēt eū summi sacerdotes et p̄ncipes nři in dānationē morti: ēt crucifixerūt eū: **M**os autē sperabāt q̄ ip̄e esset redēpturus isrl̄. **E**t nūc sup̄ h̄ec oīa ter tia dies est hodie q̄ h̄ec facta

Et respondēt yn⁹ cu in nomē cleophas Amb. Ali⁹ vocabatur amāon filius rufi. Ali⁹ dicit q̄ lucas ip̄e. **D**ixit ei: tu sol⁹ pe grin⁹ es i h̄ierlm̄ et nō cognouisti q̄ facta sūt i illa bis die bus: Itra lege. **M**un qđ tu sol⁹ es p̄egrinus ēt. q. d. oīs alij nouerūt p̄ter te. **E**t nota q̄ colp̄o q̄ eū p̄egrin⁹ putāt: ad l̄ram/ fallunt: mystice verū dicūt: qz vere p̄egrin⁹ erat a mētib⁹ eorū qui in fide eius dubitabāt. **Q**uib⁹ ille dixit: q̄: **E**t dixerūt: de ie ſu naçareno q̄ sūt vir p̄ph̄a p̄tēs ēt. **B**eda. Prophēta et magnū farenk̄ filiū dei racet: vel qz nō dū p̄fēcie credūt: v̄l si credūt timēt tradi i man⁹ iudeoꝝ/ nesciētes cū q̄ loquebānt. Ju deī iam denūciaverāt suppliciū oib⁹ p̄fētēib⁹ ch̄ristū filium dei: sō simplicē dicebat p̄phetā nō filiū dei. **P**otēs i ope. **A**csl. j. a. **E**git iefus facere et docere. **M**at. v. c. Qui fecerit et docue rit sic: magn⁹ vocabis i regno egloꝝ. **E**t sermone. **E**ccl. viij. a. Oē qđ voluerit facere et sermone illi⁹ p̄tate plen⁹ ē. **b** Lo rā deo et oī pplo. Corā deo q̄ recrā intētōne: corā pplo q̄ bo nā opationē. **G**reg. Per b̄ qđ egum⁹ laudē exteri⁹ nō q̄ram⁹: Sic aut̄ sit op⁹ in publico/ quaten⁹ intētōne maneat in occulto: vt de bono ope p̄ximis exhibeam⁹ exēplū/ et tñ. p̄ intētōne q̄ soli deo placere q̄rim⁹ sp̄ optem⁹ secretū. **E**t quō tradidēt eū summi sacerdotes et p̄ncipes nři i dānationē morti. **J**ob. xvij. f. H̄es tua et p̄tifices tui tradiderūt te mibi. **E**t crucifixerūt eū: nos aut̄ sperabām⁹ q̄ ip̄e redēptur⁹ esset isrl̄. **P**rouerb. xij. b. Spes q̄ differt affligit aīaz. Se aut̄ ip̄os quodāmodo temeritat̄ arguit: q̄ ab eo sperabāt redēptio nē quē mortuū viderāt/ nec credebāt resurrecturū: et maxime do let eū sine culpa occisiū/ quē inōcēte nouerāt: et ex h̄is tristes incedebāt. **E**t nūc sup̄ h̄ec oīa tertia dics ēt hodie q̄ h̄ec facta sūt. q. d. hodie deberet resurgere: iuxta qđ p̄dixit: tamen p̄missa resurrectionē racet̄ timētes eū cui loquebānt. **m** Et mulieres qđā ex nr̄is terruerūt nos. **R**esurrectionē nō dū credebāt: iō de auditā fama ei⁹ pot̄i sunt territi et gauſi. **B**eda. Merito dīcunt terruisse eos qb⁹ de nō inuēto corpe pl̄i mēsticiā addidēt q̄ de nūciata resurrectionē gaudiū q̄ recrearēt afferūt. **n** Que aī lucē fuerūt ad monumētu: et non inuēto corpe ei⁹ venēt dicētes se etiā visionē angeloꝝ vidisse: q̄ dicūt eū viuere. **E**t abierūt qđā ex nr̄is ad monumētu. **s** petr̄ et iohānes. Sup̄ singularit̄ d̄r̄ de petro q̄ cœurrerit ad monumētu: hic de duob⁹ pluralit̄: et ita fuit. **S** p̄ trū solūmodo p̄mo cōmemoravit: qz p̄mit̄ illi maria nūciavit: sicut specialit̄ dictū fuerat ei: Dicite discipul̄ ei⁹ et petro: **H**ars. vlt. b. qz specialit̄ de eo dictū ēt ne desperaret ex negatione. **E**t ita iuenerūt sic mulieres dixerūt: ipsū x̄d nō iuenerūt. **S**equiſ: **o** Et ip̄se dixit ad eos: O stulti. **E**sa. xxxv. b. Stultus fatua loquet̄. **E**t. s. a. **L**oꝝ stultor̄ intelliget sapientiā.

PEt tardī corde ad credendū. **E**ccl. v. c. Ne tardes p̄ueri ad dñm. **C**hrys. Qū p̄tēre morē poterit q̄ nec ali um morētē p̄tēre: q̄n oib⁹ q̄ locuti sūt, pp̄b̄. **R**ab. Moyses israeliticos postes sanguine agni obſignauit: **E**xo. xij. d. **E**t Ezechie. ix. b. dīc idē signū i frōtib⁹ dari. **E**re duob⁹ autē r̄p̄b̄dit eos dñs. s. de stulti cia et de p̄grittia. **D**e stulticia qđem: quia ſcripturas q̄ plene nō nēt in mysteriū p̄ffatio nis et resurrectionis dñi nō intellexerūt. **T**ū ip̄e oīs incipiens a lege et p̄phetis interpr̄at̄ ēt eis ſcripturas. **A**dūcēt aut̄ ſcripturas multoties: s̄ nō dū intellexerāt: et ideo r̄p̄b̄sibiles erāt: sīc et multi alij qui multa audiunt et pauca intelligunt et pauoria faciūt. **T**ū miras domin⁹ **E**la. xxij. c. **E**bi el̄far⁹ vbi ē verba legi pon derās: vbi ē doctor puulor̄: **V**lti ſe li terati et multi docto

res: sed pauci ponderāt verba legis lusto pondere: Alii enī vi verēt. **E**la. xxvij. e. Ponā in pondere iudicū: et iusticiā in mē ſura. **D**e p̄grittia vo: qz mulierib⁹ credere noluerūt: neq; his q̄ a christo audierāt: v̄l i lege nouerāt nō poterant ac̄hescere. Sic ē modo fere i oib⁹: qz et pauca ſcīt: et illa pauca q̄ ſcīt facere negligūt. **T**ū **B**eda. Illic gemīa nob̄ humiliādi necessitas icubit: q̄ nec i ſcripturā ſquatū oportet edoc̄ti: nec ad im plēda q̄ nouim⁹ ſquatū decet ſum⁹ intēti. **M**ā ſi moyses et p̄phēt de christo locuti sūt: et eū p̄ passionē ad gloriā intratu rū p̄dixerūt: quō gloriā ſe ch̄ristianū eſſe q̄ neq; i ſcripturā ſquit ad ch̄ristū p̄tinēt inuestigat: neq; ad gloriā quā cū ch̄risto h̄e cupit q̄ passionē p̄tigere desiderat: **S**eq. et Rōne hec oportuit pati ch̄ristū et ita intrare i gloriā suā: Opor tuit. **i**. oportuniſ fuit p̄p̄ sex. Primo. p̄p̄ ſuā humiliātē: qz glo riā resurrectiōis ſic ſibi meruit. **P**bil. ii. a. Ch̄rist⁹ fac̄ ēt obe diēs ēt. **S**cđo. p̄p̄ cōmūne ōim vilitatē: qz p̄ morte et ſum⁹ pati oī ſe recōcliat̄ deo. **R**oma. v. b. **L**ū inimici eſſem⁹ recōcliat̄ ſum⁹ deo p̄ morte filij ei⁹. **L**ertio. p̄p̄ p̄cōr̄ p̄manitātē ſeu de bitoz ſquatūtē: q̄ tanta erāt q̄ nō poterāt ſolvi mīoſ ſic ſag uine ch̄risti. **j**. **P**et. j. c. Mō corruptibili⁹ ēt. **Q**uarto. p̄p̄ ſcripturaz idissolubilitatē q̄ h̄ p̄dixerāt nec ſolvi p̄n̄t. **E**la. lij. c. **L**anq̄ ouis ad occisionē ducet. **Q**uinto. p̄p̄ exēplū: vt. l. mors ſiue p̄f̄o del gloriā et p̄tī ſuilitatē nō timereſ. **M**at. x. d. Molite timere eos q̄ occidūt corpus. **J**ob. xiij. b. Exēplū dedi vobis ēt. **S**exto vt ostēderet q̄lis ē via ad patriam ſiue ad gl̄iam. **f**. p̄f̄o et ignominia et mīeria. **A**csl. xiij. d. Per multas tribulatiōes oportet ēt. **s** **In** gl̄ia suā. **O** fatui ſūt igif qui putāt ſine paſſiōe intrare i gloriā alienā. **T**ū **M**at. xx. c. cū materterā dñi perq̄ſet ab eo vt duo filii ſuī et cognati dñi ſederāt cū eo i regno gl̄ie ſuē: r̄ndit dñs eis: Ne ſcīt qđ petat̄: potest̄ ēt. **I**bi Glo. Melicis: qz ſedē gl̄ie ūt̄ euīt via laboris. **E**t incipiēt a moyle et oib⁹ pro p̄hetis ēt. **B**e. Glo. j. **T**eritas mel⁹ opando q̄ audiendo intelligit. **C**hrys. Postq̄ ſcripturā nō credit̄ ab his q̄ extra ſide ſūt cogim̄ allīcere: **H**oc et de⁹ ſecit. **I**lere. ii. c. **T**rāſite ad iſulas cethi et videte: et i cedar mītite et p̄ſiderate v̄b̄hemēt ēt. **v** Et ap̄ propinqueſt castello q̄ ibāt et ip̄e ſe finxit longū ſire. **i**. p̄tēt habitū lōgi⁹ abeūt̄. **E**t pulch̄e ſe finxit ab eis elōgadū corpe: q̄ ab eo erāt elōgati mīete. **T**ū Greg. Tale ſe exhibuit i corpe q̄lla apud illos erāt i mēte ēt. **M**otat̄ aut̄ fictio vel ſingere

Læ. aut fictio vñ singere fragilitate. Ps. Ipse nouit signum n̄m
3.102. Itē sapiam. Ps. Qui finxit singillatim corda eorū. Eccl. xii.
d. Est iusq; q; inclinat facie et singit se si videre qd̄ iugratū ē. Itē
Ps. 32. iusticiā. Ps. Qui singi dolore in p̄cepto. Item opus figuli.
Ps. 93. Iūqd̄ dīc signum figulo t̄c. Itē simulationē.

Spūsc̄tū discipli-

ne effugiet fictum:

Sap. 1. b. Hic aut no-

tat fictio iusticiā et sa-

pietā. Ad h̄ni fin-

xit se velle ire longi-

ri iuitaret eū ad ho-

spitū: et iuitādo me-

teref: et p̄ meriti co-

gnosceret eū. Simi-

le Marcl. v. g. Cir-

ca quartā vigilā no-

cis venit ies̄ ad eos

ambulās supra ma-

re et volebat eos p̄-

terire. Ibi Glo. Et

ad horam perturbati:

sed p̄tinuo libati p̄

liberatiois suę miraculū supererat et erectori suo ḡfas in malores

referrat. Itē Aug^d de p̄cor. quattuor euāg. Quō intellexerit

apl̄ dūm velle p̄terire eos: nisi qz in diuersū ibat: qd̄ ad eliciē

dū illū clamorē valebat cui subueniri oportebat. a Et co-

egerūt illū: licet nō cognosceret. Greg^d. Hoc exēp̄o colligatur qz p̄egrini ad hospitium nō solū sunt vocāti sed etiā trahē

di. Heb. xii. a. H̄ospitalitatē nolite obliuisci: per hanc enim

placuerūt qdā angelis hospitio recepti. Chrys. Propterea

magna merces: qz nesciēt eos āgelos eē hospitauit: qz si sciuī,

set n̄l mirabile. Beda. Laicus si vñ vñ dūos recipit/hospit-

talitatē p̄ceptū implevit: Eps si oēs nō recipit inhuman⁹ ē.

Sap. vlt. c. de sodomis. Juste patiebāt: etenī indetestabilē

hospitalitatē instituerūt. Et. j. Qm̄ iūstī recipiebat hospites

t̄c. b. Dicētes: manē nobiscū dñe qm̄ aduerspera-

scit: et inclinata ē iam dies. Moralit. Eccl. xii. a. De-

mēto creatoris rū in dieb̄ iūvētūs tuē. Et. j. Ante qz tene-

brescat t̄c. Hier. vij. a. Ut nobis qz declinavit dies et longio-

res facte sūt vmbre vespert. c Et intrauit cū illis: et fa-

ctū est dū recūberet cū eis. Hoc p̄ abbates qz nunq; vel

raro recūberet cū monachis in refectorio. Eccl. xxii. a. Rec-

torē te posuerūt: noli extollī t̄c. d. Accēpit panē et h̄fi-

dystice dixit ac frēgit et porrigebat illis. A mystice. Mota

ibūm et ordīnē verbi. Panis ē verbū dei. Ps. Et panis cor

bois p̄firmet. Panē accēpit ies̄ i manu: qz legem impleuit

ope. Mat. v. b. Nō veni soluere legē sed adimplere. Deinde

būndixit orādo: postea frēgit exponēdo: ad vltimū porrigebat

illis p̄dicādo. H̄ic ordinē debet tenere p̄dicator et doctor: vt

p̄mo accipiat panē addiscēdo et faciēdo. Eccl. xvij. c. Ante

iudicū. i. ante p̄dicationē vbi iudicū fit: para iusticiā tibi: et

ante qz loqr̄is dīsce. Sc̄o oret et orare faciat: vt p̄dicationē sua

officiū vel effectū habeat et abūdet in eo. H̄ester. xliij. c. Da

in hi fiduciā dñe rex deorum et vñiuerse p̄tatis: tr̄sue sermo-

nem compositum in ore meo in conspectu leonis. Col. iiiij. a.

Ōoni instate vigilantes t̄c. Itē. q. Thessal. iij. a. Fratres

orate p̄ nobis t̄c. Tertio fr̄gat. i. minutatim exponat/ta ut

paruuli possint intelligere. i. Corf. iij. a. Tancū paruuli in

christo lac vobis portū dedi nō elcam. Thren. iij. a. Paruuli

perierūt panē t̄c. Post h̄ec p̄t̄ p̄dicare. Mat. xiiij. b. Accē-

pit qm̄q; panib̄ ies̄ būdixit frēgit et dedit discipulis suis.

Silta faceret doctores: tūc addiscēret auditores. Tūc seq̄t: e

Et apti sūt ocli eoz et cognouerūt eū. Quē nō cogno-

uerūt i expositiōe sc̄pturā p̄ cognouerūt ope ipso. i. i. fractioe

panis. Et p̄ h̄ystice significatū est: qz nō auditores legē sed

factores iustificabunt: Roma. ii. b. Iaco. i. d. Et veritas me-

lius ope qz h̄bo manifestat. Uñ: Amādati tuis itellexi/agen-

dis. s. nō dixit mādata tua intellexi. Eccl. i. d. Fili p̄cupscens

sapiam/serua iusticiā. f Et ipse euānuit ex oculis eo/

XXIII

tū. Beda. Subtrahit carnalib⁹ oculis species infirmitatis: vi mētibus incipiat apparere gl̄ia resurrectiōi. i. quā infirmitate cognoscere nō poterāt. Sed quare euānuit: Ut tu nō ḡras laudes hoīm cū bñficeret. Mat. v. a. Attēdite ne facias iusticiā vñam coram hoib⁹ vt videcamini ab illis. Itē vt sub-

tracta specie infirmitatis mēs eoz eleuare tur i gloriā resurrectionis. Ut sequit: g

Et dixerunt ad

inuicem: iam certeū resurrexisse. b

H̄o ne cor n̄m ardēs

erat in nobis dū

loquere in via et

apiret nobis scri-

pturas: Mota qz

bi duo discipuli non

cognouerūt dūm du-

plici de causa: qz. s.

torpore a gemō fri-

gore. s. incredulitas

et timor: Erāt enī i.

creduli et timidi. Dñs autē aperiēt eis sc̄pturas calida fecit cor

da eoz: qz p̄ba sacre sc̄pture sūt carbōes qz istamā corda au-

dīctū. Lant. v. b. Aia mea liq̄facta ē t̄c. Itē Ps. Emitte Ps. 147.

h̄bū suū et liq̄faciet ea. Itē: Eloquī dñi inflāmauit eū. Itē Ps. 104.

Ignitū eloquī tuū. Itē: Quid def̄ tibi aut qd̄ apponat tibi Ps. 118.

ad. i. h̄ linguā dolosā. Sagittē potētis acutē. i. p̄dicatores qz se

sagittē pēnate: cū carbonib⁹ desolatorijs. i. cū p̄ceptū sacre

scripture qz sunt carbones igniti. Beda. Ex auditō sermone

cor p̄pus torpore icredulitas et timoris frigidū igne spūsc̄tū ē

accensū: vt iam supno desiderio ardeat et ad credēdū veritatē

se extēdat t̄c. Et nota: qz ē multiplex ardor. Est enī charitat. Ardor: m̄lplex

ardor. S. xij. f. Ignē venī mittere in terrā et qd̄ volo t̄c. Esa.

vj. a. Seraphin. Ardēs. Job. v. f. Johānes erat lucerna ar-

dens. Itē naturalis dilectio. H̄inc Ps. Sagittas suas ardē. Ps. 7.

tib⁹ effecit. i. istis duob⁹ effecit. i. exposuit: hoc est extra fecit.

Itē ira. Eccl. xvij. b. Mōne ardē refrigerat ros. Itē tem-

pratio. Eccl. xliij. c. Obuiās ros. i. grā ab ardore vēhemēti.

Itē gehēna. Deus. xxij. c. Ignis succēsus ē in furore meo et

ardebit. Itē pena p̄ petrō tpali. Ps. Lū exarserit in breui ira Ps. 2.

ei: bñi t̄c. Itē tribulatio. Eccl. xvij. a. In synagoga peccatiū

exardebit ignis ei t̄c. Esa. xxx. f. Ecce nomē dñi venit de lō,

ginq; ardēs furor ei. Moralif p̄b qz dñs ē via docuit/īsinu. Moraliter

at qz nunq; et nulq; cessādū ē a doctrina veritatē. Deus. vj. b.

Meditaberit sedēs ē domo tua et ambulās ē itinere. Mat. v.

d. Esto p̄senties cito aduersario tuo dū es ē via cū eo. Seq̄t:

i Et surgētes eadē horā. s. die resurrectiōi. k Regressi sūt i h̄ierlm. iiij. Reg. vij. b. H̄ec dies boni nūciū ē:

si facuerim⁹ et noluerimus nūciare vñq; mane sceleris argue-

mur. l Et iūnērūt p̄gregatos vñdecim. Ergo thō-

mas aderat. m Et eos qz cū ipsis erāt dicētes qz sur-

rexit dñs vere et apparuit simō: Qz apparuerit dñs pe-

tro hinc habem⁹: de modo appariōnis nibil habef. Beda.

Primo oīm vñro p̄ apparuit petro: qd̄ et si nō dīc euāgelistā

qz vñ vñ factū sit/tn̄ qz factū sit nō facit. Et dīc Beda. P̄

ri

mo oīm vñro: qz certū ē eū primo appariōisse mulierib⁹. Itē

Beda. Bā fama erat qz surrexerat dñs ab illis m̄lerib⁹ facta:

et a simōe petro cui appariōerat: h̄ec loquētes supple disciplos

iūnērūt isti duo: B̄ etiā ipsi p̄pus audierāt qz surrexerat: s̄ tūne

rūt dicere ē via qz tñmōdo angelos dixerūt vñsos m̄lerib⁹.

Ignorātes enī eū cū qz loquebāt: poterāt tūnere ne iciderēt

i manū tūdeoy si qd̄ passū dicerēt de christi resurrectiōe. n

Simoni. i. obedienti claustrali apparet dñs: sed noluit simon

illud narrare: nec tñ penit⁹ facit. Seq̄t: o Et ipsi. i. duo

discipuli. p Marrabāt qz gesta crāt ē via: ē quō co-

gnouerūt eū t̄c. Argumentum p̄ elemosynā et p̄dicatiōe.

Esa. lvij. c. Frāge elūrēt t̄c. Act. ii. h. g. Erāt p̄seuerantes in

doctrina aplop̄ et cōicatione fractionis panis t̄c. Lant. llj. a.

¶ Sicut fragmē malipunici

Evangeliū scđm Lucam

G Sicut fragmen malipuncl: ita genē tuę: id est prēdictatores,
a **D**um aut̄ hęc loquuntur stetit iesus ī medio eorum. **M**ota cum dñs intrauit i thomas non erat cum eis: quādō autem duo discipuli invenerāt vndeclim cōgregatos / tunc erat

F cum illis. Intellige ergo thomam pau-
 loante exiſſe cū ip-
 si narrarent ea que
 gesta erāt: et interim
 dñs alij apparuit /
 ipso recedente venit
 thomas: sicut dicit
 Job. xx. f. Clausis
 autem lanuis potu-
 it dñs intrare cū haberet corp⁹ glorificatū: q̄lia erūt corpora
 sanctorū post diē iudicij.

b **E**t dixit eis: Pax vobis. **c** **P**ax vobis. **E**bry. **J**o Paulus p̄tine dīc: Pax vobis et par.

Christus. Eph. ii. c. Ipse est par no-
 stra. **D**ichę. v. b. Erit iste par assy-
 rīs cum veneris in terram nostram.
Eternitatis. Job. xlii. d. Pacem me-
 am do vobis. **P**ā. Qui posuit fines
 tuos pacem. **P**ā. Factus est in pace
 locus eius. Phil. iii. b. Pax dei q̄
 exuperat omnē sensum.

Pectoris. Judic. vi. e. Edificauit ge-
 deon altare et vocavit illud / dñi pax.
Pā. Pax multa diligētib⁹ legem tu-
 am: ideo pax nulla diligētib⁹ mīdiū.
Congregationis. Roma. xii. d. Si sie-
 ri potest qđ ex vobis est cum omnib⁹
 hominib⁹ pacem habentes. **S**. q. b.
 Gloria in excelsis deo: et ī terra pax
 hominibus bone voluntati / nō male.
Doris sacre. **S**. q. e. Mūc dimittit ser-
 uum tuū dñe: fini verbum tuū in pa-
 ce. **P**ā. In pace in idipsum: dormiā
 et requiescam.

Temporis. iii. Regl. xx. d. Sit tñ re-
 ritas et pax in dieb⁹ meis. iii. Regl.
 ix. e. Pax ē bieur: At ille respondit:
 Que par? r̄c.

Consensus iniquitatis. Matth. x. d.
 Non veni mittere pacem sed gladiū.
Esa. lii. d. Non est par impijs.
Prospēritas malorum. **P**ā. Zelaui su-
 per iniquos pacē peccatorū videns.
J. Thessal. v. a. Cum dixerint pax et
 securitas / tunc repentinus eis supue-
 niet interitus.

Pacis simulatio. Ezech. xlvi. b. Dece-
 perunt populum meum dicentes: pax pax / et nō est pax. **H**ie-
 re. vi. d. Curabant contritionē filię populi mei cum ignomi-
 nia dicentes: Pax pax / et nō erat pax.

G Hinc ē q̄ epus q̄ specialiter est vicari⁹ christi: in p̄mo ingressu
 ad populū / et ī p̄ma versiōe in missa dīc: Pax vobis: sicut dñs
 quādō primo appartuit discipulis legitur dixisse: Pax vobis.
 Scđo autem in missa ante susceptionē eucharistie dicit: Pax
 dñs sit semp vobiscum: q̄r dñs secūdo intrās ad discipulos. l. p⁹
 dies octo secūdo legit eis dixisse: Pax vobis. Est et alia causa
 q̄re in missa dīc: Pax dñi r̄c. vt q̄b̄ significet q̄r passio chri-
 sti cui⁹ fit representatio / pacē fecit inf̄ hoīes et deū. Sed neutra
 i starū ē specialis cā. Mot̄a ḡ q̄r p̄ generali cōmunicione q̄ fie-
 bat ī p̄mitiu ecclia q̄ signū erat pac̄ et fraternę dilectiōis in-
 troducū ē in missa osculū pacis. In p̄mitiu nāq̄ ecclia oēs
 quotquot itererāt canoni missę / singulis dieb⁹ cōmunicabāt: et
 si nollēt cōscare / egrediebāt post offertoriū. l. p⁹ missā cathe-
 cum in op̄. Post institutiū est vt singulis dieb⁹ intellēt canoni

missę: s̄ solis dñic̄ dieb⁹ cōicarēt. Postea restrictū est ad tres
 festiuitates. l. vt nō cōicarēt nissi ī natali et ī pascha et ī festo pē-
 tecostes. Quis aut̄ restrixit ad vñā solā festiuitatē: sic fit t̄p̄b
 bus nřis/nescio. Pro illa q̄ generali cōmuniōe q̄ siebat ī p̄mi-
 tiua ecclia que signū erat pac̄ et fraternę dilectiōis / introductū ē

osculū pacis: et ideo
 specialit̄ dicit: Pax
 dñi sit sp̄ vobiscum.
d **E**go sū. Exo. iij.
d **E**go sum q̄ sum.
 Job. viii. g. Ante q̄
 abraā fieret ego sū.
Et vox ei⁹ nota erat
 eis. **e** **A**tolite ni-
 mere. **f** **R**olite n̄
 ure timere pusillus
 ḡ: cōplacuit eni-
 patri v̄o dare vob̄ regnū. **f** **L**oturbati x̄o et territi.
Cōtra Job. xx. e. Gauisi sūt discipuli v̄iso dño. Sol. P̄i-
 mo turbati sūt sed postea gauisi. **U**ti Amb. Lucas histōrie
 singula p̄secut̄ ē: iohānes finē expectauit: h̄ serlē. **g** **E**x-
 stimabāt se sp̄m / non carnem: videre: sp̄m. l. quem emi-
 serat in passiōe assūpto aereo corpe. Nō enim videbat eis q̄
 vera caro que lacuit ī sepulchro tam cito surrexisset. Simile
 Mat. xlii. c. Vidētes eū ambulātē supra mare turbati sunt
 dicētes: q̄r ph̄atasma ē. Acti. xiij. c. Currens puella nūcivit
 petrū stare ad ostiū. Ut illi dixerūt ad illā: insaniis. Ut illa ma-
 gis affirmabat sic se h̄z̄. Illi aut̄ dixerūt: Angelus eius est.
 Mot̄a q̄r pauci discipuloꝝ adhuc credebāt. l. petr⁹ cui dñs ap-
 paruerat: et duo discipuli qb⁹ apparuerat eūtib⁹ in emaus: alij
 nōdū credebāt: ideo ꝑp̄ eorū p̄ditionē poterāt credētes tur-
 bari. Et licet petr⁹ crederet firmis surrexisse: de h̄t̄ poterāt
 turbari: q̄m clausis lanuis corporis intrauerat. **U**nde Beda.
 Credebāt apli: sed tñ turbant primo: q̄r opinōne paucorum
 sūta majoris p̄tis excludit r̄c. quasi licet crederent tamē quia
 plures turbabant q̄ credēret / nō dicunt credidisse ꝑp̄ pau-
 ciores / sed fuisse turbari ꝑp̄ plures. **b** **E**t dixit eis: quid
 turbati es: et cogitationēs falsē / ascēdūt ī corda v̄ia:
 H̄n dīcū ē / ascēdūt. Praue eni cogitationēs q̄ de subbia p̄-
 cedūt ī corde accēdūt. H̄n aut̄ a p̄ie luminū desēdūt: q̄ om-
 ne datū optimū et oē donū p̄fectū desērūt est desēdēs a p̄ie
 luminū: Jaco. i. c. Mat. ix. a. Quid cogitat mala in cordib⁹
 vestris? **c** **E**lidete man⁹ meas et pedes meos: q̄r ego
 ipse sū: palpate et videte: q̄r sp̄us carnē et ossa non
 habet / sicut me vides h̄z̄. **B**lo. Post resurrectionē ī
 corpe suo dñs duo ḥria ostēdit / et corpus palpabile elusē na-
 turę / vt informet ad fidē: et ī corruptibile alter⁹ glorię / vt inuitet
 ad p̄mū. **C**ōtra. Si duo ḥria ostēdit: ergo vel falso vel ex
 falsis. **S**ol. Greg. Duo mira luxta humanam rationem sibi
 valde cōtraria / dñs ostēdit. q. d. nō fidei sūt mira v̄l ḥria / sed
 humanae rationi. **A**byſtice. **d** **E**lidete manus meas et
 pedes / meos. l. opa et affect⁹ meos erga vos et alios. **S**ic p̄-
 lati et doctores alij deberēt ostēdere ꝑp̄ opa sua et affectum
 suum. Sed nō est necesse q̄ affect⁹ oīm viderent: et v̄tinā opa
 multoꝝ nō viderent. **M**at. xxiij. a. Que dicit facite: fin aut̄
 opa eorū nōlīt facere. **U**lit. **e** **E**lidete man⁹ r̄c. Sic boni
 man⁹ p̄foratas plārtionē habēt. **f** **P**edes. l. affect⁹ per
 cōpassiōnē. **P**ā. Foderūt manus meas et pedes meos: trena **P**ā. ii.
 alij dādo et cor humiliādo. **H**ec sūt signa resurrectiōis ḡf.
g **P**alpate et videte. Quidam non p̄mittunt se palpare:
 sed sūt sicut rostrū quod p̄curit leuātem sē. Alij absēdūnt se:
 q̄r forte nō habent man⁹ bonas. **m** **S**p̄us carnē et ossa
 nō habet. **A**byſtice. Ossa christi sūt plati: q̄ sustinet totū **D**yſtice
 pondus ecclie iuḡle. Job. ix. b. Sub quo curuant qui por-
 tant orbē. j. Regl. ii. b. Dñs sūt cardines terre et posuit super
 eos orbē. De his ossib⁹ **E**brei. j. e. Ignē misit i ossib⁹ meis
 et erudiuit me. Coro christi sūt subditi: q̄ portant a plati. **P**ā. **P**ā. **71**
 Recordat̄ ē q̄r coro sūt. Job. xix. d. Quare p̄seq̄mini me sic
 de⁹ et carnib⁹ meis saturamini: dicit christ⁹ hereticis et tyra-
 nis. Et. j. In carne mea videbo deum saluatorem meū. Non
 dicit in ossib⁹. **E**sa. xl. b. Videbit oīs caro salutare dei. Sej̄
g **E**t cū hoc dixerit

Pā. 147.
Pā. 75.

Pā. 118.

Bona

Pā. 4.

Indifferēs

Pā. 72.

Malitia

G Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes: Certe est quia corpus Christi surrexit sine omni deformitate: non ergo fuerunt cicatrices in eo. Sed hoc habendum est in miraculis diuinae potestie: quod in corpe immortali cicatrices ostendit miraculose. Quare autem dominus in corpe glorificato voluerit reservare cicatrices: habent enim causam in glo-

riques aperte. *Beda.*

Et ostensa vulnera

cicatrice infidelitatis

vulnera sanaret: quod

cicatrices tunc ser-

vantur et in iudicio ser-

vaturus est: Primo

ad fidem resurrectio-

nis instruenda. Deinde ut patri pro nobis supplicias quale ge-

nus mortis pro hoce puerit semper ostendat. *P.S.* Respice in

facie Christi tui. Tertio ut sua morte redempti quod misericor-

diter sine adiutori positis eiusdem mortis insinuet indicatio. Sed

postremo ut in iudicio quod iuste darent imperii denunciari ostend-

ta quod ab illis accepit cicatrices. *Zach.* xij. c. Applicent ad me

quod cōfixerunt. *E. xij. c.* Quid sunt plague iste regum. *Apol.* j. b.

Videbunt enim ois oculus et qui eis pupugerunt. Non ergo ex im-

potentia curandi cicatrices seruauit: Sed ut (et est quanta causa)

perpetuus victorius suus circulerat triumphus. *Amb.* addit sextam

causam dicens: In quo non solum fide firmata: sed etiam deuotione

acuit et vulnera suscepta pro nobis celo inferre maluit: ut pa-

tri nostrae gemitia libertati ostenderet. Nota quod et in fine glo-

Et perpetuus victorius suus circulerat triumphus: quod in verbis vide-

tur sumptu ab Ambrosio: qui per elegans simile hoc ostendit.

Accedit medicus ad militem vulneratum multiplici vulnera:

ponit in optione eius quomodo velut sanari potius an ita ut

appareat sine omni deformitate cicatrici vestigia: an ita. scilicet ut

oī deleanter et nulla appareat. Si hoc inquit ponatur in optione

militis strenui: puto quod ipse heligit sanari cum apparentibus

cicatrici vestigis: et sine omni deformitate: ut ipsa cicatrica ei-

vestigia probitatis eius sint indicia: Sic dominus ad ostendendam victori-

am suam. scilicet in cruce triumphaverat de diabolo: voluit reserua-

re cicatrices in corpe glorificato. Sequitur: b. Adhuc autem

illis non credetibus et mirabitur pre gaudio dicit: ha-

betis hic aliquid quod manducet. Boni sunt nobis qui disci-

puli ita duri fuerunt ad credendum resurrectionem. Nam si cito credi-

dissent: non ita probata fuisset. *En. Greg.* sup *Johann.* Quod disci-

puli tarde crediderunt: non tam illo per infirmitas quod nostra firmitas

futura fuit. Nam illis dubitabunt: resurrectione multis argumentis

monstrantur. Prebuit enim se oculis videndum: manib[us] extrectandum.

En. i. Job. i. a. Quod vidimus oculis nostris quod spectum est manus

non extrectauerunt de verbo vite. Et non solum videri et tangi vo-

luit post resurrectionem: immo et pueri: quod est probatio verae resur-

rectionis. Legunt enim magi arte magica mortuos suscitasse:

legunt ut facerent eos loqui et deambulare: sed non poterant face-

re ut comederent. Manducauit autem dominus ante passionem cibum pro

supplenda inopia: per passionem per manifestanda potestia. Nec tunc

transit cibus in nutrimentum sed plump[er] est. Nam sicut terra arida

aqua suscipit ad sui irrigationem: sic ante passionem dominus cibus

comedit ad naturae humanae sustentationem. Et sicut radius so-

lis naturali quadam potentia et virtute caloris aqua consumit: sic

potentia deitatis cibum a christo post resurrectionem sumptu in

comedendo desiccavit. Tradidit enim sancti quod in comedendo cibis

desiccatur. Sic ergo sol alit absorbet aquam: alit terra: quod ille

potestia ista indigentia: ita christus ait resurrectionem cibum sumpsit

ex necessitate: post resurrectionem consumpsit: propria potestate.

Ps. Aug. xij. de ciui. dei. ca. xxij. Non potestas sed egestas edendi

debet secundum gloriosos corporib[us] auferet. c. At illi obtulerunt

ei partem piscis assi et fauum mellis regum. *Hystice.* Piscis

assus est christus passus in fluctibus mundi: sicut piscis in fluctibus

et sue et maris tundit: igne passionis assatus in ara crucis. Ipse est fa-

uus in vasis mellis. Faetus enim est mel in virginem cera: et significat de-

gratias latere in carne incorrupta. Piscis assus fuit christus in passione:

damus faetus mellis in resurrectione. Piscis assus igitur et fauum mellis

XXIII

offerit christo: quod fidem passionis et resurrectiois firmiter tenet. Sed quod discipuli non dum plene solidati erant in fide: ideo partem piscis et non totum pisces offerunt domino. Per hanc etiam quod piscis assus et fauus mellis simul significat quod illi qui hic tribulatiōib[us] pro nomine eius assent: locūditate eterne beatitudinis satiabit. Itē

piscis in vivario si re-

ligiosi in claustro: quod

frequenter indigent aq[ue]

recenti. i. doctrina et

lachrymatis: alioquin

moriuntur. *Esa. l. b.*

Dona flumina in sic-

cū: et copulat resurserit pi-

sces sine aq[ue] et mori-

tur in siti. *Eco. vii. d.*

41. dis. c. 2.

a. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus et pedes. Adhuc

autem illis non creditibus

et mirabilibus pre gaudio di-

xit: Habetis hic aliquid quod

manducet: At illi obtulerunt

Tersa est aq[ue] in sanguinem et pisces quod erant in flumine mortui sunt.

Pisces in mari vel in fluviis sunt hostes in seculo: quod liberi sunt et

vadunt quod volunt. *Abacuk. i. a.* Facies hostes quod pisces maris.

Matt. xij. f. Simile est regnum celorum sicut regnum misericordie in mare et

ex oī genere pisces congregati. Sed pisces quidam sunt mudi frumenti legem: quidam immundi. *Laur. xij. b.* Omne quod habet pennulas et squamas tam in mari quod in fluminibus et in stagnis comeduntur: quicquid autem pennulas et squamas non habet eorum que mouentur in aqua et vivunt abominabile vobis execranda erit. Squama significat fidem et spem: quod sicut squama pisces pregit a lesionem et mudi eius attestat: et ante quod pisces comedunt ab his: ita fides et spes hostem pregit a predicatione et mudi frumenti operantur in mente. *En. Act. xv. b.* Fide purificans corda eorum. Et ante quod homo incorpore christo per gloriam euauit fides et spes. *En. i. Cor. xij. c.* Cum venerit quod perfectus est euauit fides quod ex parte est. i. cum dabis perfecta ypsilon euauit fides et spes. Pennula vero quod facit pisces saltabile ad celum significat charitatem: quod sola facit de sideria sancta quibus saltat in paradiso. Et dicit glo. sup *Les. viii. xj.* omnes pisces quod habent pennulas habent squamas: sed non euauerunt. Boni ergo sunt pisces squamosi et penitenti: maliti vero sunt pisces quod manducant ionam: et volunt devorare tobiam. Boni religiosi significant per pisces qui reddunt tributum pro christo et pro petro: quod ipsi supplent in corpore suo quod defunt passionem christi: *Sic dicit apostolus de se. Col. i. d.* Adimpleo ea quod defunt passionem christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia: cuius factum est ego minister. *Sic quis omnis nostra passio vel tribulatio minor est: immo nulla respectu passio christi: neque est sufficiens ad gloriam: sicut dicit Roma. viij. d.* Non sunt digni passiones huius ipsius ad futuram gloriam regum. Ideo bene dicunt h[abent]: At illi obtulerunt ei partem piscis assi: id est scipios sup carbones charitatis et passiois assatos. De quibus dicit in *P.S.* Carbones successi sunt ab eo. Sunt autem boni *P.S. 17.* ni etiam fauus mellis: qui licet tribulat exterius dulcedine in eternae locuditatis: quia sperat reficiuntur interiore. *En. sposa dicit Lanf. j. b.* Migrat sum sed formosa. Migrat exterius per estimulatum tribulatum: formosa interius per spem remuneracionis et interioris consolacionis. Recte igitur post resurrectionem comedunt per secum assum et fauus mellis: quia illi corporis suo uiuet in gloria: qui exterius tribulanter et interius gloriantur de ipsa tribulacione quam pro christo sustinuntur: *Sicut paulus. ii. Cor. xij. c.* Li-

benter gloriarbor in infirmitatibus meis. Sequitur. d. *En. Sechda pars*

manducasset coram eis: quod passus est coram eis: e. *En.*

mens reliquias dedit eis: *Hystice: Reliquias passio-*

nis suae: de quibus *P.S.* Reliquiae cogitationis diem festum *P.S. 75.*

agunt tibi. *P.S.* Omnes sunt reliquiae hostis pacifico. *Job. vij. b. Col. P.S. 36.*

ligite fragmenta ne perirent. *P.S.* In reliquias tuis parabolis *P.S. 20.*

vultus eorum *P.S.* Ne aliquis impiorum periret. i. libri. *P.S. Di. P.S. 16.*

misereretur reliquias suas parvulus suis. i. divinitas vel modicitarum.

Item nota quod dicit reliquias: ut saltem partem passionis christi vel suorum imitemur. *Job. vij. b. Cor. dis. eius particulam.*

P.S. 75. Et dicit ad eos: hec sunt verba: id est res verborum. *En. xxxix. b.*

Non sunt verbum in domo quod non ostenderet eis regum. g.

Quod locutus sum ad vos cum adhuc essem vobis-

cum in carne mortali: nam et mox cum eis erat pietatis corporalis.

g. *En. necesse est*

Evangeliū scđm Lucam

Ga **Q**uoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmus de me. Matth. v. b. Tunc iusta et iunus apex non pteribit a lege donec oia fiant. b **L**unc aperuit tecum Lucas transit brevis quod iobannes. xx. e. explicat diffusus. s. quod sufflavit et dixit eis: Accipite spiritus sanctus: Et

Gracia tua necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege moy si et propheti et psalmus de me. b **L**unc aperuit illis sensum ut intellegent scripturas et dixit eis: Quid sic scriptum est et sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tertia: et per

Accl. 17. a.

sani argueret ei responderet caluniam. Ca lonianum enim adhuc gentiles christum arti

bus magicis prophetasse et miracula fecisse. Aperit ergo ut intelligant christum anteq natus esset de seipso prophetasse et psaltes et alios prophetas: quod arte magica facere non posset: Etsi eni arte magica posset prophetare non tamen anteq natus esset. Aperuit ergo eis intelligentia scripture ne posset eos turbare error gentiliu. Iudei quoq fabulanct christum fecisse sibi sanguinem impollutum et intrasse in sanctas scriptas et de propitiatorio asportasse nomen dei ineffabile scriptum in quadam charta: et in virtute eius fecisse miracula: sed non ita legit de calunia iudeorum sicut de calunia gentilium. Dicit ergo: **L**unc aperuit illis sensum: contra presumentes de suo sensu. c **E**t intelligeretur scriptura. Beda. Oes ambages auferunt: vilus est tactus est inaducauit: Et ne in aliquo scelus humanos ludificasse videtur/ mittit manus ad scripturas: ut et si magicis artibus videatur potuisse quod voluit: sicut dicit pagani: salire eum videat prophetare non potuisse anteq natus fuerit. d **E**t dixit eis: quoniam sic scriptum est. s. quod christus erat passus et resurrexit a mortuis die tertia. Et hoc est: e **E**t sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tertia. Osee. vi. a. Revertamur ad dominum: quod ipse cepit et saluabit nos: precutus et curabit nos: uiuificabit nos post duos dies: in tertia suscitabit nos. f **E**t predicari in nomine eius penitentiæ et remissionis petitorum. Beda. Plus proficit ad predicandum sancti amoris conscientia quam sermonis exercitata scientia. Et nota quod et predicatione christi et iohannis incepit ab eodem. s. a. penitentia. Matth. iii. a. et. iii. c. Agite penitentiam: appropinquant enim regnum celorum. Et comedat hic ecclesie unitatem: ubi dicit: quod oportet predicari penitentiam omnibus gentibus. Predicari in qua g **I**n omnes gentes. Beda. Non in una gente tam iudeorum: vel in aliqua parte terrarum. b **I**nvenientibus: supple vobis predicare: **A**b hierosolyma. Esa. q. a. De sion exhibet lex: et verbum domini de hierusalem. Tel. **A**b hierosolyma. i. a. iudea. Act. xiiij. g. Nobis oportebat primum tecum. Et nota quod a iudea incipiendum erat: non solu pro iudaeis populi veneratione: sed etiam pro tollenda a gentibus desperatione: ut audientes quod etiam christus crucifigebat se: permitteret veniam nullum haberet dissidente locum. Osee. j. a. Dicebat eis filius dei uiuens. Hinc est etiam quod cum dicitur: Gloria tibi domine: puerum facie ad orientem: quod inde venit euangelium ad nos. k **C**onsuevit quod vidistis et audistis: l **E**ritis: id est eritis: m **T**estes hoec: quod predicanda sunt: quod vidistis et audistis. Non enim sufficit testimonium de auditu. Act. iiij. d. Non possumus quod vidimus et audiimus non eloqui. Fuerunt autem in apostolis oia que requrunt in testibus. Primo exanimati fuerunt a christo multis tribulationibus. Sap. iij. b. Quasi aurum in fornace probauit illos tecum et accepit: id est acceptos habuit ad testificandum. Itē debet esse viri: non mulieres quod cito et defacili corrumpunt vel flectunt. Ideo dicit: **V**os qui estis viri. i. virtuosissimis non feminis. Act. i. a. Accipieris virtutem superuenientis spiritus in vos et eritis mihi testes in hierusalem tecum. Itē debet esse iurari et rogari testificari. Unde quod nec iurare nec rogari testificari falsus testis est. Proverb. xix. b. Falsus testis non erit impunitus. Itē oportet quod non sint names.

Visi de eo qui episcopatum desiderat dicitur. i. Timoth. iij. b. Oportet illum testimonium habere bonum ab his quod foris sunt. q. Cor. ii. d. Deo gratias qui semper triumphat nos in christo iesu et odore noticie suę manifestat per nos in loco: quod christi bonus odor sum deo. Itē debet non esse surdi per obedienciam. Prover. xxvij. b. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oīo ei erit execrabilis. Itē non pro se sed pro alio debet testificari: alio. **B**al. la. qn pro se non valet testimoniū. Joh. viij. b. Tu de teipso prohibes testimonium: testimonium tuum non est verum. Nec oīa habuerunt apostoli: et ideo veri testes fuerunt. **T**unc **E**sa. xlij. b. Vere vos testes mei dicit dominus. Act. x. f. Nos sumus testes oīum quod fecit in regione iudeorum. Sequitur: n **E**t ego tecum. Quasi vi sufficiatis ad testandum mittam vobis auxilium. Et hoc est: Et ego mittio. i. mittam. o **P**romissum patris mei in vobis. Promissum potest teneri in masculine: et tunc debet suppleri. s. spiritus sanctum. Sed **B**lo. vult ut neutralis legatur: Promissum. Blo. Spissanci gratia: quā ipse promisit eis in nomine patris. Joh. xv. d. **E**st autem veniret paracletus quod ego mittam vobis a patre meo: spissum veritatis quod a patre procedit: ille testimonium prohibebit de me: et vos testimonium non prohibebitis tecum. p **V**os autem sedete in civitate quoad usque in diuamini virtute ex alto. Nota quia hoc dictum est die ascensionis: et forte hoc idem dicitur die resurrectionis. Tel. probabilitus est quod lucas tanquam brevis loquus subito trahit de die resurrectionis ad diem ascensionis. Quid autem sequitur: Eduxit autem eos foras: certum est factum esse in die ascensionis. Et nota quod poterat dominus si veller statim confirmare discipulos virtute spissanci ex alto: **B**uxta illud Eccl. xi. c. Facile est in oculis domini subito honestare paupem: Sed distulit ut expletaret sequentibus ne impesceret et ante tempus predicaret spissum. Unde Eccl. iij. b. Tempus racendi et tempus loquendi. Ibi **H**ero. n. Nihil nobis rectum videat nisi quod discimus: ut post multum silentium de discipulis efficiamus magistri. Discipline enim pythagorice est: per quoniam tunc tacere et post eruditos loqui. Docemus autem in ecclesiis quod nescimus: omnes artes ab aliis doctore non discimus: sola haec tam vtilis et tam facilis est ut preceptor non egeat. Proverb. xviij. c. Qui prius rident quod audiunt: stultus se esse demonstrat. Ideo dicit Eccl. xxxij. b. Auditores simul et querentes et per reverentiam accederet tibi bona gratia. Sedere autem in civitate est mystice: in scholis diu audiatur: vel in claustris studere: vel intra cordis sui claustra tacitum residere: donec pfecte induatur sit scientia et virtute: tunc domino licet extre foras alios instruendo. Ideo dicit: p **V**os autem qui debetis esse testes mei. i. predicatorum veritatis. q **S**e dete in civitate. i. in scholis vel in claustris. iij. Reg. ii. g. Semel stravit asinum suum et fuit ad achis in gethsemane. Tel. In ciuitate: id est intus in mente. Beda. In ciuitate sedet: qui intra mentis claustra se costringit ne loquendo exterius evagetur: ut cum diuina virtute pfecte fuerit induitus: tunc quod ipse a se foris exeat alios instruendo. Unde subditur: **Q**uo adiungamini virtute: quod est vestis anima. **J**udic. vi. g. Spiritus domini induit gedeon: quod clangens buccina concurrit domum abiecerit ut sequeretur se. Roma. xiiij. d. Induimus dominum iesum christum et curam carnis ne fecerit in desideriis. Job xxix. c. Justicia induit sum et vestiu me sicur vestimento et diademate iudicio meo. Unde autem deberet expectare hoc indumentum determinat subdens: s **E**x alto: id est a deo. **J**aco. j. c. Omne datum optimum et omne donum perfectum descendens a patre luminum. t **E**duxit autem **L**ucas omnia quod per draginta dies gesta sunt a christo: quod iohannes plenius narrat. Et ipsi primi oīem resurrectionis consilium lucas die ascensionis significans per hoc quod nullus

N per hoc qd nullus ascendet in celum nisi qui a peccato resurserit. Eph. v. d. Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabit te christus. In bethaniā vero ascensurus et benedictus discipulos eduxit ad significandum qd nemo dignus est ascensione vel dei benedictione nisi fuerit in obedientia. Unde Phil. ii. a. Christ?

factus est obediens tc. Ul' iō ascensu' i cglū d. 16. d. eduxit discipulos in iul. i. b. bethaniā vt ostenderet se ascendere qd eos qui sūt in die obediētiq. Sicut enī descendi ut sanaret inobedientes: ita ascendit vt secū traheret obedientes. Et nota qd sicut bethania in latere montis oliueti ē sita: sic ecclesia in latere christi fundata:

qd de latere eius fixerūt ecclesie fundamēta. i. duo p̄ncipalia sacramēta. s. eucharistie et baptismati: quibus simplicita nascitur et ita nutritur. Christus autem mons oliueti de cuius ibi vertice: id est altitudine deitatis spiritualis vinctio manat: id est gratia spiritus sancti suos etiam illuminat et eis pacem praestat: Ramus em̄ oliue pacē designat. Illud qd non vacat a mysterio qd bethania quoddecim stadiis distat a hierusalē. Et pōt esse triplex significatio septē et octo. Possunt enī significare nouū et vetus testamētu: vel vitā presentē et futurā: vel se primā etatē et octauā. Dic qd: a. Edixit aut̄ eos. i. discipulos. b. Horas civitatem. Sic oportet exire de mūdo qd h̄biebet b̄ficationē desiderat. c. In bethaniā: que interpretat domus obediēti: que in monte oliueti sita est: qd obedientia iuncta debet esse misericordię et paci: que duo per olius designant.

d. Et eleuatis manib⁹ suis b̄ndixit eis: confirmāt̄ eis quā prius dederat p̄tēm benedicēti et virtutē. Eccl. xxvi. c. Da mercede dñe sustinentib⁹ te: vt p̄phete tui i. p̄dicatores tui fideles inueniant in sua p̄dicatione: et exaudiōnes tuorū tuorū: s̄m b̄ficationē aaron da p̄plo tuo. Mu

neri. vi. d. Sic b̄ficeris filijs israel et discetis: B̄ficit tibi domin⁹ et custodiat te: oīdat dñs faciē suā tibi et misereat tui: querat dñs vultū suū ad te et det tibi pacē. Ter dicit dñs: qd oīs b̄ficiō a tota est trinitate. e. Et factū est dñs b̄ndiceret illis: repēte recessit ab eis: et serebat in celum: balūs nubib⁹ non ab angelis: s. virtute ap̄ria: tū cum ange lis comitātib⁹ ipsum et subtilitib⁹. Utī P̄. Ascēdit dñs in iubilatiōe et dñs i voce tubē. iii. Reg. ii. b. Ascēdit bellas per turbinē in celū. f. Et ipsi adorātes regressi sūt i hierusalē: vbi p̄missionē p̄tis iussi sūt expectare g. Cū gau dio magno. Haudebat enī apli qd dñs sui glorificationē: p̄pter diaboli humilationē: p̄pter iudeoz p̄fusionē: p̄pter genēris humani factā redēptionē: p̄pter angelicę ruine repārationē. Nota qd discipuli securi sunt dñm vsq ad locū unde ascēdit: et qd p̄cesserūt cū eo sequētes crucifixū: iō ecclēsia re p̄fētās hāc eōp. p̄cessionē singulis dñcis dieb⁹ p̄fert in p̄cessiōe vexillū crucis: ac si dicat: seqr̄ crucifixū. Ecce qd re p̄ illū crucis p̄fert. Sed qd refert cū dñs cū discipulis suis nō redierit: Quia licet ascenderit in celum nec redierit dñs cum eis corporalit: tñ ipse idē ait: Ego vobisū sū usq ad p̄sumatio nē scēl: Matth. v. i. d. h. Eterat sp̄ i tēplo laudātes et b̄ndicentes dñs. Heda. Quia dñm p̄ triūphū resurrectiōis eglos vidēt penetrare. Itē expectātes dñi p̄missionē. ii. xii. e. Et vos similes hoib⁹ expectātib⁹ dñm sū qd reuer tas a nuptijs. Nota qd lucas a sacerdotio icepit et i eodē tm̄ nar. s. i laude et b̄ndictiōe apostolorū: qd ad sacerdotiū pertinet: merito qd in figura aīaliū sortitus est formā vituli tc.

Postilla domini Hugonis Cardinalis super euāgeliū s̄m Lucam explicit.

Reuerēdissimi in christo patris et dñi dñi Hugonis tc. Cardinalis in Postillam sup euāgeliū s̄m Johannem. Prologus.

Go ex ore altissimi p̄dij p̄mogenita ante omnē creaturā: Ego feci in celis ut orare lu men indecīes: et sicut nebula texti omnē carnē. Ego in altissimis habito: et thron⁹ meus in columna nubis. Verba sunt sapientiæ. i. fili⁹: Eccl. xxiiij. a. Ex qd bus materia et diuīsio huius libri plenarie demonstratur. In hoc siquidem libro agitur de dupli p̄cessione: Una fili⁹: altera creature: a p̄mo fōte omniū. i. patre: et de reductione creature rationalis ad ipsum patrem per christū mediatorē: s̄m qd dicitur Job. xiiij. a. Nemo venit ad patrem nisi per me. Et merito: sic enī p̄ueniebat: vt sicut per verbum pater omnia considerat: ita per ipsum omnia restauraret: ut dicit Aug⁹. In primo igitur qd dicit sapientia: Ego ex ore altissimi prodij: notatur fili⁹ generatio: et eiusdem a patre distinctione. Per p̄nomen enim p̄mē personę intelligit manifeste persona fili⁹ de se loquentis. Per hāc p̄positionē ex notā h̄ duo. i. distinctione p̄sonalis et identitas essentialis. Cū enī omnis p̄positio sit transitiva: ex cōmuni natura p̄positiōis notatur distinctione personalis inter patrem et filium. Sed iterum quia h̄ec p̄positio ex notā habitudinē cause essentia lis que salvatur in causato: ex speciali natura huius p̄positiōis ex notatur identitas essentialis inter patrem et filium. Per os autem altissimi s̄m p̄triam rationem intelligendi notā pater: penes quem residet auctoritas principij: per quā ipse est ens a nullo et p̄ncipiū aliorum. Nec per hoc ponitur ordo in trinitate: vt pater sit maior: filius minor: sp̄ūssancius minimus: vt mentis sunt nestorius et arrius: nō forte ordo naturę: sic dicit Aug⁹. Qui ordo non ponit gradus in personis s̄m essentiam: sed tñ ordinem personarū s̄m p̄rietates personales quibus personę admīnūcēt distinguishingunt: vt p̄sona patris sit que a nullo est et a qua alia: persona fili⁹ que ab alio est et a qua alia: persona sp̄ūssanci⁹ que ē ab alia et a qua nulla: Et s̄m hunc ordinem p̄rietatis dicitur pater altissimus: nec tñ filius vel sp̄ūssanci⁹ inferior illo: sicut dicit Hilari⁹. Cui⁹ ratio talis est: quia in patre est p̄pria notio dignitatē principij: cui nulla p̄ correlationē respondet in filio vel spiritu sancto p̄prietatis: que notet inferioritatem. Item per hoc p̄ ponitur ibi os cum verbo p̄deūdi: cum dicitur: Ego ex ore prodij: notatur diuīna natura p̄rou est in patre: s̄m quam cōsiderationē ipsa est p̄prie effundens verbum quasi fons rivulum eiusdem nature. Sic enī probat Anselmus cōtra grecos in libro de processione sp̄ūssanci⁹: unitatem essentię in tribus personis. i. per exemplum fōtis qui derivatur in rūum: et colliguntur in lacum: et semper manet aqua eiusdem essentię vel nature: cum tñ non possit dici fons est riūlus vel lacus: vel riūlus est fons vel lacus: vel lacus est fons vel riūlus. Et bene dicit: Ex ore prodij: nō ex natura vel essentia: quia verbi et sapientiæ manifestatio p̄prie est ab ore. Per prodij autem notā exitus verbi a patre. Et ita in hoc verbo: Ego ex ore altissimi prodij: notatur expresse prima pars huius libri: in qua agitur de eterna generatione fili⁹ a patre. Per hoc qd sequitur: Primogenita ante omnē creaturā notā quidā ordo: si tñ ordo debeat appellari inter verbi generationē eternā de patre et exitum creature a patre per verbum ab eterno genitum. Eternitas enī in ratione mensurę prior est quo et tempore: sic dicit Boetii in libro de consolatione. Est enī eternitas mensura sine principio et fine. Eum est mensura sine fine: nō sine principio. Tempus est mensura habens finem et principium. Et sic considerata eternitas in ratione mensurę habet quēdam ordinem ad eū qd sua duratiōe includit et eū tempus. Et hic ordo notatur per hoc nomen primogenita: Non enī dicimus qd notat ordinem fili⁹ procedentis ad creaturam procedētem: sed mensurę generationis fili⁹ ad mensuram temporis processionis creature a patre per verbum. Et hoc idē significat h̄ec p̄positio ante. Nō enī dicit ips⁹: sed cōnitatis S. G. durationē. Cū